T.C.
POLİS AKADEMİSİ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

POLİS SAPMASINA KARŞI POLİS BÜTÜNLÜĞÜ PERSPEKTİFİNDEN KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ POLİS ÖRGÜTÜ

DOKTORA TEZİ

Osman KAYABAŞI

Danışman

Prof. Dr. Osman KÖSE

Ankara – 2019

T.C.
POLİS AKADEMİSİ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

POLİS SAPMASINA KARŞI POLİS BÜTÜNLÜĞÜ PERSPEKTİFİNDEN KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ POLİS ÖRGÜTÜ

DOKTORA TEZİ

Osman KAYABAŞI

Danışman

Prof. Dr. Osman KÖSE

Ankara – 2019

ONAY

Osman KAYABAŞI tarafından hazırlanan "Polis Sapmasına Karşı Polis Bütünlüğü Perspektifinden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütü" başlıklı bu çalışma ..../07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda (oybirliği / ~~oyçokluğu~~) ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi anabilim dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

.....

Prof. Dr. Gülcan SEÇKİN (Başkan)

.....

Prof. Dr. Osman KÖSE (Danışman)

.....

Prof. Dr. Bayram Ali SONER

.....

Prof. Dr. Bünyamin KOCAOĞLU

.....

Prof. Dr. Himmet HÜLÜR

TELİF HAKLARI BEYANNAMESİ

GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doktora tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlardan her seferinde yollama yaparak yararlandığımı belirtir; bunu şerefimle beyan ederim.

Enstitü veya başka herhangi bir mercii tarafından belli bir zamana bağlı kalmaksızın, tezimle ilgili bu beyana aykırı bir durumun tespit edilmesi durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Tarih 24/07/2019

Osman KAYABAŞI

ÖNSÖZ

Çalışmamın her aşamasında gösterdiği sabrı, yapıcı eleştirileri, samimi desteği ve katkıları için değerli tez danışmanım ve tez jüri üyem Prof. Dr. Osman KÖSE'ye; tez jürimde jüri başkanlığı yapan Prof. Dr. Gülcan SEÇKİN ve diğer değerli jüri üyelerim Prof. Dr. Bayram Ali SONER, Prof. Dr. Himmet HÜLÜR ve Prof. Dr. Bünyamin KOCAOĞLU hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Çalışmamın başından itibaren ulaşamadığım tüm kaynaklara ulaşıp tarafıma gönderen Lefke Avrupa Üniversitesinin değerli Kütüphane Müdürü Alev Ertarkan LORD'a; çalışma kapsamında anket ölçeğinin uyarlanması sürecine katkı koyan birbirinden değerli bilim insanlarına ve meslektaşlarıma; anket verilerinin analizinde yardımlarını esirgemeyen Bahçeşehir Kıbrıs Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Zafer AĞDELEN'e ve Lefke Avrupa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Okan Veli ŞAFAKLI'ya; tezi Türk Dil Kurumunun imla kurallarına uygunluğu, tezde kullanılan kavramların ve üslubun birliği, dil, anlam ve konu bütünlüğü yönlerinden okuyup değerli görüşlerini benden esirgemeyen Lefke Avrupa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün değerli öğretim üyesi Prof. Dr. Oğuz KARAKARTAL başta olmak üzere, Anafartalar Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı derslerini veren değerli öğretmenim Sevgi Yeltekin DOĞRUYOL ve ayrıca meslektaşım da olan değerli ağabeyim Başmüfettiş Cem KAYABAŞI'na sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Anketin uygulanması safhasında emeği geçen ve çalışmamı destekleyen değerli polis genel müdürleri, polis müdürleri, bölge müdürleri, şube amirleri, karakol amirleri ve tüm polis mensuplarına; ayrıca anketi sabır ve özveri ile yanıtlayan değerli meslektaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, hayatımın her aşamasında olduğu gibi doktora eğitimim süresince de desteklerini esirgemeyen annem, babam, ağabeylerim ve kız kardeşime; sabrı, fedakârlığı, saygı ve sevgisiyle her zaman yanımda olan kıymetli eşime ve bu süreçte en yorulduğum anlarda bile bitmek bilmeyen sevgi ve enerjileriyle bana güç veren kızım Ada ve oğlum Kuzey'e en derin saygı, sevgi ve şükranlarımı sunarım.

ÖZET

T.C.
Polis Akademisi
Güvenlik Bilimleri Enstitüsü
Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı
Polis Sapmasına Karşı Polis Bütünlüğü Perspektifinden
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütü
Hazırlayan: Osman KAYABAŞI
Doktora Tezi
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Osman KÖSE
Yılı: 2019 Sayfa Sayısı: 316 (Ekler hariç)

Bu araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Polis Örgütünde polis sapma davranışlarına karşı gösterilen tahammülsüzlüğün örgütsel olarak ne düzeyde olduğunu, bu düzeyin polis mensuplarının bireysel/mesleki ve grupsal/birimsel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve eğer farklılaşmışsa bu farkın kaynağının ne olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırma tarama türündedir. Veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde "Polis Bütünlüğü Ölçeği" yer almaktadır. Bu ölçek, farklı polis sapma davranışlarının tasvir edildiği on bir adet varsayımsal senaryo içermektedir. Her bir senaryonun altında, katılımcıların polis bütünlüğü düzeylerini yedi farklı yönden ölçmek üzere tasarlanan aynı yedi adet soru yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde araştırmacı tarafından hazırlanan "Demografik Bilgi Formu" kullanılmıştır. Anketin uygulanmasında ölçüt örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın evrenini KKTC Polis Örgütünde görevli 1926 polis; örneklemini ise 1767 polis oluşturmaktadır. Anketler uygulanıp toplandıktan sonra yapılan analiz neticesinde 1162 geçerli anket elde edilmiştir. Anket verilerinin analizinde betimsel, ilişkisel ve fark analizleri kullanılmıştır.

Araştırma sonuçları, KKTC'de örgütsel boyutta polis bütünlüğünden, polis bütünlüğünün ölçülen yedi yönünden de; (1) en fazla sapma gösteren davranışların;

Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü olduğunu; (2) orta düzeyde sapma gösteren davranışların; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü olduğunu ve son olarak (3) en az sapma gösteren davranışların; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Ayrıca araştırma grupsal/birimsel boyutta, grupların/birimlerin polis bütünlüğü düzeylerinin farklılaştığını; merkez örgütünün taşra örgütünden, Gazimağusa Polis Müdürlüğünün diğer İlçe Polis Müdürlüklerinden ve "siyasi/istihbarat" birimlerinin diğer polis birimlerinden genel olarak daha fazla polis bütünlüğüne sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır. Son olarak araştırma bireysel/mesleki boyutta da, polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin farklılaştığını; kadın polislerin erkek polislerden, elli ve üzeri yaş grubundaki polislerin diğer yaş gruplarındaki polislerden, toplam çalışma süresi yirmi yıldan fazla olan polislerin diğer toplam çalışma süresi gruplarındaki polislerden, polis çavuşu ve müfettiş muavini rütbelerindeki polislerin polis memuru rütbesindeki polislerden, amir statüsündeki polislerin memur statüsündeki polislerden, mesai çalışan polislerin 24/48 saat esasına göre vardiya usulü çalışan polislerden ve aylık maaşı daha yüksek olan polislerin aylık maaşı daha düşük olan polislerden genel olarak daha fazla polis bütünlüğüne sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerini arttırmak için neler yapılabileceği ile ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Polis Bütünlüğü, Polis Sapması, Polis Disiplin Suçu, Polis Yolsuzluğu, Polis Suçları, Polis Örgütü, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

ABSTRACT

Police Academy
Institute of Security Sciences
Department of Security Strategies and Management
Turkish Republic of Northern Cyprus Police Organization from the Perspective of Police Integrity Against Police Deviance
Osman KAYABAŞI
Ph. D. Dissertation
Supervisor: Prof. Dr. Osman KÖSE
Year: 2019 Page Number: 316 (Excluding appendices)

This study was carried out in order to determine the organizational level of intolerance against the police deviance behaviors in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) Police Organization, whether this level differs according to the individual/professional and group/unit characteristics of the police officers and if so, what is the source of this difference.

This research, which used quantitative research method, is in survey model. Questionnaire was used as data collection technique. The questionnaire consists of two parts. In the first part of the questionnaire, "Police Integrity Scale" is included. This scale includes eleven hypothetical scenarios in which different police deviance behaviors are depicted. Under the each scenario, there are the same seven questions which designed to measure police integrity levels of the participants in seven different ways. In the second part of the questionnaire, "Demographic Information Form" prepared by the researcher was used. The criterion sampling method was used in the application of the questionnaire. The population of the study was composed of 1926 police officers in TRNC Police Organization; while the sample size is 1767 police officers. After the questionnaires were applied and collected, 1162 valid questionnaires were obtained as a result of the analysis. Descriptive, relational and difference analyses were used in the analysis of the survey data.

The results of the research revealed that in TRNC, from police integrity in organizational dimension to seven measured aspects of police integrity; (1) the most deviated behaviors are; Scenario 4: Holiday gifts from merchants; Scenario 10: Excessive force on car thief; Scenario 1: Off-duty security system business; Scenario 8: Cover-up of police driving under the influence; (2) medium level deviated behaviors are; Scenario 7: Supervisor grants holiday in exchange for car tune-up and Scenario 9: Free drinks to ignore late bar closing; and finally (3) the least deviated behaviors are; Scenario 5: Crime scene theft of watch, Scenario 11: Theft from found wallet, Scenario 3: Bribe from speeding motorist, Scenario 6: 5% Kickback from auto repair shop.

In addition, the research also showed that in groups/units dimension, police integrity levels of the groups/units differed; it also revealed that in general, there is more police integrity in central organization than rural organisation, more in Famagusta Police Directorate than other district directorates, and more in political/intelligence units than other units. Finally, the research revealed that the police integrity levels of the police officers differed in an individual/professional level; police integrity level is; more in female police officers than male police officers, more in police officers in the age group of fifty and above than police officers in other age groups, more in police officers who served more than twenty years in service than other groups with different serving years, more in police officers in the rank of police sergeant and sub-inspector than the police officers in the rank of police constable, more in police officers with the status of supervisor than the police officers with no supervisor status, more in police officers working on shifts on a 24/48 hour basis from the police officers working on regular shifts, more in police officers having higher salaries than police officers having lower salaries. In the conclusion part of the study, suggestions were presented about what can be done to enhance the police integrity levels of the police officers of the TRNC Police.

Key Words: Police Integrity, Police Deviance, Police Misconduct, Police Corruption, Police Crimes, Police Organization, Turkish Republic of Northern Cyprus.

POLİS SAPMASINA KARŞI POLİS BÜTÜNLÜĞÜ PERSPEKTİFİNDEN KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ POLİS ÖRGÜTÜ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAY SAYFASI……..... II
TELİF HAKLARI BEYANNAMESİ…… III
ÖNSÖZ..... IV
ÖZET……..... V
ABSTRACT..... VII
İÇİNDEKİLER LİSTESİ……..…..... IX
KISALTMALAR LİSTESİ..... XV
TABLOLAR LİSTESİ..... XVI
ŞEKİLLER LİSTESİ..... XIX
EKLER LİSTESİ..... XX
GİRİŞ..... 1
ARAŞTIRMANIN AMACI..... 7
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ..... 8
ARAŞTIRMANIN BÖLÜMLERİ..... 10

BİRİNCİ BÖLÜM
METODOLOJİK YAKLAŞIM

1.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ……...…..….. 12
1.2. ARAŞTIRMANIN ANA SORUSU……...…. 13
1.3. ARAŞTIRMANIN SORULARI……..... 13
1.4. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ……... 14
1.5. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ARACI…… 17
1.6. ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEĞİN UYARLANMASI…… 18

Sayfa

1.7. ANKET…….…….…. 20
1.7.1. Anketin Birinci Bölümü……..... 20
1.7.1.1. Anket Senaryoları……..….....* *20
1.7.1.2. Anket Senaryolarının KKTC Mevzuatına Göre Değerlendirilmesi…….. 23
1.7.1.3. Anket Senaryolarını Değerlendirme Ölçeği……..... 37
1.7.1.4. Anket Senaryolarını Değerlendirme Ölçeğinin Değerlendirilmesi…….. 38
1.7.2. Anketin İkinci Bölümü……... 42
1.8. EVREN VE ÖRNEKLEM…….…..... 44
1.9. ANKETLERİN UYGULANMASI…….…... 46
1.10. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ……..... 48

İKİNCİ BÖLÜM
POLİS SAPMASI VE POLİS BÜTÜNLÜĞÜ ÜZERİNE LİTERATÜR TARAMASI VE TEORİK ÇERÇEVE

2.1. POLİS SAPMASINDAN POLİS BÜTÜNLÜĞÜNE TARİHSEL ARKA PLAN VE TEORİK ÇERÇEVE…….. 51
2.2. POLİS SAPMASININ TANIMLANMASI…….…….…. 62
2.3. POLİS SAPMASININ SINIFLANDIRILMASI……..... 67
2.3.1. Polis Sapmasının Ana Gruplara Ayrılarak Sınıflandırılması…… 68
2.3.1.1. Polis Disiplin Suçu…… 72
2.3.1.2. Polis Yolsuzluğu……...……... 75
2.3.1.3. Polis Suçu……...……...……...… 80
2.3.2. Polis Sapmasının Türlerine Ayrılarak Sınıflandırılması……..... 83
2.3.2.1. Uygunsuz İkinci İş Yapma/Ticari Faaliyette Bulunma…....….....* *96
2.3.2.2. Yetki Yozlaşması…….…….…….. 97
2.3.2.3. Komisyonculuk……...……..... 100
2.3.2.4. Fırsat Hırsızlığı……...……..... 101

Sayfa

2.3.2.5. Rüşvetçilik……..……...……. 103
2.3.2.6. Yasa Dışı Faaliyetleri Koruma……..…...… … 105
2.3.2.7. Kılıfına Uydurma/Kapatma……..……. 107
2.3.2.8. Kurum İçi Rüşvet İlişkisi……...……..... 110
2.3.2.9. Sivillere Karşı Polis Şiddeti……..... 111
2.4. POLİS SAPMASININ BOYUTLARI……. 112
2.4.1. Bireysel Polis Sapması…… 113
2.4.2.Grupsal Polis Sapması……. 114
2.4.3. Örgütsel Polis Sapması……... 114
2.5. POLİS BÜTÜNLÜĞÜNÜN TANIMLANMASI…….. 118
2.6. POLİS BÜTÜNLÜĞÜNÜN BOYUTLARI…….……. 124
2.6.1. Bireysel Polis Bütünlüğü…….……..……. 124
2.6.2. Grupsal Polis Bütünlüğü…….……...……... 127
2.6.3. Örgütsel Polis Bütünlüğü……... 128
2.7. POLİS BÜTÜNLÜĞÜ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR……..... 130

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KKTC'DE POLİS SAPMASI

3.1. KKTC'YE GENEL BİR BAKIŞ……..……... 133
3.2. KIBRIS'TA POLİSLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ…….…... 134
3.3. KKTC POLİS ÖRGÜTÜNÜN KURUMSAL YAPISI……..... 142
3.4. POLİS SAPMASINI ÖNLEMEYE YÖNELİK MEVZUAT…….….. 145
3.5. POLİS SAPMASINI KONTROL ETME TEKNİKLERİ……..... 149
3.5.1. Polis Örgütü Denetleme Kurulu Faaliyetleri……..……...……. 150
3.5.2. İdari Suçlarla İlgili Disiplin İşlemleri……... 151
3.5.3. Adli Suçlarla İlgili Ceza Soruşturmaları……..… 153
3.6. POLİS SAPMASINA KARŞI MAHKEMELERİN VERDİĞİ KARARLAR, SOSYAL VE POLİTİK ÇEVRENİN GÖSTERDİĞİ TEPKİLER……. 154
3.7. POLİS SAPMASININ BİLİNEN BOYUTU……. 159

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KKTC'DE POLİS BÜTÜNLÜĞÜ ÜZERİNE
BULGULAR VE ANALİZ

Sayfa

4.1. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER…… 163

4.1.1. Cinsiyet Dağılımı…… 163

4.1.2. Medeni Durum……..... 164

4.1.3. Yaş Dağılımı…… 164

4.1.4. Eğitim Düzeyi…….. 165

4.1.5. Polis Örgütündeki Toplam Çalışma Süresi……. 165

4.1.6. Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi…….. 166

4.1.7. Rütbeler……... 167

4.1.8. Yönetsel Statü……. 167

4.1.9. Çalışma Şekli…….…….... 168

4.1.10. Aylık Maaş…… 168

4.1.11. Polis Etik Eğitimi Alma Durumu……..…. 169

4.1.12. Suç Önleme Hizmetleri (SÖH) Polisi Olarak Çalışma Durumu….. 170

4.1.13. Birimlere Göre Dağılım……... 171

4.2. BULGULAR VE ANALİZ…….……... 171

4.2.1. Örgütsel Polis Bütünlüğüne İlişkin Bulgular ve Analiz……..... 172

4.2.1.1. Örgütsel Polis Bütünlüğünün Yedi Farklı Yönden Ölçümü……... 172

4.2.1.1.1. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ……..... 172

4.2.1.1.2. Polis Mensuplarına Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları…. 183

4.2.1.1.3. Polis Mensuplarının Resmi Kural İhlali Algıları……..…... 192

4.2.1.1.4. Polis Mensuplarının Destekledikleri Disiplin İşlemleri…….. 200

4.2.1.1.5. Polis Mensuplarının Bekledikleri Disiplin İşlemleri…..... 208

4.2.1.1.6. Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri……..... 215

4.2.1.1.7. Polis Mensuplarına Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri…… 224

Sayfa

4.2.1.2. Örgütsel Polis Bütünlüğünün Yedi Farklı Yönden Yapılan Ölçümlerinin İkişerli Olarak Karşılaştırması……....…..... 233

4.2.1.2.1. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algılarının Karşılaştırılması. 233

4.2.1.2.2. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Resmi Kural İhlali Algılarının Karşılaştırılması…...…….……..…… 237

4.2.1.2.3. Polis Mensuplarının Destekledikleri ve Bekledikleri Disiplin İşlemlerinin Karşılaştırılması……...…….……..... 241

4.2.1.2.4. Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İstekliliklerinin Karşılaştırılması……..……... 245

4.2.1.3. Örgütsel Polis Bütünlüğünün Ölçülen Yönlerinin Birbirleriyle İlişkilerinin Karşılaştırması……..…… 249

4.2.2. Grupsal/Birimsel Polis Bütünlüğüne İlişkin Bulgular ve Analiz…. 251

4.2.2.1. Merkez ve Taşranın Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması……... 251

4.2.2.2. İlçe Polis Müdürlüklerinin Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması…….……... 252

4.2.2.3. Birimlerin Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması….…… 255

4.2.3. Bireysel Polis Bütünlüğüne İlişkin Bulgular ve Analiz……... 259

4.2.3.1. Cinsiyet ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……..... 259

4.2.3.2. Medeni Durum ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…… 262

4.2.3.3. Yaş Grubu ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……. 263

4.2.3.4. Eğitim Durumu ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…… 265

4.2.3.5. Örgütteki Toplam Çalışma Süresi ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…… 266

4.2.3.6. Örgütteki Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…… 269

4.2.3.7. Rütbe ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……....……..... 271

4.2.3.8. Yönetsel Statü ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…… 273

4.2.3.9. Çalışma Saatleri ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……..……..…… 274

4.2.3.10. Aylık Maaş Miktarı ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……. 276

Sayfa

SONUÇ VE ÖNERİLER……... 279
SONUÇ……..... 279
ÖNERİLER……. 286
KAYNAKÇA…….…. 290
EKLER…….…… 317
ÖZGEÇMİŞ……..... 334

KISALTMALAR LİSTESİ

AB : Avrupa Birliği

AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AY : Anayasa

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

BM : Birleşmiş Milletler

CMUY : Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası

COPS : Office of Community Oriented Policing Services (Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Ofisi)

CY : Ceza Yasası

EOKA : Ethniki Organosis Kyprion Agoniston (Kıbrıslıların Milli Mücadele Örgütü)

FBI : Federal Bureau of Investigation (Federal Soruşturma Bürosu)

GKRY : Güney Kıbrıs Rum Yönetimi

GTS : Güncel Türkçe Sözlük

HMIC : Her Majesty's Inspectorate of Constabulary (Majeştelerinin Muhafaza Müfettişliği)

İHD : İnsan Hakları Derneği

KGTY : Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi

KKTC : Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

NIJ : National Institute of Justice (Ulusal Adalet Enstitüsü)

PGM : Polis Genel Müdürlüğü

SÖH : Suç Önleme Hizmetleri

TDK : Türk Dil Kurumu

TMT : Türk Mukavemet Teşkilatı

TRNC : Turkish Republic of Northern Cyprus (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti)

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1: Anket Senaryoları……..…….…… 21

Tablo 1.2: Anket Senaryolarını Değerlendirme Ölçeği……. 37

Tablo 1.3: Evrenin Merkez ve İlçeler ile Rütbelere Göre Dağılım Tablosu…. 45

Tablo 1.4: Örneklemin Merkez ve İlçeler İle Rütbelere Göre Dağılım Tablosu 46

Tablo 1.5: Evren, Örneklem, Geçerli Anket ve Katılım Oranı…….. 49

Tablo 2.1: H. Beigel ve A. Beigel'in Polis Sapması Tipolojisi…….…..… 87

Tablo 2.2: Punch'ın Eklentisiyle Oluşturulan Roebuck ve Barker'ın Polis Yozlaşması Tipolojisi……. 90

Tablo 2.3: Roebuck ve Barker'ın Polis Yozlaşması Tipolojisine Holmes'un Eklentisi…… 91

Tablo 2.4: Roebuck ve Barker'ın Polis Yozlaşması Tipolojisine Newburn'ün Eklentisi……... 92

Tablo 3.1: KKTC'de Son 10 Yılda İdari ve Adli Ceza Alan Polis Mensuplarının Sayısal Verileri……. 160

Tablo 4.1: Cinsiyet Dağılımı……...…….. 163

Tablo 4.2: Medeni Durum…….. 164

Tablo 4.3: Yaş Dağılımı…….. 164

Tablo 4.4: Eğitim Düzeyi…….…… 165

Tablo 4.5: Polis Örgütündeki Toplam Çalışma Süresi…….…… 166

Tablo 4.6: Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi……. 166

Tablo 4.7: Rütbeler…….. 167

Tablo 4.8: Yönetsel Statü…… 167

Tablo 4.9: Çalışma Şekli…….…. 168

Tablo 4.10: Aylık Maaş……..... 168

Sayfa

Tablo 4.11: Polis Etik Eğitimi Alma Durumu…….….. 169

Tablo 4.12: SÖH Polisi Olarak Çalışma Durumu……..... 170

Tablo 4.13: Birimlere Göre Dağılım…….……..... 171

Tablo 4.14: Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları…….… 173

Tablo 4.15: Polis Mensuplarına Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları …… 184

Tablo 4.16: Polis Mensuplarının Resmi Kural İhlali Algıları…… 193

Tablo 4.17: Polis Mensuplarının Destekledikleri Disiplin İşlemleri…….. 201

Tablo 4.18: Polis Mensuplarının Bekledikleri Disiplin İşlemleri…….….. 209

Tablo 4.19: Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri…….. 216

Tablo 4.20: Polis Mensuplarına Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri.. 225

Tablo 4.21: Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları Karşılaştırması……. 234

Tablo 4.22: Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Resmi Kural İhlali Algılarının Karşılaştırması……...…….. 238

Tablo 4.23: Polis Mensuplarının Destekledikleri ve Bekledikleri Disiplin İşlemlerinin Karşılaştırması……..…….……..... 242

Tablo 4.24: Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri Karşılaştırması……. 246

Tablo 4.25: Örgütsel Polis Bütünlüğünün Ölçülen Yönlerinin Birbirleriyle İlişkilerinin Karşılaştırması……..... 250

Tablo 4.26: Merkez ve Taşranın Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması……..... 251

Tablo 4.27: İlçe Polis Müdürlüklerinin Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması……. 253

Tablo 4.28: Birimlerin Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması…….. 257

Tablo 4.29: Cinsiyet ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…….…..…… 259

Tablo 4.30: Medeni Durum ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……..…….. 262

Sayfa

Tablo 4.31: Yaş Grubu ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……..... 264

Tablo 4.32: Eğitim Durumu ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…….…… 266

Tablo 4.33: Örgütteki Toplam Çalışma Süresi ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…… 267

Tablo 4.34: Örgütteki Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……..…..…. 270

Tablo 4.35: Rütbe ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……..... 272

Tablo 4.36: Yönetsel Statü ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…….……. 273

Tablo 4.37: Çalışma Saatleri ve Polis Bütünlüğü İlişkisi…….…….. 275

Tablo 4.38: Aylık Maaş Miktarı ve Polis Bütünlüğü İlişkisi……..…… 276

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Polis Sapmasının İki Boyutlu Kavramsallaştırılması……..... 115

Şekil 2.2: Polis Sapmasını Araştırmak İçin Ölçeklendirme Aracı……..... 116

Şekil 3.1: KKTC Polis Örgütünün Ana Kuruluş Şeması……..... 143

EKLER LİSTESİ

Sayfa

EK 1: Araştırmada Kullanılan Anket Formu…….. ek s. 1

EK 2: Anket İzni…….. ek s. 16

GİRİŞ

Hukuk devletinin geçerli olduğu demokratik bir toplumda polisin temel görevleri; bireylerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve bireylere saygı göstermek, toplumda hukukun üstünlüğünü egemen kılmak, kamu düzenini korumak, emniyet ve asayişi sağlamak, suç işlenmesini önlemek, suçla mücadele etmek ve suçu ortaya çıkarmak, halka yardım etmek ve halkın hizmetinde olmaktır.

Polisler bu zor ve meşakkatli görevleri yerine getirebilmek için, diğer kamu çalışanlarına tanınmayan ve bireylerin temel hak ve özgürlüklerini yakından ilgilendiren; durdurma, kimlik sorma, sorgulama, ifade alma, tutuklama, arama, el koyma, zor kullanma gibi bir takım yetkiler ile ayrıca üniforma, silah ve rozet gibi bir takım güçler ile donatılmışlardır. Polisliğe adım atmanın ilk şartı, görevlerini layıkıyla yerine getireceklerine, yetkilerini yasalara ve kurallara uygun olarak kullanacaklarına, vatana ve millete sadakatle hizmet edeceklerine dair polislerin yapmış oldukları yemindir. Polis yemini, polislerin namusları ve şerefleri üzerine vermiş oldukları bir sözdür ve bu söze meslek hayatları boyunca sadık kalmaları beklenir.

Polis bütünlüğü (police integrity), en basit anlamıyla, polislerin meslek hayatları boyunca polis yeminine sadık kalmalarıdır. Bu çerçevede polislerin, görevlerini yerine getirir ve yetkilerini kullanırlarken, polis yeminini daima hatırda tutmaları, hukuka uygun kararlar vermeleri, verdikleri kararlar ile aynı doğrultuda sözler, eylemler, tutum ve davranışlar sergilemeleri ve mesleklerini bir bütünlük içerisinde icra etmeleri gerekmektedir. Bu şekilde hareket etmekle; bireysel/mesleki (individual/professional) boyutta hem sivil bir vatandaş olarak kendilerinin hem de bir polis olarak mesleklerinin, grupsal/birimsel (group/unit) boyutta hem birlikte çalıştıkları meslektaşlarının hem de bağlı oldukları birimlerinin; örgütsel (organizational) boyutta ise mensubu oldukları polis örgütlerinin polis bütünlüğünü korumuş olurlar.

İç güvenliği sağlamak ve korumakla görevli ve aynı zamanda ceza adalet sisteminin de ilk halkası olan polisin bütünlüğünü koruması, toplumda güven ve adalet duygusunun sağlanması, korunması, yerleşmesi ve sürdürülmesi bakımından

tartışılmaz bir öneme sahiptir. Polis bütünlüğü, bireysel/mesleki boyutta polis mensuplarının, grupsal/birimsel boyutta polis gruplarının/birimlerinin ve örgütsel boyutta da polis örgütlerinin bir erdemidir. Bu erdem polislerin meslek hayatları boyunca sınanır.

Polislerin, meslek hayatları boyunca her zaman, her yerde ve her koşulda bütünlük testine (integrity test) hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Polisin bütünlüğü, bazen ikram edilen bir fincan kahve veya sıcak bir çorba, bazen de verilen bir bayram veya yılbaşı hediyesi ile test edilir. Bazen bir trafik suçunu görmezden gelmesi veya adli bir meseleyi örtbas etmesi karşılığı teklif edilen maddi bir menfaat, bazen kazalı araçları belirli bir tamirciye yönlendirmesi karşılığı teklif edilen araç başı komisyon, bazen de bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi karşılığı ikram edilen birkaç bardak içecek ile de polisler sınanır. Bazen bir polis, kimsenin görmediği bir ortamda, yerde bulduğu bir cüzdan içerisindeki parayı kendine saklayıp saklamama konusunda "vicdanı ile cüzdanı" arasında gidip gelebilir ve paranın baştan çıkarıcılığına aldanabilir. Bazen görevi gereği çağrıldığı bir olay mahallinde gördüğü kıymetli bir eşyanın cazibesine aldanıp fırsat hırsızlığı yapabilir. Bazen ayartıcı etkisi olan şey para veya maddi bir menfaat olmayabilir. Polis alt-kültürüne bağlı negatif mesleki dayanışma ve akran grubundan dışlanma endişesi gibi etkenler, polisleri sapma davranışı sergilemeye sevk edebilir. Alkollü araç kullanırken kaza yapan bir meslektaşının kazasını bu nedenle "sessizlik kuralı" (code of silence)[1] gereği polis kayıtlarına geçirmeyip gizleyerek olayı örtbas etmek polise cazip gelebilir. Bazen de suç işlerken yakaladığı bir zanlıya, fiziksel şiddet uygulamak polisi cezbedebilir. Polis bütünlüğüne sahip bir polis olabilmek kolay değildir, ama bu tür ayartmalara meslek hayatı boyunca karşı koyabilmek ve polis bütünlüğüne sahip bir polis olarak kalabilmek hakikaten zordur.

Mesleki sosyalleşme, polis alt-kültürü, görevlerin genellikle toplumun ve denetleyicilerin gözünden uzakta icrası, kötü karakterli kişilerle sürekli iç içe olma, polisliğin son derece takdire bağlı ve bir o kadar da zor bir meslek oluşu gibi etkenler birleşince, polislerin bu tür ayartmalara karşı direnmeleri gerçekten zorluk taşır. Bir fincan kahve gibi küçük ikramlara kapı açan, hediye ve menfaatlere karşı koyamayan

[1] Sessizlik kuralı (code of silence): *"Bir polis mensubunun meslektaşları hakkında asla suçlayıcı bilgi vermeyeceğine dair yazılmamış kural"* (Mollen Komisyonu, 1994: Ek 6.6).

ve bunları yaptıkları hizmetten duyulan memnuniyetin küçük bir karşılığı olarak görüp kabul eden polisler, bu durumun akran grupları ve menfaati temin edenlerce de teşvik edilip desteklenmesi ile birlikte, tehlikeli bir yola -kaygan zemine (slipery slope)- girmiş olurlar. Bu yolda ilerledikçe zamanla kendileri karşı taraftan menfaat aramaya, bir şeyler istemeye başlarlar ve sonuçta pek muhtemeldir ki bu davranışlarını sistematik hale dönüştürürler. Polis bilimleri literatüründe bu durum sıklıkla, sürecin başında polislerin "ot yiyiciler" (grass eaters) olduğu, fakat zamanla "et yiyiciler" (meat eaters) haline dönüştüğü şeklinde ifade edilmektedir[2]. Bu süreç genellikle mesleki sosyalleşme, polis alt-kültürünün etkisi ve polis akran grubunun baskısı ile izah edilmekte ve polislerin sapma süreci olarak ifade edilmektedir.

Polis sapması (police deviance), polis mensuplarının; mesleklerinin etik kurallarına, çalıştıkları birimlerdeki yetki ve görevlerine ve mensubu oldukları polis örgütünün kural, politika ve prosedürlerine aykırı davranışlar sergilemeleridir. Polislik, bireysel/mesleki (individual/professional), grupsal/birimsel (group/unit) ve örgütsel (organizational) sapmaya (deviance), hata yapmaya (misconduct), yozlaşmaya (corruption) ve suç işlemeye (crime) fırsat veren bir doğaya sahiptir.

Polis bütünlüğünün ihlal edilmesi, diğer bir ifadeyle polis sapması; sergilenen sapma davranışının türüne, polis akran grubunun söz konusu sapma davranışına tahammül göstermeme düzeyine, sapmanın gerçekleştirildiği ortama, karşılaşılabilecek disiplin işlemine veya adli işleme ve meslektaşları tarafından ihbar edilme olasılığına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Polis sapması, bazen bireysel/mesleki, bazen grupsal/birimsel bazen de örgütsel boyutta gerçekleşebilmektedir. Polis bilimleri literatüründe polis sapmasının yaygınlığının, bireysel/mesleki boyutta olduğu tezi "çürük elma" (rotten apple) teorisiyle (Vollmer, 1936; Goldstein, 1977; Knapp Komisyonu, 1972; Pensilvanya Suç Komisyonu 1974), grupsal boyutta olduğu tezi "çürük varil" (rotten barrel) teorisiyle (O'Connor, 2005: 2), örgütsel boyutta olduğu tezi ise "çürük meyve bahçeleri" (rotten orchards)

[2] Literatürde sapkın polisler iki temel kategoriye ayrılmaktadır; (1) "et yiyiciler" ve (2) "ot yiyiciler". Et yiyiciler; polislik yetkilerini kişisel çıkarlar için aktif olarak, saldırgan bir şekilde kullanan polisleri tasvir etmek için kullanılırken, ot yiyiciler; polislik faaliyetleri sırasında tesadüfi bir şekilde karşı taraftan kendilerine teklif edilen ikram, hediye ve rüşveti pasif bir şekilde kabul eden polisleri tasvir etmek için kullanılmaktadır (Knapp Komisyonu, 1972: 4).

teorisiyle (Punch, 2003: 172) açıklanmaktadır. Polis sapmasının yaygınlığı sorunu, örgütselden de öte küreseldir.

Küresel düzeyde bir sorun olan polis sapma davranışlarının farklı türleri üzerine başta Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olmak üzere birçok ülkede çeşitli bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar, bir polisin sapkın bir davranışına maruz kalan katılımcıların -ister polis ister vatandaş olsun-, bunu araştırmacılara aktarmak için bir sebepleri olmadığı; aksine, bunu yapmamaları için kendilerine göre geçerli mazeretleri olduğu yönündedir. Ayrıca söz konusu çalışmalar, bu tür olaylara tanık olanların güvenilirlikten yoksun (örneğin sabıka kaydı olan kişiler) olabileceklerini veya sessizlik kuralına (örneğin akran grubu diğer polis mensuplarına) bağlı olabileceklerini ve bu nedenle ileriye adım atıp polis sapma davranışlarını araştırmacılara bildirmek istemeyebileceklerini de göstermiştir.

Birçok ülkede çeşitli projelerde polis mensuplarına, polislerin sapma davranışı sergilemelerinin doğası ve boyutları hakkında sorular sorulurken bir dizi zorluklar yaşanmıştır. Örneğin Fabrizio (1990) ABD'de gerçekleştirdiği araştırmasında, Federal Soruşturma Bürosunun (FBI) Ulusal Polis Akademisine katılan deneyimli polislerine gizli kalacağını belirterek kendi kurumlarında yaşanan polis sapma davranışlarının türlerini tanımlamalarını istemiş fakat katılımcıların hiçbiri bu soruya yanıt vermemiştir. Martin, Bensinger ve Baker (1994) ABD'nin İllinois eyaletinde polis mensuplarının polis etiği algılarını ölçmeye yönelik gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında, polis mensuplarına polis sapma davranışlarının türlerine yönelik çeşitli sorular (teşkilatlarında var olup olmadığı, sıklığı, yaygınlığı vs.) sorarak polis sapma davranışlarının varlığını ve yaygınlığını ölçmenin zorluğunu göze almışlardır.

Polis sapma davranışlarının farklı türleri ve bunlara yol açan nedenler veya ilişkilendirmeler yıllardır birçok ülkede çalışılmakta ve uzun zamandır çalışmaların odağı olmayı da sürdürmektedir. Gerçekten de, sosyolojik çalışmalar (örneğin Garner, Maxwell ve Heraux, 2004; Terrill ve Mastrofski, 2004; Kutnjak Ivković, 2003), bağımsız komisyon raporları (örneğin Knapp Komisyonu 1972; Mollen Komisyonu 1994; Christopher Komisyonu 1991) ve çeşitli mahkeme kararlarını inceleyen çalışmalar (örneğin Kraska ve Kappeler, 1995; Harris, 1997) polislerin

yolsuzluk, aşırı güç kullanımı ve ırksal profillemeden, cinsel istismar ve yalancı şahitliğe kadar çeşitli türlerde sapma davranışı sergilediklerini göstermektedir. Polis sapmasının yaygınlığı ve doğası, çeşitli kaynaklara ve polis örgütlerine göre değişkenlik gösterirken; ortak özellik, polislerin belirli bir kısmının kural ihlal edici sapma davranışlarının bir türüne meslek hayatları boyunca dâhil oldukları yönünde baskın çıkmaktadır.

Polislere, polis sapması ile ilgili doğrudan sorular yönelttikleri zaman araştırmacıların yaşadıkları çeşitli zorlukları pek çok çalışma belgelemektedir. Yapılan çalışmalarda istikrarlı olan olgu; ne zaman polislere polis sapma davranışları ile ilgili doğrudan sorular yöneltilse; ister polis yolsuzluğu, ister aşırı güç kullanımı, isterse de polis yalancı şahitliğiyle ilgili olsun, araştırmacıların benzer karşı koymaları deneyimlemeye mahkûm olmalarıdır. Polis yöneticileri polis sapma davranışları ile ilgili sorular soran araştırmacılara kapılarını açma konusunda isteksizdirler. Muhtemelen ortaya çıkarılacak bir polis sapma davranışının örgüt/yönetim açısından olumsuz yorumlanacağından ve imajlarının zedeleneceğinden endişe etmektedirler. Polislerin de, meslektaşlarının sapma davranışları hakkında herhangi bir şey söyledikleri takdirde, meslektaşları tarafından dışlanacaklarına dair bir endişeleri veya kendi sapma davranışlarının ortaya çıkması halinde karşılaşacakları disiplin işlemleri ve/veya cezai soruşturmalara karşı bir tedirginlikleri vardır.

Bu tezin yazarı tarafından da 2011 yılında Lefke Avrupa Üniversitesinde gördüğü lisansüstü eğitimin bitirme tezi kapsamında Girne Polis Müdürlüğünde görev yapan polis mensuplarının polis etiği algılarını ölçmeye yönelik (polis sapma davranışları ile ilgili de çeşitli sorular içeren) anket yapılmak istenmiş ve bu çerçevede yazılı dilekçe ile KKTC Polis Örgütüne talepte bulunulmuş, fakat bu talep uygun görülmemiştir. Gerçek şu ki küresel olarak polis yöneticileri polis sapma davranışları ile ilgili sorular soran araştırmacılara -mensupları olsalar bile- kapılarını açma konusunda isteksizdirler. Diğer taraftan polis sapmasına karşı polis bütünlüğü perspektifinden konuyu ele alan araştırmacılara karşı polis yöneticilerinin daha ılımlı yaklaştıkları görülmektedir. Örneğin bu tezin yazarına, bu tez kapsamında KKTC Polis Örgütü polis mensuplarına polis bütünlüğü anketini uygulamasına izin verilmiştir.

Polis sapmasına karşı polis bütünlüğü perspektifi, ilk olarak 1990'lı yıllarda ABD'de ortaya çıkmıştır. Şöyle ki; polis bütünlüğü, polis sapmasının tam tersi olarak düşünülürse, yani ne kadar çok polis bütünlüğü, o kadar az polis sapması -veya tam tersi-, polis bütünlüğü ölçümü yoluyla dolaylı bir polis sapması ölçümü elde edilebilecektir (Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2004b: 6). Polis sapmasını ölçme sorununun bu şekilde ters çevrilmesinin nedeni, polis bütünlüğünün ölçüm açısından polis sapmasından çok daha uygun olmasıdır. Polis sapmasının düzeyini, boyutlarını ve yaygınlığını ölçmeye ve dolayısıyla polis sapmasını önlemeye yönelik tüm bu girişimlere rağmen, polislerin sapma davranışı sergilemeleri sorunu, polisliğin başlangıcından beri hemen hemen bütün toplumlarda ve dolayısıyla bütün polis örgütlerinde görülen küresel bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir.

Bu soruna KKTC özelinde bakıldığında, KKTC'deki çeşitli mahkeme kararları, Meclis Araştırma Komitesi raporları, KKTC Bakanlar Kurulunun KKTC Polis Örgütüne yönelik özel soruşturmacı ataması kararı, Türkiye İnsan Hakları Derneği yayınları, KKTC Polis Örgütünün yıllık faaliyet raporları ve basına yansıyan polis sapması ile ilgili çeşitli haberler KKTC'deki polis sapmasının varlığını belgeler niteliktedir.

2012 yılında KKTC'de kamu çalışanlarının, kamu yönetimi, çalışma koşulları ve kamu reformu konusundaki tutumlarını ortaya koymaya yönelik gerçekleştirilen "Kuzey Kıbrıs Kamu Çalışanları Araştırması"nın[3] sonuçları, KKTC kamu personel sisteminin birinci sırada en önemli sorununun "yolsuzluk/rüşvet/kayırmacılık" olduğunu ortaya çıkarmıştır (KKTC Fokus, 2012: 124). Son yıllarda KKTC Polis Örgütünde bir takım etik sorunların olduğunu savunan yayınlar da yazılmaya başlanmıştır. Örneğin KKTC halkının polisle ilgili etik algısını ölçmeye yönelik "polis etiği" (O. Kayabaşı, 2012) ve Lefkoşa Türk Belediyesi çalışanlarının polisle ilgili meşruiyet algısını ölçmeye yönelik "polis meşruiyeti" (C. Kayabaşı, 2012) alanlarında çalışmalar yapılmıştır. Diğer taraftan literatür tarandığında KKTC'de bugüne değin "polis sapması" veya "polis bütünlüğü" üzerine herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Böylesine önemli bir alanda herhangi bir

[3] Söz konusu araştırma, 2010 yılında KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan protokol kapsamında hazırlanan "2010-2012 Kamunun Etkinliği ve Özel Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması Programı"nda yer alan araştırma çalışmalarından biri olan "KKTC Devletinde Fonksiyonel ve Kurumsal Gözden Geçirme Projesi" kapsamında gerçekleştirilmiştir.

çalışma yapılmamış olması büyük bir eksiklik ve boşluk olarak değerlendirilmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Polislerden görevlerini yerine getirir ve yetkilerini kullanırlarken polis bütünlüklerini korumaları ve polis sapma davranışı sergilememeleri beklenmektedir. Aksi takdirde halkın polise duyduğu mesleğe has güveni ihlal etmiş olacaklardır. Polislerin sapma davranışı sergilemeleri, bireylerin, sadece polise olan güvenini sarsmakla kalmayıp, hukuka ve adalete olan inançlarını da zedelemekte, polis-halk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemekte, halkın suçları ve suç işleyenleri polise ihbar etme olasılığını da düşürmekte ve böylece polislerin suçlarla ve suç işleyenlerle mücadelesini zorlaştırmaktadır. Buna rağmen polisin sapma davranışı sergilemesi ve polis bütünlüğünü ihlal etmesi sorunu, polisliğin başlangıcından beri hemen hemen bütün toplumlarda ve dolayısıyla bütün polis örgütlerinde görülen küresel bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Bu araştırma kapsamında bu sorun KKTC özelinde ele alınmıştır.

Bu araştırmanın amacına uygun olarak polis bütünlüğü kavramı: *"Polisler arasında, mesleklerinin hak ve ayrıcalıklarını suistimal etmeye sevk eden ayartmalara karşı direnme normatif eğilimi"* anlamıyla kullanılmıştır (Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2004b: 2; 2006: 1). Bu çerçevede bu araştırmanın amacını üç paragraf halinde özetlemek mümkündür:

(1) KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, çeşitli polis sapma davranışlarına karşı, polis bütünlüğü düzeylerini ölçmek ve böylece KKTC Polis Örgütünün örgütsel polis bütünlüğü düzeyini ortaya çıkarmak,

(2) KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, ölçülen polis bütünlüğü düzeylerinin, grupsal/birimsel özelliklerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırmak ve eğer anlamlı bir fark varsa bu farkın hangi gruplar/birimler arasında olduğunu ortaya çıkarmak,

(3) KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, ölçülen polis bütünlüğü düzeylerinin, bireysel/mesleki demografik özelliklerine göre anlamlı bir şekilde

farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırmak ve eğer anlamlı bir fark varsa bu farkın demografik özelliklerin hangi grupları arasında olduğunu ortaya çıkarmaktır.

Bu araştırma, özetle; KKTC'de polis bütünlüğünün örgütsel boyuttaki mevcut durumunu analiz etmek ve polis bütünlüğünün, grupsal/birimsel ve bireysel/mesleki boyutlarda farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Şunu da belirtmek gerekir ki bu çalışma KKTC Polis Örgütünde gerçekte var olan polis sapma davranışlarının boyutunu ve yaygınlığını değil, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı göstermiş oldukları tahammülsüzlüğün düzeyini polis bütünlüğü perspektifinden ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu ölçümün nasıl yapılacağı çalışmanın birinci bölümünde izah edilmiştir.

Bu araştırma neticesinde, polis sapma davranışlarının çeşitli türlerinin KKTC özelinde ne düzeyde (düşük, orta, yüksek), hangi boyutlarda (bireysel, grupsal, örgütsel) hangi gruplar/birimlerde ve hangi bireysel/mesleki demografik özelliklere bağlı bir sorun olduğu polis bütünlüğü perspektifinden bilimsel verilerle ortaya konulacak, bu sayede soruna KKTC özelinde çözüm yolları aranabilecek ve sorunu çözmeye yönelik uygun politika ve stratejiler geliştirilebilecektir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Dünyanın her yerinde polisler, polis olabilmek için; yasalara uyacaklarına, meslekleri ile ilgili resmi kurallara ve emirlere riayet edeceklerine, devletlerine ve milletlerine sadakatle hizmet edeceklerine dair yemin etmekte ve ardından polislik mesleğine adım atmaktadırlar. KKTC'de de bu yemin, Yeniceköy Polis Okulundan mezun olunurken; silah, bayrak ve Kur'an-ı Kerim üzerine el basılarak gerçekleştirilmektedir. Polislerin ettikleri bu yemine meslek hayatları boyunca sadık kalmaları, vatana ve millete sadakatle hizmet etmeleri polis bütünlüğünün bir gereğidir.

Polislerden görevlerini yerine getirir ve yetkilerini kullanırlarken polis bütünlüklerini korumaları ve polis sapma davranışı sergilememeleri beklenmektedir. Buna rağmen polis sapması sorunu polisliğin başlangıcından beri hemen hemen bütün polis örgütlerinde görülmekte ve polise olan güveni erozyona uğratmaktadır.

KKTC'de de gerek Polis Örgütünün yıllık faaliyet raporlarında, gerek çeşitli mahkeme kararlarında gerekse basın ve yayın organlarında yer alan ve halkın polise olan güvenini sarsan haberler, KKTC özelinde de polis sapmasının bir sorun olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Buna rağmen bu güne değin bu soruna yönelik KKTC özelinde herhangi bir bilimsel çalışma yapılmamış olması bu çalışmanın hazırlanmasının en temel gerekçesidir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen literatür taramasında öncelikle bu sorunun bilimsel olarak en uygun şekilde nasıl ele alınabileceği araştırılmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan literatür taramasında, polis bilimleri alanında İngilizce literatürde hem polis sapması hem de polis bütünlüğü üzerine çok sayıda nicel ve nitel bilimsel araştırma ve yayın bulunduğu, buna rağmen Türkçe literatürde ve Türkiye'de, polis sapmasını ele alan çalışmaların neredeyse yok denecek kadar az olduğu, polis bütünlüğü üzerine ise herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Bu durum KKTC özelinde değerlendirildiğinde, ne polis sapması ne de polis bütünlüğü üzerine herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Literatür taraması neticesinde polis sapması sorunu KKTC Polis Örgütü üzerinden araştırılırken dirençle karşılaşılmaması ve daha güvenilir verilerin elde edilmesi istendiğinden, bilimsel olarak en uygun yolun ne olduğu araştırılmış ve nihayetinde polis bütünlüğü perspektifi ile bu sorunun ele alınmasının daha uygun bir yaklaşım olacağı değerlendirilmiş ve polis bütünlüğü perspektifiyle araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın; KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının çeşitli polis sapma davranışlarına karşı göstermiş oldukları tahammülsüzlüğün örgütsel olarak ne düzeyde olduğunu polis bütünlüğü perspektifinden ele alarak ölçen ilk çalışma olması, polis bilimleri literatürüne yapacağı en önemli katkıdır.

Bu çalışma kapsamında, polislerin bireysel/mesleki ve grupsal/birimsel özelliklerine göre polis bütünlüğü düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını ve eğer farklılaşmışsa bu farkın hangi ikili grup/lardan kaynaklandığını ortaya koyan bulgular; polis bütünlüğünün gerek grupsal/birimsel özelliklere gerekse de bireysel/mesleki demografik özelliklere göre farklılaşabileceğini göstermektedir ki bu bulguların literatüre önemli bir katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Çalışmanın alanda yapılacak sonraki çalışmalara, sorunun bireysel/mesleki, grupsal/birimsel ve örgütsel boyutlarda ne derece farklılaşabileceği yönünde yeni bir

bakış açısı kazandıracağı umulmaktadır. Çalışma bulgularının, iç güvenlik yöneticilerinin; maiyetlerinde çalışan polislerin sapma davranışlarını önlemeye ve polis bütünlüğü düzeylerini arttırmaya yönelik geliştirecekleri stratejilere ve politikalara yardımcı olacağı da değerlendirilmektedir.

Çalışmanın bulguları bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu çalışmanın KKTC özelinde; (1) polis meslek etiği kurallarının oluşturulmasına, polis mensuplarına öğretilmesine, benimsetilmesine ve bu çerçevede polis etiğine yönelik kurumsal bir yapının ve etik iklimin oluşturulmasına; (2) polis disiplin sisteminin gözden geçirilmesine ve cezalandırıcı perspektiften; önleyici, onarıcı ve örgüte yeniden kazandırıcı bir perspektifle işler hale dönüştürülmesine ve (3) polis sapma davranışlarının üstlere bildirilmesine yönelik, ihbarı yapanın dışlanmayacağı yeni bir kurumsal yapının oluşturulmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Son olarak polis bilimleri alanında İngilizce literatürde sıkça karşılaşılan "police deviance" (polis sapması), "police crimes" (polis suçları), "police corruption" (polis yolsuzluğu/yozlaşması), "police misconduct" (polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı) ve "police integrity" (polis bütünlüğü) gibi farklı kavramların bu çalışma ile Türkçe literatüre kazandırılması ve bu alanda farkındalık yaratması, çalışmanın alana yapacağı diğer önemli katkılar olarak değerlendirilmektedir.

ARAŞTIRMANIN BÖLÜMLERİ

"Metodolojik Yaklaşım" başlığını taşıyan çalışmanın birinci bölümünde; araştırmanın yöntemi, ana sorusu, araştırmanın cevap aradığı sorular, oluşturulan hipotezler, veri toplama aracı, araştırmada kullanılan ölçeğin uyarlanması, anket, evren ve örneklem, anketlerin uygulanması ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan betimsel, ilişkisel ve fark analizleri açıklanmıştır.

"Polis Sapması ve Polis Bütünlüğü Üzerine Literatür Taraması ve Teorik Çerçeve" başlığını taşıyan çalışmanın ikinci bölümünde; ilk olarak, polis sapmasından polis bütünlüğüne doğru uzanan tarihsel süreç izah edilmiş ve çalışmanın teorik çerçevesi çizilmiştir. Ardından sırasıyla; polis sapmasının tanımlanması, sınıflandırılması ve boyutları ele alınmıştır. Daha sonra sırasıyla; polis

bütünlüğünün tanımlanması, boyutları ve polis bütünlüğü üzerine daha önce yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Polis sapması ile ilgili sorunların kaynağının ve çözüm yollarının ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği gerçeğinden hareketle, çalışmanın üçüncü bölümünün başlığı "KKTC'de Polis Sapması" olarak düzenlenmiştir. Bu başlık altında yer verilen "KKTC'ye Genel Bir Bakış" ve "Kıbrıs'ta Polisliğin Tarihsel Gelişimi" başlıklı ilk iki alt bölümde; KKTC Polis Örgütü, içinde bulunduğu kendine özgü tarihsel, sosyal, ekonomik ve kültürel yapı ile birlikte değerlendirilmiştir. Üçüncü alt bölümde KKTC Polis Örgütünün kurumsal yapısına yer verilmiştir. Dördüncü alt bölümde polis sapmasını önlemeye yönelik KKTC'deki mevzuat değerlendirilmiş, ardından beşinci alt bölümde KKTC Polis Örgütünün polis sapmasını kontrol etme teknikleri detaylandırılmıştır. Altıncı alt bölümde ise KKTC'de polis sapmasına karşı mahkemelerin verdiği kararlar, sosyal ve politik çevrenin gösterdiği tepkiler ile birlikte değerlendirilmiştir. Bu bölümde son olarak KKTC Polis Örgütünün yıllık faaliyet raporlarından derlenen KKTC'deki polis sapmasının bilinen boyutuna yer verilmiştir.

"KKTC'de Polis Bütünlüğü Üzerine Bulgular ve Analiz" başlığını taşıyan çalışmanın dördüncü bölümünde, anket verileri çeşitli istatistiki yöntemler kullanılmak suretiyle analiz edilmiş ve bu bölümde katılımcıların bireysel/mesleki, grupsal/birimsel demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistiklere ve KKTC'deki polis bütünlüğünün örgütsel, grupsal/birimsel ve bireysel/mesleki boyutlarını ortaya çıkarmak amacıyla tasarlanan araştırmanın soru ve hipotezleri ile ulaşılan bulgulara ve bu bulguların analizine yer verilmiştir.

Çalışmanın Sonuç ve Öneriler kısmında, araştırma sürecinde elde edilen bulgular ile varılan sonuçlar açıklanmış ve bu bulgulara dayanılarak öneriler geliştirilmiş, böylece araştırmada verilen bilgiler bir bütünlük arz edecek şekilde bir sonuca bağlanarak sunulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİK YAKLAŞIM

Bu araştırma, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının; (1) çeşitli polis sapma davranışlarına karşı, polis bütünlüğü düzeylerini ölçmek, (2) ölçülen polis bütünlüğü düzeylerinin, grupsal/birimsel ve bireysel/mesleki özelliklerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırarak eğer varsa bu farklılıkların kaynağını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma, özetle; KKTC'deki örgütsel, grupsal/birimsel ve bireysel/mesleki polis bütünlüğünün durumunu analiz etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaca ulaşmak için nasıl bir yol izlendiği bu bölümde açıklanmıştır. Bu bölümde sırasıyla; (1) araştırmanın yöntemi, (2) araştırmanın ana sorusu, (3) araştırmanın soruları, (4) araştırmanın hipotezleri, (5) araştırmanın veri toplama aracı, (6) araştırmada kullanılan ölçeğin uyarlanması, (7) anket, (8) evren ve örneklem, (9) anketlerin uygulanması, (10) verilerin çözümlenmesi başlıkları altında araştırmanın metodolojik yaklaşımına yer verilmiştir.

1.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Ülkeler arası karşılaştırmalarda ve ampirik çalışmalarda çeşitli uluslararası kuruluşlar ve özel araştırmacılar tarafından en fazla kullanılan yöntem "nicel" (quantitative) araştırma yöntemidir. Nicel araştırma yönteminin kullanılmasının tercih edildiği bilimsel araştırmalarda en fazla kullanılan araştırma türü "tarama"dır (survey). Tarama türünün tercih edildiği araştırmalarda ise en fazla kullanılan veri toplama tekniği "anket"tir (questionnaire) (Gürbüz ve Şahin, 2016: 107). Türkiye'de ve KKTC'de yapılan bilimsel araştırmalarda da genellikle bu yol takip edilmektedir.

Nicel araştırmalar, bireylerin toplumsal davranışlarını; test, gözlem veya deney yolu ile nesnel bir şekilde ölçmek ve sayısal verilerle açıklamak için yapılan araştırmalardır. Nicel araştırma türlerinden olan tarama, geniş bir evrenin birtakım özelliklerini tanımlamak için kullanılmakta, birçok değişken arasındaki ilişkinin aynı anda test edilebilmesine imkân sağlamakta ve araştırmacıya kullanacağı analiz teknikleri açısından da esneklik sağlamaktadır. Gürbüz ve Şahin'e (2016: 109) göre

tarama türü araştırmalar; (1) genel tarama araştırmaları, (2) ilişkisel tarama araştırmaları ve (3) nedensel tarama araştırmaları olmak üzere üç şekilde gerçekleştirilebilmektedir.

Genel tarama araştırmalarında; araştırılan konu, tutum veya davranış, değiştirilmeye veya etkilenilmeye çalışılmadan, var olan gözlenip belirlenmeye çalışılır (Karasar, 1994: 77-79; Gliner, Morgan ve Leech, 2015: 183). Diğer taraftan ilişkisel tarama araştırmaları, genellikle iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlar. İlişkisel taramada, iki veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin düzeyi incelenir; incelenen bir olgunun düzeyinin belirli bir değişken açısından (örneğin yaş, eğitim durumu, çalışılan birim) karşılaştırılması yapılır; anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılır ve eğer anlamlı bir farklılık var ise bu farkın hangi ikili gruptan veya gruplardan kaynaklandığı tespit edilmeye çalışılır (Gürbüz ve Şahin, 2016: 109).

Genel tarama araştırmaları, tanımlayıcı olduğundan toplanan veriler genellikle oran, yüzde, frekans ve ortalama gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılarak analiz edilir. İlişkisel tarama araştırmalarında ise ilişki ve farklara bakıldığından korelasyon ve karşılaştırma (örneğin bağımsız örneklemler t-testi, varyans analizi) analizleri yapılır. Sonuç olarak bu araştırmada, araştırmanın amacına, soru ve hipotezlerine en uygun olduğu değerlendirilen "tarama" türünün kullanılması tercih edilmiştir. Tarama türünün alt türleri olan "genel" ve "ilişkisel" tarama türleri kullanılmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN ANA SORUSU

Araştırmanın ana sorusu "KKTC Polis Örgütünde polis sapma davranışlarına karşı gösterilen tahammülsüzlük örgütsel olarak ne düzeydedir? Ve bu düzey polis mensuplarının bireysel/mesleki ve grupsal/birimsel özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?" olarak tasarlanmıştır.

1.3. ARAŞTIRMANIN SORULARI

Araştırma kapsamında KKTC'deki örgütsel polis bütünlüğünün tespitine yönelik olarak aşağıda belirtilen yedi soruya cevap aranmıştır.

Soru 1: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece ciddi bir sorun olarak görmektedirler?

Soru 2: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarına göre meslektaşları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece ciddi bir sorun olarak görmektedirler?

Soru 3: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece resmi kuralların ihlali olarak görmektedirler?

Soru 4: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı herhangi bir disiplin cezası verilmesini desteklemekte midirler? Eğer desteklemekteyseler hangi tür polis sapma davranışına en fazla hangi tür disiplin cezasının verilmesini desteklemektedirler?

Soru 5: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı herhangi bir disiplin cezası verilmesini beklemekte midirler? Eğer beklemekteyseler hangi tür polis sapma davranışına en fazla hangi tür disiplin cezasının verilmesini beklemektedirler?

Soru 6: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirmeye ne kadar isteklidirler?

Soru 7: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarına göre meslektaşları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirmeye ne kadar isteklidirler?

1.4. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırma kapsamında aşağıda belirtilen ilk 13 hipotez (H1-H13) KKTC'deki örgütsel polis bütünlüğüne yönelik olarak; ardından gelen 3 hipotez (H14-H16) KKTC'deki grupsal/birimsel polis bütünlüğüne yönelik olarak ve sonraki 10 hipotez ise (H17-H26) KKTC'deki bireysel/mesleki polis bütünlüğüne yönelik olarak oluşturulmuştur.

H1: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır.

H2: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları, ortalama olarak kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarından daha yüksektir.

H3: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.

H4: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları ile resmi kural ihlali algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır.

H5: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları, ortalama olarak resmi kural ihlali algılarından daha yüksektir.

H6: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile resmi kural ihlali algılarının ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.

H7: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı destekledikleri disiplin işlemleri ile bekledikleri disiplin işlemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H8: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı en çok destekledikleri disiplin işlemleri ile en çok bekledikleri disiplin işlemleri örtüşmektedir.

H9: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarının çeşitli türlerine karşı en çok destekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.

H10: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır.

H11: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme isteklilikleri ortalama olarak, kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinden daha yüksektir.

H12: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.

H13: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, "kendi ciddiyet algıları", "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları", "resmi kural ihlali algıları", "destekledikleri disiplin işlemi", "bekledikleri disiplin işlemi", "kendi bildirme isteklilikleri" ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" yönlerinden polis bütünlüğü algıları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişkiler vardır.

H14: Merkezde çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, taşrada çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

H15: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, çalıştıkları İlçe Polis Müdürlüklerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H16: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, çalıştıkları birimlere göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H17: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H18: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, medeni durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H19: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H20: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H21: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, Polis Örgütündeki toplam çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H22: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, Polis Örgütündeki son görev yerindeki çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H23: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, rütbelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H24: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, yönetsel statülerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H25: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, çalışma saatlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

H26: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, aylık maaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

1.5. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Polis bütünlüğünü ölçmek için nasıl bir anket ve dolayısıyla ölçek kullanılabileceğine karar verilirken, öncelikle Türkçe literatür taranmış ve polis bütünlüğünü ölçen herhangi bir ölçeğin Türkçe literatürde henüz geliştirilmediği saptanmıştır. Bunun üzerine İngilizce literatür taranmış ve Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Polis Bütünlüğü Ölçeği" (Police Integrity Scale) (Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2006: 14-15) ile birkaç ölçeğe daha rastlanmıştır. Bu ölçekler arasından Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Polis Bütünlüğü Ölçeği"nin, daha önce yirmiyi aşkın ülkede kullanıldığı, uluslararası geçerliliği olduğu ve daha önce uygulandığı ülkeler ile karşılaştırma yapmaya fırsat veren bir yapıya sahip olduğu gözlenmiştir. Yeni bir ölçek geliştirmektense Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Polis Bütünlüğü Ölçeği"nin, Türkçeye ve KKTC koşullarına uyarlanmasının daha kullanışlı olacağına karar verilmiştir.

"Polis Bütünlüğü Ölçeği"nin Türkçeye ve KKTC koşullarına uyarlanması ile anketin birinci bölümü, "Demografik Bilgi Formu"nun araştırmacı tarafından hazırlanmasıyla da anketin ikinci bölümü oluşturulmuştur. Anketin ikinci bölümü, yani "Demografik Bilgi Formu"; katılımcıların bireysel/mesleki ve grupsal/birimsel demografik özelliklerine ilişkin verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından

literatür taranarak hazırlanmıştır. Sonuç olarak araştırmanın veri toplama aracı, çalışmanın amacına uygun olarak iki bölümden oluşan ankettir.

1.6. ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEĞİN UYARLANMASI

Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Polis Bütünlüğü Ölçeği"nin kökeni ABD olmakla birlikte, ölçek son yirmi yıl süresince yirmiyi aşkın ülkede uygulanmış (örneğin Avusturya, Bosna Hersek, Çek Cumhuriyeti, Eritre, Ermenistan, Finlandiya, Güney Afrika, Güney Kore, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İsveç, Japonya, Kanada, Macaristan, Malezya, Norveç, Pakistan, Polonya, Romanya, Slovenya); kıtalar, kültürler, yasal sistemler ve ekonomik durumlar arasında bir köprü vazifesi görmüştür.

Yapılan literatür taraması neticesinde, Türkçe literatürde polis bütünlüğünü ölçmeye yönelik geliştirilen herhangi bir ölçeğe rastlanmaması üzerine, yeni bir ölçek geliştirmektense Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen polis bütünlüğü ölçeğini uyarlamanın daha kullanışlı olacağı değerlendirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye ve KKTC koşullarına uyarlanmasına karar verilmesinin nedenlerini şu şekilde özetlemek mümkündür; (1) ölçeğin daha önce yirmiyi aşkın ülkede başarıyla uygulanmış olması, (2) dünya çapında geçerliliği olan, kabul gören ve kullanılan bir ölçek olması, (3) bu araştırmada elde edilen bulgularla, ölçeğin daha önce kullanıldığı araştırmalardan elde edilen bulguların karşılaştırılmasına fırsat vermesi ve (4) en önemlisi hem polis bütünlüğünü yedi farklı yönden ölçmeye hem de bireysel/mesleki, grupsal/birimsel ve örgütsel düzeyde ölçmeye fırsat veren bir yapıya sahip olmasıdır.

Polis bütünlüğü ölçeğinin, uyarlanmasına karar verildikten sonra, ölçek uyarlaması için Uluslararası Test Komisyonu (International Test Commission) tarafından geliştirilen yöntem temel alınmıştır (International Test Commission, 2005). Bu yönteme bağlı kalarak ölçeğin uyarlanma aşamaları aşağıda verilmiştir.

İlk aşamada ölçeği geliştiren üç kişiden biri olan Carl B. Klockars'ın hayatta olmaması nedeniyle kendisinden izin alınamamakla birlikte, ölçeğin diğer geliştiricileri olan Sanja Kutnjak Ivković ve Maria R. Haberfeld'den izin alınmıştır.

İkinci aşamada ölçeğin uyarlanması için her iki dili de iyi bilen, her iki kültürü de (ABD ve KKTC) iyi tanıyan, ölçeğin ölçtüğü yapıya ve psikometriye hakim iki kişilik bir grup ile ölçeğin orijinal dilinden Türkçeye çevirisi ayrı ayrı yapılmış, sonra bu çeviriler karşılaştırılarak üzerinde uzlaşılmış, ayrıca çeviri sürecinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanı da yer almıştır.

Üçüncü aşamada her iki dili de iyi bilen, her iki kültürü de (ABD ve KKTC) iyi tanıyan, ölçeğin ölçtüğü yapıya ve psikometriye hakim, çeviriyi yapan kişilerden farklı iki kişilik grup ile ölçeğin Türkçeden orijinal diline geri-çevirisi ayrı ayrı yapılmış, sonra bu çeviriler karşılaştırılarak üzerinde uzlaşılmış, ayrıca geri çeviri sürecinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanı da yer almıştır.

Dördüncü aşamada her iki dili de iyi bilen, her iki kültürü de (ABD ve KKTC) iyi tanıyan, ölçeğin ölçtüğü yapıya ve psikometriye hakim, ayrıca çeviri ve geri çeviri gruplarında yer almamış iki kişilik uzman bir komisyon grubu oluşturulmuştur. İki kişilik bu komisyon grubundan ölçeğin orijinal halini, çevirisini ve geri çevirisini karşılaştırmaları istenmiş ve ölçeğin çevrilmiş hali en uygun ifadeleri içerecek bir yapıya ulaşıncaya kadar çeviride gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Beşinci aşamada ölçeğin esas uygulamasının yapılacağı polisleri demografik yönden temsil edici nitelikte olmasına özen gösterilerek ölçeğin esas uygulamasına çeşitli nedenlerle katılamayacağı önceden tespit edilen (hastalık, yıllık izin, vs.) 12 polis mensubunu içerecek şekilde İngilizce bilen bir grup polis seçilmiş ve seçilen bu grupta yer alan polisler ile ölçek üzerinde odak grup çalışması yapılmış ve bu grubun ölçek ile ilgili eleştirileri not edilerek dikkate alınmıştır.

Altıncı aşamada ölçeğin kendisinden beklenen işlevi yerine getirip getirmediğini test etmek amacıyla, ölçeğin esas uygulamasına çeşitli nedenlerle katılamayacağı önceden tespit edilen (hastalık, yıllık izin, vs.) İngilizce bilen 40 kişilik bir polis grubuna ölçeğin orijinal dildeki hali ve Türkçe hali uygulanarak ön test yapılmış ve ölçeğin KKTC Polis Örgütüne uygunluğu, açıklığı, anlamlılığı hususlarında geri bildirimler alınmıştır.

Son aşamada ise ölçeğin Türkçeye ve KKTC koşullarına uyarlanmış son halinin geçerliliği ve güvenilirliliği test edilmiştir. Ölçek daha önce yirmiden fazla

ülkede test edilmiş ve geçerliliğe sahip olduğu saptanmış olmakla birlikte; ölçeğin geçerliliği, alanın uzmanlarından görüş alınmak suretiyle KKTC koşullarına uygunluğu yönünden de test edilmiş ve amaca uygun bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılığı üzerinden test edilmiştir. İç tutarlılığı tespit etmek amacıyla ölçekte yer alan 77 sorunun standardize edilmiş Cronbach Alpha Korelasyon Katsayısı hesaplanarak 0,927 değeri elde edilmiş ve ölçek ile ilgili güvenilirlilik figürlerinin yüksek düzeyde olduğu saptanarak ölçeğin uyarlanması gerçekleştirilmiştir.

1.7. ANKET

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Ankete cevaplanması kolay olan demografik sorularla başlanılması her ne kadar genel bir uygulama olsa da, bu araştırmada anketin uzun olması ve konunun hassasiyetinden dolayı uzmanların da görüş ve önerileri doğrultusunda, anketin ilk bölümüne uyarlanan polis bütünlüğü ölçeği ile başlanılması tercih edilmiştir. Anketin ikinci bölümünde ise katılımcıların kişisel/mesleki ve grupsal/birimsel demografik özelliklerine ilişkin verilerin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır.

1.7.1. Anketin Birinci Bölümü

1.7.1.1. Anket Senaryoları

Anketin birinci bölümünde Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve bu çalışma kapsamında araştırmacı tarafından Türkçeye ve KKTC koşullarına uyarlanan "Polis Bütünlüğü Ölçeği" yer almaktadır. Bu ölçekte 11 adet varsayımsal senaryo ve her bir senaryonun altında, senaryoları değerlendirmek üzere tasarlanan aynı 7 adet soru yer almaktadır.

Polis bütünlüğü ölçeğinin, uyarlanması esnasında, orijinal ölçeğin yer aldığı orijinal anketin başında yer alan "açıklama" kısmı ve sonunda yer alan polis mensuplarının; (1) meslektaşlarının ve (2) kendilerinin anketi doldururken fikirlerini açıklıkla ve dürüstçe beyan edip etmediklerini soran iki adet soru cümlesi ile bu soruların cevap seçenekleri ve son olarak katılımcıların anketle ilgili yorumlarını

yapabilmeleri için katılımcılara ayrıldığı belirtilen kısım, ölçekle birlikte Türkçeye ve KKTC koşullarına uyarlanmıştır.

Tablo 1.1: Anket Senaryoları

Senaryo No.	Senaryolar
Senaryo 1	Bir polisin kendi özel işi vardır. Alarmlar, özel kilitler, güvenlik kameraları gibi güvenlik aletleri satar ve kurulumlarını yapar. Bu işi görev harici olduğu saatlerde yürütür.
Senaryo 2	Bir polis görev bölgesindeki esnaftan, düzenli olarak kendisine ikram edilen bedava yemek, içecek, sigara ve diğer maddi değeri düşük şeyleri kabul eder. Bu ikramları kendisi istemez ve teşvik etmez; kendisine bu ikramlarda bulunanların cömertliğini suistimal etmemeye de özen gösterir.
Senaryo 3	Bir polis, aşırı hız yapan bir motosiklet sürücüsünü durdurur. Polis, trafik cezası yazmaması karşılığında kendisine verilen ceza miktarının yarısını kişisel bir hediye olarak almayı kabul eder.
Senaryo 4	Bir polis toplumda çok seviliyor. O bölgedeki işyerleri, restoran ve bar sahipleri bayram, yılbaşı gibi özel günlerde kendisine yiyecek ve içki hediye ederek, polise, onlara gösterdiği ilgi sebebiyle memnuniyetlerini gösteriyorlar.
Senaryo 5	Bir polis, kuyumcunun birinde hırsızlık yapıldığını öğreniyor. Vitrinler kırılmış ve pek çok eşyanın çalındığı açıktır. Polis, kuyumcu dükkânını incelerken, iki günlük maaşına denk gelecek değerdeki bir saati alıp cebine atar. Resmi kayıtlarda ise saatin olay sırasında çalındığını bildirir.
Senaryo 6	Bir polis, mahalledeki bir araba tamircisiyle, kazalarda hasar gören araba sahiplerini kendi dükkânına yönlendirmesi konusunda özel bir anlaşma yapar. Gönderdiği her bir hasarlı araç karşılığında işyeri sahibinden tamir ücretinin %5'ini komisyon olarak alır.
Senaryo 7	Aynı zamanda çok iyi bir araba tamircisi de olan bir polisin, yaklaşan tatilde görevde olması planlanmıştır. Amiri, kendi özel arabasının bakımını yapmayı kabul etmesi halinde bu günleri ona tatil olarak kullandırmayı teklif eder. Bu AMİRİN davranışını değerlendiriniz.
Senaryo 8	Saat gecenin 2'sinde görevde olan bir polis, ıssız bir yolda devriye arabasını sürmektedir. Yoldan çıkmış ve kanala saplanmış bir araç görür. Araca yaklaşır ve sürücünün yaralanmadığını ancak çok açık bir şekilde alkollü olduğunu görür. Ayrıca sürücünün polis olduğunu da öğrenir. Bu kazayı ve suçu rapor etmek yerine, sürücüyü evine götürür.
Senaryo 9	Bir polis, görev alanındaki bir barın yasal kapanma saatini yarım saat geçmesine rağmen hâlen açık olduğunu ve müşterilerine içki servisi yaptığını fark eder. Polis, bu ihlâli rapor etmek yerine, bar sahibi tarafından teklif edilen bedava birkaç içki ikramını kabul eder.
Senaryo 10	Yaya devriye gezen iki polis, bir aracı açmaya çalışan bir adamı iş üstünde yakalarlar. Adam kaçar. İki blok boyunca kovaladıktan sonra, onunla mücadele ederek ve onunla yerde güreşerek adamı tutuklamayı başarırlar. Kontrol altına aldıktan sonra, kaçmasına ve direnmesine karşılık ceza olarak her iki polis de adamın karnına birkaç kez yumruk atarlar.
Senaryo 11	Bir polis, araç park yerinde bir cüzdan bulur. İçinde bir günlük maaşına denk gelecek miktarda para vardır. Cüzdanı kayıp eşya olarak rapor eder, fakat parayı kendine saklar.

Kaynak: Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2006: 14)'den uyarlanmıştır.

Objektif verilere ulaşılabilmesini sağlamak amacıyla gizliliğe riayet edileceği, anketin başında yazılı olarak ve uygulama yapılan birimlerde sözlü olarak açıkça beyan edilmiştir. Katılımcılara araştırmanın amacı anlatılmış olup gönüllülük esasına göre anketlerin doldurulması sağlanmıştır. Anketin başındaki "açıklama" kısmında

katılımcılardan, verilen her bir senaryoda, davranışı tasvir edilen polisin beş yıldır çalışmakta olduğunu, daha önceden disiplin cezası almadığını ve tatmin edici bir çalışma kaydına sahip olduğunu varsaymaları istenmiştir. Ayrıca senaryo veya polis hakkında bunların dışında başka varsayımlarda bulunmamaları; her bir senaryo için kendilerine aynı yedi soru sorulacağı; bu sorularda, senaryodaki davranışın ciddiyeti, resmi kural ihlali olup olmadığı, eğer varsa gerektirdiği disiplin işlemi veya ihbar edilme ihtimali hakkındaki görüşlerini bildirmeleri istenmiştir. Devamında katılımcılara bu konularla ilgili olarak sadece kişisel görüşlerinin sorulduğu; verdikleri yanıtların hiçbir şekilde kendilerinin çalıştığı şubelerde bu tür davranışlara katıldıkları veya bu tür davranışlardan haberdar oldukları anlamına gelmediği de belirtilmiştir.

Klockars ve arkadaşları bu anketi kültürlerarası uygulamalarda kullanılmak üzere tasarladıklarından, mümkün olduğu kadar kültürel açıdan tarafsız durum senaryoları oluşturmaya, tüm polislerin aşina olduğu polis sapma davranışlarını tarif etmeye ve bu davranışların tüm modern endüstriyel toplumlarda aşağı yukarı eşdeğer davranışlar içermelerine özellikle dikkat etmişlerdir.

Polis sapmasının farklı örnekleri üzerine çalışanlar, ilk olarak, paranın farklı kültürlerdeki farklı anlamları sorunuyla, bu çeşit bir kültürel tarafsızlık yakalamaya çalışırken karşılaşmaktadırlar. Örneğin 100 ABD doları bir rüşvetin, yıllık ortalama 40,000 ABD doları kazanan bir Amerikan polis mensubu ve yıllık ortalama 4,000 ABD doları eşdeğerini kazanan bir Doğu Avrupalı polis mensubu için şüphesiz farklı anlamları olacaktır (Kockars vd., 2004b: 8). 100 ABD doları, bir rüşvet cezbedicisi olarak, her polisin ekonomik hayatında farklı olduğu için, Amerikan para birimini yürürlükteki kurdan diğer ülkelerin para birimlerine çevirmek de sorunu çöz(e)meyecektir.

Klockars ve arkadaşları maddi çıkar içeren senaryolarda bu sorunu, maddi çıkarı yerel bir eşdeğeriyle ifade ederek çözmeye çalışmışlardır. Bu çerçevede Senaryo 3'te, bir hız sınırı ihlalini görmezden gelmenin rüşvet değeri, ceza miktarının yarısı kadar olarak tanımlanmıştır. Senaryo 5'te, bir fırsat hırsızlığından alınan saatin değeri, polisin iki günlük maaş miktarı olarak tanımlanmıştır. Benzer şekilde, Senaryo 6'da oto tamircisiyle komisyon için anlaşan polisin sağlayacağı

çıkar, tamir ücretinin % 5'i olarak tanımlanmıştır. Ayrıca Senaryo 10'da, polisin araç park yerinde bulduğu cüzdan içerisindeki cezbedici para, polisin bir günlük maaşına denk gelecek miktardaki para olarak tanımlanmıştır.

Bunlara ek olarak Klockars ve arkadaşları Senaryo 4'te, ABD'de ve diğer bazı kültürlerde polislere çeşitli hediyeler verilen özel bayramları anmaktan kaçınmışlardır. Baskın bir Hristiyan geleneği olmayan ülkelerdeki katılımcıların da (örneğin Pakistan) polise hediye vermenin olağandışı olmadığı bayramları kapsaması için, bu senaryoda "Noel" (yılbaşı) kelimesini kullanmak yerine "holiday" (bayram) kelimesini kullanmayı tercih etmişlerdir. Ölçek, KKTC koşullarına uyarlanırken, KKTC kültürü de göz önünde bulundurularak hem bayram hem de yılbaşı kelimelerinin birlikte kullanılması tercih edilmiştir.

1.7.1.2. Anket Senaryolarının KKTC Mevzuatına Göre Değerlendirilmesi

Bu başlık altında senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışları, KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası kapsamında değerlendirilmiştir. KKTC Polis Yasası'nın 115'inci maddesinin; birinci fıkrasında tanımlanan eylem ve davranışlar için "uyarma" cezası; ikinci fıkrasında tanımlanan eylem ve davranışlar için "kınama" cezası; üçüncü fıkrasında tanımlanan eylem ve davranışlar için "kademe ilerlemesini kısa veya uzun süreli durdurma" cezası ve dördüncü fıkrasında tanımlanan eylem ve davranışlar içinse "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörülmüştür.

KKTC Polis Yasası'na göre, bir polisin sapkın bir eylem veya davranışı birden çok disiplin suçuna tekabül edebilmektedir. Dolayısıyla bir polis, tek bir sapkın eylem veya davranışından ötürü birden çok disiplin suçunu işlemekle itham edilebilmektedir. KKTC polis disiplin sisteminde, aynı eylem veya davranıştan dolayı birden çok disiplin suçu işlemekle itham edilen bir polise genellikle itham edildiği en ağır disiplin suçundan dolayı disiplin cezası verilmekte, aynı ithamnamede yer alan diğer itham edildiği disiplin suçları ise aynı olguları içeriyorlarsa alternatif dava olarak değerlendirilerek ayrıca ceza verilmeyebilinmektedir. Bu başlık altında on bir senaryoda tasvir edilen polis sapma davranışlarının değerlendirmesi yapılırken, her bir senaryodaki davranışın, KKTC Polis Yasası'nın 115'inci maddesinde öngörülen hangi disiplin suç/larına ve

ceza/larına tekabül ettiği yönünde bir değerlendirmede bulunulmuştur. Bu başlık altında senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarının KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirilmesi hedeflenmiş olmakla birlikte, aynı zamanda adli suç olarak değerlendirilebilecek davranışlarla ilgili olarak KKTC Ceza Yasası kapsamında da değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Senaryo 1. Görev Haricinde Güvenlik Sistemi İşi Yapma

Senaryo 1. Bir polisin kendi özel işi vardır. Alarmlar, özel kilitler, güvenlik kameraları gibi güvenlik aletleri satar ve kurulumlarını yapar. Bu işi görev harici olduğu saatlerde yürütür.

KKTC Polis Yasası'nın 59'uncu maddesindeki düzenleme ile polis mensuplarının başka iş yapmaları yasaklanmıştır. Bu maddeye göre: *"Polis mensupları, tüm zamanlarını polis hizmetlerinin yürütülmesine ve görevlerinin yerine getirilmesine ayırmakla yükümlü olup, çalışma saatleri içinde veya dışında ödenekli veya ödeneksiz bir iş tutamazlar ve serbest meslek yapamazlar."* (Polis Yasası, 1984: madde 59). Ayrıca KKTC Polis Yasası'nın 60'ıncı maddesi ile de polis mensuplarının ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmaları yasaklanmıştır. Bu yasaklar Polis Yasası'nın 115(4)(ö) maddesinde: *"Başka iş yapmak ve ticari faaliyette bulunma yasaklarına aykırı eylem ve girişimlerde veya uğraşılarda bulunmak"* şeklinde bir disiplin suçu olarak düzenlenmiş olup bu disiplin suçunu işleyen polisler için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörülmüştür.

Senaryo 1'deki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası'nın 115(4)(ö) maddesi kapsamında bir disiplin suçu olarak düzenlenmiş olduğu ve bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Senaryo 1'deki polis sapma davranışının KKTC Ceza Yasası kapsamında ise herhangi bir adli suç olarak düzenlenmediği değerlendirilmektedir.

Senaryo 2. Esnaftan Bedava Yiyecek, İçecek Kabulü

Senaryo 2. Bir polis görev bölgesindeki esnaftan, düzenli olarak kendisine ikram edilen bedava yemek, içecek, sigara ve diğer maddi değeri düşük şeyleri kabul eder. Bu ikramları kendisi istemez ve teşvik etmez; kendisine bu ikramlarda bulunanların cömertliğini suistimal etmemeye de özen gösterir.

Senaryo 2'deki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası madde 115(3)(b)(ii)'de: "*"Görevle ilgili her ne adla ve şekilde olursa olsun çıkar sağlamak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçuna tekabül ettiği değerlendirilmektedir ki bu disiplin suçu için "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu davranışa, alternatif olarak: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak"* (Polis Yasası, 1984: madde 115(1)(d)) disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu için "uyarma" cezası öngörülmüştür. Senaryo 2'deki polis sapma davranışının KKTC Ceza Yasası kapsamında ise herhangi bir adli suç olarak düzenlenmediği değerlendirilmektedir.

Senaryo 3. Hız Yapan Motosiklet Sürücüsünden Rüşvet Alma

Senaryo 3. Bir polis, aşırı hız yapan bir motosiklet sürücüsünü durdurur. Polis, trafik cezası yazmaması karşılığında kendisine verilen ceza miktarının yarısını kişisel bir hediye olarak almayı kabul eder.

Senaryo 3'teki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası madde 115(4)(ç)'de: *"Hırsızlık, görevi kötüye kullanmak, sahtecilik, dolandırıcılık, yalan yere tanıklık, yalan yere yemin, iftira, irtikap, rüşvet, ihtilas, ırza saldırı veya saldırıya yeltenme eylem ve girişimlerinde bulunmak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçu içerisinde yer alan rüşvet suçuna tekabül ettiği ve bu disiplin suçunu işleyen polis mensupları için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Ayrıca bu davranış, Polis Yasası madde 115(4)(d)'de düzenlenen: *"Yetkisini veya nüfuzunu kendisine veya başkalarına çıkar sağlamak amacıyla veya kin veya dostluk nedeniyle kötüye kullanmak"* disiplin suçuna da tekabül etmektedir ki bu disiplin suçu için de "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörülmüştür.

Diğer taraftan bu davranış Polis Yasası madde 115(3)(b)(ii)'de:*"Görevle ilgili her ne adla ve şekilde olursa olsun çıkar sağlamak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçuna da tekabül etmektedir ve bu disiplin suçu için "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu davranışa alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak"* disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu içinse "uyarma" cezası öngörülmüştür.

KKTC Ceza Yasası madde 101A(2)'ye göre: "*Görev alanına giren bir işi hukuka (mevzuata) aykırı olarak yapmak veya yapmamak için, kendisine veya göstereceği üçüncü bir kişiye, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, mal, para veya başka herhangi bir menfaat temin eden veya bu amaçla üçüncü bir kişiye menfaat temin edilmesine göz yuman kamu hizmetinde görevli bir kişi, "rüşvet alma" adı verilen ağır bir suç işlemiş olur ve on yıla kadar hapis cezasına çarptırılabilir.*"

Senaryo 3'teki polis sapma davranışı KKTC Ceza Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bir polisin trafik cezası yazmaması karşılığında kendisine verilen ceza miktarının yarısını kişisel bir hediye olarak almayı kabul etmesi eyleminin, KKTC Ceza Yasası'nın 101A(2) maddesi kapsamında "rüşvet" suçunu oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Senaryo 4. Esnaftan Bayram, Yılbaşı Hediyesi Kabulü

Senaryo 4. Bir polis toplumda çok seviliyor. O bölgedeki işyerleri, restoran ve bar sahipleri bayram, yılbaşı gibi özel günlerde kendisine yiyecek ve içki hediye ederek, polise, onlara gösterdiği ilgi sebebiyle memnuniyetlerini gösteriyorlar.

Senaryo 4'teki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası madde 115(3)(b)(ii)'de: *"Görevle ilgili her ne adla ve şekilde olursa olsun çıkar sağlamak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçuna tekabül ettiği değerlendirilmektedir ki bu disiplin suçu için "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu davranışa, alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak"* disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu içinse "uyarma" cezası öngörülmüştür.

Senaryo 4'teki polis sapma davranışının KKTC Ceza Yasası kapsamında ise herhangi bir adli suç olarak düzenlenmediği değerlendirilmektedir.

Senaryo 5. Olay Mahallinden Saat Hırsızlığı

Senaryo 5. Bir polis, kuyumcunun birinde hırsızlık yapıldığını öğreniyor. Vitrinler kırılmış ve pek çok eşyanın çalındığı açıktır. Polis, kuyumcu dükkânını incelerken, iki günlük maaşına denk gelecek değerdeki bir saati alıp cebine atar. Resmi kayıtlarda ise saatin olay sırasında çalındığını bildirir.

Senaryo 5'teki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası madde 115(4)(ç)'de: *"Hırsızlık, görevi kötüye kullanmak, sahtecilik, dolandırıcılık, yalan yere tanıklık, yalan yere yemin, iftira, irtikap, rüşvet, ihtilas, ırza saldırı veya saldırıya yeltenme eylem ve girişimlerinde bulunmak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçları içerisinde yer alan hırsızlık ve görevi kötüye kullanmaya tekabül ettiği ve bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Diğer taraftan bu davranış Polis Yasası madde 115(4)(ı)'de belirtildiği şekliyle: *"Kasıtlı olarak gerçek dışı rapor vermek ve tutanak düzenleyip imza etmek veya ettirmek"* kapsamında bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecek olup bu disiplin suçu için de "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörülmüştür. Ek olarak bu davranış Polis Yasası madde 115(3)(b)(iii)'de: *"Gerçeğe aykırı rapor düzenlemek"* şeklinde bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilir ki bu disiplin suçu için de "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür.

Ayrıca bu davranış, Polis Yasası madde 115(4)(d)'de düzenlenen: *"Yetkisini veya nüfuzunu kendisine veya başkalarına çıkar sağlamak amacıyla veya kin veya dostluk nedeniyle kötüye kullanmak"* şeklindeki disiplin suçuna da tekabül etmektedir ki bu disiplin suçu için de "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörülmüştür. Ek olarak bu davranış Polis Yasası madde 115(3)(b)(ii)'de: *"Görevle ilgili her ne adla ve şekilde olursa olsun çıkar sağlamak"* şeklinde bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecek olup bu disiplin suçu için de "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu davranışa, alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan*

tutum ve davranışlarda bulunmak" disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu içinse "uyarma" cezası öngörülmüştür.

KKTC Ceza Yasası madde 255 (1)'de: *"Her kim, sahibinin rızası olmaksızın, hile ile ve iyi niyetle yapılmış bir hak talebi olmaksızın, çalınabilen herhangi bir şeyi alır ve taşırsa ve aldığı vakit sahibini daimi olarak ondan mahrum etmek niyetindeyse, konu şeyi çalmış olur"* hükmüyle hırsızlık suç olarak düzenlenmiştir.

Diğer taraftan KKTC Ceza Yasası madde 105'te: *"Bu bölümde ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, başkalarının haklarını haleldar etmek veya kamunun zararına sebep olmak veya kendisine veya başkalarına menfaat sağlamak amacıyla, görevinin gereklerine aykırı hareket eden veya mahkeme kararlarına aykırı fiilde bulunan kamu hizmetinde görevli kişi hafif bir suç işlemiş olur ve iki yıla kadar hapis cezasına çarptırılabilir"* hükmüyle görevi kötüye kullanma suçu düzenlenmiştir. Kendisine menfaat sağlamak amacıyla görevinin gereklerine aykırı hareket ederek görevli olarak gittiği olay mahallinden hırsızlık yapan bir polis, bu madde kapsamında görevi kötüye kullanma suçunu işleyecektir.

Senaryo 5'teki polis sapma davranışı KKTC Ceza Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, polisin görevli olarak bulunduğu olay mahallinden saat çalması eyleminin, hem KKTC Ceza Yasası'nın 255'inci maddesi kapsamında "hırsızlık" suçunu hem de KKTC Ceza Yasası'nın 105'inci maddesi kapsamında "görevi kötüye kullanma" suçunu oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Senaryo 6. Oto Tamircisinden % 5 Komisyon Alma

Senaryo 6. Bir polis, mahalledeki bir araba tamircisiyle, kazalarda hasar gören araba sahiplerini kendi dükkânına yönlendirmesi konusunda özel bir anlaşma yapar. Gönderdiği her bir hasarlı araç karşılığında işyeri sahibinden tamir ücretinin %5'ini komisyon olarak alır.

Senaryo 6'daki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası'nın 115(4)(d) maddesinde: *"Yetkisini veya nüfuzunu kendisine veya başkalarına çıkar sağlamak amacıyla veya kin veya dostluk nedeniyle kötüye kullanmak"* şeklinde bir disiplin suçu olarak

düzenlendiği ve bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Ayrıca bu davranış Polis Yasası madde 115(3)(b)(ii)'de düzenlenen: *"Görevle ilgili her ne adla ve şekilde olursa olsun çıkar sağlamak"* disiplin suçuna da tekabül etmekte olup bu disiplin suçu için de "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür.

Diğer taraftan bu davranış, Polis Yasası madde 115(4)(ö)'de belirtildiği şekliyle: *"Başka iş yapmak ve ticari faaliyette bulunma yasaklarına aykırı eylem ve girişimlerde veya uğraşılarda bulunmak"* kapsamında bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecek olup bu disiplin suçu içinse "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu davranışa, alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak"* disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu içinse "uyarma" cezası öngörülmüştür.

KKTC Ceza Yasası madde 105'te görevi kötüye kullanma suçu düzenlenmiştir. Kendisine veya başkalarına menfaat sağlamak amacıyla görevinin gereklerine aykırı hareket ederek bir oto tamircisiyle, kazalarda hasar gören araba sahiplerini kendi dükkânına yönlendirmesi konusunda özel bir anlaşma yapan ve gönderdiği her bir hasarlı araç karşılığında işyeri sahibinden tamir ücretinin % 5'ini komisyon olarak alan bir polis, bu madde kapsamında görevi kötüye kullanma suçunu işleyecektir.

Senaryo 6'daki polis sapma davranışı KKTC Ceza Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bir polisin mahallesindeki bir oto tamircisiyle, kazalarda hasar gören araba sahiplerini kendi dükkânına yönlendirmesi konusunda özel bir anlaşma yaparak gönderdiği her bir hasarlı araç karşılığında işyeri sahibinden tamir ücretinin % 5'ini komisyon olarak alması davranışının, KKTC Ceza Yasası'nın 105'inci maddesi kapsamında "görevi kötüye kullanma" suçunu oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Senaryo 7. Amirin, Şahsi Aracına Bakım Yapması Karşılığı Memuruna Tatil İzni Önermesi

Senaryo 7. Aynı zamanda çok iyi bir araba tamircisi de olan bir polisin, yaklaşan tatilde görevde olması planlanmıştır. Amiri, kendi özel arabasının bakımını yapmayı kabul etmesi halinde bu günleri ona tatil olarak kullandırmayı teklif eder. Bu AMİRİN davranışını değerlendiriniz.

Senaryo 7'deki amirin polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası madde 115(4)(d)'de: *"Yetkisini veya nüfuzunu kendisine veya başkalarına çıkar sağlamak amacıyla veya kin veya dostluk nedeniyle kötüye kullanmak"* şeklinde bir disiplin suçu olarak düzenlendiği ve bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Ayrıca bu davranış Polis Yasası madde 115(3)(b)(vi)'de belirtilen şekliyle: *"Yansızlık ödevini yerine getirmemek ve ayrıcalık yapma yasağına uymamak"* disiplin suçuna da tekabül etmekte olup bu disiplin suçu içinse "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Diğer taraftan bu davranış Polis Yasası madde 115(2)(c)'de belirtilen şekliyle: *"Emrinde çalışanları ve Devlete ait resmi araç, gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullanmak"* kapsamında bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecektir ki bu disiplin suçunu işleyenler için "kınama" cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu davranışa, alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak"* disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu içinse "uyarma" cezası öngörülmüştür.

KKTC Ceza Yasası madde 105'te görevi kötüye kullanma suçu düzenlenmiştir. Kendisine menfaat sağlamak amacıyla görevlerinin gereklerine aykırı hareket ederek emrinde çalışanları özel işlerinde kullanan bir polis amiri, bu madde kapsamında görevi kötüye kullanma suçunu işleyecektir.

Senaryo 7'deki polis sapma davranışı KKTC Ceza Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bir polis amirinin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi eyleminin, KKTC Ceza Yasası'nın 105'inci maddesi kapsamında "görevi kötüye kullanma" suçunu oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Senaryo 8. Alkollü Meslektaş Kazasını Rapor Etmeme

Senaryo 8. Saat gecenin 2'sinde görevde olan bir polis, ıssız bir yolda devriye arabasını sürmektedir. Yoldan çıkmış ve kanala saplanmış bir araç görür. Araca yaklaşır ve sürücünün yaralanmadığını ancak çok açık bir şekilde alkollü olduğunu görür. Ayrıca sürücünün polis olduğunu da öğrenir. Bu kazayı ve suçu rapor etmek yerine, sürücüyü evine götürür.

Senaryo 8'deki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası madde 115(4)(ç)'de: *"Hırsızlık, görevi kötüye kullanmak, sahtecilik, dolandırıcılık, yalan yere tanıklık, yalan yere yemin, iftira, irtikap, rüşvet, ihtilas, ırza saldırı veya saldırıya yeltenme eylem ve girişimlerinde bulunmak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçu içerisinde yer alan görevi kötüye kullanma suçuna tekabül ettiği ve bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Ayrıca bu davranış, Polis Yasası madde 115(4)(d)'de düzenlenen: *"Yetkisini veya nüfuzunu kendisine veya başkalarına çıkar sağlamak amacıyla veya kin veya dostluk nedeniyle kötüye kullanmak"* disiplin suçuna da tekabül etmekte olup cezası "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi"dir.

Diğer taraftan bu davranış Polis Yasası madde 115(4)(j)'de belirtilen şekliyle: *"Bildiği veya gördüğü bir suçun işlenmesini önlemek veya suçlunun yakalanması için gerekli girişimde bulunmamak"* kapsamında bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecektir ki bu disiplin suçu için öngörülen ceza "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi"dir. Ayrıca bu davranış Polis Yasası madde 115(4)(g)'de düzenlenen: *"Suç kanıtlarını yok etmek veya bilerek veya isteyerek yok olmasına neden olmak"* disiplin suçu kapsamında da değerlendirilebilir ki bu suç için de "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörülmüştür. Bunlara ek olarak bu davranış, Polis Yasası madde 115(3)(b)(vi)'de belirtilen şekliyle: *"Yansızlık ödevini yerine getirmemek ve ayrıcalık yapma yasağına uymamak"* disiplin suçu kapsamında da değerlendirilebilecek olup bu disiplin suçu içinse "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu davranışa, alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve*

davranışlarda bulunmak" disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu için de öngörülen ceza "uyarma"dır.

KKTC Ceza Yasası madde 105'te görevi kötüye kullanma suçu düzenlenmiştir. Alkollü bir halde trafik kazası yapan bir meslektaşına menfaat sağlamak amacıyla görevinin gereklerine aykırı hareket ederek bu kazaya ve meslektaşına işlem yapmayan bir polis, bu madde kapsamında görevi kötüye kullanma suçunu işleyecektir.

Senaryo 8'deki polis sapma davranışı KKTC Ceza Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, polisin alkollü bir meslektaşının trafik kazasını rapor etmemesi eyleminin, KKTC Ceza Yasası'nın 105'inci maddesi kapsamında "görevi kötüye kullanma" suçunu oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Senaryo 9. Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü

Senaryo 9. Bir polis, görev alanındaki bir barın yasal kapanma saatini yarım saat geçmesine rağmen hâlen açık olduğunu ve müşterilerine içki servisi yaptığını fark eder. Polis, bu ihlâli rapor etmek yerine, bar sahibi tarafından teklif edilen bedava birkaç içki ikramını kabul eder.

KKTC'de alkollü içki satışı yapan yerlerin kapanma saatleri Fasıl 144 Alkollü İçkiler Yasası ile düzenlenmiştir. Fasıl 144 Alkollü İçkiler Yasası'nın 8(4) maddesi ile kapalı olması gereken saatlerde bu gibi yerlerin açık bulundurulması, bu gibi yerlerde alkollü içki satılması veya satışa sunulması, kapanma saatinden önce alınmış olsa bile kapanma saatinden sonra bu gibi yerlerde alkollü içki tüketilmesi yasaklanmıştır. Fasıl 144 Alkollü İçkiler Yasası'nın 21(1) maddesi ile bu gibi yerleri kontrol yetkisi polis, gümrük ve vergi memurlarına verilmiştir. Uygulamada bir barın kapanma saati geçmiş olmasına rağmen açık olduğunu ve bar sahibinin müşterilerine içki servisi yaptığını fark eden bir polisin görevi, bar sahibini "kapama saatine aykırı hareket etmek" suçundan rapor etmek ve bar sahibi aleyhine kabahat dosyası düzenlemektir.

Senaryo 9'daki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası madde 115(4)(d)'de düzenlenen: *"Yetkisini veya nüfuzunu kendisine veya başkalarına çıkar*

sağlamak amacıyla veya kin veya dostluk nedeniyle kötüye kullanmak" disiplin suçuna tekabül ettiği ve bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörüldüğü görülmektedir. Diğer taraftan bu davranış KKTC Polis Yasası madde 115(4)(j)'de belirtilen şekliyle: *"Bildiği veya gördüğü bir suçun işlenmesini önlemek veya suçlunun yakalanması için gerekli girişimde bulunmamak"* kapsamında bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecek olup bu davranış için öngörülen ceza "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi"dir. Ayrıca bu davranış KKTC Polis Yasası madde 115(3)(b)(ii)'de; *"Görevle ilgili her ne adla ve şekilde olursa olsun çıkar sağlamak"* şeklinde bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecektir ki bu disiplin suçu için öngörülen ceza "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma"dır. Bunlara ek olarak bu davranış, KKTC Polis Yasası madde 115(3)(b)(vi)'de belirtilen şekliyle: *"Yansızlık ödevini yerine getirmemek ve ayrıcalık yapma yasağına uymamak"* disiplin suçu kapsamında da değerlendirilebilecek olup bu disiplin suçu içinse "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Dahası bu davranış, Polis Yasası madde 115(3)(a)(i)'de belirtilen şekliyle: *"Göreve alkollü gelmek veya görev sırasında veya görev yerinde alkollü içki içmek"* disiplin suçu kapsamında da değerlendirilebilecek olup bu disiplin suçu içinse "kademe ilerlemesini kısa süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu davranışa, alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak"* disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu içinse "uyarma" cezası öngörülmüştür.

KKTC Ceza Yasası madde 102'de: *"Kamu hizmetinde görevli bir kişi, başka bir kişiye veya onun gösterdiği üçüncü bir kişiye öncelik tanımak veya herhangi bir biçimde iltimas yapmak için veya yapmak vaadiyle, para, mal veya herhangi bir ödül kabul ederse ağır bir suç işlemiş olur ve dört yıla kadar hapis cezasına çarptırılabilir"* hükmüyle iltimas suçu düzenlenmiştir. Bir kişiye iltimas yapmak için para, mal veya herhangi bir ödül kabul eden bir polis, bu madde kapsamında "kamu hizmetinde görevli kişinin iltimas karşılığında ödül alması" suçunu işleyecektir.

Senaryo 9'daki polis sapma davranışı KKTC Ceza Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bir polisin barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabul etmesi davranışının, KKTC Ceza Yasası'nın 102'nci maddesi kapsamında

"kamu hizmetinde görevli kişinin iltimas karşılığında ödül alması" suçunu oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Senaryo 10. Araba Hırsızına Karşı Aşırı Güç Kullanımı

Senaryo 10. Yaya devriye gezen iki polis, bir aracı açmaya çalışan bir adamı iş üstünde yakalarlar. Adam kaçar. İki blok boyunca kovaladıktan sonra, onunla mücadele ederek ve onunla yerde güreşerek adamı tutuklamayı başarırlar. Kontrol altına aldıktan sonra, kaçmasına ve direnmesine karşılık ceza olarak her iki polis de adamın karnına birkaç kez yumruk atarlar.

Senaryo 10'daki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası madde 115(4)(d)'de: *"Yetkisini veya nüfuzunu kendisine veya başkalarına çıkar sağlamak amacıyla veya kin veya dostluk nedeniyle kötüye kullanmak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçu içerisinde yer alan yetkisini veya nüfuzunu kin nedeniyle kötüye kullanmaya tekabül ettiği ve bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Diğer taraftan bu davranışın, Polis Yasası madde 115(3)(b)(vii)'de belirtilen şekliyle: *"Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşlarına veya yurttaşlara hakarette bulunmak, tehdit etmek veya onlara kötü muamelede bulunmak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçu içerisinde yer alan yurttaşlara kötü muamelede bulunma eylemine de tekabül ettiği ve bu disiplin suçu içinse "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Ayrıca bu davranışa, alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak"* disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu içinse "uyarma" cezası öngörülmüştür.

KKTC Ceza Yasası madde 107'de: *"Görevini yaptığı sırada kişilere karşı, görevinin ve durumun gerektirdiği ölçüyü aşarak, görevinin yerine getirilmesi için gerekli olandan fazla güç kullanan zor kullanma yetkisine sahip bir kamu personeli ağır bir suç işlemiş olur ve beş yıla kadar hapis cezasına çarptırılabilir"* hükmüyle kamu personelinin aşırı güç kullanımı suç olarak düzenlenmiştir. Diğer taraftan KKTC Ceza Yasası'nın 243'üncü maddesinde: *"Bedensel fiili zarar veren eylemli bir saldırıda bulunan herhangi bir kişi, hafif bir suç işlemiş olur ve üç yıla kadar*

hapis cezasına çarptırılabilir" hükmüyle ciddi darp suçu ve bu suç için öngörülen ceza düzenlenmiştir. Ayrıca KKTC Ceza Yasası'nın 242'nci maddesinde, ciddi darp suçunun alternatifi olarak, darp suçu düzenlenmiştir. KKTC Ceza Yasası'nın 242'nci maddesine göre: *"Başka bir kişiye yasal olmayan bir biçimde saldıran, darp eden veya eylemde bulunan herhangi bir kişi, hafif bir suç işlemiş olur…"*

Senaryo 10'daki polis sapma davranışı KKTC Ceza Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, polislerin kontrol altına aldıkları bir adamın karnına birkaç kez yumruk atmaları eyleminin, KKTC Ceza Yasası'nın 107'nci maddesi kapsamında "zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması" suçunu oluşturduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca bu eyleme, eylemin şiddetine göre alternatif olarak KKTC Ceza Yasası'nın 243'üncü maddesi kapsamında "ciddi darp" veya 242'nci maddesi kapsamında "darp" suçlarından da dava getirilmesi mümkün görülmektedir.

Senaryo 11. Bulunan Cüzdan İçerisinden Hırsızlık

Senaryo 11. Bir polis, araç park yerinde bir cüzdan bulur. İçinde bir günlük maaşına denk gelecek miktarda para vardır. Cüzdanı kayıp eşya olarak rapor eder, fakat parayı kendine saklar.

Senaryo 11'deki polis sapma davranışı KKTC Polis Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, bu davranışın Polis Yasası madde 115(4)(ç)'de: *"Hırsızlık, görevi kötüye kullanmak, sahtecilik, dolandırıcılık, yalan yere tanıklık, yalan yere yemin, iftira, irtikap, rüşvet, ihtilas, ırza saldırı veya saldırıya yeltenme eylem ve girişimlerinde bulunmak"* şeklinde düzenlenen disiplin suçu içerisinde yer alan hırsızlık suçuna tekabül ettiği ve bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının öngörüldüğü görülmektedir. Senaryo 11'deki polis sapma davranışının işleniş ve oluş koşulları dikkate alındığında; polis, cüzdanla ilgili kayıp eşya kaydı düşerek rapor düzenlemişse, cüzdanın içerisindeki parayı bildirmediğinden kayıp eşya ile ilgili rapor gerçeği yansıtmayacaktır ve bu davranış Polis Yasası madde 115(3)(b)(iii)'de düzenlenen: *"Gerçeğe aykırı rapor düzenlemek"* kapsamında bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecektir ki bu disiplin suçu için "kademe ilerlemesini uzun süreli durdurma" cezası öngörülmüştür. Diğer taraftan polisin bulduğu cüzdan ile ilgili kasıtlı olarak gerçek dışı rapor

vermesi ve tutanak düzenleyip imza etmesi veya ettirmesi davranışı, Polis Yasası madde 115(4)(ı)'da belirtildiği şekliyle: *"Kasıtlı olarak gerçek dışı rapor vermek ve tutanak düzenleyip imza etmek veya ettirmek"* kapsamında bir disiplin suçu olarak da değerlendirilebilecek olup bu disiplin suçu için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezası öngörülmüştür. Ayrıca Senaryo 11'deki polis sapma davranışına, alternatif olarak Polis Yasası madde 115(1)(d)'ye göre: *"Meslek vakar ve onuru ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak"* disiplin suçundan da dava getirilmesi mümkün olup bu disiplin suçu içinse "uyarma" cezası öngörülmüştür.

KKTC Ceza Yasası madde 105'te görevi kötüye kullanma suçu düzenlenmiştir. Araç park yerinde bulduğu bir cüzdanın içerisindeki parayı kendisine menfaat sağlamak amacıyla görevinin gereklerine aykırı hareket ederek alan ve cüzdanı da kayıp eşya olarak rapor eden bir polis, bu madde kapsamında görevi kötüye kullanma suçunu işleyecektir.

KKTC Ceza Yasası madde 255 (1)'de: *"Her kim, sahibinin rızası olmaksızın, hile ile ve iyi niyetle yapılmış bir hak talebi olmaksızın, çalınabilen herhangi bir şeyi alır ve taşırsa ve aldığı vakit sahibini daimi olarak ondan mahrum etmek niyetindeyse, konu şeyi çalmış olur"* hükmüyle hırsızlık suç olarak düzenlenmiştir. KKTC Ceza Yasası'nın 255 (2) (iv) maddesi ile de "alma" deyiminin "bularak alma"yı da kapsadığı belirtilmiştir. KKTC Ceza Yasası madde 262'de: *"Çalınabilecek herhangi bir şeyi çalan herhangi bir kişi, hırsızlık yapmış olur ve hırsızlığın yapıldığı koşullar veya çalınan şeyin niteliğinden ötürü başka bir ceza öngörülmedikçe, üç yıla kadar hapis cezasına çarptırılabilir"* hükmüyle hırsızlık suçunun cezası üç yıla kadar hapislik olarak düzenlenmiştir.

Senaryo 11'deki polis sapma davranışı KKTC Ceza Yasası kapsamında değerlendirildiğinde, polisin araç park yerinde bulduğu cüzdan içerisinden hırsızlık yapması ve sadece cüzdanı kayıp eşya olarak rapor etmesi eyleminin, KKTC Ceza Yasası'nın 105'inci maddesi kapsamında "görevi kötüye kullanma" suçunu ve ayrıca KKTC Ceza Yasası'nın 255'inci maddesi kapsamında "hırsızlık" suçunu oluşturduğu değerlendirilmektedir.

1.7.1.3. Anket Senaryolarını Değerlendirme Ölçeği

Polis bütünlüğü anketindeki her bir senaryoya, her biri polis bütünlüğünün normatif ve oransal bir yönünü ölçen aynı yedi soru eşlik etmektedir.

Tablo 1.2: Anket Senaryolarını Değerlendirme Ölçeği

Soru No.	Sorular ve Cevap Seçenekleri
Soru 1	SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz? Hiç de ciddi değil Ciddi değil Kararsız Ciddi Çok ciddi 1 2 3 4 5
Soru 2	ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür? Hiç de ciddi değil Ciddi değil Kararsız Ciddi Çok ciddi 1 2 3 4 5
Soru 3	Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı? Kesinlikle HAYIR Hayır Kararsız Evet Kesinlikle EVET 1 2 3 4 5
Soru 4	Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR? 1. Hiçbir Şey 4. Kınama 2. Sözlü İkaz 5. Kademe İlerlemesini Durdurma 3. Uyarma 6. Meslekten Çıkarma veya Rütbe İndirimi
Soru 5	Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR? 1. Hiçbir Şey 4. Kınama 2. Sözlü İkaz 5. Kademe İlerlemesini Durdurma 3. Uyarma 6. Meslekten Çıkarma veya Rütbe İndirimi
Soru 6	SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz? Kesinlikle HAYIR Hayır Kararsız Evet Kesinlikle EVET 1 2 3 4 5
Soru 7	ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi? Kesinlikle HAYIR Hayır Kararsız Evet Kesinlikle EVET 1 2 3 4 5

Kaynak: Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2006: 15)'den uyarlanmıştır.

1.7.1.4. Anket Senaryolarını Değerlendirme Ölçeğinin Değerlendirilmesi

Klockars ve arkadaşları "polis bütünlüğü" kavramı için açık, test edilebilir ve ölçülebilir bir tanım önermişlerdir. Daha önce belirtildiği üzere Klockars ve arkadaşlarının polis bütünlüğü için önerdikleri tanım şöyledir: *"Polisler arasında, mesleklerinin hak ve ayrıcalıklarını suistimal etmeye sevk eden ayartmalara karşı direnme normatif eğilimi"* (Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2004b: 2; 2006: 1). Klockars ve arkadaşları tarafından senaryoları değerlendirme ölçeği oluşturulurken bu tanım dikkate alınmış ve senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarına karşı polis mensuplarının direncini ölçmek için dört farklı yaklaşım benimsenerek ölçme soruları tasarlanmıştır. Bu yaklaşımlar; (1) ciddiyet, (2) kural ihlali, (3) disiplin ve (4) bildirme istekliliğidir. Ciddiyet, disiplin ve bildirme istekliliği yaklaşımlarının her biri iki farklı yönden; kural ihlali yaklaşımı ise bir yönden ölçülmüştür (Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2006: 13). Sonuç olarak senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarına karşı polis mensuplarının direnci, yani polis bütünlüğü, yedi farklı soru ile yedi farklı yönden ölçülmüştür.

Değerlendirme Ölçeğinin Birinci Sorusu: Bu soru ile katılımcılardan, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerini değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "hiç de ciddi değil"den (1), "çok ciddi"ye (5) kadar uzanan beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir. Polis mensuplarının farklı polis sapma davranışlarına atfettiği ciddiyetin derecesi, polislerin doğrudan görevlerini suistimal etmelerine sebep olabilecek ayartmalara karşı koyma normatif eğiliminin gücünü ölçmek için tasarlanmıştır (Klockars vd., 2004b: 10).

Bununla birlikte polis mensuplarının *"kendi ciddiyet algısı"*nı ölçen bu soru, polis bütünlüğünü ölçmedeki en soyut *yön* olduğu için, hem yorumlaması en zoru, hem de yanlış anlaşılmaya ve manipülasyona en çok maruz kalanıdır (Klockars vd., 2004b: 10). Sonuç olarak bir polis sapma davranışının "hiç de ciddi değil", "ciddi değil", "kararsız", "ciddi", "çok ciddi" bir sorun olduğu iddiaları arasında ne fark vardır? Polis mensupları neden resmi kural ihlallerinin hepsini çok ciddi bir sorun olarak gördüklerini iddia ederek kendi bireysel/mesleki bütünlüklerinin reklamını

yapmasınlar veya bireysel/mesleki bütünlüklerini abartmasınlar? Bu sorun, değerlendirme ölçeğinin ikinci sorusu ile, yani polislerin çalıştıkları şubedeki çoğu polisin bu davranışları ne kadar ciddi bir sorun olarak gördüklerini tahmin etmelerini istemek suretiyle kısıtlanmıştır.

Değerlendirme Ölçeğinin İkinci Sorusu: Bu soru ile katılımcılardan, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını çalıştıkları şubedeki polis mensuplarının çoğunun ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerini değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "hiç de ciddi değil"den (1), "çok ciddi"ye (5) kadar uzanan beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir. Bu tahmin iki açıdan kısıtlayıcı bir etki oluşturmuştur. Soru sorulan polisin, kendisinin davranışı ne derece ciddi bir sorun olarak gördüğü sorusunun aksine, çoğu polis mensubunun söz konusu davranışı ne derece ciddi bir sorun olarak gördüğü sorusu, polisin bilgisine dayalı bir sorudur. Doğruluğu, katılımcının kendisi ile deneysel olarak teyit edilebilir. Üstelik çoğu polis mensubunun inançları hakkındaki bu soru, katılımcıları dolaylı olarak kendi ciddiyet değerlendirmeleri ile diğer polis mensuplarının ciddiyet değerlendirmelerinin ne olacağına dair iddialarını karşılaştırmaya teşvik edeceğinden, katılımcıları bu fark için bir sebep bulmak zorunda bırakacaktır. Çoğu polis, bazı meslektaşlarından ahlaki açıdan üstün olduğunu veya bazı meslektaşlarının ahlaki açıdan kendisinden daha zayıf olduklarını düşünebilir; fakat ahlaki açıdan çoğu meslektaşından üstün olduğunu iddia etmek, birçok polisin yapmak istemeyeceği bir şeydir (Klockars vd., 2004b: 10).

Değerlendirme Ölçeğinin Üçüncü Sorusu: Bu soru ile katılımcılardan, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarının şubelerinde, kurumlarının resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanıp yorumlanmadığını açıkça belirtmeleri istenmiştir. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "kesinlikle hayır" (1) ile "kesinlikle evet" (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir. Soru sorulan polisin, davranışı ne derece ciddi bir sorun olarak gördüğü değerlendirmesinin aksine, davranışın şubesinde kurumunun resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanıp yorumlanmayacağı sorusu, ikinci soruyu da teyit eder nitelikte, polisin mevzuat bilgisine de dayalı bir sorudur.

Değerlendirme Ölçeğinin Dördüncü Sorusu: Senaryolarda tasvir edilen her bir polis sapma davranışına karşı hangi disiplin işleminin uygulanması gerektiği ile ilgili bu soru ve hangi disiplin işleminin uygulanacağı ile ilgili aşağıda izah edilen beşinci soru, aynı şekilde; polislerin, kendilerini görevlerini suistimal etmeye sevk eden ayartmalara karşı direnme normatif eğilimleriyle ilgili anlamları araştırmaya yöneliktir. Değerlendirme ölçeğinin bu dördüncü sorusu ve ayrıca alttaki beşinci sorusu; polislerin, bu ayartmalara teslim olmanın cezasının ne olması gerektiği ve ne olacağı konusundaki algılarını incelemektedir. Senaryolarda tanımlanan polis sapma davranışlarını hangi disiplin işleminin takip etmesi gerektiğini ve takip edeceğini sormak suretiyle soruyu bölümlere ayırarak araştıran bu yaklaşım; ciddiyet yaklaşımında olduğu gibi, biri bir görüşü, diğeri bir gerçeği ölçen iki farklı yönden polis bütünlüğünü incelemek anlamına gelmektedir (Klockars vd., 2004b: 10). Fakat ciddiyet yaklaşımı ile ilgili soruların aksine, disiplin yaklaşımının bu iki sorusunun (dördüncü ve beşinci soru) cevap seçenekleri, çalışmanın yapıldığı polis örgütünün mevcut disiplin işlemi seçenekleriyle sınırlıdır.

Değerlendirme ölçeğinin bu dördüncü sorusu ile katılımcılardan, senaryolarda tasvir edilen davranışlarda bulunan şubelerindeki bir polise eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, kendilerine göre hangi disiplin işleminin uygulanması gerektiğini cevap seçenekleri arasından seçerek tahmin etmeleri istenmiştir. KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası normlarına dayanarak, ankette bu soru için şu cevap seçenekleri önerilmiştir; (1) "hiçbir şey", (2) "sözlü ikaz", (3) "uyarma", (4) "kınama", (5) "kademe ilerlemesini durdurma" ve (5) "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi".

Değerlendirme Ölçeğinin Beşinci Sorusu: Bu soru, dördüncü soruda sorulan, disiplin işleminin ne olacağına dair görüşün, uygulamada gerçeğinin ne olduğuna dair polislerin bilgisini ölçmek için tasarlanmıştır. Bu soru ile katılımcılardan, senaryolarda tasvir edilen davranışlarda bulunan şubelerindeki bir polise eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, kurumları tarafından hangi disiplin işleminin uygulanacağını cevap seçenekleri arasından seçerek tahmin etmeleri istenmiştir. Değerlendirme ölçeğinin dördüncü sorusunun cevap seçenekleri ile aynı şekilde, bu soru için de aynı cevap seçenekleri önerilmiştir: (1) "hiçbir şey", (2)

"sözlü ikaz", (3) "uyarma", (4) "kınama", (5) "kademe ilerlemesini durdurma" ve (5) "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi".

Değerlendirme Ölçeğinin Altıncı Sorusu: Polislerin, diğer polislerin polis sapma davranışlarını bildirmedeki istekliliklerileyle ilgili bu soru ve aşağıda izah edilen yedinci soru, disiplinle ilgili sorularda olduğu gibi, polisliğin hak ve ayrıcalıklarını suistimal etmeye sevk eden ayartmalara karşı koyma normatif eğiliminin anlamlarını incelemeye yöneliktir. Fakat disiplinle ilgili sorular sadece başkalarının ne yapması gerektiği ya da ne yapacağıyla ilgili bilgi isterken, diğerlerini bildirme istekliliğiyle ilgili bu soru, polislere direkt olarak kendilerinin ne yapacağını sormaktadır (Klockars vd., 2004b: 12). Diğer sorular polislerin kendi görüşlerini tahmin etmelerini isterken, kendi bildirme istekliliği ile ilgili bu soru ise kendi davranışlarını tahmin etmelerini istemektedir.

Bu araştırmada polislerin, sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı nasıl bir tavır sergileyecekleri, tek tip bir tepkiyle sınırlandırılmıştır; o da ihbar etmedir. Caydırmak veya davranışı engellemek için başka tepkiler de (örneğin; dışlama, uyarma, tavsiyede bulunma, tehdit etme, utandırma veya ayıplama vs.) sorulabilirdi (Klockars vd., 2004b: 12). Fakat bu ölçekte özellikle bildirme istekliliği sorulmuştur; çünkü bu, duruma karşı yalnızca kişilerarası bir tepkiyi değil, bunun ötesinde örgütsel bir tepkiyi de kapsamaktadır (Klockars vd., 2004b: 12). Bu soru ile katılımcılara, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını sergileyen bir polis mensubunu üstlerine bildirip bildirmeyeceklerine yönelik davranışlarının ne olacağı sorulmuştur. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "kesinlikle hayır" (1) ile "kesinlikle evet" (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir.

Değerlendirme Ölçeğinin Yedinci Sorusu: Altıncı soru ile polislerden, sapma davranışı sergileyen bir polis mensubuna karşı kendi davranışlarının ne olacağını tahmin etmeleri istenmişken; altıncı sorunun kısıtlayıcısı olarak tasarlanan bu soru ile de, polislerden, sapma davranışı sergileyen bir polis mensubuna karşı, şubelerindeki meslektaşlarının davranışlarını tahmin etmeleri istenmiştir. Bu soru ile katılımcılara, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını sergileyen bir polis mensubunu, çalıştıkları şubedeki polis mensuplarının çoğunun üstlerine bildirip

bildirmeyeceklerine dair davranışlarının ne olacağı sorulmuştur. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "kesinlikle hayır" (1) ile "kesinlikle evet" (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir.

Değerlendirme ölçeğinin yukarıda açıklanan yedi sorusu da aslında aynı olguyu, polis bütünlüğünü ölçmeye yöneliktir; fakat yedi sorunun da cevaplarının farklı hata özellikleri vardır. Topluma, araştırmacılara veya yalnızca kendilerine iyi görünmek isteyen polisler, senaryoları ne kadar "ciddi bir sorun" olarak gördüklerini söylerken abartma eğiliminde olabilirler; bununla birlikte, polislerin, kendilerine göre meslektaşlarının senaryoları ne kadar "ciddi bir sorun" olarak gördükleri ile ilgili değerlendirmeleri onları frenleyecektir (Klockars vd., 2004b: 12). Maruz kalacakları disiplin işleminin şiddetini en aza indirmek için senaryolardaki davranışlarda bulunan polislere uygulanması gereken disiplin işlemini rahatlıkla olduğundan daha hafif değerlendirebilirler ama bu hafif değerlendirme eğilimi polislerin, gerçekte ne olacağıyla ilgili tahminlerinden de etkilenerek dengeye gelmiş olabilecektir.

Polisler, bazı sapma davranışlarına karşı duydukları bildirme istekliliklerini olduğundan daha yüksek ya da daha düşük gösterebilirler. Bir polisin egosu, bazı birimlerde polis sapma davranışlarına karşı koyarak, bazılarında da bir muhbir olmadığını iddia ederek tatmin olabilir (Klockars vd., 2004b: 12). Zayıf bir sessizlik koduna sahip birimlerde, polislerin öz imajları ve birimin imajı muhtemelen bildirme istekliliklerini abartmayı teşvik edecek; çok güçlü bir sessizlik kodu olan birimlerde ise, polislerin öz imajları ve birimin imajı polislere bildirme istekliliğini en aza indirmeyi salık verebilecektir (Klockars vd., 2004b: 12). Tüm bunlara rağmen, sorularının her biri farklı ve karşılayıcı hata özelliklerine sahip bu çok yönlü ölçüyü kullanmak, karmaşık ve incelikli sosyal olguların ölçümünde gelişmiş ülkelerde uzun zamandır var olan bir strateji olarak benimsenmiştir.

1.7.2. Anketin İkinci Bölümü

Araştırmacı tarafından, katılımcıların bireysel/mesleki ve grupsal/birimsel demografik özelliklerini elde etmek amacıyla anketin ikinci bölümü oluşturulmuştur. Bu bölümde sırasıyla katılımcıların; (1) cinsiyeti, (2) medeni hali, (3) yaşı, (4) eğitim durumu, (5) meslekteki hizmet yılları, (6) son çalıştıkları görev yerindeki çalışma

süreleri, (7) rütbeleri, (8) statüleri, (9) çalışma şekilleri, (10) aylık maaşları, (11) polis meslek etiği eğitimi alma durumları, (12) Suç Önleme Hizmetleri (SÖH) Polisi olarak çalışma durumları ve (13) çalıştıkları birim, kendilerine sorulmuştur. Bu bölümün sonunda yer alan 14'üncü ve 15'inci sorular ve ayrıca anketin sonunda katılımcıların anketle ilgili diğer yorumlarını yapabilecekleri belirtilen kısım, polis bütünlüğü ölçeğinin bir parçası olup daha önce bahsedildiği üzere ölçekle birlikte Türkçeye ve KKTC koşullarına uyarlanmıştır.

Demografik bilgi formunda yer alan katılımcıların bireysel özelliklerine yönelik demografik değişkenler ve cevap seçenekleri şöyledir; Cinsiyet; (1) kadın, (2) erkek; Medeni hal; (1) evli, (2) bekâr; Yaş; (1) 29 ve altı, (2) 30-39, (3) 40-49, (4) 50 ve üstü; Eğitim durumu; (1) ilkokul/ortaokul, (2) lise, (3) üniversite, (4) yüksek lisans ve üzeri.

Demografik bilgi formunda yer alan katılımcıların mesleki özelliklerine yönelik demografik değişkenler ve cevap seçenekleri şöyledir; Meslekteki hizmet yılları; (1) 6 yıldan az, (2) 6-10, (3) 11-15, (4) 16-20, (5) 20 yıldan fazla; Son çalıştıkları görev yerindeki çalışma süreleri; (1) 1 yıldan az, (2) 1-2, (3) 3-5, (4) 6-10, (5) 11-15, (6) 16-20, (7) 20 yıldan fazla; Rütbeleri; (1) polis memuru, (2) polis çavuşu, (3) müfettiş muavini; Statüsü amir mi?; (1) evet, (2) hayır; Çalışma şekilleri; (1) vardiya (24-48), (2) vardiya (12/24-12/48), (3) mesai, (4) diğer; Aylık maaşları; (1) 3000 TL ve altı, (2) 3001-4000 TL, (3) 4001-5000 TL ve (4) 5001 TL ve üzeri; Polis meslek etiği eğitimi aldı mı?; (1) evet, (2) hayır; Suç Önleme Hizmetleri (SÖH) Polisi olarak çalışıyor mu veya hiç çalıştı mı?; (1) evet, (2) hayır.

Anket KKTC Polis Örgütünün taşra ve merkez örgütlerinde uygulandığından anketin ikinci bölümünde yer alan 13'üncü soru katılımcılara çalıştıkları birimin hangisi olduğunu sormakla birlikte cevap seçenekleri taşra örgütü için ayrı ve merkez örgütü için ayrı olarak düzenlenmiştir. Taşra örgütünde uygulanan anketin ikinci bölümünün 13'üncü sorusu için cevap seçenekleri şu şekilde düzenlenmiştir; (1) idari (karakol), (2) adli, (3) trafik, (4) idari işler ve özlük işleri, (5) muhaceret, (6) güvenlik veya koruma. Diğer taraftan Merkez örgütünde uygulanan anketin ikinci bölümünün 13'üncü sorusu için cevap seçenekleri ise şu şekilde düzenlenmiştir; (1) idari, (2) adli, (3) trafik, (4) idari işler ve özlük işleri, (5) muhaceret, (6) iletişim-bilgi işlem,

(7) özel harekât, (8) siyasi, (9) narkotik ve kaçakçılığı önleme. Analizler yapılırken bu soruya Merkez ve Taşra örgütlerinden katılımcıların işaretledikleri aynı olan seçenekler (ilk beş seçenek) kendi aralarında birleştirilmiştir.

Anketin ikinci bölümünün sonunda yer alan 14'üncü ve 15'inci sorulara tekrar dönülecek olursa; katılımcılara yöneltilen 14'üncü soru "meslektaşlarının" ve 15'inci soru ise "kendilerinin" anketi doldururken fikirlerini açıklıkla ve dürüstçe beyan edip etmediklerini sormaktadır. 15'inci soru, hayır cevabını veren katılımcıların anketlerini elemek için bir kriter olarak tasarlanmıştır. Anketin ikinci bölümünün sonunda katılımcılardan anketle ilgili başka yorumları varsa yapmaları istenmiştir.

1.8. EVREN VE ÖRNEKLEM

KKTC Polis Örgütünün insan kaynakları; polisler, itfaiyeciler ve sivil hizmet görevlilerinden oluşmaktadır. Bu araştırmanın evrenini, KKTC Polis Örgütünde çalışmakta olan polisler oluşturmakta olup itfaiyeciler ve sivil hizmet görevlileri araştırma evreninin dışındadır. Anketin uygulandığı dönemde (15 Haziran 2015- 15 Eylül 2015), 31 Temmuz 2015 tarihindeki KKTC Polis Örgütündeki polis sayısı 1926 idi. Evrenin, merkez ve ilçeler ile rütbelere göre dağılımı Tablo 1.3'te verilmiştir.

Araştırmada örneklem büyüklüğünün tespitinde; "seçkisiz olmayan örnekleme" (olasılıklı olmayan, tesadüfi olmayan) (non-random sampling) yöntemlerinden biri olan "amaçlı örnekleme" (purposive sampling) yönteminin "ölçüt örnekleme" (criterion sampling) yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2012: 11; Gürbüz ve Şahin, 2016: 133-134). Seçkisiz olmayan örnekleme yönteminde, örnekleme alınacak birimler seçkisizlik ilkesine bağlı olmaksızın belirlenmekte; bu yöntemin bir alt kolu olan amaçlı örnekleme yönteminde, araştırmacının kendi kişisel gözlemlerinden hareketle araştırma sorunsalına uygun geldiği düşünülen belirli özellikleri taşıyan katılımcılar seçilmekte ve bu yöntemin de bir alt kolu olan ölçüt örnekleme yönteminde ise örneklem, problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişilerden oluşturulmaktadır (Büyüköztürk, 2012: 8-11; Gürbüz ve Şahin, 2016: 133-134).

Tablo. 1.3: Evrenin Merkez ve İlçeler ile Rütbelere Göre Dağılım Tablosu

Sıra No.	Merkez ve İlçeler	PGM	PGM I. Yardımcısı	PGM II. Yardımcısı	Polis Müdürü	Polis Müdür Muavini	Başmüfettiş	Müfettiş	Müfettiş Muavini	Polis Çavuşu	Polis Memuru	Toplam
1.	PGM-Merkez	1	1	1	4	10	22	34	36	96	287	492
2.	Lefkoşa	-	-	-	-	2	5	17	22	54	447	547
3.	Gazimağusa	-	-	-	1	1	7	8	21	35	284	357
4.	Girne	-	-	-	-	3	3	6	15	33	195	255
5.	Güzelyurt	-	-	-	1	-	3	4	7	17	111	143
6.	İskele	-	-	-	1	1	4	5	8	13	100	132
TOPLAM		1	1	1	7	17	44	74	109	248	1424	1926

Kaynak: KKTC Polis Genel Müdürlüğü (2015).

Araştırmaya başlamadan önce hangi yöntemin kullanılabileceğine karar verilirken; KKTC Polis Örgütünün en alt hizmet birimleri olan karakol ve şubelerde az sayıda polis çavuşu ve polis müfettiş muavininin görev aldığı, fakat her birimin başında sadece birer müfettiş veya başmüfettiş rütbesinde polis mensubu olduğu gözlenmiş; bu durumun gizlilik endişesi ve tespit edilme kaygısı oluşturacağı öngörülmüş ve ölçüt olarak polis müfettişi ve daha üst rütbelerde olan polis mensuplarının araştırma örneklemine dâhil edilmemesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bunun yanında araştırmada polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin rütbelerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının da tespit edilmesi istendiğinden, polis memurlarının yanı sıra karakol ve şubelerde görev yapan az sayıda da olsa polis çavuşu ve polis müfettiş muavininin de örnekleme dâhil edilmesi uygun görülmüştür.

Araştırma örneklemi oluşturulurken ayrıca, KKTC Polis Okulunda (çoğunluğu üst rütbeli olmak üzere toplam 15 polis mensubu + 5 Polis Akademisi mezunu), Denetleme Kurulunda (çoğunluğu üst rütbeli olmak üzere toplam 9 polis mensubu) ve ARGE biriminde (çoğunluğu üst rütbeli olmak üzere toplam 7 polis

mensubu) görevli polis mensuplarının gerek sayılarının azlığı gerekse bu birimlerde çalışanların çoğunluğunun müfettiş veya daha üst rütbeli oluşu sebebiyle ölçüt olarak bu birimlerdeki polis mensuplarının da araştırma örneklemine dâhil edilmemesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu nedenle bu yerlerde çalışan polis mensuplarının durumunun gizlilik endişesi ve tespit edilme kaygısı oluşturacağı öngörüldüğünden örnekleme dâhil edilmeleri tercih edilmemiştir.

Tablo 1.4: Örneklemin Merkez ve İlçeler İle Rütbelere Göre Dağılım Tablosu

Sıra No.	Merkez ve İlçeler	Müfettiş Muavini	Polis Çavuşu	Polis Memuru	Toplam
1.	PGM-Merkez	34	89	282	405
2.	Lefkoşa	22	54	447	523
3.	Gazimağusa	21	35	284	340
4.	Girne	15	33	195	243
5.	Güzelyurt	7	17	111	135
6.	İskele	8	13	100	121
7.	TOPLAM	107	241	1419	1767

Kaynak: KKTC Polis Genel Müdürlüğü (2015)'ten yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu çerçevede araştırmanın örneklemini KKTC Polis Örgütünün Polis Okulu, Denetleme Kurulu ve ARGE birimi haricindeki tüm merkez ve taşra örgütlerinde görevli polis memurları (1419), polis çavuşları (241) ve müfettiş muavinleri (107) olmak üzere toplam 1767 polis mensubu oluşturmaktadır (Tablo 1.4). Bu ölçütler çerçevesinde oluşturulan örneklem, evrenin % 91,75'ini kapsamaktadır.

1.9. ANKETLERİN UYGULANMASI

Anketlerin KKTC Polis Örgütü polis mensuplarına uygulanabilmesi için öncelikle tezin yazarı tarafından KKTC Polis Örgütünün Polis Genel Müdüründen yazılı izin alınmıştır. Alınan izin onayı Ek 2'de sunulmuştur.

Anketin polis mensuplarına uygulanması safhasında, öncelikle taşradaki İlçe Polis Müdürlüklerine araştırmacı tarafından gidilerek her bir İlçe Polis Müdürlüğünün en üst yöneticisi olan İlçe Polis Müdürlerine çalışmanın amacı ve önemi ile ilgili bilgiler resmi izin belgesi ile birlikte sunulmuştur. Ardından İlçe Polis Müdürlüklerine bağlı şube ve karakollar araştırmacı tarafından tek tek ziyaret edilerek şube ve karakol amirleri ile bire bir görüşülmüş ve kendilerine çalışmanın amacı, önemi ve anketin doldurulmasıyla ilgili bilgiler resmi izin belgesi ile birlikte sunulmuştur.

Hedef polis mensupları içerisinden irtibat görevlisi olabilecek şube veya karakol amirleri, bunun mümkün olmaması durumunda ise uygun bir polis subayı veya sicil kısımlarında görevli polis mensupları seçilerek çalışma hakkında bilgilendirilmişlerdir. Karakol ve şube amirlerinin bilgisi dâhilinde irtibat görevlisi olarak seçilen polis mensuplarından, anketlerin tüm personeli kapsayacak şekilde dağıtılması ve toplanarak araştırmacı ile irtibata geçilmesi istenmiştir. Karakol ve şube amirlerinin ilgi ve desteği olmadan anketlerin uygulanması ve takibi gerçekten zordur. Araştırmacının Polis Genel Müdürlüğüne bağlı Adli Bölüm Müdürlüğünde Tahkikat Şubesinde başmüfettiş rütbesinde çalışıyor olması, şube ve karakol amirlerinin birçoğunu da önceden tanıyor olması, şube ve karakol amirlerinin araştırma sonuçlarının polis mensuplarının etik gelişimine katkıda bulunacağına dair güven duymalarını ve anket çalışmasına sağladıkları desteği artırmıştır.

Araştırmanın amacı, içeriği, katılımın gönüllülük esasına göre olduğu, anket ile herhangi bir polis mensubunun yapmış olduğu herhangi bir sapma davranışının araştırılmadığı, çalışma kapsamında gizliliğe riayet edileceği, anket sonuçlarının bilimsel amaçlar için kullanılacağı, katılımcıların anket üzerine kimliklerinin belirlenmesine imkân verecek herhangi bir işaret yapmamaları, gerek anketin ön yüzünde gerekse görüşmelerde sözlü olarak detaylı bir şekilde katılımcılara izah edilmiştir.

Anketler yüz yüze yapılmadığından ve polis mensuplarının daha rahat cevaplayabilmeleri amacıyla kapalı zarf içinde verilip toplanırken de kapalı zarf içerisinde teslim edilmeleri sağlandığından geri dönüş miktarı olumlu yönde etkilenmiştir. Her bir şube ve karakoldan seçilen irtibat görevlilerine, ilgili karakol ve

şubenin personel sayısı kadar anket formu ayrı ayrı kapalı zarflar içerisinde ve tüm anketlerin içine yerleştirilmesi için bir büyük kapalı zarf ile birlikte bırakıldıktan sonra irtibat görevlileri gün aşırı telefoniyen aranarak anketlerin uygulanma durumu hakkında bilgi alış-verişinde bulunulmuş ve ortalama olarak verildikleri tarihten itibaren bir hafta içerisinde anketler irtibat görevlilerinden kapalı zarflar içerisinde geri teslim alınmıştır. İrtibat görevlilerinden ayrıca ankete katılamayanların katılamama nedenleri ile katılmak istemeyenlerin sayıları da temin edilmiştir. İlçe Polis Müdürlüklerinde anketlerin uygulanmasına 15 Haziran 2015 tarihinde başlanmış ve bu süreç 15 Temmuz 2015 tarihinde tamamlanmıştır.

İlçe Polis Müdürlüklerinde izlenen bu yöntem, Merkez Bölüm Müdürlüklerinde de izlenmiş, Merkez Bölüm Müdürlüklerinin başkent Lefkoşa'da bulunması, bu Müdürlüklerde mesai sistemine göre çalışılıyor olması ve araştırmacının merkezde çalışıyor olması gibi faktörler birleşince, Merkez Bölüm Müdürlüklerindeki anketlerin uygulanma süreci olumlu yönde etkilenmiştir. Merkez Bölüm Müdürlüklerinde anketlerin uygulanmasına 15 Ağustos 2015 tarihinde başlanmış ve bu süreç 15 Eylül 2015 tarihinde tamamlanmıştır.

Anketlerin uygulanması safhasında, katılımcıların genel olarak senaryoları ve senaryoları değerlendirme ölçeğindeki soruları yeterince anladıkları, bu çalışmanın KKTC Polis Örgütü için faydalı olacağı inancını taşıdıkları, anketi dikkat ve özenle doldurdukları, bir kısım katılımcının ise tespit edilme kaygısıyla ankete katılmak istemedikleri veya senaryolarla ilgili değerlendirme ölçeğindeki soruları cevaplandırdıkları halde demografik soruların bazılarına cevap vermemeyi tercih ettikleri, gerek ikili görüşmeler, gerekse irtibat görevlilerinden alınan bilgiler ile araştırmacı tarafından gözlenmiştir.

1.10. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Yıllık izin, hasta izni, vardiyalı çalışma sistemi, hizmet içi eğitim veya araştırmaya katılmak istenilmemesi gibi nedenlerle anket uygulanan polis mensuplarının 235'inden geri dönüş sağlanamamıştır. Diğer bir ifadeyle doldurulmadan geri gönderilen, yani cevaplandırılmayan anket sayısı 235'tir. Diğer taraftan, doldurulan, yani cevaplandırılan anket sayısı ise 1532'dir.

Anketin ikinci bölümünde yer alan son iki sorudan ilki, katılımcılara; kendilerine göre polis mensuplarının çoğunun anketi doldururken fikirlerini açıklıkla ve dürüstçe beyan edip etmediklerini sorarken; ikincisi ise kendilerinin anketi doldururken fikirlerini açıklıkla ve dürüstçe beyan edip etmediklerini sormaktadır. Bu sorulardan ilkine, katılımcıların 924'ü evet cevabını vermişlerdir. Diğer taraftan ikincisine, katılımcıların 144'ü hayır cevabını vermişlerdir. Bu sorulardan ikincisine hayır cevabını veren katılımcıların doldurmuş oldukları anketler, daha önce izah edilen kriter gereği, doğrudan elenmiştir. 1532 anket içerisinden söz konusu 144 anket elendikten sonra geriye 1388 anket kalmıştır.

Söz konusu 1388 anket içerisinden öncelikle anketin birinci bölümünde cevaplandırılmamış sorusu bulunan (eksik doldurulan) anketler elenmiş daha sonra Çapraz Tablo (Cross Tab) analizi ile yapılan kontrol neticesinde kusurlu doldurulduğu tespit edilen anketler de elenmiş ve geriye 1162 geçerli anket kalmıştır.

Tablo 1.5: Evren, Örneklem, Geçerli Anket ve Katılım Oranı

Sıra No.	Merkez ve İlçeler	Evren	Örneklem	Geçerli Anket	Katılım Oranı (%)
1.	PGM-Merkez	492	405	295	72,84
2.	Lefkoşa	547	523	354	67,69
3.	Gazimağusa	357	340	212	62,35
4.	Girne	255	243	132	54,32
5.	Güzelyurt	143	135	90	66,67
6.	İskele	132	121	79	65,29
7.	TOPLAM	1926	1767	1162	65,76

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Sonuç olarak Tablo 1.5.'te görüldüğü üzere, evrenin (1926) % 91,75'ini oluşturan örneklemin (1767), % 65,76'sı (1162) tarafından cevaplandırılan anketler geçerli olarak değerlendirilmiştir. Anket verileri SPSS-20 istatistik programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, tepe değer (mod), yüzde gibi betimsel analizler; sıralama, eşli örneklemler t-testi, ki-kare testi, Spearman

korelasyonu, bağımsız örneklemler t-testi, tek yönlü varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testleri gibi ilişkisel ve fark analizleri kullanılmıştır.

Anketin ikinci bölümünün sonunda katılımcılardan anketle ilgili başka yorumları varsa yapmaları istenmiştir. Yapılan yorumlar genellikle kapalı uçlu sorulardaki seçenekleri içerdiğinden, bu hususta detaylı bir değerlendirme yapılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
POLİS SAPMASI VE POLİS BÜTÜNLÜĞÜ ÜZERİNE LİTERATÜR TARAMASI VE TEORİK ÇERÇEVE

Araştırmanın kuramsal çerçevesine uygun olarak, bu bölüm yedi alt bölümden oluşmaktadır. Birinci alt bölümde polis sapmasından polis bütünlüğüne doğru uzanan tarihsel süreç ve çalışmanın teorik çerçevesi bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Takip eden üç bölümde sırasıyla; polis sapmasının tanımlanması, sınıflandırılması ve boyutları ele alınmıştır. Son üç bölümde ise sırasıyla; polis bütünlüğünün tanımlanması, boyutları ve polis bütünlüğü üzerine daha önce yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. POLİS SAPMASINDAN POLİS BÜTÜNLÜĞÜNE TARİHSEL ARKA PLAN VE TEORİK ÇERÇEVE

Polislerin sapma davranışı sergilemeleri ve suç işlemeleri, polisliğin başlangıcından beri var olan bir sorundur (Champion, 2001: 4). 29 Eylül 1829 tarihinde İngiltere'nin başkenti Londra'da tarihin ilk modern polis teşkilatı olarak kabul edilen Londra Metropolitan Polis Teşkilatının, Robert Peel tarafından kurulduğu günlerde bile polis sapması ve polislerin suç işlemesi sorunu yaşanmaktaydı.

Londra Metropolitan Polis Teşkilatının kurulduğu ilk yıllarda işe alınan yeni polisler; yasa dışı kumar oynatılan yerlerden, fuhuş yapılan genelevlerden, korsan alkollü içkilerin yapıldığı ve satıldığı yerlerden ve gece kulüplerinden koruma parası (protection money) adı altında haraç almakta, böylece yasa dışı faaliyetleri koruyup kollamakta, ayrıca bu gibi yerlerde çalışan hayat kadınlarıyla ve kötü karakterli kişilerle de kirli ilişkiler içine girmekteydiler (Lersh, 2002: 2). Londra Metropolitan Polis Teşkilatının kurulduğu ilk iki yıl içerisinde Robert Peel, polislerin üçte ikisini bu gibi nedenlere bağlı olarak işlemiş oldukları suçlardan dolayı meslekten çıkarmış, bunun yanı sıra 3200 polisin de istifasını istemiştir (Ascoli, 1979: 89). 1829 yılında İngiltere'de ortaya çıkan modern polislik anlayışından en fazla etkilenen ülkelerden biri de ABD olmuştur. Diğer taraftan İngiltere'de ortaya çıkan bu modern polislik anlayışı ilerleyen yıllarda; Avustralya, Yeni Zelanda, Kanada, Hindistan, Güney

Afrika, Malta ve Kıbrıs gibi birçok İngiliz sömürgesinde, disiplin ön planda tutularak değişik şekillerde uygulanmaya başlanmıştır.

1800'lü yıllarda polislerin sapma davranışı sergilemesi ve suç işlemesi sorunu sadece İngiltere'ye has bir sorun değildi; bu ve benzeri sorunlar Osmanlı Devleti'nde, ABD'de ve diğer birçok ülkede de yaşanmaktaydı. Osmanlı Devleti'nde polis sapması ve suçları sorunu ile mücadele edebilmek için özellikle gelişmiş Avrupa ülkelerinin polis teşkilatları takip edilerek sürekli yeni mevzuatlar çıkarılmaktaydı. Bu mevzuatlardan birisi 1870 yılında yürürlüğe giren "Asakir-i Zaptiyenin Vezaif-i Askeriyelerine Dair Talimat" olup bu talimatta zabtiyelerin askeri görevleri, talim ve terbiye şekilleri düzenlenmekte; ek olarak zaptiyelerin halktan parasını ödemeden atlarına yem ve kendilerine yiyecek ve içecek almalarının ve subay ve mülki amirlerinin özel işlerinde çalıştırılmalarının yasak olduğu belirtilmekteydi (Alyot, 2008: 105). Diğer taraftan ABD'nin en büyük polis teşkilatı olan New York Polis Departmanında (New York Police Department) 1894 yılından itibaren ortalama her yirmi yılda bir, polis sapma ve suçları had safhaya ulaşmakta ve büyük yolsuzluk skandalları yaşanmakta (Sullivan ve Rosen, 2005: 347), akabinde bu yolsuzlukları soruşturmak üzere bağımsız komisyonlar kurulmakta ve nihayetinde bu sorunları aşabilmek için reformlar yapılmaktaydı.

Dünyanın birçok yerinde polis sapması bir sorun olarak görülmesine rağmen, bu sorunun nedenleri üzerine ilk bilimsel araştırmaların tek tük de olsa ancak 1950'li yıllarda ABD'de yapılmaya başlandığı görülmektedir. Bu çalışmaların öncüsü, William Westley'in 1950'de ABD'nin İndiana Üniversitesinde yaptığı *"Violence and the Police"* (Şiddet ve Polis) başlıklı doktora tezidir. Westley (1970: 1004) söz konusu çalışmasında, polis sapmasının nedeninin, polislik mesleğinin tehlikeli ve muhalif doğasından kaynaklı, polis mensuplarının aralarındaki gizlilik ve sadakat olduğunu savunmuştur. Bu çalışma, polis sapmasını, polis örgüt kültürü teorisi ile açıklamaya çalışan sonraki çalışmalara öncülük etmiştir. Ne var ki akademik camianın polis sapmasına yoğun bir şekilde ilgi duyması ve bu alanda birçok çalışmanın literatüre kazandırılması 1960'lı yılların sonu ile 1970'li yılların başına denk gelmekte ve ABD'nin özellikle New York Polis Departmanında bu yılları kapsayan dönemde meydana gelen polis yolsuzluğu (police corruption) skandallarına dayanmaktadır.

ABD'de 1960'lı yılların sonu ve 1970'li yılların başında meydana gelen polis yolsuzlukları, özellikle New York ve Philadelphia gibi büyük şehirlerde yıllardır süre gelen ve zaman zaman Amerikan basınına yansıyan polislerin sapması ve suç işlemesi sorununu gün yüzüne çıkarmıştır. ABD'nin en büyük polis örgütü olan New York Polis Departmanının başını çektiği bu tür yolsuzluk skandalları, uzun yıllar Amerikan kamuoyunun gündemine oturmuştur. Buna karşın söz konusu dönemde ABD'de, polis yöneticilerinin çoğunun genelde polis sapma ve suçları, özelde polis yolsuzluğu ile ilgili görüşleri "çürük elma" (rotten apple) teorisinin savıyla sıkıca uyuşmaktadır. ABD'de New York Polis Departmanındaki polis yolsuzlukları ile ilgili soruşturma yapan Knapp Komisyonu (1972: 7) ve Philadelphia Polis Departmanındaki polis yolsuzlukları ile ilgili soruşturma yapan Pensilvanya Suç Komisyonu (1974: 393), polis yöneticilerinin "çürük elma" teorisini kabul etmelerinin, anlamlı reformlar adına adeta üstesinden gelinemez bir engel teşkil ettiğini raporlarında belirtmişlerdir. Ayrıca söz konusu komisyon raporlarında, polis yöneticilerinin, sapmanın polis örgütlerinde yaygın ve ciddi bir sorun olduğunu görmezden gelmelerinin, yani bu sorunun örgütsel olduğunu resmen inkâr etmelerinin, polis örgütü yöneticilerinin sorunun üzerini örttüğü izlenimini uyandırmakta olduğu, bunun da halkın polise olan güvenini sarsan bir durum yarattığı; böylece yöneticilerin naif, beceriksiz ve/veya yozlaşmış görüldüğü (Pensilvanya Suç Komisyonu, 1974: 394) ve "sessizlik kuralı"nın (code of silence) da bunun akabinde pekiştiği (Knapp Komisyonu 1972: 7) savunulmuştur.

Böyle bir ortamda birçok bilim insanı polis sapması üzerine çalışmalar yapmıştır. Bazı bilim insanları, polis sapma davranışlarını, şemsiye bir kavram seçerek, seçtikleri kavram altında tanımlamışlar; ardından polis sapmasını çeşitli ana gruplara ve/veya direk olarak çeşitli türlere ayırarak sınıflandırmışlardır. Diğer bazıları ise çalışmalarında, bazı polis mensuplarının neden sapkın davranışlar sergilediklerini ve/veya bazı polis birimlerinin neden diğerlerinden daha fazla sapmış olduklarını yanıtlamak için çeşitli kriminoloji teorilerini kullanmışlardır. Bazı bilim insanları ise polis sapmasını tüm bu yönlerden bir bütün olarak incelemeye çalışmışlardır. Bazıları, polislik mesleğine adım atan polis adaylarının, örgüt kültürü nedeniyle sapma davranışı sergilediklerini, genelde gayrı resmi polislik kurallarını ve özelde örgütsel kuralları öğrendiklerini savunmuşlardır. Diğerleri ise polislik

mesleğinin, yolsuzluk da dâhil olmak üzere sapmaya yatkın bireyleri cezbettiğini; bu nedenle, bireysel olarak ahlaki açıdan kusurlu tüm bireylerin polis olmasının önlenmesinin ve hâlihazırda eğer polis örgütünde iseler bu polislerin polis örgütünden çıkarılmalarının polis sapması sorununu çözeceğini savunmuşlardır. Çürük elma teorisi olarak da izah edilen bu yaklaşım, sapma davranışı sergileyen polis mensuplarını ahlaki açıdan zayıf ve kişisel yönden sapkın olarak değerlendirmektedir. Ancak birçok uygulayıcı ve araştırmacı tarafından bu yaklaşım, polis sapması sorununu bireysel özelliklere dayandırdığı için eleştirilmiştir.

1960'lı yıllar ABD'sinde polis sapması üzerine öne çıkan bilimsel çalışmalardan biri, Ellwyn R. Stoddard'ın 1968 yılında yayımlanan "*Informal Code of Police Deviancy: A Group Approach to Blue-Coat Crime*" (Polis Sapkınlığının Gayrı Resmi Kuralı: Mavi Mont Suçu için Bir Grup Yaklaşımı) başlıklı çalışmasıdır. Stoddard, söz konusu çalışmasında "çürük elma" (rotten apple) teorisine karşı çıkarak polisler arasındaki sapkınlığın bireysel olmadığını, polis sapmasının bir grup sapması (group deviation) olduğunu ileri sürmüştür. Bu bilimsel çalışmayı teyit eder nitelikte, New York Şehri eski Polis Komiseri Patrick V. Murphy de (akt. Barker, 1977b: 354), polis mensuplarının birer suçlu olarak doğmadıklarını, fakat mesleki sosyalleşme süreci içinde birer sapkın polise dönüştüklerini vurgulamıştır. Benzer şekilde, Sherman, gözlemlerine dayanarak, polis sapmasının; yasal, kurumsal ve sosyal düzenlemelerin bir sonucu oluştuğunu ve polislerin, patolojik çürük elmalar olduklarından dolayı değil, sadece sancılı bir mesleki sosyalleşme süreci yüzünden rüşvetçilere ve soygunculara dönüştüklerini ileri sürmüştür (Sherman, 1985: 253). Sonraları polis sapmasının grupsal boyutta olduğu tezi, elmaların içinde bulunduğu "çürük varil" (rotten barrel) teorisiyle (O'Connor, 2005: 2) de tasvir edilmiştir. Tarihsel süreçte polis sapmasının grupsal oduğu tezini, polis sapmasının grupsaldan da öte örgütsel olduğu tezi takip etmektedir.

1970'li yılların başında Thomas Barker ve Julian Roebuck (1973) tarafından kaleme alınan *"An Empirical Typology of Police Corruption: A Study in Organizational Deviance"* (Polis Yolsuzluğunun Ampirik Bir Tipolojisi: Örgütsel Sapma Alanında Bir Çalışma) başlıklı eserin, bugün halen polis bilimleri literatüründe bir başucu kitabı olduğu görülmektedir. Bu çalışma ile yazarlar, o dönemde polislerin yozlaşma sürecini ve bu süreçte işlenen suçların kademeli olarak

neler olabileceğini oluşturdukları tipoloji ile ele almışlar ve polis sapmasının örgütsel olduğu tezini ileri sürmüşlerdir. Barker ve Roebuck'ın (1973) bu çalışmalarının yanı sıra, 1970'li yıllarda polis sapma ve suçları alanında öne çıkan diğer iki çalışmadan biri, 1974 yılında yayımlanan W. Lawrence Sherman'ın (1974) editörlüğünü yaptığı *"Police Corruption: A Sociological Perspective"* (Polis Yolsuzluğu: Sosyolojik Bir Perspektif) başlıklı çalışma ve bir diğeri ise Herman Goldstein'ın (1975) *"Police Corruption: A Perspective on its Nature and Control"* (Polis Yolsuzluğu: Doğası ve Kontrolü Üzerine Bir Perspektif) başlıklı çalışmasıdır. Bu üç çalışmanın, ABD'de polis yolsuzluğuyla ilgili alternatif bir teorik görüşün, yani polis yolsuzluğunun doğası itibariyle örgütsel, mesleki ve kültürel olduğu görüşünün, ortaya çıkmasını sağladıkları söylenebilir. Polis sapmasının örgütsel boyutta olduğu tezi, sonraları "çürük meyve bahçeleri" (rotten orchards) teorisiyle (Punch, 2003: 172) de tasvir edilmiştir.

Günümüzde, çoğu polis örgütü mesleğe uygun adayları seçmek için çeşitli teknikler kullanmaktadır. Öz geçmiş araştırması ve bazı psikolojik testler, polis örgütleri tarafından geçmişte sabıka kaydı olan ve/veya psikolojik sorunları olan başvuru sahiplerini elemek için kullanılan çeşitli tekniklerden sadece birkaçıdır. Ayrıca, Sherman'ın (1985) da belirttiği gibi, adaylar polis olabilmek için başvuruda bulunduklarında, adayların yerleşmiş fikirleri polisliğin dürüst bir meslek olduğudur. Tüm polis adayları polis olabilmek için neredeyse aynı süreçten geçseler de, bazı deneyimler göstermiştir ki; bazı polis mensuplarının atandıkları belirli bölümler veya birimlerde sapma davranışı sergileme olasılıkları, diğer bölümlere veya birimlere atanan polis mensuplarına göre daha yüksektir. Herhangi bir sosyal grup gibi, polis örgütleri de gayrı resmi kültürel ve birimsel değerlere sahiptir. Gayrı resmi olsalar bile, polis adayları üzerinde bu kültürel ve birimsel değerler, resmi kurallardan çok daha fazla etkiye sahip olabilmektedir.

Bu durumun nedenlerini araştıran bilim insanları, polis mensuplarının; meslektaşları, üstleri ve siviller ile sosyal ve karmaşık etkileşimlerinin olduğu ortamlara odaklanmışlardır. Yapılan çalışmalar, polislerin sapma sürecinde sivillerin de etkili olduğunu, polislik faaliyetleri sırasında, siviller tarafından polislerin sapma davranışı sergilemelerinin teşvik de edilebildiğini ortaya çıkarmıştır (Barker, 1977b; Robin, 1974). Diğer taraftan bazı bilim insanları, polis sapmasının nedenlerini polis

örgütünün kökenlerinde aramışlar ve bu bağlamda polis örgüt kültürü teorisini geliştirmişlerdir.

Uzun, yoğun ve farklı bir tarihe sahip bir örgüt, genellikle güçlü ve kolay ayırt edilebilir bir kültüre sahiptir (Schein, 1984: 3). Çok uzun bir geçmişe sahip olan polis örgüt kültürünün, bireysel olarak polis mensuplarının karakter özelliklerini şekillendirmede oldukça güçlü olduğu da bir gerçektir. Bu nedenle polis örgüt kültürünün değişmesi genellikle kolay görünmemektedir. Harrison (1998: 32), birçok polis yöneticisinin, örgüt içinde bir değişiklik getirmeye veya yeni bir program uygulamaya çalıştığında, bölümlerinde kültürel engellerle yüzleşmek zorunda kaldıklarını belirtmektedir. Manning (1995), polis örgüt kültürünün çoğunlukla, polis mensuplarının kanıksadıkları değerlerin bir yansıması olduğunu ve görünmeyen fakat güçlü kısıtlamalar içeren bir yapıya sahip olduğunu ileri sürmüştür. Polis örgüt kültürünün tarihe ve geleneklere gömülü olduğunu vurgulayan Manning, polis örgüt kültürünü *"durumsal olarak uygulanan kabul edilmiş uygulamalar, kurallar ve davranış ilkeleri; genelleştirilmiş gerekçeler ve inançlar*" olarak tanımlamıştır (Manning, 1995: 472). Literatürde polis örgüt kültürünü tanımlamaktan öte, polis örgüt kültürünün özelliklerini maddeler halinde sıralayan birçok çalışmaya da rastlamak mümkündür. Örneğin Paoline ve Terril (2005: 456-457) başlıca polis kültürü özelliklerini şu şekilde sıralamışlardır;

> *"Sivillere karşı güvensizlik ve şüphecilik, siviller ile etkileşim sırasında üstünlük sağlama ihtiyacı, polislik işi ile ilgili usul hatalarını normalleştirmek için sivillere karşı sen önce kendi kıçını ört yaklaşımı, polisin suçla mücadele görevinin güçlü bir şekilde desteklenmesi, sivillere karşı "bize karşı onlar" yaklaşımı, meslektaşlarına karşı güçlü bir sadakat".*

Diğer taraftan Armacost (2004: 507-514), yaptığı literatür taramasında, polis örgütlerindeki örgütsel kültürün şu özelliklere sahip olduğunu ileri sürmüştür; boyun eğmez, katı polislik tarzını destekleyen resmi ve gayrı resmi normlar; resmi yönetim politikalarını uygulamamak suretiyle işlevsel olarak yasa dışı güç kullanımlarını kayıran bir yükselme ve değerlendirme sistemi; saldırgan ve ayrımcı davranışlarda payı olabilecek ayrımcılık ve şiddet içeren tutum ve dili toleransla karşılayan ve hatta cesaretlendiren bir iş ortamı. Armacost (2004: 515-516) ayrıca, resmi norm ve politikalara rağmen, polis örgüt kültürü tarafından nesilden nesile aktarılan gayrı resmi mesajın, şiddet ile sonuçlansa ve yasa dışı uygulamalara yol açsa bile,

saldırgan polisliğin ödüllendirileceği yönünde olduğunu ve bu nedenle polis örgüt kültürünün resmi kurallardan daha güçlü olduğunu ileri sürmüştür.

Literatürdeki tartışmaların bazıları (örneğin Armacost, 2004; Paoline ve Terril, 2005), polis örgütlerindeki tek bir örgüt kültürüne odaklanırken, diğer bazıları da (örneğin Britz, 1997; Crank, 2004; Van Maanen ve Barley, 1984) aynı örgüt içerisinde birden fazla polis alt-kültürünün olabileceğini ileri sürmüşlerdir. Van Maanen ve Barley (1984: 38) polis alt-kültürünü şu şekilde tanımlamışlardır:

> *"Birbirleriyle düzenli olarak etkileşime giren, kendilerini örgüt içinde farklı bir grup olarak tanımlayan, genel olarak gruptaki herkesin sorunu olarak görülen bir dizi sorunu paylaşan ve rutin olarak gruba özgü kolektif anlayışlar temelinde harekete geçen, örgütün bir alt-grubudur."*

Alt-grupların, örgüt içerisinde alt-kültürlerini sürdürmeleri; örgütün misyonu üzerinde kendi normlarını, kendi dillerini, kendi çalışma zamanlarını ve kendi bakış açılarını yaratma ve geliştirme derecelerine bağlıdır (Crank, 2004: 45). Bazı bilim insanları ise polis örgütlerinde çoklu alt-kültürlerin varlığına dikkat çekmişlerdir. Örneğin, Reuss ve Ianni (1983) geleneksel kültür ve yönetim kültürü olmak üzere iki tür polis alt-kültürü olduğunu ileri sürmüşlerdir (akt. Crank, 2004: 45). Reuss ve Ianni'ye (1983) göre, geleneksel kültür sahada çalışan polisler tarafından temsil edilmekte ve polis örgütünün gelenekleri ile karakterize edilmekteyken; yönetim kültürü, orta sınıf yöneticiler tarafından temsil edilmekte ve orta sınıf yöneticilerin komuta ve kontrol şekilleri ve polislik faaliyetlerinin standardizasyonu ile karakterize edilmektedir (akt. Crank, 2004: 45).

Gerçek şu ki bir polis örgütüne yeni katılan polis adayları, meslektaşlarından örgütün kültürel ve birimsel değerlerini öğrenmektedirler. Bu anlayış, Bandura'nın (1971) sosyal öğrenme teorisinin tezine dayanmaktadır. Bandura'nın (1971) sosyal öğrenme teorisine göre, insanların davranışları; doğrudan yaşadıkları deneyimlerden olduğu kadar, diğer insanların davranışlarının ve bu davranışların sonuçlarının gözlenmesiyle de dolaylı olarak şekillenebilmektedir. Sosyal öğrenme teorisi, polislik mesleği açısından ele alındığında, polis mensuplarının, polis örgütünün kültürel değerlerini ve meslektaşlarının sapkın davranışlarını, sosyalleşme sürecinde gözlemleme ve deneyimleme yoluyla öğrendikleri şeklinde yorumlanabilmektedir.

Polis adayları mesleki deneyimler ve gözlemler yoluyla sosyalleşirler ve sosyalleşme sürecinde meslektaş gruplarından destek almaları gerekir. Yani, polis adayları için, meslekle ilgili sergiledikleri belli başlı davranışların kıdemli meslektaşları tarafından desteklenmesi kritik bir aşamadır. Kıdemli polisler, çaylak polislerin belli başlı davranışlarını onaylayabilir veya onaylamayabilirler. Örgüte yeni girmiş bir polis adayını, sapma davranışlarında bulunmaya teşvik edebilirler ve bağlı oldukları polis amirleri ise bu tür sapmalara göz yumabilirler. Bir polis adayı bu nedenle, meslektaş grubunun değerlerine ve davranışlarına bağlı kalarak, kendi davranışlarını yeniden şekillendirebilir. Barker (1977b) polislik mesleğinin, mensuplarına sosyalleşme süreçlerini tamamlamaları için çeşitli fırsatlar sunan bir doğaya sahip olduğunu vurgulamıştır. Punch (2000) sorunun en fazla iç içe geçmiş doğasına dikkat çekmiş ve polis sapma davranışlarının; polis alt-kültürü, mesleki görevler ve yapısal örgütlenme bağlamında küçük gruplarda öğrenildiğini ve toplumun algısıyla da şekillendiğini ileri sürmüştür. Sonuç olarak, her polis örgütünün, her bir bölümünün veya her bir biriminin kendi kültürel değerleri vardır. Çok benzer kültürel değerleri olsa bile; her birimin kendine has bazı endemik değerleri vardır.

Polis sapmasının örgütsel olduğu yaklaşımını benimseyen araştırmalar, işe alınan akademi veya polis okulundaki öğrencilerin, ayrıca okul sonrası adaylık süreci devam eden polislerin tutum ve değerlerinin; aldıkları resmi eğitimden, içinde bulundukları sosyalizasyon sürecinden (Kappeler, Sluder ve Alpert, 1998), branş eğitimi ve mesleki sosyalleşme süreçlerinden (Van Maanen ve Schein, 1979) derinden etkilendiğini destekleyici bulgular sunmaktadırlar. Polis ve asker gibi üniformalı mesleklerdeki sosyalleşme süreçleri, diğer üniformasız kamu veya özel sektör meslekleri ile karşılaştırıldığında farklılık göstermektedir. Polis mensuplarına hizmete ilk girişte verilen yatılı polis temel eğitiminin, ayrıca meslekte zaman zaman verilen hizmet içi eğitimlerin, polis mensuplarının kültürel profillerinin oluşumunda ve gelişiminde etkileri vardır. Diğer taraftan polislerin kültürel profillerinin şekillenmesinde polis alt-kültürünün de büyük payı vardır. Polis alt kültürü, çaylak polislerin, kıdemli meslektaşlarının mesleki sapma davranışlarını öğrenmelerine, kanıksamalarına ve normalleştirmelerine neden olmaktadır. Barker (1977b: 356-357) bu durumu, polis sapmasının örgütsel olduğu yaklaşımıyla polislik mesleğinin

özelliklerine vurgu yaparak üç unsur ile açıklamıştır; (1) polislik mesleğinin sapmaya fırsatlar sunan yapısı ve bu yapıya eşlik eden kural ihlalleri teknikleri, (2) mesleki deneyimler yoluyla sosyalleşme ve (3) meslektaş grubu tarafından desteklenme ve teşvik edilme. 1970'li yılardan, 1990'lı yıllara kadar polis sapması üzerine birçok bilimsel çalışma yapılmış, polis sapması birçok yönden ve birçok boyutta tartışılmış ve alanda birçok teori geliştirilmiştir.

1990'lı yıllarda ABD'de vuku bulan bir dizi olay neticesinde polis örgütlerinde yaşanan polis sapma ve suçları sorunu tekrar gündeme gelmiştir. 1992 yılında Mollen Komisyonu (1994) tarafından New York Polis Departmanında yaşanan polis yolsuzluklarının soruşturulmaya başlanması, Simpson duruşmasında Mahkemede Mark Fuhrman isimli tanığın polisleri ifşa eden şahadeti, Ruby Ridge ve Waco'daki şüpheli ölümler, Rodney King'e karşı uygulanan polis şiddetinin ardından gelişen sürece bağlı olarak Cristopher Komisyonunun (1991) oluşturulması, dikkatleri yeniden Amerikan polis örgütlerine çevirmiştir. 1970'li yıllar ABD'sinde polis yolsuzluğu, Amerikan halkı tarafından en fazla hoş görülmeyen ve tepki gösterilen polis sapmasının ana türü olarak başı çekerken; 1990'lı yıllar ABD'sinde polis sapmasının diğer ana türleri de Amerikan halkı tarafından hoş görülmemeye ve bu suçlara karşı da tepki gösterilmeye başlanmıştır.

1991 yılında Gallup Poll[4] tarafından ABD genelinde yapılan anket çalışması, ankete katılanların üçte ikisinden fazlasının polis şiddetinin ABD genelinde sık sık yaşanmakta olduğu görüşünde olduklarını ortaya çıkarmıştır (Gallup Poll Monthly, 1991: 53-56). ABD'de çeşitli meslek gruplarına "doğru şeyi" yapacaklarına dair duyulan güven üzerine yapılan bir kamuoyu araştırmasında ise, polislik mesleğine duyulan güven 1980 ve 1995 yılları arasında en büyük düşüşünü yaşamıştır (Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2006: xi). Söz konusu kamuoyu araştırmasına göre "polislik mesleği"; 1980 yılında sırası ile eczacılar, din adamları, itfaiyeciler ve öğretmenleri takip ederek ölçeğin ortalarında (12 meslek arasında 5'inci sırada) yer alırken; 1995 yılında sıralamanın çok gerisinde kalıp, avukatlar ve politikacılardan hemen önce (12 meslek arasında 10'uncu sırada) yer almıştır (Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2006: xi). Bu düşüşü halkın gözünden

[4] Gallup Pool, ABD'de büyük bir özel şirket olan Gallup'un düzenli olarak kamuoyu araştırması yapan bölümüdür. Ayrıntılı bilgi için bakınız: http://www.gallup.com/home.aspx

polise duyulan güven konusunda bir krizin işareti olarak değerlendirmek mümkündür.

1990'lı yılların başında ABD'de gerçekleşen olaylar sadece Amerikan halkının polise olan güvenini azaltmakla kalmamış, aynı zamanda ABD'nin Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Ofisinin (Office of Community Oriented Policing Services – COPS) ve ABD Adalet Bakanlığının araştırma kolu olan Ulusal Adalet Enstitüsünün (National Institute of Justice – NIJ) soruna farklı bir bakış açısıyla yaklaşmalarına ve polis sapmasını polis bütünlüğü perspektifinden inceleyecek, değerlendirecek ve/veya ölçecek projeleri destekleme kararı almalarına sebep olmuştur. Böyle bir ortamda 1995 yılı ve takip eden yıllarda birçok projeye fon sağlanmıştır.

1995 yılında ABD Adalet Bakanlığının araştırma kolu olan Ulusal Adalet Enstitüsü tarafından fon sağlanan çalışmalardan biri; Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, William E. Harver ve Maria R. Haberfeld'in (1997) *"The Measurement of Police Integrity"* (Polis Bütünlüğünün Ölçümü) başlıklı projeleridir. Bu projeye 1995 yılında başlanmış ve proje kapsamında Klockars ve arkadaşları tarafından polis yolsuzluğunu tersten ölçmek amacıyla geliştirilen polis bütünlüğü anketi; ABD, Hırvatistan, Slovenya ve Polonya olmak üzere dört farklı ülkenin polis örgütlerine uygulanmıştır. Proje kapsamında ABD'deki uygulamaya otuz farklı polis örgütü dâhil edilmiştir. Böylece hem dört farklı ülkenin, hem de ABD içerisindeki 30 farklı polis örgütünün polis bütünlüğü düzeyleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

1996 yılında ABD Adalet Bakanlığı Ulusal Adalet Enstitüsü tarafından fon sağlanan projelerden biri ise; Jennifer O'Connor Boes, Callie J. Chandler ve Howard W. Timm'in *"Police Integrity: Use of Personality Measures to Identify Corruption-Prone Officers"* (Polis Bütünlüğü: Yolsuzluğa Meyilli Polis Mensuplarını Tanımlamak için Kişilik Ölçülerinin Kullanımı) başlıklı projeleri olmuştur. Boes, Chandler ve Timm (1997) yaptıkları çalışmalarının sonuç raporunda, polis otoriteleri tarafından tanımlanan polis bütünlüğü ihlallerini, türlerine ayırarak sınıflandırmışlardır. Bu türler şunlardır; (1) tehlikeli görevlerdeki polis mensupları ile ilgili gizli bilgilerin ihlali, (2) suçlulara yardımcı olmak amacıyla gizli bilgilerin ihlali (3) rüşvetler/rüşvetçilik, (4) koruma parası, (5) davayı düşürmek için kılıfına

uydurma, (6) şahadeti kılıfına uydurma, (7) görev esnasında hırsızlık, (8) görev harici ihlaller, (9) zimmet/sahtekarlık, (10) çalışılan zaman dilimi üzerinde oynama (Boes, Chandler ve Timm, 1997: 58-59).

ABD Adalet Bakanlığının araştırma kolu olan Ulusal Adalet Enstitüsü, polis bütünlüğü üzerine yapılacak projeleri her yıl desteklemeye ve fon sağlamaya devam etmektedir. Örneğin 2011 yılında fon sağlanan çalışmalardan biri; Philip Matthew Stinson, John Liederbach, Steven P. Lab ve Steven L. Brewer'in *"Police Integrity Lost: A Study of Law Enforcement Officers Arrested"* (Polis Bütünlüğü Kaybolmuş: Kanun Uygulayıcı Memurların Tutuklanması Üzerine Bir Araştırma) başlıklı projeleridir. Stinson ve arkadaşları (2016: 2) söz konusu çalışmalarında, ABD'de 2005-2011 yılları arasında tutuklanan binlerce polis mensubunun tutuklanmalarını rapor eden Google News arama motoru ve Google Alerts e-posta güncelleme hizmetlerinde arşivlenmiş kayıtların içerik analizini yapmışlardır. Stinson ve arkadaşları (2016: 15) yapmış oldukları analiz neticesinde, polis bütünlüğü kaybolan polislerin işlemiş oldukları polis suçlarını beş sınıfa ayırmak suretiyle sınıflandırmışlardır; (1) seksle bağlantılı polis suçu, (2) alkolle bağlantılı polis suçu, (3) uyuşturucuyla bağlantılı polis suçu, (4) şiddetle bağlantılı polis suçu, (5) kar amacı güden polis suçu (2016: 15).

ABD'de polis sapma ve suçları üzerine polis bütünlüğü perspektifinden bugüne değin birçok konferans ve seminer düzenlenmesine, bu alanda devlet destekli birçok proje yapılmış olmasına rağmen, literatür tarandığında bu soruna Avrupa Birliği (AB) tarafından gereken ilgi ve desteğin henüz yeteri kadar gösterilmediği görülmektedir. Polis bütünlüğü üzerine AB bünyesinde uluslararası boyutta gerçekleştirilen konferanslardan en bilineni 2014 yılında AB ve üçüncü ülkelerdeki polis eğitiminin geliştirilmesine yönelik olarak Hollanda'da düzenlenen ve ana teması *"Building Police Integrity: A Post-Conflict Perspective"* (Polis Bütünlüğünü Oluşturmak: Bir Çatışma Sonrası Perspektifi) olan konferanstır. Bu konferansa birçok ülkeden akademisyenler, polis uzmanları ve polis uygulayıcıları katılmış ve polis sapmasına karşı polis bütünlüğü perspektifi yoğun bir ilgi ile karşılanmıştır.

Türkçe literatür tarandığında, genelde Türkiye'de, özelde ise KKTC'de polis sapmasını, polis bütünlüğü perspektifinden ele alan, inceleyen, değerlendiren veya ölçen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamakta; diğer taraftan polis bütünlüğü ana

temalı herhangi bir konferans veya seminerin de bugüne değin düzenlenmemiş olduğu görülmektedir. Bu nedenle polis sapmasını, polis bütünlüğü perspektifi ile ele alan çalışmalara ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmanın benimsenen genel teorik çerçevesi; Klockars, Kutnjak Ivković, Harver ve Haberfeld (1997); Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004a; 2004b; 2006) ve Klockars ve Kutnjak Ivković (2004) tarafından geliştirilen polis bütünlüğü teorik prensiplerine dayanmaktadır. Söz konusu bilim insanları çalışmalarında, polis bütünlüğü kavramını *"polisler arasında, mesleklerinin hak ve ayrıcalıklarını suistimal etmeye sevk eden ayartmalara karşı direnme normatif eğilimi"* anlamıyla kullanmışlardır (Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2004b: 2; 2006: 1).

Polis bütünlüğü teorisi, genel olarak polis bütünlüğünün örgütsel olduğu tezini ileri sürmektedir (Klockars ve Kutnjak Ivković, 2004). Bu araştırmada polis bütünlüğünün örgütsel olduğu tezinin yanı sıra; polis bütünlüğünün polis mensuplarının gerek grupsal/birimsel gerekse de bireysel/mesleki özelliklerine göre de farklılaşabileceği ileri sürülmektedir.

2.2. POLİS SAPMASININ TANIMLANMASI

"Sapma" (deviance) kelimesi etimolojik olarak Latince bir sözcük olan "deviant" (sapkın) kelimesinden; "deviant" kelimesi ise "deviaunt" (normalden sapan) kelimesinden türeyen "deviantem" (farklı olan, yoldan sapan, avare dolaşan) kelimesinden gelmektedir (Online Etymology Dictionary, 2018a; 2018b). Latince "deviantem" kelimesi, Latince sözcük grubu "de" (sapan) ve "via" (yol) kelimelerinin bir araya gelmesiyle türetilmiştir (Online Etymology Dictionary, 2018b). İngilizce "deviance" kelimesi Türkçeye sapma, sapkınlık, anormallik, çarpıklık, sapıklık, olağandışılık olarak çevrilebilmektedir (Tureng, 2018).

Polis bilimleri literatüründe polis sapma davranışlarını (police deviance behavior) tanımlamak için hangi kavramın şemsiye olarak kullanılacağı konusunda dünya genelinde kabul gören, üzerinde uzlaşma sağlanmış ortak bir kavram bulunmamaktadır. Benzer şekilde, polis sapma davranışlarının nasıl tanımlanacağı, hangi başlıklar altında kaç ana gruba ayrılacağı ve bu grupların hangi tür davranışları kapsayacağı konusunda da bir uzlaşı yoktur. Polis bilimleri literatüründe polis sapma davranışları üzerine yapılan çalışmalarda, şu kavramların şemsiye kavram olarak öne

çıktığı ve yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir; "polis sapması" (police deviance), "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" (police misconduct), "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption) ve "polis suçları" (police crimes).

Polislerin sapma davranışı sergileyerek hangi normu (mesleklerine has yasalar, tüzükler, talimatlar, prensip emirleri, sözlü emirler, etik kurallar, örgütsel politika ve prosedürler, yolsuzluk ve benzeri suçları düzenleyen yasalar, ceza yasası veya ceza muhakemeleri usül yasası, polise görev ve yetki veren diğer yasalar ve tüzükler) ihlal ettiklerine göre karşılaşacakları yaptırımın türü de (adli yönden cezai bir yaptırım ve/veya idari yönden bir disiplin cezası yaptırımı) çeşitlilik gösterebilmekte, söz konusu ihlal ve yaptırımlardaki çeşitliliğe bağlı olarak polis sapma davranışlarını nitelemede kullanılan şemsiye kavramlar da farklılaşabilmektedir. Bu farklılık, çalışmayı yapan bilim insanının ilgilendiği bilim dalından da kaynaklanabilmektedir.

Polis meslek etiği alanında çalışma yapan bilim insanları, polis sapma davranışlarını etik açıdan değerlendirmekte ve söz konusu davranışın herhangi bir etik ilke veya kuralı ihlal edip etmediği ile ilgilenmektedirler. Kriminoloji alanında çalışma yapan kriminologlar, polis sapma davranışlarının nedenlerini, sonuçlarını, nasıl önlenebileceğini ve polis sapma davranışları ile nasıl mücadele edilebileceğini araştırmaktadırlar. Hukukçular ise polis sapma davranışlarına, yasalarda belirtilen suç ve ceza açısından yaklaşmakta ve polis sapma davranışlarını ihlal edilen cezai norma göre sınıflandırmaktadırlar.

Polis sapma davranışlarının birçok farklı bilim dalında birçok bilim insanı tarafından çalışılıyor olması literatürü zenginleştirse de, bu durum polis bilimleri literatüründe ortak bir şemsiye kavram ile polis sapma davranışlarını tanımlamayı zorlaştırmaktadır. Bir bilim dalında bir bilim insanı tarafından "polis sapması" (police deviance) şemsiye kavramı altında tanımlanan polis sapma davranışları, başka bir bilim dalında başka bir bilim insanı tarafından "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption), "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" (police misconduct) veya "polis suçları" (police crimes) gibi farklı şemsiye kavramlarla ifade edilebilmektedir. Hatta polis bilimleri alanında çalışma yapan bir bilim insanı, aynı alanda çalışma yapan diğer bilim insanlarından bile farklı bir şemsiye kavram

kullanarak polis sapma davranışlarını tanımlayabilmektedir. Polis sapma davranışlarının ortak bir şemsiye kavram altında tanımlanması, bu alanda çalışma yapan bilim insanından bilim insanına, polis örgütünden polis örgütüne, ülkeden ülkeye ve hatta zamandan zamana bile farklılık gösterebilmektedir.

Polis sapma davranışlarının tanımlanmasındaki farklılığa bağlı olarak, bir bilim insanının veya polis örgütünün "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" (police misconduct) şemsiye kavramı altında tanımladığı polis sapma davranışlarını, diğer bir bilim insanı veya polis örgütü "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption) şemsiye kavramı altında tanımlayabilmektedir. Bu durum söz konusu polis örgütünün ya da çalışmayı yapan bilim insanının içinde bulunduğu ülkenin hukuk düzeninden, kültüründen, geleneğinden, ceza adalet sisteminden, polis disiplin sisteminden, sosyal ve politik yapısının etkisinden kaynaklanabilmektedir.

Zaman içerisinde polis sapma davranışlarının çeşitli türlerine karşı toplumun gösterdiği tepkinin düzeyi ve yaygınlığındaki değişime paralel olarak, polis sapma davranışlarının tanımlanmasında kullanılan şemsiye kavramlar da değişebilmektedir. Bir toplumun yoğun ve yaygın olarak polislerin yozlaşmasına/yolsuzluk yapmasına tepki gösterdiği bir zaman diliminde ve ülkede (örneğin 1970'li yıllarda ABD'de), bilim insanları çalışmalarında "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption) kavramını şemsiye kavram olarak kullanmayı tercih edebilirlerken (örneğin Barker ve Roebuck, 1973; Sherman 1974; Goldstein, 1975; Barker 1977a), bir zaman sonra toplumun yoğun ve yaygın olarak gösterdiği tepkinin çeşitli polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı türlerine (örneğin 1990'lı yıllarda ABD'de) kayması üzerine, bilim insanları çalışmalarında "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" (police misconduct) kavramını şemsiye kavram olarak kullanmayı tercih edebilmektedirler (örneğin Barry, 1999; Champion, 2001; Palmiotto, 2001; Lersh, 2002).

Diğer taraftan bazı bilim insanları, polis sapma davranışlarına karşı toplumun gösterdiği tepkinin yoğunluğu ve yaygınlığından bağımsız olarak, bazı çalışmalarında "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption) kavramını şemsiye kavram olarak kullanmayı; aynı zaman diliminde gerçekleştirdikleri diğer bazı çalışmalarında ise "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" (police

misconduct), "polis sapması" (police deviance) veya "polis suçları" (police crimes) kavramlarından birini veya birkaçını şemsiye kavram olarak kullanmayı tercih edebilmektedirler (Örneğin Barker 1977a, 1977b; Gottschalk, 2011, 2012).

Polis bilimleri literatürü incelendiğinde; Stoddard (1968), Barker (1977b), Kappeler, Sluder ve Alpert (1994), Punch (1985, 2000), Barker ve Carter (1986), O'Conner (2005), Porter ve Warrender (2009), Dean, Bell ve Lauchs (2010) ve Gottschalk (2012) gibi bilim insanlarının, çalışmalarında "polis sapması" (police deviance) kavramını, polis sapma davranışlarını tanımlamak için şemsiye kavram olarak kullandıkları görülmektedir. Diğer taraftan; Barry (1999), Champion (2001), Palmiotto (2001), Lersh (2002), Chappell ve Piquero (2004), Fyfe ve Kane (2005), Raines (2010) ve Gottschalk (2011) gibi bilim insanlarının çalışmalarında "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" (police misconduct) kavramını şemsiye kavram olarak kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Barker ve Roebuck (1973), Roebuck ve Barker (1974), Sherman (1974, 1978a, 1978b, 1980), Goldstein (1975, 1977), Barker (1977a), Newburn (1999, 2015), Miller (2003), Skogan ve Meares (2004), Kutnjak Ivković (2005a), Punch (2009), Punch ve Gilmour (2010), Bayley ve Perito (2011) ve Kumssa (2015) gibi bilim insanları ise çalışmalarında "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption) kavramını şemsiye kavram olarak kullanmaktadırlar. Öteyandan Cassell ve Fowles (1998), O'shea ve Nicholls (2003), Grobler (2009), Gottschalk (2010), Dean ve Gottschalk (2011) ve Stinson, Liederbach, Lab ve Brewer (2016) gibi bilim insanları ise çalışmalarında polis sapma davranışlarını tanımlarken "polis suçu" (police crime) şemsiye kavramını kullanmaktadırlar.

Bazı bilim insanları tek bir şemsiye kavram kullanmanın, üzerinde çalıştıkları polis sapma davranışlarını tanımlamada yetersiz kalacağından hareketle, çalışmalarına uygun olan iki kavramı birlikte şemsiye kavram olarak kullanmayı tercih etmektedirler. Örneğin Rowe (2009) çalışmalarında "polis sapması ve polis yolsuzluğu" (police deviance and police corruption) kavramlarını birlikte şemsiye kavram olarak kullanırken; Prenzler (2009) ve Holmes (2014) çalışmalarında "polis disiplin suçu ve polis yolsuzluğu" (police misconduct and police corruption) kavramlarını birlikte şemsiye kavram olarak kullanmayı tercih etmektedir. Diğer taraftan Gerber ve Mendelson (2008) çalışmalarında "polis şiddeti ve polis

yolsuzluğu" (police violence and police corruption) kavramlarını birlikte şemsiye kavram olarak kullanmaktadırlar.

Bu farklılıklar, bilim insanlarının çalışmalarını gerçekleştirdikleri ülkeden, polis örgütünden, zaman diliminden ve üzerinde çalıştıkları polis sapma davranışlarının türlerinden kaynaklanabilmektedir. Bu farklılıklar polis bilimleri alanında çalışma yapan bilim insanlarının sosyoloji, kamu yönetimi, polis etiği, hukuk, kriminoloji gibi farklı birçok bilim dalında çalışıyor olmalarından da kaynaklanabilmektedir. Sonuç olarak polis sapması (police deviance) kavramının; "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" (police misconduct), "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption) ve "polis suçu" (police crime) gibi kavramlardan daha kapsamlı olduğu ve bu kavramları da kapsadığı değerlendirildiğinden bu çalışmada polis sapması kavramının şemsiye kavram olarak kullanılması tercih edilmiştir.

Polis bilimleri literatüründe polis sapması (police deviance) kavramının tanımlanması konusunda dünya genelinde kabul gören, üzerinde uzlaşılmış bir tanım bulunmamaktadır. Barker, polisliğin mesleki yönüne vurgu yaparak, polis mesleki sapmasını (police occupational deviance): *"Normal polislik faaliyetleri sırasında işlenen veya polislik yetkilerinin maskesi altında işlenen, kriminal bir suç oluşturan veya oluşturmayan her türlü sapkın davranış"* olarak tanımlamıştır (Barker, 1977b: 356). Polis sapması, polis mensuplarının görev dâhilinde veya haricinde, polislik rollerinin şemsiyesi altında işledikleri her türlü adli (cezai) ve/veya idari (disiplin) suçu tanımlamak için kullanılan bir kavramdır.

Punch (2009: 31) polis sapmasını: *"Örgütsel düzenlemeleri, yasaları ve halkın polisten beklediği yasal ve etik davranışları ihlal eden her türlü polislik faaliyetini belirtmek için kullanılan şemsiye bir kavram"* olarak tanımlamıştır. Barker ve Carter'a (1986: 4) göre ise: *"Polis sapması, polislik mevkiine, örgütsel mevkiine, mesleki değerlere ve etik davranış standartlarına uygun olmayan polis davranışlarının genel bir tanımıdır."* Polis sapması, polis mensuplarının sırf polis olmalarından dolayı elde ettikleri güç ve yetkiler ile polis örgütünde çalıştıkları birimden ve bulundukları makamdan dolayı elde ettikleri güç ve yetkileri istismar ederek kötü yönde kullanmalarıdır. Diğer bir ifadeyle polis sapması, polis

mensuplarının; mesleklerinin etik kurallarına, çalıştıkları birimlerinin görevlerine ve mensubu oldukları polis örgütlerinin politika ve prosedürlerine aykırı davranışlar sergilemeleridir. Literatürde yer alan polis sapması tanımlamaları bir birinden farklı olsa da, polis sapmasının tanımı konusunda ortak olan görüş, polis sapmasının polislerin polisliğe aykırı bütün uygunsuz davranışlarını kapsadığı yönündedir. Literatürde polis sapmasının nasıl sınıflandırılacağı konusu ise üzerinde uzlaşma sağlanamayan bir diğer sorun alanıdır.

2.3. POLİS SAPMASININ SINIFLANDIRILMASI

Literatürde polis sapma davranışlarının sınıflandırılmasında genel olarak iki farklı yol takip edilmektedir. Birinci yolu takip eden bilim insanları, polis sapma davranışlarını ana gruplara ayırarak sınıflandırmaktadırlar. Bu yolu takip eden bilim insanlarının bazıları, polis sapma davranışlarını ana gruplara ayırdıktan sonra, bu ana gruplar altında polis sapma davranışlarını türlerine de ayırıp sınıflandırmak suretiyle detaylıca incelemeyi tercih etmektedirler. İkinci yolu takip eden bilim insanları ise polis sapma davranışlarını ana gruplara ayırmadan, direk türlerine ayırıp sınıflandırarak incelemeyi tercih etmektedirler.

Bu çalışmada, çeşitli polis sapma davranışlarını içeren on bir adet varsayımsal senaryonun tüm boyutlarıyla incelenmesi de hedeflendiğinden, bu başlık altındaki ilk alt başlıkta çalışma kapsamında ele alınan on bir adet varsayımsal senaryoda tasvir edilen polis sapma davranışlarının, polis sapmasının hangi ana grubuna/gruplarına dâhil edilebilecekleri değerlendirilmiş; ardından gelen ikinci alt başlıkta da söz konusu senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarının polis sapmasının hangi türlerine denk gelebilecekleri değerlendirilmiştir.

Bu çerçevede ilk alt başlıkta, polis sapmasının literatürde hangi ana gruplara hangi kıstaslar çerçevesinde ayrıldığı incelenmiş ve ardından yazara göre polis sapmasının hangi ana gruplara hangi kıstaslar çerçevesinde ayrılması gerektiğine değinilmiştir. Daha sonra çalışma kapsamında ele alınan senaryolardaki polis sapma davranışlarının hangi ana gruba/gruplara dâhil edilebilecekleri değerlendirilmiştir.

2.3.1. Polis Sapmasının Ana Gruplara Ayrılarak Sınıflandırılması

Polis sapmasının hangi başlıklar altında kaç ana gruba ayrılacağı konusunda literatürde bir uzlaşma yoktur. Polis sapmasını iki, üç, dört ve hatta daha fazla ana gruplara ayırarak inceleyen bilim insanları vardır. Örneğin Tom Barker (1983: 31) polis sapmasını; (1) "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption) ve (2) "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" (police misconduct) başlıkları altında iki ana gruba ayırarak inceleyen bilim insanlarındandır. Barker bu ayrımı yaparken polis sapma davranışlarının, maddi ödül veya kazanç içermesi durumunda polis yolsuzluğu/polis yozlaşması (police corruption) çatısı altında; maddi ödül veya kazanç içermemesi durumunda ise polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı (police misconduct) çatısı altında, iki ana gruba ayrılabileceği görüşündedir.

Barker, bu ikili ayrımdan sonra "polis yolsuzluğu/polis yozlaşması" (police corruption) çatısı altında polis sapma davranışı türlerini; (1) yetki yozlaşması (corruption of authority), (2) komisyonculuk (kickbacks), (3) fırsat hırsızlığı (opportunistic thefts), (4) rüşvetçilik (shakedowns), (5) yasa dışı faaliyetleri koruma (protection of illegal activities), (6) trafik suçlarını kılıfına uydurma/kapatma (traffic fix), (7) kabahat suçlarını kılıfına uydurma/kapatma (misdemeanor fix), (8) cürüm suçlarını kılıfına uydurma/kapatma (felony fix), (9) doğrudan suç faaliyetlerinde bulunma (direct criminal activities) ve (10) kurum içi rüşvet ilişkisi (internal payoffs) olmak üzere on kategoriye ayırarak sınıflandırmıştır (Barker, 1983: 31). Barker, diğer ana grup olarak "polis disiplin suçu/polis hatalı davranışı" çatısı altında ise polis sapma davranışı türlerini; (1) polis yalancı şahitliği (police perjury), (2) polis vahşeti (police brutality), (3) görevde cinsel ilişki (sex on duty), (4) görevde içme (drinking on duty), (5) görevde uyuma (sleeping on duty) ve (6) maddi ödül veya kazanç içermeyen diğer ihlaller (other violations not involving a material reward or gain) olmak üzere altı kategoriye ayırarak sınıflandırmıştır (Barker, 1983: 31). Diğer taraftan bazı bilim insanları, polis sapmasının üç ana gruba ayrılabileceği görüşündedirler.

James Q. Wilson (1963) polis sapma davranışlarını; (1) polis suçluluğu (police criminality), (2) polis yolsuzluğu/polis yozlaşması (police corruption) ve (3) polis vahşeti (police brutality) olmak üzere üç ana gruba ayırarak inceleyen bilim

insanlarındandır. Wilson, kamu görevini rüşvet teşviki olmadan şahsi çıkarları için kötüye kullanmayı "polis suçluluğu"; rüşvet teşviki ile şahsi çıkarları için kötüye kullanmayı "polis yolsuzluğu"; sivillere kötü muamelede bulunma, sivilleri darp etme veya sivillerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal etme gibi davranışları ise "polis vahşeti" olarak tanımlamıştır (Wilson 1963: 190).

Polis sapmasının üç ana gruba ayrılabileceğini savunan bir diğer bilim insanı Maurice Punch'tır. Punch'ın (2000) üçlü ayrımı, Wilson'ın (1963) üçlü ayrımından kısmen farklıdır. Punch, polis sapmasının; (1) yolsuzluk/yozlaşma (corruption), (2) disiplin suçu/hatalı davranış (misconduct) ve (3) suç (crime) olmak üzere üç ana gruba ayrılabileceği görüşündedir (Punch, 2000: 302-303).

Diğer taraftan bazı bilim insanları, polis sapmasının dört ana gruba ayrılabileceğini savunmaktadırlar. Örneğin Victor E. Kappeler, Richard D. Sluder ve Geoffrey P. Alpert, polis sapmasının dört ana gruba ayrılabileceği görüşündedirler; (1) polis suçu (police crime), (2) mesleki sapma (occupational deviance), (3) polis yolsuzluğu (police corruption), (4) yetki istismarı (abuse of authority) (Kappeler vd., 1994: 20-24). Kappeler ve arkadaşları (1994), ilk ana grup olarak polis suçunu; polis mensuplarının polis üniforması, polis kimliği veya polis rozeti gibi, mesleklerinin kendilerine sağladığı olanakları görevleri başındayken veya görev hariciyken adli bir suç oluşturacak şekilde veya adli bir suç işlemeyi kolaylaştıracak şekilde kullanmaları olarak tanımlamışlardır. İkinci ana grup olarak mesleki sapmayı; polis mensuplarının meslek standartlarıyla bağdaşmayan, polislik yetkilerini kullanarak sergiledikleri veya normal polislik uygulamaları esnasında sergiledikleri adli suç oluşturan veya oluşturmayan her türlü sapkın davranış olarak tanımlamışlardır. Örneğin; kadın göstericilere elbiselerini çıkarttırarak üst araması yapılması, vatandaşların araçlarının yasa dışı bir şekilde aranması veya söz konusu araçlara yasa dışı bir şekilde el konulması gibi davranışları bu kapsamda değerlendirmişlerdir. Üçüncü ana grup olarak polis yolsuzluğunu; polis mensuplarının, kişisel kazanç veya menfaat karşılığı, polislik yetki ve görevlerini kötüye kullanmaları olarak tanımlamışlardır. Dördüncü ana grup olarak da yetki istismarını; polis mensuplarının dürtü, niyet ve amaçlarına bakılmaksızın; bireylere karşı darp, yaralama, hakaret, aşağılık muamelesi yapma, insanlık onuruyla bağdaşmayan tutum ve davranışlar

sergileme veya bireylerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden tüm davranışlar olarak tanımlamışlardır (Kappeler vd., 1994: 24).

Polis sapmasının dört ana gruba ayrılabileceğini savunan diğer bilim insanları Tim Prenzler ve Janet Ransley'dir. Prenzler ve Ransley (2002: 5), polis sapmasının şu başlıklar altında dört ana gruba ayrılabileceği görüşündedirler; (1) klasik yolsuzluk (classic corruption), (2) süreç yolsuzluğu (process corruption), (3) polis vahşeti (brutality) (4) çeşitli disiplin suçları (miscellaneous misconduct).

Prenzler, sonraki tek yazarlı çalışmasında söz konusu dört ana grubu genişleterek, şu başlıklar altında altı ana gruba çıkarmıştır; (1) avanta veya klasik yolsuzluk (graft or classic corruption), (2) süreç yolsuzluğu (process corruption), (3) aşırı güç kullanımı veya polis vahşeti (excessive force or brutality), (4) profesyonel olmayan davranışlar veya çeşitli disiplin suçları (unprofessional conduct or miscellaneous misconduct), (5) kurum içi yolsuzluk veya işyeri sapması (internal corruption or workplace deviance) ve (6) görevle ilgili yakışıksız olan veya profesyonel olmayan davranışlar (unbecoming or unprofessional conduct of duty) (Prenzler, 2009: 16-17).

Literatürde "polis sapması" şemsiye kavramı altında polis sapma davranışlarının hangi kavramlar altında kaç ana gruba ayrılabileceği konusundaki çeşitli görüşler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, bu tezin yazarı polis sapmasının; (1) "polis disiplin suçu" (police misconduct), (2) "polis yolsuzluğu" (police corruption) ve (3) "polis suçu" (police crime) olmak üzere üç ana gruba ayrılabileceği görüşündedir.

Diğer taraftan bu tezin yazarına göre literatürde ana gruplara ayırma meselesi ile ilgili olarak ikna edici olmayan taraf, polis sapma davranışlarının çeşitli ana gruplar altında birbirlerinden tamamen bağımsız olarak sınıflandırılmasına yönelik genel bir eğilimin olmasıdır. Çünkü bu tezin yazarı, polis sapma davranışlarının, bu grupların bazen her üçüne, bazen üçünden ikisine, bazen de üçünden birine dâhil edilebileceğini değerlendirmektedir. Şöyle ki;

(1) "Polis disiplin suçu" (police misconduct) ana grubu altında değerlendirilen polis sapma davranışlarının; "yetkiyi kötüye kullanma" ve "adli suç" içeren türlerini "polis suçu" (police crime); "yetkiyi kötüye kullanma" ve "çıkar"

içeren türlerini ise "polis yolsuzluğu" ana grupları altında da değerlendirmek mümkündür.

(2) "Polis yolsuzluğu" ana grubu altında değerlendirilen polis sapma davranışlarının tümünü, aynı zamanda "polis disiplin suçu" (police misconduct) ana grubu altında da değerlendirmek mümkünken, bu davranışların sadece "adli suç" içeren türlerini "polis suçu" ana grubu altında da değerlendirmek mümkündür.

(3) "Polis suçu" (police crime) ana grubu altında değerlendirilen polis sapma davranışlarının tümünü, aynı zamanda "polis disiplin suçu" (police misconduct) ana grubu altında da değerlendirmek mümkünken, bu davranışların sadece "çıkar" içeren türlerini "polis yolsuzluğu" ana grubu altında da değerlendirmek mümkündür.

Bu değerlendirmeden hareketle polis sapmasını: (1) "polis disiplin suçu" (police misconduct), (2) "polis yolsuzluğu (police corruption)" ve (3) "polis suçu" (police crime) olmak üzere üç ana gruba ayırmak mümkündür, fakat bu ayrımı yaparken polis sapma davranışı türlerinin, kapsamlarına göre, bir ana grupta veya birden fazla ana grupta sınıflandırılabileceklerini de kabul etmek gerekir. Aşağıda yazar tarafından bu ana grupların kapsamları net olarak ortaya konulmak suretiyle, polis sapma davranışı türlerinin neden aynı zamanda bir veya daha fazla ana grupta sınıflandırılabileceği konusuna açıklık getirilmiştir. Ardından ayrı alt başlıklar altında literatürdeki tanımlanmaları çerçevesinde değerlendirilmişlerdir.

(1) "Polis disiplin suçu" (police misconduct): Polis mensuplarının, resmi görevlerine aykırı olarak sergiledikleri, uygun olmayan ve/veya yasadışı olan davranışlardır. Polis yolsuzluğu ve polis suçu kapsamındaki polis sapma davranışı türleri, aynı zamanda polis disiplin suçuna da tekabül ettiklerinden, aynı zamanda bu gruba da dâhildirler.

(2) "Polis yolsuzluğu" (police corruption): Polis mensuplarının, kendilerine veya başkalarına özel bir çıkar sağlamak öncelikli niyetiyle, polislik yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle sergiledikleri davranışlardır. Bu davranışlar her zaman bir disiplin suçuna tekabül etmekle birlikte, sadece adli bir suç oluşturdukları takdirde bir polis suçuna da tekabül ederler. Bu çerçevede hangi gruba tekabül ediyorlarsa o gruba da dâhildirler.

(3) “Polis suçu” (police crime): Polis mensuplarının, polislik yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle işledikleri her türlü adli suç oluşturan davranışlardır. Bu davranışlar her zaman bir polis disiplin suçuna tekabül etmekle birlikte; kendilerine veya başkalarına özel bir çıkar sağlamak öncelikli niyetiyle işlendikleri takdirde aynı zamanda bir polis yolsuzluğuna da tekabül etmektedirler ve ayrıca bu gruba da dâhildirler.

2.3.1.1. Polis Disiplin Suçu

Literatürde polis disiplin suçununun (police misconduct) nasıl tanımlanabileceği konusuna çaba harcayan çok sayıda çalışma vardır. Bu çalışmaların özünde, polis disiplin suçununun tanımlanmasında iki ana yolun takip edildiği görülmektedir. Birinci yolu takip eden bilim insanları, “polis disiplin suçu”nun, polis sapma davranışlarının tümünü kapsar şekilde tanımlanabileceği görüşündedirler. İkinci yolu takip eden bilim insanları ise, polis disiplin suçunun, polis yolsuzluğu ve/veya polis suçu gibi diğer ana gruplardan tamamen ayrı bir grup olarak ele alınmak suretiyle tanımlanabileceği görüşündedirler.

Bu yollardan birincisini takip eden Dean J. Champion (2001), “polis disiplin suçu” (police misconduct) kavramını, bütün polis sapma davranışlarını kapsayacak şekilde kullanan ve böylece polis yolsuzluğu ve polis suçu türleri de dâhil olmak üzere bütün polis sapma davranışı türlerini “polis disiplin suçu” başlığı altında ele alan bilim insanlarındandır.

Dean J. Champion (2001), “polis disiplin suçları” (police misconduct) şemsiye kavramı altında polis sapma davranışlarını on yedi kategoriye ayırarak sınıflandırmıştır. Bu kategoriler şunlardır: (1) Kişisel kullanım için polis kayıtlarına erişim sağlamak, (2) Hasta iznini istismar etmek, (3) Amirlere ve yöneticilere yalan söylemek, (4) Polis raporlarında ve mahkemelerde yalan beyanda bulunmak, (5) Suç işlemek, (6) Yapmadığı ek mesaiyi yapmış gibi göstermek, (7) Aşırı güç kullanmak, (8) Görev sırasında alkol almak, (9) Görev hariciyken silahlı çatışmaya girmek, (10) Polis raporlarını vaktinde tamamlamamak, (11) Hediye kabul etmek, (12) Savcıya, araba çekme hizmeti veya kefalet senedi hizmetlerinde tavsiyelerde bulunmak, (13) Bir polis mensubunun disiplin kurallarına aykırı davrandığını üstlere bildirmemek, (14) Emareleri usulüne uygun olarak muhafaza etmemek, (15) Görevdeyken

uyumak, (16) Terfi sınavlarında kopya çekmek ve (17) Cinsel taciz veya benzeri suçları işlemek (Champion, 2001).

Champion'ın (2001) sınıflandırdığı bu davranışların hepsi de gerçekten polis disiplin kurallarını ihlal eden ve disiplin cezası gerektiren davranışlardır. Fakat bunun yanısıra bu davranışların bazıları (örneğin; polis raporlarında ve mahkemelerde yalan beyanda bulunmak, suç işlemek, yapmadığı ek mesaiyi yapmış gibi göstermek, aşırı güç kullanmak, cinsel taciz veya benzeri suçları işlemek) polislik yetkilerinin kötüye kullanımıyla adli suç işlenmesini de içermektedir ki bu davranışları aynı zamanda polis suçu olarak da değerlendirmek mümkündür. Diğer taraftan bu davranışlardan bazıları (örneğin; yapmadığı ek mesaiyi yapmış gibi göstermek, hediye kabul etmek) polislik yetkilerinin kötüye kullanımıyla kişisel çıkar sağlanmasını da içermektedir ki bu davranışları da aynı zamanda polis yolsuzluğu olarak değerlendirmek mümkündür. Polis disiplin suçu kavramını tanımlarken bu hassas durumu gözönünde bulunduran bilim insanları, polis disiplin suçunun, polis yolsuzluğu ve/veya polis suçu gibi diğer ana gruplardan ayrı bir grup olarak ele alınmak suretiyle tanımlanması gerektiği görüşünde olduklarını belirtmişlerdir.

İkinci yolu takip eden bilim insanılarından biri olan Maurice Punch, polis disiplin suçunu (police misconduct); polis örgütü tarafından dâhili olarak soruşturulan ve cezalandırılan idari kural ve prosedürlerin ihlali olarak tanımlamıştır (Punch, 2000: 302-303). Punch, polis disiplin suçunu, polis yolsuzluğu ve polis suçu ana gruplarından ayrı bir ana grup olarak ele alıp tanımlamaya çalışmıştır. Punch, polis disiplin suçlarının; görev başında uyuma, görev esnasında alkol alma veya cinsel ilişkiye girme, işe geç gelme, göreve gitmeme, üstlere saygısızlık, görevi ihmal, sağlıklı olduğu halde hasta raporu gönderme gibi polis disiplin kurallarını ihlal edici birçok polis sapma davranışını içerdiği görüşündedir. Punch'ın verdiği polis disiplin suçu örnekleri, polis yolsuzluğu ve polis suçu kapsamındaki polis sapma davranışı türlerini dışlamaktadır. Hâlbuki polis yolsuzluğu ve/veya polis suçu kapsamındaki polis sapma davranışı türleri de idari kural ve prosedürleri ihlal eden polis sapma davranışlarıdır. Punch'ın verdiği örnekler, yaptığı tanımı karşılamaya yeterli değildir. Çünkü polis yolsuzluğu ve/veya polis suçu olarak değerlendirilebilecek olan polis sapma davranışları da, aynı zamanda birer polis

disiplin suçudurlar ve bu davranışların da birer polis disiplin suçu olduklarını belirtmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

İkinci yolu takip eden bilim insanlarından bir diğeri olan Thomas Barker'a göre polis disiplin suçu; yolsuzlukla ilgili olmayan, dolayısıyla maddi bir ödül veya kazanç içermeyen polis mesleki sapmasının bir biçimidir (Barker, 1983: 30). Bu tanımlamadan sonra Barker, polis disiplin suçu türlerini şu şekilde sınıflandırmıştır; (1) polis yalancı şahitliği (police perjury), (2) polis vahşeti (police brutality), (3) görevde cinsel ilişki (sex on duty), (4) görevde içme (drinking on duty), (5) görevde uyuma (sleeping on duty) ve (6) maddi ödül veya kazanç içermeyen diğer ihlaller (other violations not involving a material gain). Barker'e göre, bir polis mensubu mahkemede yemin ettiği zaman; yalan söylediğinde veya hakikati kasten yanlış aktardığında, "yalancı şahitlik" (perjury) suçunu işlemiş olur (Barker, 1983: 30). Barker, "polis vahşeti"nin (police brutality), örneğin küfürlü (abusive) ve kaba (profane) dil kullanımı, gözdağı (threats) veya fiili güç kullanımı (use of force) gibi çeşitli yanlış polis uygulamalarını kapsayan belirsiz bir terim olarak literatürde kullanıldığı görüşündedir (Barker, 1983: 30-31) . Barker, bu eylemlerin yasa dışı ve etik dışı olduğu konusunda hem fikir olmakla birlikte, sadece makul olmayan ve gereksiz olan fiili güç kullanımının aslında polis vahşeti olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Barker, 1983: 31). Diğer taraftan Barker'in polis disiplin suçu tanımı, dar bir çerçeveyle, yolsuzlukla ilgili olmayan, maddi bir ödül veya kazanç içermeyen polis sapma davranışlarını kapsamaktadır. Hâlbuki yolsuzlukla ilgili olan, maddi bir ödül veya kazanç içeren davranışlar da polis disiplin kurallarına aykırıdırlar ve disiplin cezası gerektirirler. Diğer taraftan Barker'ın polis disiplin suçu türleri olarak sınıflandırdığı ve kapsamlarını izah ettiği davranışlardan "polis yalancı şahitliği" ve "polis vahşeti" davranışları, aynı zamanda birer adli suça da tekabül ettiklerinden bu davranışları polis suçu kapsamında da değerlendirmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Yukarıda izah edilen iki yol da bir bütün olarak değerlendirildiğinde polis disiplin suçu kavramının çok çeşitli ceza, ceza usul, hukuk ve polis örgütlerinin resmi kurallarının ihlal edilmesini ifade ettiği görülmektedir. Polis disiplin suçu; bir taraftan polis örgütlerinin bağlı olduğu yasalar ve tüzükleri, resmi kural, politika ve prosedürleri ve polis meslek etiği kurallarını ihlal eden davranışları içerirken, diğer

taraftan ceza yasası gibi suç ve cezaları düzenleyen yasaları, ceza muhakemeleri usul yasası gibi polislerin meşru uygulama ve müdahalelerini, tutuklama ve soruşturmalarını düzenleyen yasaları ve polise yetki veren ve görevler yükleyen diğer yasaları ihlal eden tüm davranışları da içermektedir.

Polis disiplin suçları, dünya genelinde polise ve ceza adalet sistemine halkın duyduğu güveni aşındırmaktadır. Polis disiplin suçlarının ciddi sonuçları olabilmektedir; örneğin, polislerin hatalı davranışları sonucu masum insanlar tutuklanabilmekte, kovuşturulabilmekte ve işlemedikleri suçlardan ötürü mahkûm edilebilmektedirler. Bu durum literatürde adalet düşüğü (miscarriages of justice) olarak tanımlanmaktadır. Türkçe literatürde adli hata olarak da kullanılan bu kavram, polislerin adli soruşturmaları esnasında delil karartma veya üretmeleri sonucu ortaya çıkan durumu ifade etmektedir. Polis disiplin suçu, aktif veya pasif olarak gerçekleşebilmektedir. Diğer bir ifadeyle, polis disiplin suçu, bir polis mensubu tarafından yapılan bir eylem veya ihmalin sonucu olabilmektedir. Her türlü polis disiplin suçu ciddi bir sorun olsa da, toplum bazı polis disiplin suçlarını diğerlerinden daha ciddi bir sorun olarak görebilmektedir. Örneğin, rüşvet alan, komisyonculuk yapan, yasa dışı faaliyetleri koruyan, çağrıldığı olay mahallinden hırsızlık yapan veya bunlara benzer yolsuzluklar yapan bir polisin davranışı; toplumu, polisin görevdeyken alkol almasından veya görevdeyken uyumasından daha fazla ilgilendirebilmektedir.

2.3.1.2. Polis Yolsuzluğu

Literatürde polis sapmasının ana grupları içerisinde, tanımlanmasına yönelik olarak üzerinde en fazla zaman harcanan polis sapması ana grubu polis yolsuzluğudur (police corruption). Polis yolsuzluğunun nasıl tanımlanabileceği konusundaki titiz meseleye çaba harcayan çok sayıda çalışma mevcuttur. Bununla birlikte herhangi bir polis sapma davranışı türünün polis yolsuzluğu kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği üzerine literatürde tam bir netliğin olmadığı ve iki ana yolun takip edildiği görülmektedir. Birinci yolu takip eden bilim insanları "police corruption" kavramında yer alan "corruption" kelimesini, "yozlaşma" anlamıyla; ikinci yolu takip eden bilim insanları ise "corruption" kelimesini, "yolsuzluk" anlamıyla kulanmaktadırlar.

"Corruption" kelimesini "yozlaşma" anlamıyla kullanmayı tercih eden bilim insanları, "police corruption" (polis yozlaşması) kavramını tanımlarlarken, kavramı neredeyse "polis sapması" (police deviance) ile eş tutarak çok geniş bir çerçevede ele almaktadırlar. Bu alanda önde gelen bilim insanlarından Julian B. Roebuck ve Thomas Barker "police corruption" kavramını: *"Bir polis mensubu tarafından gerçekleştirilen sapkın, dürüst olmayan, uygunsuz, etik olmayan veya cezai olan davranış"* şeklinde, "polis yozlaşması" anlamıyla geniş bir yelpazede tanımlamışlardır (Roebuck ve Barker, 1974: 423). Bu alanda önde gelen bilim insanlarından bir diğeri olan John Kleinig'in, polis yozlaşması (police corruption) ile ilgili görüşü ise şu şekildedir:

> *"Polis mensupları, yetkilerini kullanırlarken veya kullanmazlarken, öncelikle kişisel veya örgütsel/birimsel avantajlarını ilerletme gayesiyle hareket ettiklerinde, yozlaşmış bir şekilde davranırlar."* (Kleinig, 1996: 166).

Kleinig'in (1996) sunduğu bu görüşte var olan argüman, polislerin yozlaşmış davranışlar sergilemelerinin arkasındaki motivasyon kaynağının ne olduğudur. Kleinig'in argümanını destekler nitelikte, Avustralya'daki Wood Komisyonu da (akt. Newburn, 2015: 6), polislerin yozlaşmış davranışlar sergilenmelerinin arkasındaki motivasyon kaynağının "yozlaşmanın ruhu" (the spirit of corruption) olduğunu ve bu motivasyon ile gerçekleştirilen davranışlardaki asıl amacın kişisel, birimsel/grupsal veya örgütsel avantajın elde edilmesi olduğunu vurgulamaktadır. Kleinig'in polis yozlaşması kavramı ile ilgili görüşündeki sorun, görüşünün oldukça geniş bir yelpazede, düşük seviyeli, etik sorunlu davranışları da içeriyor olması ve hangi tür polis sapma davranışlarının yozlaşma ruhunu barındırdığının hiçbir zaman net olarak kestirilemeyebileceğidir.

"Corruption" kelimesini "yolsuzluk" anlamıyla kullanmayı tercih eden bilim insanları ise, "police corruption" (polis yolsuzluğu) kavramını tanımlarlarken, kavramın; polislik yetkilerinin kötüye kullanımını ve özel bir çıkar elde etme öncelikli amacının varlığını işaret ettiğine vurgu yapmaktadırlar. Bu alanda önde gelen bilim insanlarından biri olan Maurice Punch, polis yolsuzluğunu (police corruption): "*Polis mensuplarının görevlerine aykırı bir şeyi yapmaları veya yapmamaları karşılığında, kurum dışı yozlaştırıcı birisinden para veya hediye almaları"* (Punch, 2000: 302) olarak tanımlamıştır. Ardından rüşvet başta olmak

üzere birçok yolsuzluk türü olduğunu vurgulamıştır. Bu alanda önde gelen bilim insanlarından bir diğeri olan Sanja Kutnjak Ivković ise, polis yolsuzluğu (police corruption) ile ilgili aşağıdaki tanımı yapmıştır:

> *"Polis yolsuzluğu, bir polis mensubu ya da bir grup polis mensubu tarafından yapılan, polis mensubunun resmi görevini kötüye kullanmasıyla karakterize edilen, kişisel çıkar elde etme niyeti ile önemli ölçüde motive edilmiş, eylem veya ihmal, eylem veya ihmal vaadi, eylem veya ihmal teşebbüsüdür."* (Kutnjak Ivković, 2005a: 16).

Kutnjak Ivković'in bu tanımı, literatürdeki diğer tanımlara nazaran kavramın kapsamına dair daha açıklayıcı ve somut bir rehber sunmaktadır. Bu tanımda geçen çıkar kelimesi, bazen para veya mal gibi maddi bir menfaati; bazense mevki, makam, terfi veya statü gibi bir avantajı ifade etmektedir. Polis mensubu bazen kendisine; bazense eşine, dostuna, arkadaşına, akrabasına veya herhangi birisine kişisel çıkar sağlamak amacıyla polis yolsuzluğuna bulaşabilmektedir.

Tüm bu tanımlar gözönünde bulundurulduğunda bu tezin yazarına göre bir polis sapma davranışının polis yolsuzluğu kapsamında değerlendirilebilmesi için iki koşulun gerçekleşmesi gerekmektedir; (1) polislik yetkilerinin kötüye kullanımı, (2) özel bir çıkar elde etme öncelikli amacının varlığı. Diğer taraftan bir polis sapma davranışının polis yolsuzluğu olarak nitelendirilebilmesi için illaki adli bir suç oluşturmasına gerek yoktur. Bazen polis disiplin suçu olarak da değerlendirilebilen bir polis sapma davranışı, özel bir çıkar elde etme öncelikli amacını da bünyesinde barındırıyorsa, söz konusu davranışı polis yolsuzluğu olarak da değerlendirmek mümkündür.

Polis mensuplarının kendilerine sunulan ikramları ve hediyeleri kabul etmeleri, genel olarak literatürde polis yolsuzluğunun ilk basamağı olarak görülen ve "yetki yozlaşması" olarak isimlendirilen davranışlardır. Yetki yozlaşması olarak isimlendirilen bu tür davranışları, polis yolsuzluğunun yanı sıra polis örgütlerinin resmi kural ve prosedürlerini ihlal ettiklerinden ötürü "polis disiplin suçu" olarak da değerlendirmek mümkündür. Fakat bu davranışları, genellikle ceza yasaları ile yasaklanmadıklarından ötürü polis suçu kapsamında değerlendirmek mümkün görünmemektedir.

Bazı bilim insanları polis yolsuzluğunu daha detaylı açıklayabilmek için alt kategorilere ayırarak sınıflandırma yoluna gitmişlerdir. Bu bilim insanlarından biri

olan Maurice Punch, polis yolsuzluğunu; (1) Basit yolsuzluk (straightforward corruption), (2) Stratejik yolsuzluk (strategic corruption), (3) Yağmacı yolsuzluk (predatory corruption) ve (4) Yüce amaç yolsuzluğu (Noble cause corruption) olmak üzere dört kategoriye ayırarak sınıflandırmıştır (Punch, 2000: 304-305).

Basit yolsuzluk, polis mensuplarının kendilerine yozlaştıran tarafından teklif edilen bedava yiyecek, içecek, hediye, abartılı alış-veriş indirimi veya rüşveti pasif bir şekilde kabul ettikleri, fakat bunları aktif olarak yozlaştırandan istemedikleri durumları ifade etmektedir. Bu ödüller karşılığında yozlaştıranın istediği bir polisiye hizmet hızlandırılarak yapılmakta veya istemediği bir cezadan kurtulması sağlanmaktadır. Bu yolsuzluk türü genel olarak literatürde "ot-yiyicilik" (grass-eating) kavramıyla ifade edilmektedir.

Stratejik yolsuzlukta, organize suç yuvalarının yöneticileri, kendi muhitlerine ani operasyon yapılmaması konusunda polisle karşılıklı olarak uzlaşmakta veya istikrarlı bir anlaşma yapmaktadırlar. Aralarında yasa dışı pazarları (tipik olarak kumar ve fuhuş) düzenlemektedirler. Örneğin önceden bu yerlere ne zaman polis baskını yapılacağı bilgisini vermekte ve bu sayede bu yerler, "saman adamların" polis baskını esnasında yakalanmasını sağlamakta veya polisle anlaşmaya giren bu tür organize suçlular, rakiplerine karşı cezalandırıcı polis baskınlarını düzenlettirebilmektedirler. Stratejik yolsuzluk, polislere düzenli ödeme yapılmasına yol açan uzun vadeli, istikrarlı ve stratejik düzenlemeleri kapsamaktadır.

Yağmacı yolsuzlukta, polis, suç faaliyetlerini tahrik ve teşvik etmekte, haraç almakta, şantaj yapmakta, rüşveti organize etmektedir. Polisler artık sürücü koltuğundadır, yani aktif ve girişken bir şekilde "et yiyiciler"e (meat-eaters) dönüşmüşlerdir.

Yüce amaç yolsuzluğu, örgütsel ve sosyal olarak onaylanmış amaçlar için yasa dışı yollardan yararlanmayı içermektedir. Punch'a göre bu terim, İngiltere'de yaygın olarak kullanılmasına rağmen, dışarıdan bir yozlaştırıcının varlığı ve doğrudan çıkar içermesi anlamında açıkça bir "yolsuzluk" söz konusu değildir. Punch, yüksek görünürlüğü olan meselelerde, yozlaştıranın, kamuoyunun gücü veya olayın çözülmesini veya zanlıların yakalanmasını isteyen üstlerin baskısı olduğunu ve belki de böylece dolaylı bir kazanç olduğunu (statü, alkışlanmak veya terfi

açısından) değerlendirmektedir. Punch (2000); ifadeleri tahrif etmek, tanıkların gözünü korkutmak, uyuşturucu suçlarıyla ilgili muhbirlik yapanların yasa dışı uyuşturucu almasına göz yummak, delil üretmek türündeki davranışları yüce amaç yolsuzluğu olarak ifade etmektedir. Bu tür yolsuzluklar, Klockars (1980) tarafından "Kirli Harry Problemi" (Dirty Harry Problem) olarak ifade edilmektedir. "Kirli Harry Problemi", polislerin kendilerine göre suçluları yakalama gibi "iyi bir amaç"a (good ends) ulaşmak için "kötü bir araç" (dirty means) kullanmasını, yani suçları aydınlatmak ve suçluları yakalamak için yasaları ihlal edebileceklerini ifade etmektedir.

Diğer taraftan polis yolsuzluğu kavramının, şiddet içeren polis sapma davranışlarını da kapsayıp kapsamadığı konusunda literatürde bir fikir ayrılığı olduğu görülmektedir. Genel eğilim, çıkar içermeyen şiddet içerikli polis sapma davranışlarının "polis disiplin suçu" (police misconduct) çatısı altında; çıkar içeren şiddet içerikli polis sapma davranışlarının ise "polis yolsuzluğu" (police corruption) çatısı altında sınıflandırılabileceği yönündedir. Bu ikili ayrıma sebep olan "çıkar" (gain) kavramının kapsamı konusu ise bilim insanları arasında ayrı bir tartışma konusudur.

Literatürde, çıkar kavramının sadece kişisel çıkarları (personal gain) kapsayacak şekilde dar bir çerçevede değerlendirilmesinin gerektiğini savunan bilim insanları ile çıkar kavramının kişisel çıkarların yanısıra örgütsel çıkarları (organizational gain) da kapsayacak şekilde geniş bir yelpazede değerlendirilmesinin gerektiğini savunan bilim insanları arasında süregelen bir tartışma mevcuttur. Örneğin Lersh (2002), Ivković, (2005a), Porter ve Warrender (2009) gibi bilim insanları "çıkar" kavramının sadece kişisel çıkar ile sınırlı tutulması gerektiği görüşünden hareketle, çalışmalarında polis örgütlerinin çıkarı için, yani örgütsel menfaatler için polislerin şiddet kullanmasını disiplin suçu kapsamında değerlendirmekte ve bu durumu "yüce amaç disiplin suçu" (noble cause police misconduct) kavramı ile ifade etmektedirler. Diğer taraftan Caldero ve Crank (2004) ve Newburn (2015) gibi bilim insanları çıkar kavramını, örgütsel çıkarları da kapsayacak şekilde yorumlamakta ve örgütsel menfatler için polislerin şiddet kulanmasını yolsuzluk kapsamında değerlendirmekte ve bu durumu "yüce amaç yolsuzluğu" (noble cause corruption) kavramı ile ifade etmektedirler.

Skogan ve Meares (2004), polislerin: (1) "Kişisel bir çıkar (personal gain) için mi?", yoksa (2) "Örgütsel bir çıkar (organizational gain) için mi?" yetkilerini kötüye kullandıklarının önemli bir ayrım noktası olduğunu vurgulamakta ve motivasyonları farklı olsada sonuçta her iki durumda da polislik yetkilerinin kötüye kullanımının bir çıkar elde etmek amacıyla gerçekleştirildiğini ve bu nedenle her iki durumun da polis yolsuzluğu olarak değerlendirilebileceğini savunmaktadırlar. Bu tezin yazarına göre ise bir polis mensubunun yetkilerini kötüye kullanarak, kişisel çıkar (para, mal gibi maddi bir menfaat veya mevki, makam, terfi, statü gibi avantajlar vs.) için aşırı güç kullanması polis yolsuzluğu olarak değerlendirilmeli, fakat sözde örgütsel çıkar (polis örgütünün başarısı, suçların aydınlatılması vs.) için aşırı güç kullanması polis yolsuzluğu olarak değerlendirilmemelidir. Bunun yanında her iki halde de aşırı güç kullanımını hem polis disiplin suçu hem de polis suçu olarak değerlendirmek mümkündür.

2.3.1.3. Polis Suçu

Literatürde polis suçunun (police crime) nasıl tanımlanabileceği konusuna yoğunlaşan birçok çalışma vardır. Bu çalışmaların özünde, polis suçunun tanımlanmasında iki ana yolun takip edildiği görülmektedir. Birinci yolu takip eden bilim insanları, polislik yetkilerinin kötüye kullanılmaması durumunda bile, polisler tarafından işlenen ve ceza yasalarını ciddi bir şekilde ihlal eden bütün adli suçların "polis suçu" (police crime) olarak değerlendirilebileceği görüşündedirler. İkinci yolu takip eden bilim insanları ise, sadece polislik yetkilerinin kötüye kullanılması suretiyle polisler tarafından işlenen adli suçların "polis suçu" (police crime) olarak değerlendirilebileceği görüşündedirler. Birinci yolu takip eden bilim insanlarından Maurice Punch, polis suçlarını (police crimes) şu şekilde tanımlamıştır:

> *"Aşırı güç kullanma, ırk ayrımcılığı, şüphelilere veya meslektaşlarına karşı cinsel tacizde bulunma, yasa dışı uyuşturucu kullanma veya ticaretini yapma, şüpheli veya meslektaşlarını öldürme ve soygun gibi ceza yasalarını ciddi bir şekilde ihlal eden sapkın davranışlardır."* (Punch, 2000: 303).

Punch, bu tanımı yaparken, polis suçunun, polislik yetkilerinin kötüye kullanımını içerip içermediğine değinmeksizin; polisler tarafından işlenen ve ceza yasalarını ciddi bir şekilde ihlal eden bütün davranışları polis suçu olarak

değerlendirmiştir. Polisler tarafından işlenen bu ve benzeri suçları, eğer bir çıkar elde edilmek için işlenmişlerse, polis yolsuzluğu olarak da değerlendirmek mümkünken, her halükarda polislerin işlediği bütün adli suçları polis disiplin suçu olarak da değerlendirmek mümkündür. Birinci yolu takip eden bilim insanlarından Stinson ve arkadaşları (2016: 15) ise çalışmalarında, polisler tarafından işlenen bütün adli suçları polis suçları (police crimes) olarak ele almışlar ve beş sınıfa ayırmak suretiyle sınıflandırmışlardır; (1) seksle bağlantılı polis suçu, (2) alkolle bağlantılı polis suçu, (3) uyuşturucuyla bağlantılı polis suçu, (4) şiddetle bağlantılı polis suçu, (5) kar amacı güden polis suçu.

İkinci yolu takip eden bilim insanlarından Kappeler ve arkadaşları (1994), polis suçunu: *"Polis mensuplarının polis üniforması, polis kimliği veya polis rozeti gibi, mesleklerinin kendilerine sağladığı olanakları görevleri başındayken veya görev hariciyken adli bir suç oluşturacak şekilde veya adli bir suç işlemeyi kolaylaştıracak şekilde kullanmaları"* olarak tanımlamışlardır. Bu görüşü paylaşan Sherman (1978b), polislerin işledikleri her adli suçun, polis suçu olarak nitelendirilemeyeceğini vurgulamıştır. Bu görüşte olan bilim insanları; eşini darp eden, görev hariciyken hırsızlık yapan, soygun suçunu işleyen veya cinayet işleyen polis mensuplarının bu tür davranışlarını, adli suç olarak değerlendirmekte, fakat polis suçu olarak değerlendirmemektedirler. Polisler tarafından işlenen bir suçun polis suçu olarak değerlendirilebilmesi için, polislerin polislik güç ve yetkilerini mesai saatleri içinde veya dışında, ceza yasalarını ihlal edecek şekilde istismar etmeleri gerekmektedir.

Bu tezin yazarına göre ise polis suçu; polis mensuplarının, polislik yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle işledikleri her türlü adli suç oluşturan davranışlardır. Polis yolsuzluğunda motivasyon özel bir çıkar elde etme niyeti iken, polis suçunda motivasyonun ne olduğunun bir önemi bulunmamaktadır. Polislerin gerek kişisel, gerek grupsal, gerek örgütsel çıkarlar için gerekse de herhangi bir çıkar amacı gütmeden, polislik yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle işledikleri her türlü adli suçu polis suçu olarak değerlendirmek mümkündür. Bu tezin yazarına göre bir polis sapma davranışının polis suçu olarak tanımlanabilmesi için iki koşulun gerçekleşmesi gerekmektedir; (1) polislik yetkilerinin kötüye kullanımı, (2) davranışın adli bir suç oluşturması.

Herhangi bir polis sapma davranışının hangi polis sapması ana grubu altında değerlendirilebileceği ile ilgili literatürde öne çıkan görüşler ve bu tezin yazarına göre polis sapmasının hangi ana grup veya grupları altında değerlendirilebileceği ile ilgili görüşler yukarıda izah edilmeye çalışılmıştır.

Bu çerçevede ilk olarak, bu çalışma kapsamında kullanılan ölçekte yer alan on bir adet varsayımsal senaryoda tasvir edilen polis sapma davranışlarının tümü; polis mensuplarının, resmi görevlerine aykırı olarak sergiledikleri uygun olmayan ve/veya yasadışı olan davranışları içerdiklerinden, bu davranışları polis disiplin suçu (police misconduct) olarak değerlendirmek mümkündür.

İkinci olarak, bu çalışma kapsamında kullanılan ölçekte yer alan on bir adet varsayımsal senaryoda tasvir edilen polis sapma davranışlarının dokuzu (Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme; Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) polis mensuplarının, kendilerine veya başkalarına özel bir çıkar sağlamak öncelikli niyetiyle ve polislik yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle sergiledikleri davranışları içerdiklerinden, bu davranışları aynı zamanda polis yolsuzluğu (police corruption) olarak da değerlendirmek mümkündür.

Üçüncü olarak bu çalışma kapsamındaki on bir adet varsayımsal senaryoda tasvir edilen polis sapma davranışlarının sekizi (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme; Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık); polis mensuplarının, polislik yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle işledikleri çeşitli adli suçları da içerdiklerinden, bu davranışları aynı zamanda polis suçu (police crime) olarak da değerlendirmek mümkündür.

Bu alanda çalışma yapan bilim insanlarının birçoğu, hangi polis sapma davranışının hangi polis sapması ana grubu altında sınıflandırılması gerektiğine yönelik yaşanan kargaşanın önüne geçebilmek için, polis sapma davranışlarını çeşitli ana gruplar altında (örneğin polis disiplin suçu, polis yolsuzluğu ve polis suçu) sınıflandırmak yerine, bu davranışları türlerine ayırmak suretiyle sınıflandırmayı daha uygun bulmuşlardır (Örneğin Stoddard, 1968; Roebuck ve Barker, 1974; H. Beigel ve A. Beigel, 1977; Barker, 1983; Punch, 1985; Boes, Chandler ve Timm, 1997; F. McCafferty ve M. McCafferty, 1998; Champion, 2001; O'Connor, 2005; Fyfe ve Kane, 2005; Holmes, 2014; Newburn, 2015). Bu tezin yazarı tarafından da bu yolun takip edilmesinin daha doğru bir yaklaşım olduğu değerlendirilmiştir.

Aşağıdaki alt başlık altında, polis sapmasının türlerine ayrılarak sınıflandırılması üzerine literatürde öne çıkan çalışmalar ele alınmış, ardından bu çalışmada kullanılan on bir adet varsayımsal senaryoda tasvir edilen polis sapma davranışlarının, polis sapmasının hangi türlerine tekabül ettikleri değerlendirilmiş ve ayrıca literatürde bilim insanlarının bu türleri tanımlamada kullandıkları kavramlar ve bu kavramların ne anlam ifade ettiği bir bütün olarak ortaya konulmuştur.

2.3.2. Polis Sapmasının Türlerine Ayrılarak Sınıflandırılması

Polis bilimleri literatüründe polis sapma davranışlarını türlerine ayırmak suretiyle sınıflandırarak incelemek yaygın bir gelenektir. Polis sapmasını ana gruplara ayırmadan, direk türlerine ayırarak sınıflandırmaya ve açıklamaya çaba harcayan birçok bilim insanı vardır. Bu bilim insanları çalışmalarının özünde, polis sapmasının türlerinin sınıflandırılmasında genel olarak iki yoldan birini tercih etmişlerdir. Bu yollar şunlardır:

(1) Soruşturma açılacağından en az korkulan polis sapma davranışından başlayarak, cezai yaptırımlarla karşılaşılacağından en çok korkulan polis sapma davranışına doğru hiyerarşik bir silsile takip etmek suretiyle polis sapmasını türlerine ayırarak sınıflandırmak suretiyle incelemek (Örneğin Stoddard, 1968; Roebuck ve Barker, 1974; H. Beigel ve A. Beigel, 1977; Barker, 1983; Punch, 1985; F. McCafferty ve M. McCafferty, 1998; Holmes, 2014; Newburn, 2015),

(2) Hiyerarşik bir silsile takip etmeksizin polis sapmasını türlerine ayırarak sınıflandırmak suretiyle incelemek (Örneğin Boes, Chandler ve Timm, 1997; Champion, 2001; O'Connor, 2005; Fyfe ve Kane, 2005).

Birinci yolun en bilinen öncü çalışmaları, Stoddard'ın (1968) ve Roebuck ve Barker'ın (1974) çalışmalarıdır. Bu çalışmalar arasındaki en belirgin fark, polis sapma davranışlarını türlerine ayırırken, şemsiye kavram olarak Stoddard'ın (1968) "polis sapması" (police deviance) kavramını; Roebuck ve Barker'ın ise (1974) "polis yozlaşması" (police corruption) kavramını tercih etmeleridir. Aslında her iki kavram da -polis sapması da polis yozlaşması da-, polislerin bozulmasını, yozlaşmasını, sapmasını ifade etmek için kullanılmıştır. Stoddard (1968) ve Roebuck ve Barker'ın (1974) söz konusu çalışmaları, birçok bilim insanı tarafından ya orijinal halleriyle, ya da revize edilerek kullanılmıştır.

Stoddard (1968), soruşturma açılacağından en az korkulan polis sapma davranışından başlayarak, cezai yaptırımlarla karşılaşılacağından en çok korkulan polis sapma davranışına doğru hiyerarşik bir silsile takip etmek suretiyle "polis sapması" (police deviance) şemsiye kavramı altında polis sapmasının türlerini şu şekilde kavramlar kullanarak sınıflandırmıştır: (1) Avantacılık (Mooching), (2) Yontmak (Chiseling), (3) Kayırmacılık (Favoritizm), (4) Önyargı (Prejudice), (5) Alışveriş (Shopping), (6) Haraç (Extortion), (7) Rüşvet (Bribery), (8) Fırsattan Cebe İndirme (Shakedown), (9) Yalancı Şahitlik (Perjury) ve (10) Önceden Tasarlanmış Hırsızlık (Pre-meditated Theft). Söz konusu türlerin kapsadığı polis sapma davranışları aşağıda verilmiştir (Stoddard, 1968: 205):

(1) Avantacılık (mooching): İkram edilen kahve, sigara, yiyecek, likör, bakkaliye ve diğer düşük değerdeki hediyeleri, ya mesleki uygulamalarla telafi etme ya da gelecekte mümkün olabilecek kayırma davranışı sergileme karşılığında -ikramcıdan hangisi alınabilirse- kabul etme davranışı sergilemedir.

(2) Yontmak (chiseling): Polislik görevi ile ilgili olsun veya olmasın eğlence yerlerine bedava giriş veya fiyat indirimi şeklindeki polis taleplerini içeren faaliyetlerdir.

(3) Kayırmacılık (favoritizm): Trafik durdurmalarına ve küçük trafik ihlallerine karşı ayrıcalık kazanmak için, polis örgütü tarafından özel durumlarda

(bağış, yardım vs.) polis örgütünün nezaket üyesi olduklarına dair sivillere verilen kartları (courtesy cards), kısa süreli seyrüsefer kartlarını (license tabs) veya araç ön camına yapıştırılan kartları (window stickers) polislerin; kendilerine, polis eşlerine, polis ailelerine, arkadaşlarına ve nezaket üyelerinin ailelerine kadar uzanacak şekilde kullanmalarıdır.

(4) Önyargı (prejudice): Özelde tutuklayan polis mensubunun başının ağrımasına neden olacak şekilde etki sahibi olması düşük ihtimalde olan kişilerin ve genelde de azınlık grupların; tarafsızlıktan, yansızlıktan ve objektiflikten uzak bir tarzda muameleye maruz kaldığı durumlardır.

(5) Alışveriş (shopping): İş saatlerinden sonra dükkânların kapılarının kilitlenmesinin kazara unutulduğu durumlarda; şeker çubuğu, sakız veya sigara gibi küçük değerdeki şeyleri dükkân sahibinden habersiz alma durumudur.

(6) Haraç (extortion): Polis dergilerine reklam verilmesi, polisin işleri için bilet satın alınması veya "sokak mahkemeleri" (street courts) olarak da adlandırılan küçük trafik ihlallerinin nakit olarak, makbuz verilmeden yasa dışı bir şekilde kefalet olarak işlem yapan polis mensubuna ödenmesi gibi taleplerdir.

(7) Rüşvet (bribery): Cezai soruşturmadan kurtulmak için geçmişte yapılan veya gelecekte yapılacak olan yardım etme karşılığında ilgili polise yapılan nakit ödemeler veya verilen hediyelerdir. Böyle bir karşılıklılık, bir suçluyu olumlu yönde anımsayamama veya suç işlenirken ilgili zamanda farklı bir yerde olduğu (alibi) iddiasını teyit etme şeklinde olabilir. Her iki durum da dikkatsizlikten ötürü mazur görülebilir, fakat aslında adalet düşüğü için kasıtlı olarak meseleyi aydınlatmaya yarayacak delil ve şahadet ileri sürülmez. "Rüşvet"in "avantacılık"tan farkı, yüksek değerdeki hediyeler ve bu hediyelerin kabulü karşılığında yapılacak polisiye hizmetler konusunda taraflar arasında gizlice ve karşılıklı olarak yapılan anlaşmadır.

(8) Fırsattan cebe indirme (shakedown): Ev açma, dükkân açma, soygun gibi suçların olay mahallerinde sanıktan arda kalan pahalı eşyaları şahsi kullanım için alıp kendine saklamadır. "Fırsattan cebe indirme"nin "alışveriş"ten farkı, alınan eşyaların pahalı oluşu ve eğer polis bu eşyaları alırken yakalanırsa eşyanın emare olarak alındığını ileri sürebileceğinden içi rahat oluşudur.

(9) Yalancı şahitlik (perjury): Meslektaşlarını açık etmeme kuralının gereği, suç işleyip tutuklanan meslektaşlarını tutukluluktan kurtarmak için, itham edilen meslektaşlarının suç işlenirken başka yerde olduğuna dair polis mensuplarının hep birlikte yalan ifade vermelerinin gayrı resmi olarak onanmasıdır.

(10) Önceden tasarlanmış hırsızlık (pre-meditated theft): Ev veya binaların içerisine girebilmek için alet, anahtar gibi şeylerin kullanımını da içeren planlanmış hırsızlıktır veya "anlık karar verilerek yapılmış hırsızlık" olarak nitelendirilemeyecek şekilde eşyaları yasa dışı yollardan ele geçirmek için önceden tasarlanmış hırsızlıktır. "Fırsattan cebe indirme"den farkı, hırsızlık öncesi alınan tertibatlar ve çalınan şeylerin yakalanma durumunda emare olarak alındığının ileri sürülememesidir, yoksa alınan eşyaların yüksek veya düşük değerde olmasının bir önemi yoktur.

Stoddard'ı (1968) takip eden bilim insanlarından Herbert Beigel ve Allan Beigel (1977), 1970-1976 yılları arasını kapsayan dönemde Chicago Polis Departmanındaki polis yolsuzlukları üzerine yaptıkları araştırmada, Stoddard'ın (1968) çalışması ile benzer sonuçlara ulaşmışlar ve Stoddard'ın (1968) sınıflandırmasındaki polis sapması türlerini adlandırmada kullandığı kavramları neredeyse hiç değiştirmeden, fakat bu kavramların anlamlarını kısmen değiştirerek, kendi çalışmalarında da kullanmışlardır (Tablo 2.1).

Tablo 2.1: H. Beigel ve A. Beigel'in Polis Sapması Tipolojisi

Tür	**Açıklama**
1. Avantacılık (mooching)	Avantaları (bedava yemek gibi) kabul etmektir, bazen kayırmacılığa karşılık olarak.
2. Yontmak (chiseling)	Spor etkinliklerine veya polisiye görevler ile bağlantılı olmayan diğer etkinliklere bedava veya indirimli giriş talep etmektir.
3. Kayırmacılık (favoritism)	Park cezasını veya trafik ihlallerini "kılıfına uydurma/kapatma" (fixing) gibi, polis faaliyetlerinden belirli kişilere veya polis akranlarına dokunulmazlık sağlamaktır.
4. Önyargı (prejudice)	Belirli gruplara farklı muamelede bulunmak, özellikle de azınlık gruplarına, çünkü politik yapı içindeki etkilerinin polisler için sorun yaratması muhtemel değildir.
5. Alışveriş (shopping)	Dükkânların kapalı olduğu saatlerde, kapısının kilitlenmesi kazara unutulduğunda, bir polisin devriye güzergâhındaki bir dükkândan küçük şeyler çalmasıdır.
6. Haraç (extortion)	Polisin nakit bir ödeme talep etmesi ve karşılığında ödemeyi yapan kişinin polis faaliyetlerinden korunacağını vaat etmesidir.
7. Rüşvet kabul etme (Accepting bribes)	Bir bar sahibi veya kovuşturmadan kaçınmak isteyen bir kişiden, talep edilmeden verilen nakit ödemeyi kabul etmektir.
8. Fırsattan cebe indirme (shakedown)	Suç mahalli gibi yerlerden, kişisel kullanım için pahalı eşyaları çalmak ve bu eşyaların kayıplarını suç faaliyetine bağlamaktır.
9. Yalancı şahitlik (perjury)	Bir meslektaşını ya da kendini korumak için, bir mahkemede ya da İç İşleri Biriminin soruşturması sırasında yalan söylemektir.
10. Önceden tasarlanmış hırsızlık (premeditated theft)	Planlı bir şekilde hırsızlık yapılmasıdır.

Kaynak: F. McCafferty ve M. McCafferty, (1998: 57-58).

Diğer taraftan Roebuck ve Barker (1974) çalışmalarında, polis sapmasının türlerini ifade etmede, Stoddard (1968) ve H. Beigel ve A. Beigel'den farklı kavramlar kullanmışlardır. Roebuck ve Barker'ın (1974) polis yozlaşması tipolojilerine göre polis sapmasının türleri şunlardır: (1) Yetki yozlaşması (corruption of authority), (2) Komisyonculuk (kickbacks), (3) Fırsat hırsızlığı (opportunistic theft), (4) Rüşvetçilik (shakedowns), (5) Yasa dışı faaliyetleri koruma (protection of illegal activities), (6) Kılıfına uydurma/Kapatma (the fix), (7) Doğrudan suç faaliyetlerinde bulunma (direct criminal activities) ve (8) Kurum içi rüşvet ilişkisi

(internal payoffs). Söz konusu türlerin kapsadığı polis sapma davranışları aşağıda verilmiştir (Roebuck ve Barker, 1974: 428-434):

(1) Yetki yozlaşması (corruption of authority): Resmi olarak almaya yetkileri olmayan ve çalışarak kazanmadıkları malları, kendi başlarına, yasaları ihlal etmeden, polis mensubu olarak mevkilerinden dolayı elde etmeyi kabul ettiklerinde polis mensuplarının yetkileri yozlaşır. Yetki yozlaşması; polis mensuplarının kendilerine ikram edilen bedava yiyecekleri, içecekleri, cinsel ilişkiyi, eğlence yerlerine girişleri, ayrıca alışverişlerde piyasa koşullarının altında abartılı polis indirimlerini ve diğer maddi hediyeleri kabul etmeleridir.

(2) Komisyonculuk (kickbacks): Polis mensuplarının, araç çekicilerine, kazalı araba tamircilerine, avukatlara, doktorlara, kefalet kefillerine, müteahhitlere, taksi şoförlerine, benzin istasyonlarına, evden eve nakliye şirketlerine ve rutin devriye görevi esnasında polisin iletişim halinde olduğu insanlara ürün ve hizmet satmak için çok arzulu olan diğerlerine, polislerin iş yönlendirmeleri karşılığında çeşitli ürünleri, hizmetleri veya parayı kabul etmeleridir.

(3) Fırsat hırsızlığı (opportunistic theft): İşlem yapılan tutuklulardan, trafik kazası yaralılarından, şiddet suçu mağdurlarından, suç mahallerinden, korunmayan mülklerden, baygın veya ölmüş kişiler üzerinden yapılan hırsızlık türüdür.

(4) Rüşvetçilik (shakedowns): Bir polis mensubunun rastgele bir suç ihlaline tanık olması veya bir suç ihlali hakkında bilgi sahibi olması üzerine, ileri işleme gitmemek veya tutuklama yapmamak için rüşvet kabul etmesidir. Rüşvetçilik, ithali veya ihracı kanunen yasaklanmış olan malları yasa dışı bir şekilde taşımak suretiyle kaçakçılık yapan taşıyıcılardan, kaçak kumar oynatanlardan, korsan içki satışı yapanlardan veya trafik kurallarını ihlal edenlerden alınan rüşveti de kapsamaktadır.

(5) Yasa dışı faaliyetleri koruma (protection of illegal activities): Yasa dışı işlerle uğraşan (fuhuş, uyuşturucu, pornografi gibi) kişilerin ve yerlerin, çıkar karşılığında polis tarafından korunup kollanmalarıdır.

(6) Kılıfına uydurma/Kapatma (the fix): Adli konularda suçlunun tutuklanmasından sonra kovuşturma işlemlerinin bastırılması; trafik konularında ise trafik cezalarının "iptal edilmesi"dir.

(7) Doğrudan suç faaliyetlerinde bulunma (direct criminal activities): Polis mensuplarının maddi çıkar için kişilere veya mala/mülke karşı doğrudan suç işlemeleridir.

(8) Kurum içi rüşvet ilişkisi (internal payoffs): Kurum içi rüşvet ilişkisi, polis mensuplarının ayrıcalıklarının satın alınabileceği, değiştirilebileceği veya satılabileceği bir piyasayı düzenler. Aktörler sadece polis mensuplarıdır. Müzakere edilen ayrıcalıklar; görev yeri dağılımı, boşa çıkılan günler, tatiller, yıllık izin dönemleri, kanıt kontrolü ve terfilerdir.

Roebuck ve Barker (1974), öngördükleri bu tipolojinin, kültürel, zamansal veya mekânsal boyutlardan ayrılmış herhangi bir veya daha fazla polis yozlaşması türünün evrenselliği anlamına gelmediğini, polisin yozlaşmış davranışına ilişkin normlar, kurallar ve yaptırım prosedürlerinin zaman ve mekanda göreceli olduğunu ve bu nedenle tipolojilerinin ampirik olarak test edilmesi, tekrar test edilmesi ve buna göre revize edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Roebuck ve Barker'ı (1974) takip eden bilim insanlarından Punch, Roebuck ve Barker'ın (1974) polis yozlaşması tipolojisini, 1985 yılında dokuzuncu bir polis sapma davranışı türü olarak "uydurmacılık veya doldurmacılığı" (flaking or padding) eklemek suretiyle revize etmiştir (Punch, 1985: 11; 2000: 303; 2009: 27).

Punch, aşağıdaki tabloda yer alan 1. sıradaki polis sapma davranışı türünün "disiplin suçu"; 2., 4., 5., 6. ve 8. sıradaki polis sapma davranışı türlerinin "geleneksel yolsuzluk" ve 3., 7. ve 9. sıradaki polis sapma davranışı türlerinin ise "polis suçu" olmak üzere tablodaki polis sapma davranışlarının üç ana gruba ayrılabilecekleri görüşünde olduğunu belirtmiştir (2000: 304).

Tablo 2.2: Punch'ın Eklentisiyle Oluşturulan Roebuck ve Barker'ın Polis Yozlaşması Tipolojisi

Tür	**Açıklama**
1.Yetki yozlaşması (corruption of authority)	Polis mensupları, ceza yasalarını ihlal etmeden resmi pozisyonlarından dolayı kazanç elde ederler (bedava içecekler, yiyecekler, hizmetler vb.).
2.Komisyonculuk (kickbacks)	Belirli şirketlere iş yönlendirme karşılığında kazanç elde etme.
3.Fırsat hırsızlığı (opportunistic theft)	Tutuklulardan, suç veya kaza mağdurlarından, cesetlerden, suç mahallerinden ve meslektaşlarından çalmak.
4. Rüşvetçilik (shakedowns)	Bir suç ihlalini doğru takip (tutuklama yapma, emare alma, suç isnadında bulunma gibi) etmeme karşılığında elde edilen kazanç.
5. Yasa dışı faaliyetleri koruma (protection of illegal activities)	Yasa dışı faaliyetlerde bulunanların korunması (genellikle fuhuş, uyuşturucu ticareti, kumar, yasa dışı barlar) ve yasal işletmelerin yasa dışı faaliyetlerine devam etmelerine göz yumulmasıdır (zaman zaman yasaları ihlal eden meşru şirketler, barlar, restoranlar, manavlar vb. için de geçerlidir).
6. Kılıfına uydurma/ Kapatma (the fix)	Cezai soruşturma veya kovuşturmaların altını oymak, delilleri hasıraltı etmek, park cezalarını silmek vb.
7. Doğrudan suç faaliyetlerinde bulunma (direct criminal activities)	Açık bir şekilde ceza normlarını ihlal ederek suç işlemektir.
8. Kurum içi rüşvet ilişkisi (internal payoffs)	Polis mensupları, tatil izni düzenlemelerinde, vardiya ve çalışma saatleri de dâhil olmak üzere görevlendirmelerinde, kolay ilerleme, yükselme ve terfilerinde avantajlı ayarlamalar yapmaları için amirlerine ödeme yaparlar.
9. 'Uydurmacılık' veya 'doldurmacılık' ('flaking' or 'padding')	Bir zanlının mahkûmiyetini garantilemek veya daha uzun süre hapis cezası almasını sağlamak amacıyla, yani "birine kumpas kurmak" amacıyla delil üretmek veya eklemek (Punch, 1985: 11).

Kaynak: Punch, (2009: 27).

Roebuck ve Barker'ın (1974) polis yozlaşması tipolojisini, Punch'ın (1985) dokuzuncu bir tür olarak "uydurmacılık veya doldurmacılığı" da eklemek suretiyle revize etmesinden sonra, bu tipolojinin revize edilmiş halini benimseyen birçok bilim insanı (örneğin Holmes, 2014; Newburn, 2015), Punch'ın (1985) eklentisiyle revize edilen bu tipolojide yer alan polis sapması türlerinin altına, hiyerarşik silsileye dikkat etmeksizin çeşitli polis sapması türlerini de eklemek suretiyle tekrar revize etmeyi

tercih etmişlerdir. Holmes'un, Roebuck ve Barker'ın polis yozlaşması tipolojisine, Punch'ın eklentisinden sonra, eklediği söz konusu polis sapması türleri ve açıklamaları aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.3: Roebuck ve Barker'ın Polis Yozlaşması Tipolojisine Holmes'un Eklentisi

Tür	**Açıklama**
10. Uygun olmayan yardım (inappropriate assistance)	Bir menfaat karşılığında bir vatandaşın iş bulmasına yardımcı olmak gibi çeşitli şekillerde cereyan eden polislik makam ve mevkiinin kötüye kullanımıdır.
11. Tedarik (procurement)	Bir menfaat karşılığında belirli tedarikçileri (bilgisayarlar, polis arabaları vb.) uygun olmayan şekilde tercih etmektir.
12. Suçlularla gizli anlaşma (collusion with criminals)	Daha önce sınıflandırılmış olan bazı yolsuzluk türleri (örneğin, özellikle de 5. tür) gizli bir çatışma içerebilse de, polis mensuplarının organize suç faaliyetlerine daha doğrudan katılımı izole edilmeli ve kendi başlarına tanımlanmalıdır.
13. Sivillere karşı polis şiddeti (police violence against citizens)	Polis şiddeti, örneğin göstericilerin baskılanmasında kullanılan aşırı ve reaktif (dürtüsel) gücü değil, şüphelilere (tutuklanan ve karakola götürülen göstericiler de dâhil olmak üzere) karşı haksız ve kasıtlı olarak kulanılan aşırı gücü, ırksal azınlık üyelerine karşı kullanılan aşırı gücü ve bunlara benzer aşırı gücü ifade eder.

Kaynak: Holmes, (2014: 155).

Holmes, yukarıda belirtilen eklemeleri yaptıktan sonra, kendine göre revize ettiği bu tipolojide yer alan tüm davranışları (13'ünü de), polis hatalı davranışı (police misbehavior) olarak ele almış ve çalışmasında şemsiye kavram olarak "polis yolsuzluğu ve polis disiplin suçu" (police corruption and police misconduct) kavramlarını birlikte şemsiye kavram olarak kullanmayı tercih etmiştir.

Holmes (2014) gibi Newburn (2015) de Roebuck ve Barker'ın (1974) polis yozlaşması tipolojisine birkaç polis sapması türünün daha eklenmek suretiyle tekrar revize edilmesinin zaruri olduğuna işaret etmiştir. Holmes (2014) gibi Newburn'ün (2015) de, Roebuck ve Barker'ın (1974) polis yozlaşması tipolojisine Punch'ın (1985) eklediği dokuzuncu türün altına, hiyerarşik silsileye dikkat etmeksizin eklediği polis sapması türleri ve açıklamaları aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.4: Roebuck ve Barker'ın Polis Yozlaşması Tipolojisine Newburn'ün Eklentisi

Tür	**Açıklama**
10. 'Tüyolar' ve uygun olmayan bilgilerin ifşa edilmesi ('tipoffs' and inappropriate information disclosure)	Yapılacak polis faaliyetlerine karşı suçlulara önceden uyarıda bulunulmasından, medyaya uygun olmayan polisiye bilgilerin sızdırılmasına kadar uzanan aktivitelerdir.
11. Uygunsuz ikinci iş yapma/ ticari faaliyette bulunma- emeklilik sonrası istihdam (inappropriate secondary business/employment interests – post retirement employment)	Bir polis mensubu olarak görev yaparken, mevcut polislik rolü ile bağdaşmayan (veya bağdaşmayacağı düşünülen) faaliyetlerde bulunmak; polislikten ayrıldıktan sonra ise benzer etik soruları gündeme getirecek bir işte istihdam edilmektir.
12. Hatalı polis davranışlarının diğer türleri (other forms of misconduct)	Polis vahşeti, ayrımcılık içeren uygulamalar, görevde içme gibi hatalı polis davranışlarıdır.

Kaynak: Newburn, (2015: 4-5).

Newburn, yukarıda belirtilen eklemeleri yaptıktan sonra, kendine göre revize ettiği bu tipolojide yer alan tüm davranışları, yozlaşmış/etik olmayan aktiviteler (corrupt/unethical activity) olarak ele almış ve çalışmasında "polis yozlaşması" anlamıyla ele aldığı "police corruption" şemsiye kavramını, "yozlaşmış davranış"ların (corrupt conduct) tümünü kapsayacak şekilde kullanmayı tercih etmiştir.

Yukarıda hiyerarşik bir silsile takip etmek suretiyle polis sapma davranışlarını türlerine ayırarak sınıflandıran ve bu sınıflandırmaları revize eden literatürde öne çıkan çalışmalara yer verilmiştir. Diğer taraftan literatürde, hiyerarşik bir silsile takip etmeksizin polis sapmasını türlerine ayırarak sınıflandırmak suretiyle inceleyen, yani ikinci yolu takip eden birçok çalışma da vardır (Örneğin Boes, Chandler ve Timm, 1997; Champion, 2001; O'Connor, 2005; Fyfe ve Kane, 2005).

İkinci yolun en bilinen öncü çalışması, Jennifer O'Connor Boes, Callie J. Chandler ve Howard W. Timm'in (1997) çalışmalarıdır. Boes, Chandler ve Timm (1997) çalışmalarında, "polis yozlaşması" anlamıyla ele aldıkları "police corruption" şemsiye kavramı altında, hiyerarşik bir silsile takip etmeksizin polis sapmasını on türe ayırarak sınıflandırmışlardır. Bu türler şunlardır; (1) tehlikeli görevlerdeki polis mensupları ile ilgili gizli bilgilerin ihlali, (2) suçlulara yardımcı olmak amacıyla gizli bilgilerin ihlali (3) rüşvetler/rüşvetçilik, (4) koruma parası, (5) davayı düşürmek için

kılıfına uydurma, (6) şahadeti kılıfına uydurma, (7) görev esnasında hırsızlık, (8) görev harici ihlaller, (9) zimmet/sahtekarlık, (10) çalışılan zaman dilimi üzerinde oynama (Boes, Chandler ve Timm, 1997: 4).

İkinci yolun en bilinen çalışmalarından bir diğeri, Dean J. Champion'un (2001) çalışmasıdır. Champion (2001) söz konusu çalışmasında, "polis disiplin suçları" (police misconduct) şemsiye kavramı altında polis sapmasının türlerini en hafiften en ağıra doğru hiyerarşik bir silsile takip etmeksizin, on yedi türe ayırarak sınıflandırmıştır. Bu türler şunlardır:

(1) Kişisel kullanım için polis kayıtlarına erişim sağlamak,

(2) Hasta iznini istismar etmek,

(3) Amirlere ve yöneticilere yalan söylemek,

(4) Polis raporlarında ve mahkemelerde yalan beyanda bulunmak,

(5) Suç işlemek,

(6) Yapmadığı ek mesaiyi yapmış gibi göstermek,

(7) Aşırı güç kullanmak,

(8) Görev sırasında alkol almak,

(9) Görev hariciyken silahlı çatışmaya girmek,

(10) Polis raporlarını vaktinde tamamlamamak,

(11) Hediye kabul etmek,

(12) Savcıya, araba çekme hizmeti veya kefalet senedi hizmetlerinde tavsiyelerde bulunmak,

(13) Bir polis mensubunun disiplin kurallarına aykırı davrandığını üstlere bildirmemek,

(14) Emareleri usulüne uygun olarak muhafaza etmemek,

(15) Görevdeyken uyumak,

(16) Terfi sınavlarında kopya çekmek ve

(17) Cinsel taciz veya benzeri suçları işlemek (Champion, 2001).

İkinci yolu takip eden bir diğer bilim insanı olan Tara R. O'Connor (2005) ise, "polis sapması" (police deviance) başlığı altında polis sapmasının türlerini şu şekilde sınıflandırmıştır: (1) Polis avantacılığı (police gratuity), (2) Polis rüşvetciliği (police shakedowns), (3) Polis yalancı şahitliği (police perjury), (4) Polis vahşeti (police brutality), (5) Polisin kaba dil kullanımı (police profanity), (6) Polisin görevde veya görevle bağlantılı cinsel ilişkiye girmesi (police sex on duty or duty-related), (7) Polisin görevde uyuması (police sleeping on duty), (8) Polisin görevi dâhilinde veya haricinde içki ve uyuşturucu kullanması (police drinking and abusing drugs on or off duty) ve (9) Polisin gizli bilgileri açıklaması (police misuse of confidential information).

İkinci yolu takip eden bilim insanlarından James J. Fyfe ve Robert Kane (2005) ise, polis disiplin suçu (police misconduct) şemsiye kavramı altında polis sapmasının türlerini şu şekilde sınıflandırmışlardır (Fyfe ve Kane, 2005: 37-38):

(1) Menfaat amacı güdülen suçlar (profit-motivated crimes): Görev esnasında veya görev haricindeyken işlenen, uyuşturucu kaçakçılığından başka tüm suçlar. Polis mensuplarının nihai veya görünen hedefi: görevi kötüye kullanmak karlı birşeydir.

(2) Görev hariciyken kişilere karşı işlenen suçlar (off-duty crimes against persons): Görev harici olan polis mensupları tarafından kişilere karşı işlenen tüm saldırı eğilimli davranışlar (kar amacı güdülen saldırı içeren soygunlar hariç).

(3) Görev hariciyken kamu düzenine karşı işlenen suçlar (off-duty public order crimes): Uyuşturucu kaçakçılığı veya tasarrufu haricinde, sarhoşken araç kullanma dâhil kamu düzenine karşı işlenen tüm suçlar.

(4) Uyuşturucuyla bağlantılı suçlar (drugs): Uyuşturucu tasarrufu, uyuşturucu alma, uyuşturucu satma, uyuşturucuyla bağlantılı anlaşmalar, kurumun uyuşturucu testlerine katılmayı reddetme veya katılmakta kusurlu davranma.

(5) Görev esnasında gerçekleştirilen her türlü istismarlar (on-duty abuse): Görev esnasında polis mensupları tarafından gerçekleştirilen güç kullanma yetkisinin istismar edilmesi, psikolojik taciz, vatandaşlar arasında (ırk, cinsiyet, etnik köken, sosyal grup, cinsel tercih) ayrımcılık yapmak gibi istismarlar.

(6) Adaletin engellenmesi (obstruction of justice): Kumpas, yalancı şahitlik, görevi kötüye kullanma ve açık bir şekilde amacı adli kovuşturmayı engelleme veya altüst etme olan tüm suçlar.

(7) İdarenin kuralları uygulamadaki başarısızlığı (administrative failure to perform): Polis örgütünün, performans, bağlılık, rapor etme ve diğer suç türlerini içermeyen davranışlara ilişkin mevzuatlarını uygulamadaki başarısızlığı.

(8) Adaylık dönemindeki kusurlu davranışlar (conduct-related probationary failures): Aday polis mensuplarının adaylık dönemindeki görev suistimalleriyle sonuçlanan tüm kusurlu davranışlar (yukarıda 1-7 arasında tanımlananlar ve hizmet içi eğitim programlarındaki basit kusurlu davranışlar hariç).

Fyfe ve Kane'in (2005) yukarıda özetlenen çalışmaları, daha sonra aynı başlık altında Kane ve White (2009) tarafından makale olarak yayımlanmıştır.

Literatürde polis sapmasının türleri üzerine yapılan sınıflandırmalarda, hiyerarşik bir silsile takip edilsin veya edilmesin, birçok polis sapması türünün kavramsallaştırılarak tanımlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu araştırmada, literatürde polis sapmasının türleri üzerine en çok kabul gören sınıflandırma olan Julian Roebuck ve Thomas Barker'ın (1974) polis yozlaşması tipolojisi esas alınmıştır. Bu çalışma kapsamında Julian Roebuck ve Thomas Barker'ın (1974) tanımladığı sekiz polis yozlaşması türünden yedisi olan "yetki yozlaşması" (corruption of authority), "komisyonculuk" (kickbacks), "fırsat hırsızlığı" (opportunistic theft), "rüşvetçilik" (shakedowns), "yasa dışı faaliyetleri koruma" (protection of illegal activities), "kılıfına uydurma/kapatma" (the fix) ve "kurum içi rüşvet ilişkisi" (internal payoffs); ayrıca bu polis sapması türlerine ek olarak, Roebuck ve Barker'ın (1974) polis yozlaşması tipolojisine Holmes tarafından eklenen dört polis sapması türünden biri olan "sivillere karşı polis şiddeti" (police violence against citizens); ve yine Roebuck ve Barker'ın (1974) polis yozlaşması tipolojisine Newburn (2015) tarafından eklenen üç polis sapması türünden biri olan "uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma" (inappropriate secondary business/employment interests) davranışları ile ilgili oluşturulan varsayımsal senaryolara karşı KKTC Pois Örgütü polis mensuplarının direnci ölçülmüştür.

Polis sapma davranışı türlerinden; "uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma" Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma); "yetki yozlaşması" Senaryo 2 (Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) ve Senaryo 4'te (Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü); "komisyonculuk" Senaryo 6'da (Oto tamircisinden %5 komisyon alma); "fırsat hırsızlığı" Senaryo 5 (Olay mahallinden saat hırsızlığı) ve Senaryo 11'de (Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık); "rüşvetçilik" Senaryo 3'te (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma); "yasa dışı faaliyetleri koruma" Senaryo 9'da (Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü); "kılıfına uydurma/kapatma" Senaryo 8'de (Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme); "kurum içi rüşvet ilişkisi" Senaryo 7'de (Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) ve "sivillere karşı polis şiddeti" ise Senaryo 10'da (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilmiştir. Aşağıda bu araştırmada kullanılan varsayımsal senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışı türleri, literatürdeki tanımlamaları ve kapsamları üzerinden değerlendirilmiştir.

2.3.2.1. Uygunsuz İkinci İş Yapma/Ticari Faaliyette Bulunma

Newburn, "uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma"yı; *"bir polis mensubunun, polislik rolü ile bağdaşmayan veya bağdaşmayacağı düşünülen faaliyetlerde bulunması"* olarak tanımlamıştır (Newburn, 2015: 5). Başka iş yapma-ticari faaliyette bulunma; polis mensuplarının çalışma saatleri içinde veya dışında ödenekli veya ödeneksiz herhangi bir iş tutmaları, serbest meslek yapmaları, tacir veya esnaf sayılmalarına sebep olabilecek başka herhangi bir ticari faaliyette bulunmalarıdır.

Polis mensuplarının meslekleri haricinde ek kazanç elde etmek amacıyla gerçekleştirdikleri güvenlik sistemi işi, araç sigortası acenteliği, otobüs şöförlüğü, taksicilik, bakkal işletmeciliği, ticari veya sinai işletmelerde alınan görevler, ticari temsilcilik veya vekillik, herhangi bir şirket veya ortaklıkta, ortak veya hissedar olma ve bu gibi yerlerde müdürlük, idare meclisi üyeliği veya murakıplık gibi görevler üstlenme bu türden faaliyetlerdir. Polis mensuplarının bu tür iş ve ticari faaliyetlerle meşgul olmaları, polislikten uzaklaşmalarına, polis–halk ilişkilerinin de yozlaşmasına sebep olmaktadır.

Başka iş yapan veya ticari faaliyette bulunan bir polis mensubu, görevi gereği kendisi ile temas kuran bir bireyi, hem polislik hizmetinin alıcısı hem de ek işinin veya ticari faaliyetinin potansiyel bir müşterisi olarak görebilmekte ve davranışlarını bu çerçevede şekillendirebilmektedir. Aynı durum polislik hizmetinin alıcısı olan bireyler için de geçerlidir. Örneğin evi soyulan bir bireyin, evini soyanları yakalaması için olay mahalline çağırdığı bir polisin aynı zamanda güvenlik sistemi işi de yapıyor olması durumunda, söz konusu polisin ilk anda düşüneceği şey, evi soyan hırsızları yakalamaktan öte, evi soyulan bireye güvenlik sistemi satışı ve kurulumu yapma fikri olabilecektir. Evi soyulan birey ise kendisine polis tarafından böyle bir teklifte bulunulması durumunda büyük olasılıkla bu teklifi mecburen kabul edecektir. Çünkü aksi halde söz konusu polisin, evi soyanları yakalamak için çaba göstermeyeceğini düşünebilecektir. Akabinde güvenlik sisteminin satışı, kurulumu, ödemesi esnasında da sorunlar çıkabilecek, polis baskı unsuru olarak mesleğini, makam ve mevkisini kullanabilecektir.

Başka iş yapan veya ticari faaliyette bulunan bir polis mensubunun, adli bir suç veya bir trafik suçu ile karşılaşması durumunda, suçu işleyen bireyin, özel işinin müşterisi olması veya olmamasının, yapması gereken polisiye işlemleri etkileme ihtimali, polis mensubunun tarafsızlığına ve yansızlığına gölge düşürebilmektedir. "Uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma" türündeki polis sapma davranışları, polis disiplin kurallarını ihlal eden, fakat ceza yasalarını ihlal etmeyen davranışlardır. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve polis mensuplarının uygunsuz ikinci iş yapmaları/ticari faaliyette bulunmaları idari (disiplin) yönden yasaklanmıştır.

2.3.2.2. Yetki Yozlaşması

Bir polis mensubunun yetkisi, resmi olarak almaya yetkilendirilmediği, çalışıp da kazanmadığı maddi bir kazancı, kendi başına, yasayı ihlal etmeden, sırf polis olmasından ötürü pozisyonunun verdiği güç nedeniyle kabul ettiğinde yozlaşır (Roebuck ve Barker, 1974: 428). Roebuck ve Barker, polislere ikram edilen bedava yiyecek, içecek, cinsel ilişki, eğlence yerlerine giriş, alışverişlerde normal piyasa koşullarının altında abartılı polis indirimi gibi çeşitli ikramlar ile yılbaşı ve bayram gibi özel günlerde sunulan çeşitli hediyelerin polisler tarafından kabul edilmesini

"yetki yozlaşması" (corruption of authority) olarak kavramsallaştırmışlardır (Roebuck ve Barker, 1974: 428). Roebuck ve Barker'ın (1974) "yetki yozlaşması" (corruption of authortiy) kavramsallaştırmaları, literatürde genel olarak kabul görmüş ve birçok akademisyen tarafından kullanılmıştır (Barker, 1983: 32; Punch, 1985: 11; 2000: 303; 2009: 27; Holmes, 2014: 154; Newburn, 2015: 4).

Barker "yetki yozlaşması" kavramını: *"Polis mensubunun yetkilendirilmediği halde bedava yiyecekleri, hizmetleri, içkileri veya indirimleri kabul etmesi"* olarak tanımlamıştır (Barker, 1983: 32). Diğer taraftan Punch "yetki yozlaşması" kavramını şu şekilde ifade etmiştir: *"Polis mensupları, yasaları ihlal etmeden, resmi pozisyonlarından dolayı kazanç kabul ederler (bedava içecekler, yiyecekler, hizmetler vb.)"* (Punch, 2009: 27). Holmes'a göre "yetki yozlaşması": *"Ceza yasaları tarafından değil de polis mevzuatı tarafından yasaklanan, genellikle rüşvet olarak görülen "hediye"lerin kabul edilmesi anlamına gelir."* (Holmes, 2014: 154). Benzer şekilde Newburn de "yetki yozlaşması" kavramını şu şekilde tanımlamıştır: *"Polis mensupları, yasaları ihlal etmeden, polis mensubu olarak kendi konumlarından dolayı bir miktar maddi kazancı kabul ettiklerinde (örneğin bedava içecekler, yiyecekler, hizmetler) yetkileri yozlaşır."* (Newburn, 2015: 4).

Bu tezin yazarına göre de "yetki yozlaşması" (corruption of authority); polis mensuplarının, ceza yasalarını ihlal etmeden, fakat disiplin kurallarını ihlal ederek, sırf polis olmalarından ötürü kendilerine sunulan ikram, hediye ve indirimleri (örneğin bedava içecekler, yiyecekler, hizmetler, yılbaşı veya bayram hediyeleri, piyasa koşullarının altında abartılı polis indirimleri) kabul edip almalarıdır. Literatürde bu tür bedava yiyecek, içecek, hediye ve indirimleri farklı kavramlar ile tanımlayan bilim insanları da vardır.

Stoddard (1968: 205), polislerin, kendilerine ikram edilen bedava kahve, sigara, yiyecek, likör, bakkaliye ve diğer düşük değerdeki hediyeleri, ya mesleki uygulamalarla telafi etme ya da gelecekte mümkün olabilecek kayırma davranışı sergileme karşılığında -ikramcıdan hangisi alınabilirse- kabul etme davranışı sergilemelerini "otlanmak/avantacılık" (mooching) kavramıyla; polislik görevi ile ilgili olsun veya olmasın eğlence yerlerine bedava giriş veya alış-verişte polis indirimi şeklindeki polis taleplerini içeren faaliyetleri ise "yontmak/tırtıklamak"

(chiseling) kavramıyla ifade etmiştir. Burnham (1974: 306), bedava yemek yeme, bedava sinema bileti kabul etme, satın alınan hemen herşeyde normal indirim dışında polis indirimi talep etme gibi polis davranışlarını "rutin yozlaşma" (routine corruption) olarak tanımlamıştır.

Bu tür hediye ve ikramların kabulü; polis mensuplarının rutin devriye görevlerini aşarak iş insanlarının mal ve mülklerini kolaçan etmelerine kadar uzanan hizmetleri karşılığında aldıkları ödülleri; mal-mülk sahipleri tarafından soyguncuları veya ev/bina açma hırsızlarını yakaladıkları için kurumlarına olan minnettarlığın bir göstergesi olarak verilen ödülleri; kefalete kefil olan kişiler tarafından polislere, ödül avcısı gibi davranarak kefaletten kaçanı bulup ihbar etmeleri veya hemen yakalamaları için verilen ödülleri de kapsamaktadır (Roebuck ve Barker, 1974: 429).

Birçok bilim insanı polislerin sapma ve yozlaşma sürecindeki ilk basamağın; polislerin görev bölgelerindeki esnaftan, düzenli olarak kendilerine ikram edilen bedava yiyecek, içecek, sigara ve diğer düşük değerli şeyleri kabul etmeleri olduğunu vurgulamıştır (Roebuck ve Barker, 1974: 434; Kutnjak Ivković, 2005: 4). Bu ikramlara ek olarak, bayram, yılbaşı gibi özel günlerde, görev bölgelerindeki işyerleri, restoran ve bar sahipleri tarafından polislere sunulan yiyecek ve içki gibi bir takım düşük değerli hediyelerin polisler tarafından kabulü de polislerin sapma ve yozlaşma sürecindeki ilk basamağın bir parçası olarak değerlendirilmektedir (Roebuck ve Barker, 1974: 434; Kutnjak Ivković, 2005a: 4). Stern, bu hediye, ikram ve ödüllerin, polisi yozlaştıran "saygın esnaftan" kabul edilmesinin genellikle diğer yolsuzluk türlerine geçişte ilk koşullanma basamağı olduğunu vurgulamıştır (Stern, 1962: 99). Hatta polis mensupları tarafından ne zaman ki yozlaştıranın niyeti onurlu bir davranış olarak görülür, işte asıl o zaman polis mensuplarının yetkileri yozlaşır. Çünkü yetkileri olmadığı halde kendilerine sunulan hediye ve ikramları kabul edip almaları, polis mensuplarını yozlaştırana karşı borçlu hissettirir.

Polisler aylık maaş karşılığı görevlerini icra ettiklerinden, devlet tarafından kendilerine verilen aylık maaş haricinde, sırf görevlerini icra ettiler diye halktan herhangi bir ödül beklentisi içerisine girmemeli, makam ve mevkilerinden dolayı kendilerine bedelsiz olarak sunulan hediye ve ikramları kabul etmemelidirler. Sunulan her ikram ve hediyenin ileride bir bedeli olabileceği unutulmamalıdır. Polis

mensubunun sergileyeceği davranışın yetki yozlaşması olup olmadığını test etmenin en iyi yolu, polisin kendisine şu soruyu sormasından geçmektedir: "Eğer ben bu makam ve mevkide olmasaydım, sürekli olarak bu ikram ve hediyeler yine de bana sunulur muydu?". Eğer cevap "hayır" ise söz konusu ikram ve hediyeleri kabul etme yönündeki davranışın açıkça yetki yozlaşması olarak değerlendirilmesi gerekir.

Bu tür hediye ve ikramların polis mensupları tarafından pasif olarak kabul edilmeye başlanması, zamanla alışkanlık haline gelebilmekte ve dahası ileride polis mensuplarının aktif olarak bu tür hediye ve ikramları talep eder hale gelmelerine sebep olabilmektedir. Polis bilimleri literatüründe bu durum sıklıkla, sapma ve yozlaşma sürecinin başında polislerin birer "ot yiyiciler" (grass eaters) olduğu, fakat zamanla birer "et yiyiciler" (meat eaters) haline dönüştüğü şeklinde ifade edilmektedir. "Yetki yozlaşması" türündeki polis sapma davranışları, genel olarak polis disiplin kurallarını ihlal eden, fakat ceza yasalarını ihlal etmeyen davranışlardır. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve polis mensuplarının "yetki yozlaşması" türündeki polis sapma davranışları idari (disiplin) yönden yasaklanmıştır.

2.3.2.3. Komisyonculuk

Birçok toplumda polis mensupları, araç çekicilerine, kazalı araba tamircilerine, avukatlara, doktorlara, kefalet kefillerine, müteahhitlere, taksi şoförlerine, benzin istasyonlarına, evden eve nakliye şirketlerine veya rutin devriye görevleri esnasında iletişim halinde oldukları insanlara ve bu ve benzeri ürün ve hizmet satmak için çok arzulu olan diğer insanlara; iş yönlendirmeleri karşılığında çeşitli malları, hizmetleri veya parayı "komisyon" olarak kabul etmektedirler (Roebuck ve Barker: 1974: 429). Roebuck ve Barker'ın (1974) bu tür polis sapma davranışlarını tanımlamada kullandıkları "komisyonculuk" (kickbacks) kavramsallaştırmaları, literatürde genel olarak kabul görmüş ve birçok akademisyen tarafından kullanılmıştır (Barker, 1983: 32; Punch, 1985: 11; 2000: 303; 2009: 27; Holmes, 2014: 154; Newburn, 2015: 4).

Barker "komisyonculuk" kavramını: "*Polis mensubunun, kazalı araç çeken şirketlere, ambulanslara, oto tamircilerine vb. iş yönlendirmesi karşılığında para, mal veya hizmet kabul etmesi"* olarak tanımlamıştır (Barker, 1983: 32). Punch "komisyonculuk" kavramını: *"Belirli şirketlere iş yönlendirme karşılığında kazanç*

kabul etme" şeklinde tanımlamıştır (Punch, 2009: 27). Holmes'a göre ise "komisyonculuk" kavramı şunu ifade etmektedir: *"Polis mensupları, polislik faaliyetleri ile ilgili, özel şirketlerin işyerine yönlendirme yaptıkları için ödüllendirilirler."* (Holmes, 2014: 154). Benzer şekilde Newburn de "komisyonculuğu": *"Belirli bireylere veya şirketlere yönlendirilen işler karşılığında malların, hizmetlerin veya paranın kabul edilmesi"* olarak ifade etmiştir (Newburn, 2015: 4).

Bu tezin yazarına göre de "komisyonculuk" (kickbacks); polis mensuplarının belirli bireylere veya şirketlere iş yönlendirmeleri karşılığında, iş yönlendirmelerinden ötürü satılan malların veya sunulan hizmetlerin karşılığı olarak elde edilen gelirden düzenli olarak iş başına belirli oranda mal, para veya hizmeti komisyon olarak kabul edip almalarıdır. Örneğin bir trafik polisinin kaza yapan araçları anlaştığı bir oto tamircisine yönlendirerek bu iş yeri sahibinden düzenli olarak gönderdiği her kazalı araç başına tamir ücretinden yüzde pay almasını komisyonculuk olarak tanımlanmak mümkündür.

"Komisyonculuk" türündeki polis sapma davranışları, genel olarak hem polis disiplin kurallarını hem de ceza yasalarını ihlal eden davranışlardır. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve polis mensuplarının "komisyonculuk" türündeki polis sapma davranışları hem idari (disiplin) hem de adli (cezai) yönden yasaklanmıştır.

2.3.2.4. Fırsat Hırsızlığı

"Fırsat hırsızlığı" (opportunistic theft); işlem yapılan tutuklulardan, trafik kazası yaralılarından, şiddet suçu mağdurlarından, suç mahallerinden, korunmayan mülklerden, baygın veya ölmüş kişilerin üzerinden yapılan hırsızlık türüdür (Roebuck ve Barker, 1974: 430). Roebuck ve Barker'ın (1974) bu tür polis sapma davranışlarını ifade etmede kullandıkları "fırsat hırsızlığı" (opportunistic theft) kavramsallaştırmaları, literatürde genel olarak kabul görmüş ve birçok akademisyen tarafından kullanılmıştır (Barker, 1983: 32; Punch, 1985: 11; 2000: 303; 2009: 27; Holmes, 2014: 154; Newburn, 2015: 4).

Barker "fırsat hırsızlığı" kavramını: "*Tutuklulardan, mağdurlardan, suç mahallerinden ve korunmasız mülklerden yapılan fırsatçı hırsızlıklar"* olarak

tanımlamıştır (Barker, 1983: 32). Punch "fırsat hırsızlığı" kavramını: *"Tutuklulardan, suç veya kaza mağdurlarından, cesetlerden, suç mahallerinden ve meslektaşlarından çalmak"* olarak tanımlamıştır (Punch, 2009: 27). Holmes'a göre ise "fırsat hırsızlığı": *"Tutuklulardan, mağdurlardan, suç mahallerinden ve korunmasız mülklerden yapılan ve açıkça yasadışı olan hırsızlıklardır"* (Holmes, 2014: 154). Benzer şekilde Newburn de "fırsat hırsızlığını": *"Tutuklulardan, trafik kazası mağdurlarından, suç mağdurlarından ve ölü vatandaşların cesetleri üzerinden veya mülklerinden hırsızlık yapmak"* olarak ifade etmiştir (Newburn, 2015: 4).

Bu tezin yazarına göre de "fırsat hırsızlığı" (opportunistic theft); polis mensuplarının, tutukladıkları şüphelilerden, şikâyetlerini dinledikleri suç mağdurlarından, emare aldıkları delillerden (para, sigara, içki vs.), araştırma yaptıkları olay mahallerinden, ani gayri tabii ölüm olaylarında gerek ölünün üzerinden gerekse öldüğü yerden, devriye ettikleri mekânlardan, trafik kazası sonucu yaralanan veya ölen şahısların üzerlerinden veya araçlarından yaptıkları hırsızlık türüdür. Literatürde bu tür hırsızlıkları "fırsat hırsızlığı" (opportunistic theft) kavramı yerine "görev esnasında hırsızlık" (theft on duty) kavramı ile tanımlayan bilim insanları da vardır (örneğin Boes, Chandler ve Timm, 1997).

Boes, Chandler ve Timm'e göre "görev esnasında hırsızlık" (theft on duty): "*Görev esnasında mağdurlardan, şüphelilerden, hırsızlık yapılan olay mahallerinden, emare odalarından veya polis koruması altındaki diğer yerlerden; uyuşturucu, para veya eşyaları çalma suçunu işlemektir"* (Boes, Chandler ve Timm, 1997: 4). İster "fırsat hırsızlığı" (opportunistic theft) kavramıyla, isterse de "görev esnasında hırsızlık" (theft on duty) kavramıyla tanımlansın, aslında bu iki kavram da aynı şeyi, polislerin görev esnasında yetkilerini kötüye kullanarak hırsızlık yapmalarını ifade etmektedir.

Ev veya bina açma suçlarını soruşturan polis mensupları, suç mahalline vasıl olduklarında asıl hırsızın arkasından kalan konu yerlerdeki suç mağdurlarına ait eşyaları veya parayı gizlice fırsatçı bir şekilde çalabilmektedirler. Ayrıca, polis mensupları rutin devriye görevlerinde keşfettikleri korunmasız mal veya mülklerin yer aldığı mekânlarda bulunan eşyaları da gizlice fırsatçı bir şekilde çalabilmektedirler. Örneğin kilitlenmemiş işyerlerinden para veya ticari malları,

inşaat alanlarından inşaat malzemelerini, ticarethane veya endüstriyel kuruluşlardan korunmasız malları, mal sahiplerinin haberi olmadan fırsatçı bir şekilde çalabilmektedirler. Son olarak, polisler mahkemeye taşınmayan, bir operasyon esnasında bularak el koydukları bir parça delili (örneğin; para, içki, uyuşturucu veya eşya gibi) de kendilerine ayırarak çalabilmektedirler. Tüm bu polis sapma davranışlarını "fırsat hırsızlığı" (opportunistic theft) olarak tanımlamak mümkündür. "Fırsat hırsızlığı" türündeki polis sapma davranışları, genel olarak hem polis disiplin kurallarını hem de ceza yasalarını ihlal eden davranışlardır. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve polis mensuplarının "fırsat hırsızlığı" türündeki polis sapma davranışları hem idari (disiplin) hem de adli (cezai) yönden yasaklanmıştır.

2.3.2.5. Rüşvetçilik

Rüşvetçilik (shakedowns); bir polis mensubunun rastgele bir suç ihlaline tanık olması veya bir suç ihlali hakkında bilgi sahibi olması üzerine, ileri işleme gitmemek veya tutuklama yapmamak için rüşvet kabul etmesidir (Roebuck ve Barker, 1974: 430). Polis sapma davranışlarının geleneksel bir türü olarak kabul edilen rüşvetçilik (shakedowns), literatürde birçok akademisyen tarafından yaygın olarak kullanılan bir kavramdır (Barker, 1983: 32; Punch, 1985: 11; 2000: 303; 2009: 27; Holmes, 2014: 154; Newburn, 2015: 4).

Barker'e göre "rüşvetçilik": *"Polis mensuplarının, görev esnasında yakaladıkları trafik suçlularından veya adli suçlulardan, para veya diğer değerli eşyaları kabul etmeleridir"* (Barker, 1983: 32). Punch "rüşvetçilik" kavramını: *"Bir suç ihlalini doğru takip (tutuklama yapma, emare alma, suç isnadında bulunma gibi) etmeme karşılığında elde edilen kazanç"* olarak tanımlamıştır (Punch, 2009: 27). Holmes "rüşvetçilik" kavramını şu şekilde izah etmiştir: *"Polis mensupları, suç faaliyetinden haberdar olurlar, ancak bir ödül (rüşvet) karşılığında görmezden gelirler, rapor tutmazlar veya tutuklama yapmaları gerektiğini bildikleri halde tutuklamazlar."* (Holmes, 2014: 154). Benzer şekilde Newburn de "rüşvetçiliği": *"Bir suç ihlalini doğruca takip etmemek; yani tutuklama yapmamak, alınan şikâyeti dosyalamamak veya emare alınması gereken eşyalara el koymamak için rüşvetin kabul edilmesi"* şeklinde ifade etmiştir (Newburn, 2015: 4).

Bu tezin yazarına göre de rüşvetçilik (shakedowns); polis mensuplarının, şahit oldukları veya öğrendikleri adli bir suçu veya bir trafik suçunu doğru takip etmemek için para, mal veya başka herhangi bir menfaat kabul etmeleridir. İngilizce literatürde polisin rüşvet kabul etmesini yukarıda belirtildiği üzere bazı bilim insanları "shakedowns" (rüşvetçilik) kavramıyla; diğer bazı bilim insanları "bribery" (rüşvet) kavramıyla (örneğin Stoddard, 1968; O'Connor, 2005); diğer bazı bilim insanları da her iki kavramı birlikte kullanmak suretiyle "bribes/shakedowns" (rüşvetler/rüşvetçilik) kavramlarıyla ifade etmektedirler (örneğin Boes, Chandler ve Timm, 1997).

Polisin rüşvet kabul etmesini ifade etmek için "bribery" kavramını kullanmayı tercih eden Stoddard, rüşveti (bribery) şu şekilde tanımlamıştır: *"Kovuşturmayı önlemek için geçmişte yapılan veya gelecekte yapılacak olan yardımlar karşılığında yapılan nakit ödeme veya verilen 'hediye'dir"* (Stoddard, 1968: 205). Stoddard'a göre böyle bir karşılıklılık, bir suçluyu olumlu yönde tanımlayamama veya suç işlenirken ilgili zamanda farklı bir yerde olduğu (alibi) iddiasını teyit etme şeklinde olabilir. Her iki durum da, polisin dikkatsizliğinden ötürü mazur görülebilir, fakat aslında polis, adalet düşüğü için kasıtlı olarak meseleyi aydınlatmaya yarayacak delil ve şahadet ileri sürmez.

Polisin rüşvet kabul etmesini ifade etmek için "bribes/shakedowns" kavramlarını birlikte kullanmayı tercih eden Boes, Chandler ve Timm'e göre "rüşvetler/rüşvetçilik" (bribes/shakedowns): *"Para, uyuşturucu, mal, cinsel ilişki veya kişisel diğer çıkarlar alındıktan veya kabul edildikten sonra yakalanan trafik suçu veya adli suç işleyenleri ileri işleme gitmeden salıvermektir."* (Boes, Chandler ve Timm, 1997: 4). İster "rüşvetçilik" (shakedowns) kavramıyla, ister "rüşvet" (bribery) kavramıyla, isterse de birlikte "rüşvetler/rüşvetçilik" (bribes/shakedowns) kavramlarıyla tanımlansın, aslında bu kavramlar aynı şeyi, polislerin suç ihlallerini doğru takip etmemeleri karşılığında rüşvet kabul etmelerini ifade etmektedir. "Rüşvetçilik" türündeki polis sapma davranışları, hem polis disiplin kurallarının ihlali, hem de ceza yasalarının ihlali anlamına gelmektedir. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve polis mensuplarının "rüşvet" kabul etmeleri, hem idari (disiplin) hem de adli (cezai) yönden yasaklanmıştır.

2.3.2.6. Yasa Dışı Faaliyetleri Koruma

Yasa dışı faaliyetleri koruma (protection of illegal activities); yasa dışı işlerle uğraşan (fuhuş, uyuşturucu, pornografi gibi) kişilerin ve yerlerin, çıkar karşılığında polis tarafından korunup kollanmalarıdır (Roebuck ve Barker, 1974: 431). Roebuck ve Barker'ın (1974) bu tür polis sapma davranışlarını ifade etmede kullandıkları "yasa dışı faaliyetleri koruma" (protection of illegal activities) kavramsallaştırmaları, literatürde genel olarak kabul görmüş ve birçok akademisyen tarafından kullanılmıştır (Barker, 1983: 32; Punch, 1985: 11; 2000: 303; 2009: 27; Holmes, 2014: 154; Newburn, 2015: 4).

Barker, "yasa dışı faaliyetleri koruma" kavramını: "*Polis mensupları tarafından gayrı meşru işletmelerden veya yasa dışı çalışan meşru işletmelerden kabul edilen koruma paraları"* olarak ifade etmiştir (Barker, 1983: 32). Punch'a göre ise "yasa dışı faaliyetleri koruma": *"Yasa dışı faaliyetlerde bulunanların korunması ve yasal işletmelerin yasa dışı faaliyetlerine devam etmelerine göz yumulmasıdır"* (Punch, 2009: 27). Diğer taraftan Holmes'a (2014: 154) göre "yasa dışı faaliyetleri koruma":

> *"Nispeten önemsiz görülen yasalara aykırı davranışlardan (bir polis mensubunun şantiyenin yanındaki kamyonun trafiği engellediğini görmezden gelmesiyle, sürücüsünün yükünü boşaltması), polis mensupları ile organize suç örgütleri arasındaki çok daha ciddi gizli anlaşmalara (örneğin polis mensuplarının insan kaçakçılarını, insan ticareti mağdurları olduğunu bildikleri veya şüphelendikleri bir genelev üzerine yaklaşan bir baskın konusunda uyarmaları gibi) kadar uzanan, polis mensuplarının şahsına ve el altından yapılan ödeme karşılığı polis tarafından "korunan" faaliyetlerdir."*

Newburn ise "yasa dışı faaliyetleri koruma" kavramını: *"Yasa dışı işlerle iştigal eden (fuhuş, uyuşturucu, pornografi) işletmelerin çalışmaya devam etmelerini sağlayan polis koruması"* olarak tanımlamıştır (Newburn, 2015: 4).

Bu tezin yazarına göre de "yasa dışı faaliyetleri koruma" (protection of illegal activities); polis mensuplarının, yasa dışı faaliyetlerde bulunan kişi veya yerlere göz yummaları (örneğin fuhuş, kumar, uyuşturucu, sanal bet vb.), bunun yanı sıra yasal işletmelerin de yasa dışı faaliyetlerine (yasaları bazen ihlal eden yasal işletmeler, restoranlar, barlar, diskolar vb.) devam etmelerine göz yummaları ve her iki halde de bu gibi yerleri çıkar karşılığında koruyup kollamalarıdır. Polislerin bu tür yerleri çıkar karşılığında korumalarını tanımlamada kullanılan "yasa dışı faaliyetleri koruma

(protection of illegal activities) kavramı yerine, literatürde "koruma parası" (protection money) kavramını kullanan bilim insanları (örneğin Boes, Chandler ve Timm, 1997) veya haraç (extortion) kavramını kullanan bilim insanları (örneğin Stoddard, 1968; H. Beigel ve A. Beigel, 1977) da vardır.

"Yasa dışı faaliyetleri koruma" kavramı yerine, "koruma parası" kavramını kullanan Boes, Chandler ve Timm'e göre "koruma parası" (protection money): *"Suç faaliyetlerine müdahale etmemeleri için polis mensuplarına önceden verilen para, mal, hizmet veya diğer kişisel çıkarlar karşılığında polis mensuplarının bilinen bu suçluları yakalamada başarısızlık göstermesidir."* (Boes, Chandler ve Timm, 1997: 4).

Diğer taraftan "yasa dışı faaliyetleri koruma" veya "koruma parası" kavramları yerine haraç (extortion) kavramını kullanmayı tercih eden H. Beigel ve A. Beigel'e (1977) göre "haraç" (extortion); polisin nakit bir ödeme talep etmesi ve karşılığında ödemeyi yapan kişinin polis faaliyetlerinden korunacağını vaat etmesidir (F. McCafferty ve M. McCafferty, 1998: 58). "Haraç" kavramını kullanmayı tercih eden bir diğer bilim insanı olan Stoddard'a göre haraç (extortion); polis dergilerine reklam verilmesi, polisin işleri için bilet satın alınması veya "sokak mahkemeleri" (street courts) olarak da adlandırılan küçük trafik ihlallerinin nakit olarak yasa dışı bir şekilde makbuz verilmeden kefalet olarak işlem yapan polis mensubuna ödenmesi gibi taleplerdir (Stoddard, 1968: 205).

İster "yasa dışı faaliyetleri koruma (protection of illegal activities) kavramıyla, ister "koruma parası" (protection money) kavramıyla, isterse de haraç (extortion) kavramıyla tanımlansın, aslında bu kavramlar aynı şeyi, polislerin çıkar karşılığında yasa dışı faaliyetleri korumalarını ifade etmektedir.

Sözde kurbanı olmayan suçlar (genellikle uygulanamaz görülen yasaların ihlali söz konusudur), örneğin yasa dışı kumar oynatılan yerler, uyuşturucu tacirliği yapılan bölgeler, fuhuş yapılan binalar, korsan alkollü içkilerin yapıldığı ve satıldığı yerler, yasa dışı kürtaj şebekeleri ile pornografi şebekelerinin bulunduğu bölgeler, homoseksüel kuruluşlar ve gece kulüpleri ile ilgili, polis tarafından huzur operasyonları yapılsa da bu yerler koruma parası karşılığında polis tarafından

korunan ve kollanan yerler olarak varlıklarını sürdürürler (Schur'dan akt. Roebuck ve Barker, 1974: 431).

Yasa dışı faaliyet gösteren kimi yasal işletmeler de polis tarafından korunurlar. Örneğin, bazı taksi şirketleri ve bireysel taksi şoförleri, izin verilen güzergâhların ve alanların dışında faaliyet göstermek, yetkilendirilmedikleri mekânlardan yolcu almak veya indirmek, güvenlik ve temizlik standartlarına uymayan taksileri işletmek, taksi lisansı olmadan veya taksi lisansı prosedürlerini tamamlamadan taksi işletmek için polise koruma parası öderler (Roebuck ve Barker, 1974: 431). Kamyonla taşımacılık yapan nakliye firmaları da, aşırı yüklenen yükleri taşıyabilme ve kurallarla belirlenmiş kamyon yolları dışına çıkabilme ayrıcalığına sahip olmak için polise koruma parası ödemektedirler (Smith'ten akt. Roebuck ve Barker, 1974: 431). İnşaat şirketleri, trafiği tıkayan kamyonlar, çevre kirliliği ihlalleri yapanlar, çer çöpü yakanlar, inşaatlarda toz kaldıranlar, şehirlerdeki eski binaları yıkanlar, kaldırımları tıkayanlar gibi şehir düzenlemelerini ihlal edenler de polise bunları göz ardı etmesi için koruma parası ödeyebilmektedirler.

Yukarıdaki tüm işletmelerin düzenli olarak işletilmesi, polisin gizli bir anlaşma ile bu yasa dışı işletmecilerle bir bağı olduğuna ve bu işletmelerin çoğunun bu nedenle bu gibi suçlarla ilgili alanlarda sürekli faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. "Yasa dışı faaliyetleri koruma" türündeki polis sapma davranışları, hem polis disiplin kurallarının ihlali, hem de ceza yasalarının ihlali anlamına gelmektedir. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve polis mensuplarının "yasa dışı faaliyetleri koruma" türündeki polis sapma davranışları hem idari (disiplin) hem de adli (cezai) yönden yasaklanmıştır.

2.3.2.7. Kılıfına Uydurma/Kapatma

Kılıfına uydurma/kapatma (the fix); adli konularda suçlunun tutuklanmasından sonra kovuşturma işlemlerinin bastırılması; trafik konularında ise trafik cezalarının "iptal edilmesi"dir (Roebuck ve Barker, 1974: 431). Roebuck ve Barker'ın (1974) bu tür polis sapma davranışlarını ifade etmede kullandıkları "kılıfına uydurma/kapatma" (the fix) kavramsallaştırmaları, literatürde genel olarak kabul görmüş ve birçok akademisyen tarafından kullanılmıştır (Punch, 1985: 11; 2000: 303; 2009: 27; Holmes, 2014: 154; Newburn, 2015: 4).

Punch "kılıfına uydurma/kapatma" kavramını: *"Cezai soruşturma veya kovuşturmaların altını oymak, delilleri hasıraltı etmek, park cezalarını silmek vb."* olarak ifade etmiştir (Punch, 2009: 27). Benzer şekilde Newburn de "kılıfına uydurma/kapatma"yı: *"Adli soruşturmaların veya kovuşturmaların altını oymak veya trafik cezalarını hasıraltı etmek"* şeklinde tanımlamıştır (Newburn, 2015: 4). Diğer taraftan Holmes'a göre "kılıfına uydurma/kapatma"nın iki versiyonu vardır (Holmes, 2014: 154):

(1) Bir çıkar karşılığında davanın biçimsel olarak düşürülmesi ve

(2) Bir çıkar karşılığında davanın kasıtlı olarak kaybedilmesi.

Benzer şekilde Boes, Chandler ve Timm de "kılıfına uydurma/kapatma"nın (the fix) iki versiyonu olduğu görüşündedirler (Boes, Chandler ve Timm, 1997: 4):

(1) Davayı düşürmek için kılıfına uydurma/kapatma (fix for droping case): Polis mensubunun, davayı düşürmek için dosyayı düzenlemesi karşılığında kendisine verilen para, mal, hizmet veya diğer kişisel çıkarları kabul etmesi ve şüpheliye karşı delil yetersizliği olduğunu ileri sürerek trafik davasının veya adli davanın geri çekilmesini veya düşürülmesini talep etmesidir.

(2) Şahadeti kılıfına uydurma/kapatma (fix testimony): Para, mal, hizmet veya diğer kişisel çıkarlar karşılığında, polis mensubunun trafik veya adli suç işleyenlere karşı şahadet toplamada başarısızlık göstermesi veya cezadan kurtulmalarını sağlayacak şekilde şahadet temin etmesidir.

Diğer taraftan Barker, "kılıfına uydurma/kapatma"yı (the fix) aşağıdaki şekilde üçe ayırmıştır (Barker, 1983: 32):

(1) Trafik cezalarını kılıfına uydurma/kapatma: Para veya başka bir maddi ödül karşılığında trafik ceza makbuzlarının ödendi gösterilmesi veya yok edilmesidir.

(2) Kabahat suçlarını kılıfına uydurma/kapatma: Bazı maddi ödül veya kazançlar karşılığında Kaza Mahkemesi işlemlerinin bastırılmasıdır.

(3) Cürüm suçlarını kılıfına uydurma/kapatma: Para veya başka bir maddi ödül karşılığında Ağır Ceza Mahkemesinde görülen davaların kapatılmasıdır.

Bu tezin yazarına göre de "kılıfına uydurma/kapatma" (the fix); polis mensuplarının, kişisel çıkar karşılığında; (1) adli suç işleyenlerin aleyhine kasıtlı olarak şahadet toplamamaları veya cezadan kurtulmalarını sağlayacak şekilde şahadet toplamaları ve böylece ceza davasının düşürülmesine veya kaybedilmesine neden olmaları; (2) trafik suçu işleyenlerin trafik cezalarını yasa dışı bir şekilde iptal etmeleri, ödendi göstermeleri veya herhangi bir şekilde örtbas etmeleridir.

İngilizce literatürde polislerin suçları örtbas etmesini, yukarıda belirtildiği üzere bazı bilim insanları "the fix" (kılıfına uydurma/kapatma) kavramıyla ifade etmişler; diğer bazı bilim insanları ise "favoritism" (kayırmacılık) kavramını (örneğin Stoddard, 1968; H. Beigel ve A. Beigel, 1977) kullanarak ifade etmeyi tercih etmişlerdir.

"The fix" (kılıfına uydurma/kapatma) kavramı yerine "favoritism" (kayırmacılık) kavramını kullanmayı tercih eden H. Beigel ve A. Beigel'e (1977) göre kayırmacılık (favoritism); park cezasını veya trafik ihlallerini "kılıfına uydurma/kapatma" (fixing) gibi, polis faaliyetlerinden belirli kişilere veya polis akranlarına dokunulmazlık sağlamaktır (F. McCafferty ve M. McCafferty, 1998: 58).

Stoddard'a (1968) göre ise kayırmacılık (favoritizm); trafik durdurmalarına ve küçük trafik ihlallerine karşı ayrıcalık kazanmak için, polis örgütü tarafından özel durumlarda (bağış, yardım vs.) polis örgütünün nezaket üyesi olduklarına dair sivillere verilen kartları (courtesy cards), kısa süreli seyrüsefer kartlarını (license tabs) veya araç ön camına yapıştırılan kartları (window stickers) polislerin; kendilerine, polis eşlerine, polis ailelerine, arkadaşlarına ve nezaket üyelerinin ailelerine kadar uzanacak şekilde kullanmalarıdır (Stoddard, 1968: 205).

İster "kılıfına uydurma/kapatma" (the fix) kavramıyla, isterse de "kayırmacılık" (favoritism) kavramıyla tanımlansın, aslında bu kavramlar aynı şeyi, polislerin kişisel çıkar karşılığında, işlenmiş olan suçları örtbas etmelerini ve suçluları kayırmalarını ifade etmektedir. Kılıfına uydurma/kapatma türündeki polis sapma davranışları, hem polis disiplin kurallarının ihlali, hem de ceza yasalarının ihlali anlamına gelmektedir. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve polis mensuplarının "kılıfına uydurma/kapatma" türündeki polis sapma davranışları hem idari (disiplin) hem de adli (cezai) yönden yasaklanmıştır.

2.3.2.8. Kurum İçi Rüşvet İlişkisi

Kurum içi rüşvet ilişkisi (internal payoffs); polis mensuplarının görevleri ile ilgili, görev yeri dağılımı, boşa çıkılan günler, tatiller, yıllık izin dönemleri, kanıt kontrolü ve terfiler gibi ayrıcalıklarının; satın alınabileceği, takas edilebileceği veya satılabileceği kurum içi rüşvet ilişkilerini ifade etmektedir (Roebuck ve Barker, 1974: 434). Roebuck ve Barker'ın (1974) bu tür polis sapma davranışlarını ifade etmede kullandıkları "kurum içi rüşvet ilişkisi" (internal payoffs) kavramsallaştırmaları, literatürde genel olarak kabul görmüş ve birçok akademisyen tarafından kullanılmıştır (Barker, 1983: 32; Punch, 1985: 11; 2000: 303; 2009: 27; Holmes, 2014: 155; Newburn, 2015: 4).

Barker, "kurum içi rüşvet ilişkisi" kavramını: "*İzin günlerinin, tatillerin, tayinlerin vb., bir polisten diğerine satılması"* olarak ifade etmiştir (Barker, 1983: 32). Punch, "kurum içi rüşvet ilişkisi"ni şu şekilde ifade etmiştir: *"Polis mensupları, tatil izni düzenlemelerinde, vardiya ve çalışma saatleri de dâhil olmak üzere görevlendirmelerinde, kolay ilerleme, yükselme ve terfilerinde avantajlı ayarlamalar yapmaları için amirlerine ödeme yaparlar."* (Punch, 2009: 27). Newburn ise "kurum içi rüşvet ilişkisi" kavramını şu şekilde ifade etmiştir: *"Polis mensuplarının işine yarayan ayrıcalıklar (izin günleri, vardiya düzenlemeleri, terfiler) alınır, takas edilir ve satılır."* (Newburn, 2015: 4). Diğer taraftan Holmes, "kurum içi rüşvet ilişkisi"ni şu şekilde tanımlamıştır:

> "*Polis mensuplarının ayrıcalıklarını ve gizli bilgilerini satın alma, satma veya takas etme anlamına gelir ve göreceli olarak küçük uygunsuz davranışlardan (örneğin, tatil günlerini satmak) çok daha ciddi olanlara (örneğin, gizli delilleri satmak) kadar uzanır"* (Holmes, 2014: 155).

Bu tezin yazarına göre de kurum içi rüşvet ilişkisi (internal payoffs); polis mensuplarının meslekleri ile ilgili avantajların satın alınabileceği, değiştirilebileceği veya satılabileceği kurum içi kirli ilişkileri ifade eder. Kurum içi rüşvet ilişkisi (internal payoffs), polis mensupları arasında gerçekleşir. Görev dağılımını ve personel dağıtımını düzenleyen polis amirleri/müdürleri, polis mensuplarını belirli bölümlere, birimlere, vardiya ve görevlere atamak için (seçilen personelin el altında tutulması, başka görevlere gönderilmemesi, belirli görevlerden muaf tutulması için) personelleri ile kirli ilişkilere girebilirler. Bazı boş günler ve seçilen yıllık izin dönemleri bazen amirler/müdürler tarafından satılır, örneğin hafta sonu tatil yapmak

isteyen, boş günlerinin bölünmesinden sakınmak isteyen ya da en yoğun yaz aylarında tatil yapmak isteyen bir polis mensubu bu ayrıcalıkların karşılığını bağlı olduğu amire/müdüre herhangi bir çıkar sağlamak suretiyle ödeyebilir.

"Kurum içi rüşvet ilişkisi" türündeki polis sapma davranışları, hem polis disiplin kurallarının ihlali, hem de ceza yasalarının ihlali anlamına gelmektedir. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve "kurum içi rüşvet ilişkisi" türündeki polis sapma davranışları hem idari (disiplin) hem de adli (cezai) yönden yasaklanmıştır.

2.3.2.9. Sivillere Karşı Polis Şiddeti

Holmes'a (2014: 155) göre sivillere karşı polis şiddeti (police violence against citizens); bir toplumsal olayda göstericilerin baskılanmasında kullanılan aşırı ve reaktif (dürtüsel) gücü değil, şüphelilere (tutuklanan ve karakola götürülen göstericiler de dâhil olmak üzere) karşı haksız ve kasıtlı olarak kullanılan aşırı gücü, ırksal azınlık üyelerine karşı kullanılan aşırı gücü ve bunlara benzer aşırı gücü ifade etmektedir.

Diğer taraftan Sherman (1980) polis şiddetini (police violence); sivillere karşı haklı (justified) veya haksız (unjustified) olarak kullanılan fiziksel güç olarak tanımlamıştır. Friedrich (1980) biraz daha spesifik bir şekilde, polisin güç kullanımını (use of force), fiziksel veya duygusal yaralanmaya sebep olan meşru (legitimate) veya gayrı meşru (illegitimate) zorlayıcı aktivite olarak tanımlamıştır. Kania ve Mackey (1977) ise polis şiddeti kavramı yerine, aşırı güç kullanımı (excessive use of force) ve polis vahşeti (police brutality) kavramlarının kullanımını önermişlerdir. Kania ve Mackey'e göre aşırı güç kullanımı (excessive use of force); meşru bir polis işlevini yerine getirmek için haklı olarak kullanılandan daha yüksek seviyedeki şiddet (violence) iken; polis vahşeti (police brutality); meşru bir polis işlevi tarafından desteklenmediği halde polis tarafından daha da yüksek seviyede kullanılan aşırı şiddettir (excessive violence) (Kania ve Mackey, 1977: 29).

Polis bilimleri literatüründe polis şiddetini (police violence) ifade etmek için, küfürlü (abusive) veya kaba (profane) dil kullanımından kontrolsüz güç kullanımına (empty hand control), fiili güç kullanımından (the use of force) aşırı güç kullanımına (excessive use of force) ve polis vahşetinden (police brutality) ölümcül güç

kullanımına (use of deadly force) kadar varan değişik kavramsallaştırmalara rastlamak mümkündür. Barker, "polis vahşeti"nin (police brutality), örneğin küfürlü (abusive) ve kaba (profane) dil kullanımı, gözdağı (threats) veya fiili güç kullanımı (use of force) gibi çeşitli yanlış polis uygulamalarını kapsayan belirsiz bir terim olarak literatürde kullanıldığı görüşündedir (Barker, 1983: 30-31). Barker, söz konusu eylemlerin gayrı meşru ve etik dışı olduğu konusunda hem fikir olmakla birlikte, sadece makul olmayan veya gerekli olmayan fiili gücü "polis vahşeti" olarak tanımlamaktadır (Barker, 1983: 31). Bu tezin yazarına göre de sivillere karşı polis şiddeti (police violence against citizens); polis mensuplarının, polislik faaliyetleri esnasında sivillere karşı; fiili güç kullanmaları gereken yerde yetkilerinin sınırını aşmaları veya fiili güç kullanmamaları gereken yerde fiili güç kullanmalarıdır.

Obasogie ve Newman (2017), çalışmalarında "polis vahşeti" (police brutality) veya benzeri bir kavram kullanmak yerine, "polis şiddeti" (police violence) kavramını kullanmayı tercih etmişler ve polis şiddeti kavramı ile bireysel ve anlık olmayan, sistemsel ve süregelen bir soruna işaret ettiklerini vurgulamışlardır. Ayrıca, "şiddet" (violence) kavramı ile polisler tarafından kendilerine, başkalarına veya bir gruba veya topluma karşı; yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişim bozukluğu veya yoksunluk ile sonuçlanan veya sonuçlanma ihtimali bulunan, korkutmak için veya aktüel olarak fiziksel güç veya kuvvetin kasten kullanılmasını kastettiklerini belirtmişlerdir (Obasogie ve Newman, 2017: 279). "Sivillere karşı polis şiddeti" türündeki polis sapma davranışları, hem polis disiplin kurallarının ihlali, hem de ceza yasalarının ihlali anlamına gelmektedir. Birçok ülkede olduğu gibi, KKTC'de de bu soruna ayrı bir önem verilmiş ve polis mensuplarının sivillere karşı şiddet kullanmaları hem idari (disiplin) hem de adli (cezai) yönden yasaklanmıştır.

2.4. POLİS SAPMASININ BOYUTLARI

Araştırmacılar ve uygulayıcılar, polis sapmasının temellerini açıklayabilmek için çeşitli teoriler ileri sürmüşlerdir. Literatürde polis sapmasını; bireysel, grupsal, örgütsel boyutta ele alan birçok teori vardır. Bu teorilere bu bölümün başında yer verilmiştir. Bu başlık altında Dean, Bell ve Lauchs'un (2010) yaklaşımı takip edilerek; polis sapmasının bireysel boyutta olduğunu ileri süren "çürük elma" (rotten apple) teorisi, grupsal boyutta olduğunu ileri süren "çürük varil" (rotten barrel)

teorisi ve örgütsel boyutta olduğunu ileri süren "çürük meyve bahçeleri" (rotten orchards) teorisi ele alınmıştır.

Polis bilimleri literatüründe polis sapmasının yaygınlığının, bireysel boyutta olduğu tezi "çürük elma" (rotten apple) teorisiyle (Vollmer, 1936; Goldstein, 1977; Knapp Komisyonu, 1972; Pensilvanya Suç Komisyonu 1974), grupsal boyutta olduğu tezi "çürük varil" (rotten barrel) teorisiyle (O'Connor, 2005: 2), örgütsel boyutta olduğu tezi ise "çürük meyve bahçeleri" (rotten orchards) teorisiyle (Punch, 2003: 172) açıklanmaktadır.

2.4.1. Bireysel Polis Sapması

1960'larda ABD'de, polis yöneticilerinin çoğunun polis sapmasıyla ilgili görüşleri "çürük elma" veya "kötü elma" teorisinin doktriniyle sıkıca uyuşmaktaydı. "Çürük elma" teorisine göre: Polis sapması, polis mensuplarının bireysel olarak karakterlerindeki kusurların bir sonucuydu ve bunlar "kötü elmalar" veya "çürük elmalar" olarak değerlendirilmeliydi; polis mensuplarının çoğunluğu yani "sepetteki elmalar" ise "iyi" idi ve "sağlam" olarak değerlendirilmeliydi. Sapma davranışı sergileyen polis mensupları belirlendiğinde, tüm sepeti mahvetmeden önce, hemen polis örgütünden uzaklaştırılmaları sağlanmalıydı.

Çürük elma teorisi, dürüst olmayan ve bu nedenle ait olduğu grup veya kuruma çok fazla sorun yaratan bir kişiyi tasvir etmek için kullanılmaktadır (Collins Dictionary, 2018). Çürük elma, özellikle başkalarına zarar veren bir etkiye sahip olan kötü karakterli bir kişiyi tasvir etmektedir (Wiktionary, 2018). Çürük elma teorisi, bir grupta ahlaki açıdan bozuk bir kişiye atıfta bulunarak söz konusu kişinin, grubun diğer üyeleri üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu belirtmek için de kullanılabilmektedir (Oxford Dictionaries, 2018).

Literatürde bazen çürük elma deyimi yerine eş anlamlısı olarak "kötü elma" deyimi de kullanılabilmektedir. "Kötü elma", erdemli, dürüst veya güvenilir olmayan, özellikle başkaları üzerinde olumsuz bir etkisi olan bir kişiyi tasvir etmek için kullanılmaktadır (Wiktionary, 2018). "Çürük elma" deyimi, kötü olan tek bir kişi veya şeye işaret etmektedir (The Free Dictionary, 2018). Çürük elma teorisi polis sapmasını bireysel olarak ele almakta, sapkın davranışların örgüt genelinde çok da

yaygın olmadığını, bireysel olduğunu ve birkaç polis mensubu ile sınırlı olduğunu ileri sürmektedir. Polis sapma davranışlarını bireysel olarak ele alan çürük elma teorisi, özellikle üst düzey polis yöneticileri tarafından tercih edilen bir yaklaşımdır. Üst düzey polis yöneticileri, bu yaklaşımı benimsemekle, örgütsel yapıya zarar vermeden, bireysel olarak polis mensuplarını cezalandırmakla polis sapması sorununun çözülebileceğini savunmakta ve böylece kendilerini ağır bir sorumluluktan kurtarmaktadırlar. Yapılan araştırmalar, polis sapma davranışlarının sadece polis mensuplarının bireysel kusurlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmadığını göstermektedir (Ernst, 2007: 6). Gerçekten sorunu bireysel olarak görmek, sorunun grupsal ve örgütsel boyutlarını inkâr etmek anlamına gelmektedir.

2.4.2. Grupsal Polis Sapması

Polis sapması sorununun bireysel olduğu görüşüne karşı çıkan Stoddard (1968), çürük elma teorisini reddetmiş ve polis sapma davranışlarının grupsal boyutta yaygın olduğunu ileri sürmüştür. Stoddard (1968), polis sapmasının grupsal boyutta yaygınlığının ve sürekliliğinin sebebinin; grup mensuplarının asla biri birlerinin sapma davranışlarını grup dışına yansıtmayacaklarına dair kendi aralarındaki "gayrı resmi kural" olduğunu savunmuştur. Stoddard'ın polis sapmasının grupsal boyutta yaygınlığının sebebini açıklamada kullandığı "gayrı resmi kural" kavramsallaştırması, daha sonra Mollen Komisyonu tarafından "sessizlik kuralı" kavramıyla ele alınmış ve polis sapmasının örgütsel düzeyde yaygınlığının sebebini açıklamada kullanılmıştır. Mollen Komisyonu'na göre sessizlik kuralı; *"bir polis mensubunun meslektaşları hakkında asla suçlayıcı bilgi vermeyeceğine dair yazılmamış kural"* olarak ifade edilmiştir (Mollen Komisyonu, 1994: Ek 6.6).

2.4.3. Örgütsel Polis Sapması

Polis sapmasının yaygınlığının grupsal boyutta olduğunu ifade etmek için kullanılan "çürük varil" teorisinden sonra, polis sapmasının yaygınlığının örgütsel boyutta olduğunu ifade etmek için "çürük meyve bahçeleri" (rotten orchards) teorisi kullanılmaya başlanmıştır (Punch, 2003: 172). Polis bilimleri literatüründe "çürük elma", "çürük varil" ve "çürük meyve bahçeleri" teorilerinin, polis sapmasının boyutlarını açıklamada yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu perspektifle

hareket eden Geoff Dean, Peter Bell ve Mark Lauchs, 2010 yılında yayımlanan *"Conceptual Framework for Managing Knowledge of Police Deviance"* (Polis Sapmasının Bilgi Yönetimine Göre Kavramsal Çerçevesi) başlıklı makalelerinde, alanda yapılmış çalışmaları bilgi yönetimine göre değerlendirerek "polis sapmasının çerçeve matrisi" adını verdikleri bir matris hazırlamışlardır (Şekil 2.1).

Şekil 2.1: Polis Sapmasının İki Boyutlu Kavramsallaştırılması

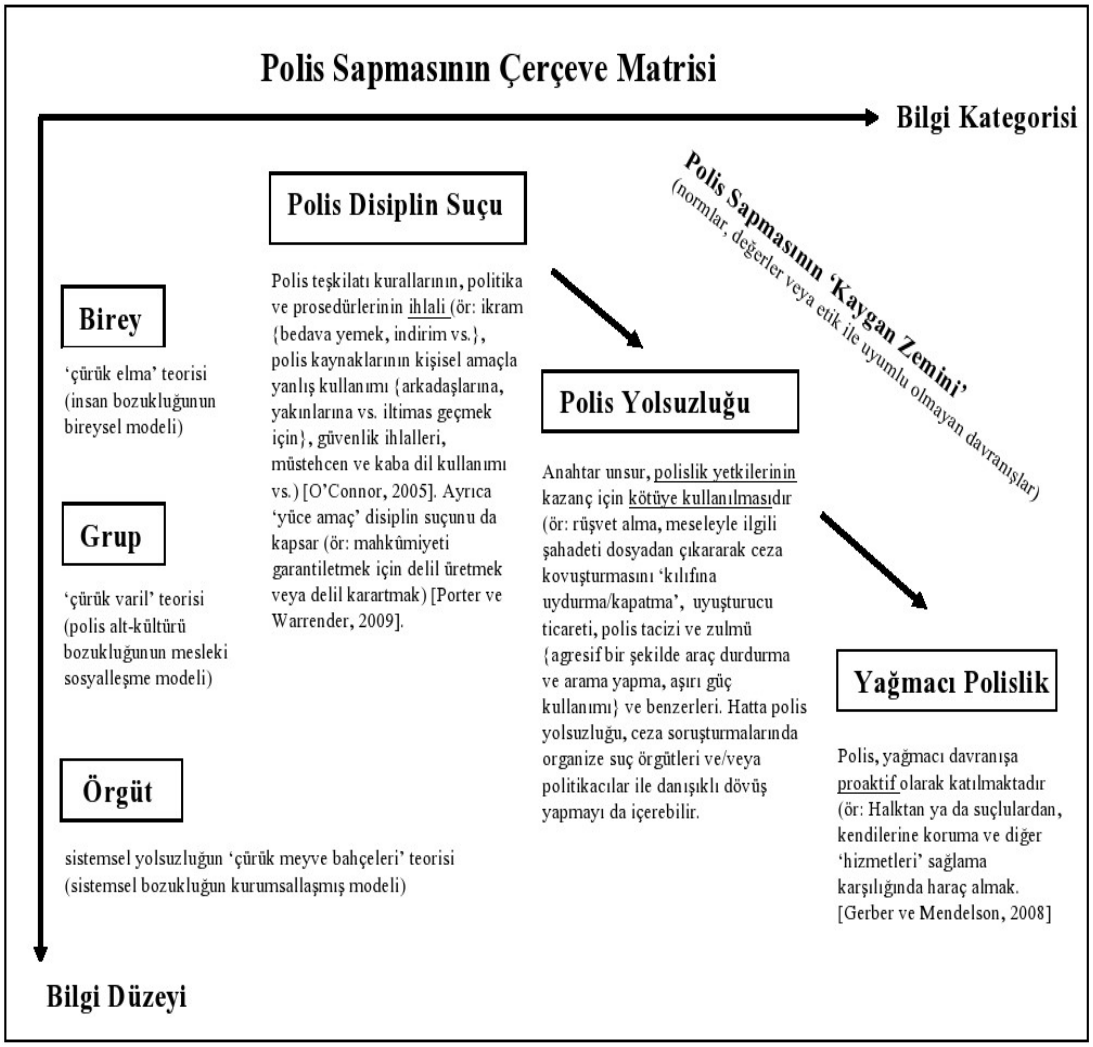

Kaynak: Dean, Bell ve Lauchs, (2010: 207)

Polis sapması ve komplike türleri üzerine literatürde yeterince formüle edilmiş bir çerçevenin bulunmadığı görüşünde olan Dean ve arkadaşları, polis sapmasının doğası, boyutu ve ilerlemesi üzerine Avustralya ve Kanada'da yapmış oldukları araştırmalardan yola çıkarak, polis mensuplarının disiplin suçu işlemeleriyle başlayan ve adli suç işlemelerine kadar uzanabilen süreci ifade etmek

için "kaygan zemin" (slippery slope) teriminin kullanılmasını önermişlerdir (Şekil 2.1). Dean ve arkadaşları, geliştirdikleri polis sapmasının çerçeve matrisinde polis sapmasının doğası, boyutu ve ilerlemesini, bilgi düzeyi açısından; (1) birey, (2) grup ve (3) örgüt boyutlarına ayırarak; bilgi kategorisi açısından ise (1) polis disiplin suçu, (2) polis yolsuzluğu ve (3) yağmacı polislik boyutlarına ayırarak önerdikleri matrise yansıtmışlardır. Söz konusu matris ile ilgili açıklamalar, yukarıda Şekil 2.1'de verildiği gibidir.

Şekil 2.2: Polis Sapmasını Araştırmak İçin Ölçeklendirme Aracı

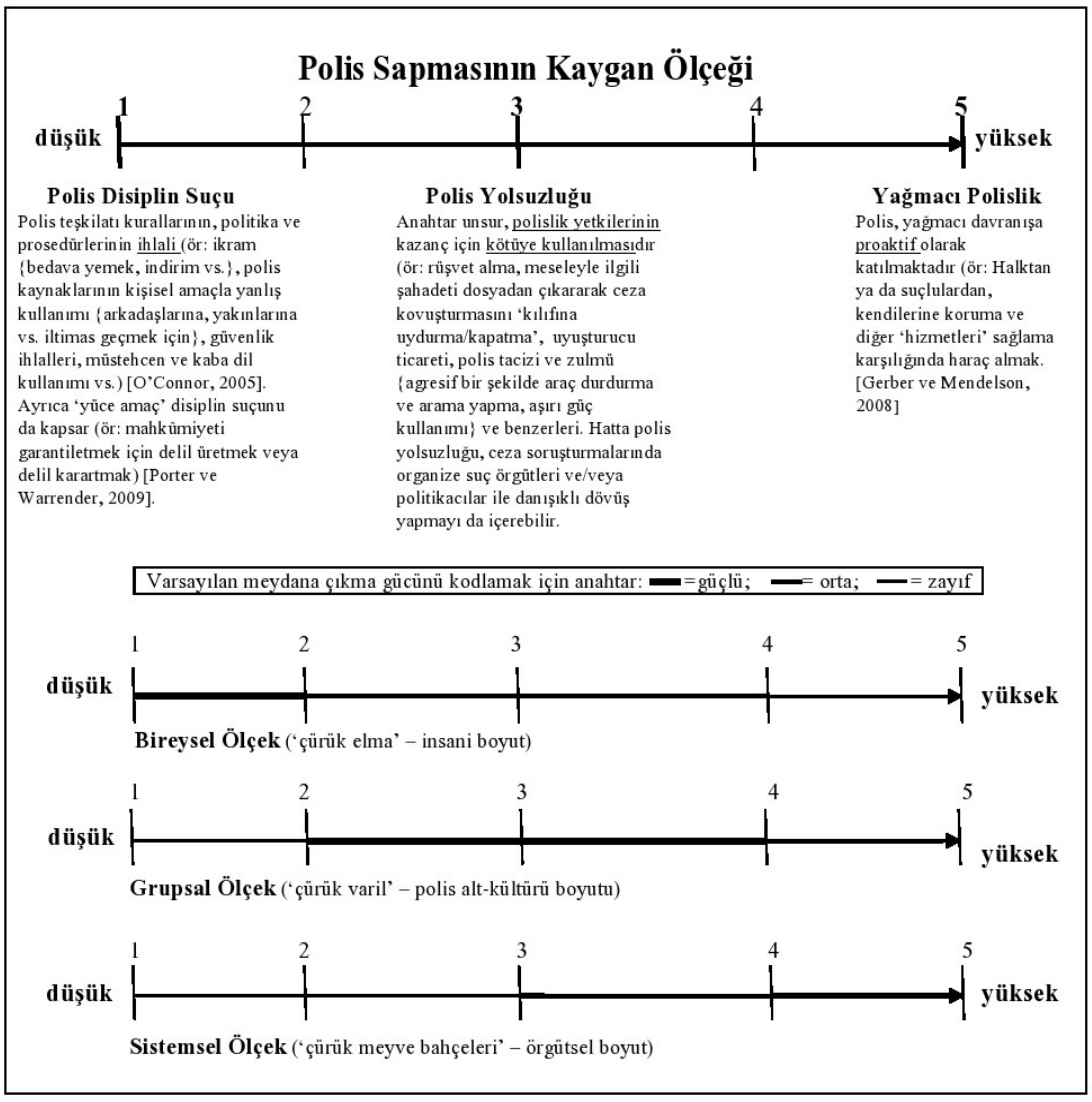

Kaynak: Dean, Bell ve Lauchs, (2010: 214)

Dean ve arkadaşları, hazırladıkları matristen yola çıkarak polis sapmasının doğası, boyutu ve ilerlemesini ölçmek için "polis sapmasının kaygan ölçeği" adını

verdikleri beşli likert tipi bir ölçek geliştirmişlerdir (Şekil 2.2). Polislik literatüründe "çürük elma", "çürük varil" ve "çürük meyve bahçeleri" olarak kullanılan teorileri sırasıyla; (1) bireysel ölçek - insani boyutta, (2) grupsal ölçek - polis alt-kültürü boyutunda ve (3) sistemsel ölçek – örgütsel boyutta gerçekleşen polis sapması boyutlarını ifade etmek için kullanmışlardır. Ayrıca sapma davranışlarını bu üç boyutta (bireysel, grupsal, örgütsel); oluşma ihtimallerine göre zayıf, orta ve güçlü; seviyelerine göre de düşük seviyeden yüksek seviyeye doğru beşli Likert tipi ölçek üzerinde göstermişlerdir. Dean ve arkadaşları (2010: 214) çalışmaları neticesinde, polis sapmasının:

(1) Polis disiplin suçu yönünden: Sapmanın en çok bireysel ölçekte gerçekleştiğini ve polis yolsuzluğuna doğru bir ilerleme gösterdiğini;

(2) Polis yolsuzluğu yönünden: Sapmanın en çok grupsal ölçekte gerçekleştiğini ve yağmacı polisliğe doğru bir ilerleme gösterdiğini;

(3) Yağmacı polislik yönünden: Sapmanın polis yolsuzluğu boyutundan gelerek yağmacı polisliğe ulaştığını ve yağmacı polisliğin en çok sistemsel ölçekte gerçekleştiğini ileri sürmüşlerdir. Söz konusu ölçek ile ilgili açıklamalar Şekil 2.2'de verildiği gibidir.

Buraya kadar polis sapmasının tanımlanması, sınıflandırılması ve boyutları konularına yer verilmiştir. Bundan sonraki alt başlıklarda ise polis bütünlüğünün tanımlanması, boyutları ve polis bütünlüğü üzerine daha önce yapılan çalışmalara yer verilecektir.

2.5. POLİS BÜTÜNLÜĞÜNÜN TANIMLANMASI

"Bütünlük" (integrity) kelimesi etimolojik olarak Latince bir sözcük olan "integer" (bütün, sağlam, tam) kelimesinden türeyen "integritas" (bütünlük, sağlamlık, tamlık) kelimesinden gelmektedir (Webster's New World College Dictionary, 2018). Türkçede "bütünlük" kelimesi etimolojik olarak Eski Türkçe bir sözcük olan "bit-(mek)" kökünden,"büt-(mek)" (kemale ermek, olgunlaşmak) olarak (TDH Sözlüğü, 2018; Sevan, 2003: 62) türetilmiş olan "bütün" kelimesinden gelmekte ve "tam, bitmiş olarak" (Etimoloji Türkçe, 2018); "bütün, tam, kâmil, olgun" (TDH Sözlüğü, 2018) anlamlarında kullanılmaktadır.

Bütün kelimesi; eksiksiz, tam, çok sayıdaki varlık ve nesnelerin hepsi, bozuk olmayan, parçalanmamış, birlik, tamlık olarak tanımlanmaktadır (TDK GTS, 2018). Bütün kelimesi ayrıca; mükemmel, tamam, sağlam, eksiksiz, parçalanmamış anlamlarında da kullanılabilmektedir (Dilçin, 1983: 43). Bütünlük kavramı, Arapça ve Osmanlıcada; "külliye, külliyet" şeklinde ifade edilmektedir (El-Müncid Fi'l-Lüğa, 1983: 693; Devellioğlu,1984: 638).

Polis bilimleri literatüründe polis sapması ve polis suçları üzerine özellikle 1960'lı yıllardan beri çok sayıda akademik çalışma yapılmış olmasına karşın, polis bütünlüğü üzerine yapılan bilimsel çalışmaların tarihi 1990'lı yıllara dayanmaktadır. Bununla birlikte, bütünlük tartışmaları, geçmişe doğru izi sürüldüğünde "yönetsel etik" teorisine kadar uzanmaktadır. Yönetsel etik, 1940'ta ABD'de Kamu İdare Dergisinin kurulmasından bu yana sürekli ilgilenilen bir konu olmakla birlikte; konunun gelişimsel ve sistematik işlenişi 1970'lerden sonra başlamaktadır (Cooper, 1994). Bu alandaki çalışmalar 1990'lı yıllarda hızla gelişmiş; bilimsel araştırmalar, konferanslar ve yeni kurumların kurulması ile desteklenmiştir (Cooper, 1994).

Kamu yönetiminde etik çalışmaları çoğunlukla; dürüstlük, kişisel ahlak, anayasal ilkelere bağlılık, yasalara riayet ve mesleki etik kurallara uygun davranmak gibi değerler ile karakterize edilmektedir (Cooper, 1994). Thompson (1985: 555) yönetsel etiği; *"ahlaki ilkelerin örgütlerdeki çalışanların davranışlarına uygulanması*" olarak tanımlamıştır. Yönetsel etik teorisinin ilk yıllarında, idari bir davranışın sorumluluğu ile ilgili dış kontrol mekanizmalarının mı yoksa iç kontrol mekanizmalarının mı harekete geçirilmesi gerektiği üzerine şiddetli tartışmalar

yaşanmıştır (Cooper, 1994). Dış kontrolün savunucuları, idari sorumluluğu sağlamak için yasalar ve yaptırımlar yoluyla yasama ve idari kontrolün gerekliliğini vurgularlarken; iç kontrolün savunucuları ise, etik, normlar ve mesleki değerlerin, uygun idari davranışı belirleyen ana faktörler olduklarını ileri sürmüşlerdir (Cooper, 1994). Bununla birlikte, Sykes, iç kontrolün savunucularının bile çoğunlukla kurallar ve yaptırımlar üzerinden ilerlediği görüşündedir (Pagon, 2000). Dış kontrolün polis sapmasını önlemedeki başarısızlığı, odağı iç kontrole kaydırmıştır. Günümüzde polis sapmasının kontrolüne yönelik çalışmaların merkezinde polis bütünlüğü ile ilgili (polis bütünlüğünün nasıl tanımlanabileceği, nasıl korunabileceği, nasıl yükseltilebileceği vs.) konular vardır.

Polis bütünlüğünün nasıl tanımlanabileceği üzerine değerlendirmede bulunan Vicchio'ya göre, bütünlük sahibi örnek bir polis mensubunun erdemleri şunlar olmalıdır; sadakat, cesaret, onur, dürüstlük, ihtiyat, güven, kişisel çıkarcılık yoksunluğu, zihinsel dürüstlük, adalet, ahlak, ilkeli davranış, sorumluluk ve göreve adanmışlık (Vicchio, 1997: 3). Diğer taraftan Moore'a göre, polis bütünlüğü; yasalara bağlı bir karakter, teknik anlamda güven, tarafsızlık, mesafelilik, kişisel menfaatlerin ortadan kaldırılması, birazcık nezaket ve müşteri sorumluluğunu ifade etmektedir (Moore, 1997: 63). Benzer şekilde, polis bütünlüğü üzerine ortak yazarlı kitaplarının giriş kısmında, Hickman ve arkadaşları şöyle demişlerdir; *"polis bütünlüğü, polislerin temel değerleri ve etik bağlılıklarıdır ve bu temel değerler ile polis etik kurallarının polislerin davranışlarını nasıl şekillendirdiğidir."* (Hickman, Piquero ve Greene, 2004: 1).

Polis bütünlüğünün nasıl tanımlanabileceği üzerine 1990'lı yılların sonuna doğru sadece ABD'de değil İngiltere'de de bir takım gelişmeler yaşanmıştır. İngiltere'de genelde bütünlük (integrity) özelde polis bütünlüğü (police integrity) kavramları önem kazanmış ve bu kavramlar tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede 1999 yılında İngiltere'deki *"Her Majesty's Inspectorate of Constabulary (HMIC)"* (Majestelerinin Muhafaza Müfettişliği) tarafından öne çıkan bütünlük ve polis bütünlüğü tanımları şu şekildedir (HMIC, 1999: 7-8):

> *"Bütünlük, en geniş anlamda … adaleti, davranışı, doğruluğu ve eşit muameleyi, aynı zamanda bir dizi operasyonel ve yönetimsel konuları da kapsar. Dar anlamda sadece yolsuzluk hakkında değildir, kamusal güvenin*

elde edilmesi ve korunması ile de ilgilidir. Polislikte bütünlük, yetki ve takdirin en yüksek yeterlik, adalet ve dürüstlük standartlarında kullanılmasıdır."

Polis bütünlüğünü, erişilmiş ya da erişilmemiş bir durum olarak görmektense, bir *"süreç"* (Goldsmith, 2001: 191), ya da *"bir varış noktasından ziyade yolculuğun ta kendisi"* (Carter, 1996: 20) olarak özetleyen yazarlar da vardır. Polis bütünlüğünün bilinen en iyi tanımı Klockars ve arkadaşları tarafından şu şekilde yapılmıştır; *"polisler arasında, mesleklerinin hak ve ayrıcalıklarını suistimal etmeye sevk eden ayartmalara karşı direnme normatif eğilimi"* (Klockars; Kutnjak Ivković ve Haberfeld, 2004b: 2; 2006: 1). Klockars ve arkadaşları tarafından yapılan polis bütünlüğü tanımı altı bileşene sahiptir; (1) normatiflik, (2) direnme eğilimi, (3) polis, (4) ayartmalar, (5) görevi suistimal etme, (6) mesleğin hak ve ayrıcalıkları. Yazarlar bu bileşenlerin her birini aşağıda izah edildiği şekilde ayrı ayrı tanımlamışlardır (Klockars vd., 2004b: 2-7; 2006: 1-6).

Normatiflik: Klockars ve arkadaşları polis bütünlüğünün normatif bileşeni ile ilgili üç iddiada bulunmuşlardır. İlk iddiaları, polis bütünlüğünün bir davranıştan çok bir inanç meselesi olduğudur. Klockars ve arkadaşlarına göre bu inanç, bir birey tarafından benimsendiğinde genellikle tutum veya fikir, bir grup tarafından paylaşıldığında ise genellikle norm olarak ifade edilmektedir (Klockars vd., 2004b: 2). İkinci iddiaları, davranışların ahlaki olarak yönlendirildiğidir. Yani bir davranış, ahlaki bir bakış açısından, ya yanlış ya da doğru olarak görülür ve bu inanç polis mensuplarına hangi davranışı sergilemeleri gerektiği konusunda yön gösterir. Üçüncü iddiaları, davranışların, ahlaki tutumlardan neredeyse ayrılmaz bir özelliğe sahip olduğudur. Bir inanç, o inanca uygun davranmayı gerektirir (Klockars vd., 2004b: 2). Polis bütünlüğü ve genel anlamda ahlaklılık arasındaki bu yakın ilişki, "doğru şeyi yapmaya" inanan polislerin bu doğrultuda davranmaları gerektiği, tersi şekilde davranan polisleri ise üstlerine bildirmeleri ve onların alacakları disiplin cezalarını da desteklemeleri gerektiği anlamına gelir (Kutnjak Ivković, 2015a: 3).

Direnme Eğilimi: Klockars ve arkadaşları, polis bütünlüğü tanımlarının bu bileşeniyle, tutumların ve davranışların her zaman birbirini tutmadığını kabûl edip şöyle demişlerdir; *"dürüstlüğe inanan insanlar bazen yalan söylerler; sadakate inanan insanlar bazen vefasızdırlar; bütünlük sahibi insanlar bazen yanlış olduğunu*

bildikleri şeyleri yaparlar." (Klockars vd., 2004b: 3). Polislerin yüksek bütünlüğü vurgulayacak şekilde davranmasına yol açacak tutumlar ve davranışlar arasındaki olası bir tutarlılık, bazen diğer nedenlerin (örneğin fırsat eksikliği, hayal gücü yoksunluğu, fark edilme endişesi veya cezalandırılma korkusu) varlığından da kaynaklanıyor olabilir; bu nedenle, bütünlüğü *"ayartmalara karşı fiili dirençten ziyade direnme eğilimi"* olarak ele almayı tercih etmişlerdir (Klockars vd., 2004b: 3).

Polis: Klockars ve arkadaşlarının "polis" kavramını bu kasıtlı seçimi ("polis mensubu" veya "polis birimi" değil de sadece "polis" kavramı) polis bütünlüğünün; hem bireysel boyutta her bir polis mensubunun, hem grupsal boyutta her bir polis biriminin hem de örgütsel boyutta bir bütün olarak polis örgütünün bir özelliği olduğunu vurgulamak içindir. Bunun nedeni, bütünlüğün dinamiklerinin ve bağlantılarının, analiz boyutuna göre farklılaşmasıdır: *"Tek bir polis mensubunun bütünlük psikolojisinin nasıl anlaşıldığı ve açıklandığı, bir polis birimindeki bütünlük kültürü evriminin tarihinin, sosyolojisinin veya politikasının anlaşılmasından ve açıklanmasından kesinlikle farklı olacaktır"* (Klockars vd., 2006: 3).

Ayartmalar: Klockars ve arkadaşlarına göre polis bütünlüğü kavramının dördüncü bileşeni, polis mensuplarının çalıştıkları ve polis birimlerinin bulundukları farklı ortamlara, bu ortamların teşvik ettiği belirli görev suistimallerine odaklanan "ayartmalar"dır (Klockars vd., 2006: 3-4). Çıkar, en alenisi olmakla birlikte, tek ayartma çıkar değildir (Kutnjak Ivković, 2015a: 4). Polis örgütleri ve polis örgütlerinin hizmet ettikleri toplumlar, görevlerini suistimal etmeleri karşılığında polis mensuplarına teklif edilen çıkarın miktarı ve ne sıklıkta teklif edildiği açısından farklılık göstermektedirler. Bununla birlikte Klockars ve arkadaşlarına göre, çıkar ayartmasıyla motive edilmiş ve çıkar ayartmasıyla motive edilmemiş olan görev suistimallerini birbirinden ayırmaya dikkat etmek önem arz etmektedir. Her türlü görev suistimalinin birbirine benzer, tekil, hatta bayağı bir ayartmanın ürünü olduğunu varsaymak yaygın bir hatadır (Klockars vd., 2004b: 4). Klockars'a göre (1996: 8):

> *"Örneğin aşırı güç kullanımı olaylarında, aşırı gücün; kötü niyetli veya sadist bir davranışın ürünü olmasına gerek yoktur, çoğunlukla da böyle değildir. Aşırı güç kötü niyetlerden olduğu kadar iyi niyetlerden de kaynaklanıyor olabilir; yanlış anlamalar ve yanlış yorumlama, deneyim yoksunluğu, fazla özgüven, anlık dikkatsizlik, fiziksel veya ruhsal yorgunluk,*

deneycilik, yetersiz veya uygunsuz eğitim, önyargı, tutku, adil davranma veya cesaret gösterme dürtüsü, yersiz güven, can sıkıntısı, hastalık gibi bir yetersizlik ya da polis mensubunun belirli bir durumda ustaca davranamamasına etki edebilecek onlarca başka faktör vardır."

Ayartmaları farklı türlere ayırma eğilimi, aynı zamanda bütünlüğün sınırlarının farklı polis birimlerinde çok farklı olabileceğini akla getirmektedir. Ayartmalar, birimler arasında çeşitlilik gösterebilir ve buna bağlı olarak polis bütünlüğü düzeyleri birimler arasında değişkenlik gösterebilir (Klockars vd., 2004b: 4).

Görevi Suistimal Etme: Klockars ve arkadaşlarına göre polis bütünlüğü kavramının beşinci bileşeni, "görevi suistimal etme"dir. Net bir şekilde görevi suistimal etme durumlarında istismar gerçeği açık olmakla birlikte, polisin davranışının görevi suistimal etme anlamına gelip gelmediğinin tartışmalı olduğu durumlarda çoğunlukla onun bu özelliğini reddetmeye veya mazur göstermeye çalışan iki görüş dikkat çekmektedir (Klockars vd., 2004b: 5). Bu görüşlerden birincisi ve en yaygın olanı, söz konusu davranışın aslında masum olduğunu, onu eleştirenlerin davranışın aslını göremediklerini iddia eder. Şüphesiz bu iddianın yapıldığı durumlardan en bilineni; polisin, kendisine iyi niyet, konukseverlik ve şükran göstergesi olarak sunulan indirimi, yılbaşı hediyelerini veya bedava yiyecek ve içecekleri kabul etmesidir (Klockars vd., 2004b: 5). Aynı görüş, basit suçlar işleyen arkadaşları, komşuları, iş arkadaşları, din adamları veya etkili vatandaşlar ve kamu görevlilerini tutuklamamak veya bu kişilere ceza kesmemek için kullanan polisleri savunurken de kullanılır (Klockars vd., 2004b: 5). Bu tür davranışların görev suistimali olduğu fikrine bu şekilde doğrudan karşı çıkışlar, bu tür davranışların görev suistimali olduklarını kabul eden fakat mazur görülebileceklerini iddia eden ikinci görüşle tamamlanır. Örneğin pek çok kişi, kendisini, polise hakaret eden, karşı koyan, direnen şahıslara karşı, polislerin; pis, taciz edici veya tehditkâr (ama ırkçı olmayan) bir dil kullanmalarında bir sakınca görmeyen görüşe yakın hisseder (Klockars vd., 2004b: 5).

Mesleğin Hak ve Ayrıcalıkları: Klockars ve arkadaşlarına göre polis bütünlüğü kavramının altıncı bileşeni, "mesleğin hak ve ayrıcalıkları"dır. Polislik, düzenli olarak özel ortamlarda, amirlerin gözetiminden uzakta gerçekleşen ve

çoğunlukla güvenilmez addedilen tanıkların dâhil olduğu, son derece polislerin takdirine bırakılmış, oldukça zor bir meslektir (Klockars vd., 2006: 5). Hal böyleyken, bir polis mensubu olmak, polislik mesleğinin hak ve ayrıcalıklarını suistimal etme noktasında, baştan çıkarılmaya müsait ve çeşitli ayartmalar karşısında karşı konulması güç, yenik düşülebilecek pek çok olanak yaratacaktır (Klockars vd., 2006: 5).

Klockars ve arkadaşları, polis bütünlüğü tanımlarında, polis bütünlüğünün ne olduğunu, yukarıda özetlendiği üzere bileşenlerine ayırarak tanımlamaya çalışmışlardır. Diğer taraftan literatürde polis bütünlüğünü ne olmadığı üzerinden tanımlamak daha yaygın bir gelenektir.

Birçok çalışmada, "polis bütünlüğü"; ya dar anlamda "yozlaşmış olmamak" ile ya da daha geniş anlamda "meslekten sapmamak" ile ilişkilendirilmektedir. Polis sapma davranışları; normlar, değerler veya etik kurallarla uyumlu olmayan tüm eylemleri kapsamaktadır. Polis bütünlüğü, yozlaşmış olmamak, örneğin rüşvet almamak veya hediye kabul etmemektir. Fakat aynı zamanda, geçmişte, günümüzde veya gelecekte polisin verebileceği bir kararla ilgilenen, polisin dışından birilerince polise sunulan lütuf veya menfaatten kazanç sağlamamak adına yetkinin kötüye kullanılmasından kaçınmak anlamına da gelmektedir (Hovens, 2014: 22). Bunlara ilaveten polis bütünlüğü; adaleti yanıltmamak (sahte kayıt düzenlememek, yalancı şahitlik yapmamak, tanık ifadesini değiştirmemek ve delilleri karartmamak), gereksiz, orantısız veya aşırı güç kullanmamak anlamına da gelmektedir (Hovens, 2014: 22). Ayrıca tutuklamalar esnasında kanunen el konulan şeyler (para ve/veya zapt olunan eşyalar) dâhil olmak üzere çalmamak veya sahtekârlık yapmamak ve suçluların, şüphelilerin veya sivillerin kişisel bilgilerini veya ceza raporları bilgilerini veya adaletin tecellisini tehlikeye atacak bilgileri yetkilendirilmemiş şekilde ifşa etmemek anlamına da gelmektedir (Hovens, 2014: 22). Son olarak polis bütünlüğü, kişisel çıkar (aile veya arkadaşlar için hizmetler de dâhil) sağlamak için kişilerle, kuruluşlarla, emlak ve menkul kıymetlerle ilgili (daha detaylı bilgi edinmek için) polis veri tabanında araştırma yapmak gibi polis sistemlerine yetkisi olmadan erişim sağlama eylemlerinden kaçınmayı da içermektedir (Hovens, 2014: 22).

2.6. POLİS BÜTÜNLÜĞÜNÜN BOYUTLARI

Bütünlük kavramı, literatürde bireysel, grupsal ve örgütsel boyutta kullanılabilmektedir. Mesleki anlamda grupsal ve örgütsel bütünlüğün kullanılması, bütünlük kavramının ahlaki anlayışına dayalı bireysel bütünlüğü ifade ettiğinden, öncelikle grupsal ve örgütsel bütünlüğün temeli olan bireysel bütünlüğün açıklanmasını gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede aşağıda bireysel, grupsal ve örgütsel polis bütünlüğü kavramlarının açıklanmasına yer verilmiştir.

2.6.1. Bireysel Polis Bütünlüğü

Bütünlük kavramı günlük kullanımda genellikle bireysel bütünlük (individual integrity) üzerine odaklanmaktadır. Bireysel bütünlük ile ilgili olarak, bütünlük kavramının genel bir ayrımı, kişisel bütünlük (personal integrity) ve ahlaki bütünlük (moral integrity) kavramları arasında sıklıkla çizilmektedir (McFall, 1987: 17; Van Luijk, 2004: 39; Vandekerckhove, 2007: 156). Kişisel bütünlük, bireyin kişisel değerlere ve ilkelere bağlı olduğunu ifade ederken; ahlaki bütünlük, kişinin ahlaki değerlere ve ilkelere bağlılığını anlatmaktadır (Van Luijk, 2004: 39). Açıkça, her iki anlayış da örtüşebilmekte, çünkü kişisel değerler de ahlaki olabilmektedir. Bireysel bütünlük için hem kişisel değerlerin hem de ahlaki değerlerin bütünleşmesi gerekmektedir.

Schöttl (2015: 6), bireysel boyutta bütünlük için en önemli gereksinimlerin düzen içinde üç somut kriterde şu şekilde toplanabileceğini ileri sürmüştür; (1) ahlaki bağlılık, (2) taahhütlerine bağlı bir kimlik (kimlik ve dürüstlük) ve (3) taahhütlerine göre hareket etmek (tamlık ve tutarlılık). Schöttl'e göre bireysel bütünlük için, birincisi ve en önemlisi bütünlük sahibi bir kişinin ahlaki bir asgari standardı karşılayan ahlaki ilke ve değerlere, yasalara ve etik kurallara bağlı olması gerekmektedir. Bu bağlılık içten gelmeli, gönüllü ve bağlayıcı olmalıdır. İkinci olarak bu ahlaki bağlılık üzerine, kişinin ahlaki asgari seviyeyi tatmin etmenin ötesine geçmek zorunda olan ve inandığı şeyleri her zaman dürüstçe yansıtması gereken kendi taahhütleri konusunda net olması gerekmektedir. Üçüncü olarak kişinin taahhütlerine göre hareket etmesi ve yeri geldiğinde muhalefetle yüzleşmesi, bireysel bütünlüğün merkezidir (Schöttl, 2015: 6).

Kaptein ve Wempe (2002a: 35; 2002b: 87) bireysel bütünlüğün, bütüncül karar vermeyi, yani karakterini, davranışlarını ve sonuçlarını kontrol etmeyi gerektirdiğini, bir kişinin hem kişisel düzeydeki (kendine karşı) hem de toplumsal düzeydeki (diğerlerine karşı) ilişkilerinde kendisiyle ne derece bütünleştiği ile ilgili olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kaptein ve Wempe, bireysel bütünlük sahibi olmanın karakteristik özelliklerini üç başlık altında toplayarak açıklamışlardır. Bu karakteristik özellikler aşağıda özetlenerek aktarılmıştır (Kaptein ve Wempe: 2002a: 38-42):

(1) Otantiklik: Bütünlük sahibi bir kişi otonom düşünür, istikrarlı bir değerler ve normlar setine sahiptir ve desteklediği şey otantiktir; bir duruş sahibidir, bir şey için çabalar, dik durur, görüşlerini savunur ve ideallerine doğru hareket eder.

(2) Bir iç bütünleşme durumu: Bütünlük sahibi bir kişinin özü sözü birdir.

(3) Bir dış bütünleşme durumu: Bütünlük sahibi bir kişi toplumsal meselelere karşı duyarlıdır, sessiz kalmaz ve her zaman kendisini hesaba katmaya, yanlışın karşısında durmaya isteklidir.

Diğer taraftan Monga (2015: 177), bireysel bütünlük tanımlamasında, bireysel bütünlüğün içten gelen öncüllerinin; dürüstlük, doğruluk, adalet, empati, merhamet, saygı ve güvenilirlik olduğunu ileri sürmüş ve bireysel bütünlük için bu ahlaki değerlere bireysel bağlılığın elzem olduğunu vurgulamıştır. Monga (2015: 177), ahlaki değerlere bireysel bağlılığın; yine içten gelen "uyumluluk" ve dışa yansıyan "bağlam", "içerik", "davranış" ve "tutarlılık" bileşenlerini etkilediğini ve bir ömür boyu süren irade ile bireysel bütünlüğün oluştuğunu ileri sürmüştür.

Palanski ve Yammarino (2007, 2009), literatürde bütünlük üzerine çalışma yapan önde gelen diğer bilim insanlarıdır. Palanski ve Yammarino'ya (2007: 173-175) göre bütünlüğün beş yönü şunlardır; (1) tamlık olarak bütünlük, (2) sözlerin ve eylemlerin tutarlılığı olarak bütünlük, (3) sıkıntılı bir durumda tutarlılık olarak bütünlük, (4) kendine karşı dürüst olma olarak bütünlük ve (5) ahlaki veya etik davranış olarak bütünlük. Alanda çalışma yapan Peterson ve Seligman (2004) ise bütünlüğün iki yönüne işaret etmişlerdir; (1) kişisel bütünlük, (2) kamusal bütünlük. Palanski ve Yammarino (2007: 174) kişisel anlamda bütünlüğün; kişinin sözlerinin, eylemlerinin ve içselleştirilmiş değerlerinin tutarlılığı ile ilgili olduğunu; kamusal

anlamda bütünlüğün ise daha çok sözlerin ve eylemlerin tutarlılığı ile ilgilendiğini ileri sürmüşlerdir.

Kişisel ve kamusal bütünlük polislik mesleğine uygulandığında; polislerin, kişisel yönden üniforma giyen vatandaşlar olduklarına, kamusal yönden ise hükümet memurları olduklarına işaret etmektedir. Bu durum, bireysel bütünlük boyutunda, polislerin ideolojik görüşlerinin veya dini inançlarının rol oynayabileceği anlamına gelmektedir. Genel olarak, polislerin kendi kişisel görüşlerini kendi özel hayatlarında deneyimlemeleri ve yaymaları gayet doğaldır. Fakat aynı şey görevleri başındayken geçerli değildir. Şöyle ki; bir polis, kişisel olarak, uygulanması gereken bir yasanın yanlış olduğunu düşünebilir. Fakat kamusal yönden, yani mesleki olarak, o yasanın uygulanması için tüm yasal ve makul talimatlara uymak zorundadır. Her ne kadar polislerin genel görüşü *"her zaman (7/24) bütünlüğümü korurum"* şeklinde olsa da, uygulamada bu fikir ikirciklidir (Hovens, 2014: 18). Polislik mesleğinin kamusal yönünü de hatırda tutarak, Palanski ve Yammarino'nun (2007) yukarıda belirtilen bütünlük yaklaşımını polislik mesleğine uyarlayacak olursak, bireysel polis bütünlüğünün beş yönünü şu şekilde tanımlamak mümkündür:

(1) Ahlaki veya etik davranış olarak polis bütünlüğü: Polis bütünlüğünün bu yönü, bir polisin mesleki yönden ahlaki yükümlülüğünü ima etmektedir. Polisin mesleki yönden ahlaki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için öncelikle mesleğinin değerlerini bilmesi gerekmektedir. Bunun için her polis; polis yeminini, uymak ve uygulamakla mükellef olduğu yasaları, kurumlarının etik kurallarını, prosedürlerini ve uygulamalarını bilmelidir. Bütünlüğün bu yönü, bir polisin, mesleğinin değerlerini bilmesinin yanında, bu değerleri içselleştirmesini de gerektirmektedir.

(2) Kendine karşı dürüst olma anlamında polis bütünlüğü: Polis bütünlüğünün bu yönü, bir polisin, mesleğinin değerlerine göre hareket ediyor gibi görünebileceğini, ancak bunun mutlaka böyle olduğu anlamına da gelmediğini ima etmektedir. Polis bütünlüğünün bu yönü, polis bütünlüğünün bir davranış meselesinden çok bir inanç meselesi olduğunu ifade etmekte ve bir inancı, o inanca uygun davranma eğilimi ile birleştirmektedir. Bu yönden bütünlüğün sağlanabilmesi için polisler tarafından benimsenen mesleki değerler ile sergilenen mesleki değerlerin aynı doğrultuda olması gerekmektedir.

(3) Sözlerin ve eylemlerin tutarlılığı olarak bütünlük: Polis bütünlüğünün bu yönü, bir polisin sözleri ile eylemleri arasında bir tutarlılık olması gerektiğini ifade etmektedir.

(4) Sıkıntılı bir durumda tutarlılık olarak bütünlük: Polis bütünlüğünün bu yönü, bütünlüğü etkileyebilecek seçimlerin varlığına işaret etmektedir. Bütünlüğün, "sıkıntılı bir durumda tutarlılık" ile "sözlerin ve eylemlerin tutarlılığı" yönleri kavramsal olarak örtüşmekle birlikte, bütünlüğün bu iki yönü farklıdır. Sıkıntılı bir durumda tutarlılık; bütünlük sahibi bir polisin, mesleki değerlerine yönelik kararlılığını koruduğunu ve kişisel çıkarları için baştan çıkarıcı ayartmaların cazibesine kapılıp mesleğinden sapmadığını; mesleğinden sapan meslektaşları olması gibi sıkıntılı durumlarla karşılaştığında ise mesleki değerlerini tutarlılıkla korumaya devam edeceğini ve sapma davranışında bulunan meslektaşlarının karşısında dik bir duruş sergileyeceğini ifade etmektedir.

(5) Tamlık olarak bütünlük: Polis bütünlüğünün bu yönü, bir polisin sağlam karakterli olması gerektiğine vurgu yapmakta ve bir polisin bütünlüğünden bahsedebilmek için, polis bütünlüğünün yukarıda sayılan tüm yönlerini karakterinde barındırması gerektiğine işaret etmektedir.

Bu çalışmada polis mensuplarının bireysel/mesleki polis bütünlüğü düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve eğer farklılaşmışsa bu farkın kaynağının ne/ler olduğu, polis mensuplarının cinsiyetleri, yaş grupları, eğitim durumları, KKTC Polis Örgütündeki toplam çalışma süreleri, KKTC Polis Örgütündeki son görev yerindeki çalışma süreleri, rütbeleri, yönetsel statüleri, çalışma saatleri ve aylık maaşları üzerinden araştırılmıştır. Kamusal bir meslek olan polislikte, polis bütünlüğünün tam olabilmesi için; bireysel polis bütünlüğünün yanı sıra grupsal ve örgütsel polis bütünlüğünün de tam olması gerekmektedir.

2.6.2. Grupsal Polis Bütünlüğü

Grupsal boyutta bütünlük, aynı gruba mensup olanların, grubun ahlaki değerlerine bağlılıkları temelindeki bireysel bütünlüklerinden meydana gelen bir grup özelliğidir. Grubun ahlaki değerlerine bağlılık temelindeki bireysel bütünlük, bireyin gruba özgü ahlaki değerlerinin, sözlerinin ve eylemlerinin bireysel olarak tutarlılığı ile

ilgilenirken; grupsal bütünlük, aynı gruba mensup olanların, grupsal ahlaki değerlerinin, sözlerinin ve eylemlerin grupsal olarak tutarlılığı ile ilgilenmektedir.

Leo Huberts (2013: 183), bir gruba mensup bir bireyin bireysel bütünlüğünün dört yönden ele alınabileceğini ileri sürmüştür; (1) "tamlık, tutarlılık ve uyum" olarak bütünlük, (2) "mesleki sorumluluk" olarak bütünlük, (3) "bozulmazlığı da içeren (bir takım) değer(ler)" olarak bütünlük ve (4) "amaca uygun ahlaki değerlere ve normlara uyum" olarak bütünlük. Hans Hovens'a göre ise bir gruba mensup bir bireyin bireysel bütünlüğü üç yönden ele alınmalıdır; (1) "tutarlı, istikrarlı ve uyumlu olmak anlamında bütünlük", (2) "ilk odak noktası sorumluluk olan profesyonellik anlamında bütünlük" ve (3) "her zaman değerleri, norm ve kuralları izlemek anlamında bütünlük" (Hovens, 2014: 16).

Grupsal boyuttaki bütünlük, Polis Örgütündeki polislerin, doğal veya zorunlu süreçlerle, kendi aralarındaki etkileşimleriyle ortaya çıkan meslektaş grupları açısından incelenebilir. Özellikle aynı şubede, aynı karakolda veya aynı ilçe polis müdürlüğünde, aynı çalışma grubunda veya doğal olarak oluşan aynı arkadaş grubunda yer alan polisler, birer grup özelliği taşımaktadır. Grupsal boyuttaki bütünlük, polis grupları açısından değerlendirildiğinde, polislerin gerek kendi grupları içerisindeki ilişkilerinde; gerek kendi gruplarının diğer polis grupları ile ilişkilerinde; gerekse de bu grupların bağlı oldukları Polis Örgütü ve hizmet ettikleri halk ile ilişkilerinde; polis meslek ahlakına ve etiğine uygun olarak benimsedikleri ve sergiledikleri değerler, söylem ve eylemleri arasındaki tutarlılık ve polis sapma davranışlarına karşı sergiledikleri sağlam karakter olarak ifade edilebilir. Bu çalışmada KKTC Polis Örgütünde grupsal polis bütünlüğünün farklılaşıp farklılaşmadığı ve eğer farklılaşmışsa bu farkın kaynağının hangi grup/lar olduğu üç katmanda araştırılmıştır. Grupsal polis bütünlüğü düzeyleri karşılaştırılan birinci katman KKTC Polis Örgütünün merkez ve taşra örgütleri; ikinci katman ilçe polis müdürlükleri ve üçüncü katman ise polis birimleridir.

2.6.3. Örgütsel Polis Bütünlüğü

Örgütsel boyutta bütünlük, aynı örgüte mensup olanların, örgütün ahlaki değerlerine bağlılıkları temelindeki bireysel ve grupsal bütünlüklerinden meydana gelen bir örgüt özelliğidir. Örgütün ahlaki değerlerine bağlılık temelindeki bireysel bütünlük, bireyin

örgüte ilişkin ahlaki değerlerinin, sözlerinin ve eylemlerinin bireysel olarak tutarlılığı ile ilgilenirken; grupsal bütünlük, aynı gruba mensup olanların, grupsal ahlaki değerlerinin, sözlerinin ve eylemlerin grupsal olarak tutarlılığı ile ilgilenmekte; örgütsel bütünlük ise, aynı örgüte mensup olan gerek bireylerin gerekse grupların, örgütsel ahlaki değerlerinin, sözlerinin ve eylemlerin örgütsel olarak tutarlılığı ile ilgilenmektedir.

Örgütsel bütünlük, örgüt çalışanlarının etik bütünlüğüne işaret etmekle birlikte, bir kurum olarak örgütün bütünlüğünü ifade etmek için kullanılmakta ve örgütteki çalışanlar arasındaki etkileşimlerin, baskın normların, eylemlerin, karar verme süreç ve ilkelerinin ve verilen kararların etik kalitesini kapsamaktadır (Hong, 2016). Maak (2008: 362), örgütsel bütünlük için; bağlılık, davranış, içerik, bağlam, tutarlılık, uyumluluk ve devamlılık olmak üzere toplam yedi bileşenin gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Palanski ve Yammarino (2007) örgütsel bütünlüğü, kurumun söylem ve eylemlerinde tutarlı davranması olarak tanımlarlarken; Kurtz (2015) örgütün kendisine rehber edindiği birtakım ilkelerle uyumlu bir şekilde kendisini yönetebilmesi olarak ifade etmektedir.

Örgütsel bütünlük; örgütün etik kuralları, prosedürleri, kültürü, misyonu ve vizyonu doğrultusunda tanımlanmış, kabul edilebilir davranışsal normların, söylem ve eylemde tutarlı bir şekilde uygulanmasını işaret etmekte ve örgütsel ahlaki ve etik değerlere devamlı bir şekilde bağlı kalınmasını gerektirmektedir. Örgütün söylem ve eylemleri arasında yüksek düzeyde bir tutarlılık olduğu zaman, örgütün yüksek düzeyde bir bütünlüğe sahip olduğu söylenmektedir (Palanski ve Yammarino, 2009). Örgütsel boyutta bütünlük, Polis Örgütü açısından değerlendirildiğinde, bireysel ve grupsal polis bütünlüğüne benzer şekilde, polislerin gerek Polis Örgütü içerisindeki karşılıklı ilişkilerinde; gerek dâhil oldukları polis grubunun diğer polis grupları ile ilişkilerinde; gerekse hizmet ettikleri halk ile ilişkilerinde polis meslek ahlakına ve etiğine uygun olarak benimsedikleri ve sergiledikleri değerler, söylem ve eylemleri arasındaki tutarlılık ve polis sapma davranışlarına karşı sergiledikleri sağlam karakter olarak ifade edilebilir. Bu çalışmada KKTC Polis Örgütünde polis sapma davranışlarına karşı gösterilen tahammülsüzlüğün, diğer bir ifadeyle örgütsel polis bütünlüğünün ne düzeyde olduğu araştırılmıştır.

2.7. POLİS BÜTÜNLÜĞÜ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Literatürde daha önce polis bütünlüğü üzerine yapılan çalışmaların çoğunda Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen polis bütünlüğü ölçeğinin orijinal hali kullanılmıştır. Bu başlık altında Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen polis bütünlüğü ölçeğinin daha önce hangi çalışmalarda kullanıldığına yer verilmiştir. Ölçeği aynen tasarlandığı haliyle kullananlar olduğu gibi (örneğin Klockars vd., 2004c; Micucci ve Gomme, 2009; Schafer ve Martinelli, 2008), biraz değiştirilmiş halini kullananlar da olmuştur. Örneğin, Greene vd., (2004), McDevitt vd., (2011) ve White (2008) orijinal gruptaki senaryoların sadece çok azını veya birkaçını kullanmışlardır.

Diğer taraftan, Klockars ve Kutnjak Ivković (1999), Kutnjak Ivković vd., (2004) ve Rothwell ve Baldwin (2006) polis bütünlüğü anketini polis örgütlerinin sivil çalışanlarına veya polis akademisi öğrencilerine uygulamak üzere değiştirirken, Charles (2009) ekstradan polis bütünlüğü anketine birkaç senaryo daha eklemiştir. Arada bir, bir projenin odağı, sadece hediye kabul etmek (örneğin White, 2008) olmuş veya sadece aşırı güç kullanımı (örneğin Micucci ve Gomme, 2009) gibi senaryoları içermiştir. Bazı çalışmalarda orijinal senaryo dizisi indekslenmiş (örneğin Jenks vd., 2012) veya yeniden gruplandırılmıştır (örneğin Lee vd., 2013).

Anketin orijinal ABD uygulaması, 30 polis örgütünden 3235 polis mensubunun ulusal bir örneğiyle sonuçlanmıştır (Klockars vd., 1997; 2000; 2004c). Aynı veri seti birkaç araştırmacı tarafından yeniden analiz edilmiştir (örneğin Marché, 2009; Micucci ve Gomme, 2009; Raines, 2010). Anket Philadelphia'daki polis mensuplarına (örneğin Chappell ve Piquero, 2004; Greene vd., 2004; Hickman, 2005; Wolfe ve Piquero, 2011), ve ABD'deki diğer birkaç polis örgütüne (örneğin Gamarra, 2011; McDevitt vd., 2011; Pogarsky ve Piquero, 2004; Rothwell ve Baldwin, 2006; Schafer ve Martinelli, 2008; Smith, 2009), ayrıca bir polis eğitim tesisinde hizmet içi eğitim alan farklı birimlerden polis mensuplarına (örneğin Vito vd., 2011) da uygulanmıştır.

Son yirmi yıl süresince anket yirmiyi aşkın ülkede uygulanmış (örneğin ABD, Avusturya, Bosna Hersek, Çek Cumhuriyeti, Eritre, Ermenistan, Finlandiya, Güney Afrika, Güney Kore, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İsveç, Japonya, Kanada,

Macaristan, Malezya, Norveç, Pakistan, Polonya, Romanya, Slovenya, Türkiye) ve kıtalar, kültürler, yasal sistemler ve ekonomik durumlar arasında bir köprü vazifesi görmüştür. 14 ülkeden (ABD, Avusturya, Finlandiya, Güney Afrika, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İsveç, Japonya, Kanada, Macaristan, Pakistan, Polonya, Slovenya) bölümler ve bu ülkelerin karşılaştırmasını içeren giriş bölümünden oluşan *"The Contours of Police Integrity"* (Polis Bütünlüğünün Genel Hatları) başlıklı kitap 2004 yılında yayımlanmıştır (Klockars vd., 2004a).

Çalışmaların çoğunda yazarlar, sadece bir ülkedeki polis bütünlüğünün incelenmesine odaklanırlarken, az miktarda çalışmada yazarlar kendi ülkelerinden elde ettikleri sonuçları diğer ülkelerden elde edilen sonuçlarla, genellikle de ABD veri setiyle karşılaştırmışlardır (örn., Andreescu vd., 2012a; Johnson, 2003; Klockars ve Kutnjak Ivković, 1999; Khruakham ve Lee, 2013; Vito vd., 2011). Bu karşılaştırmaların çoğu, "Polis Bütünlüğünün Genel Hatları" başlıklı kitaptaki 14 ülkenin tümünü karşılaştıran giriş bölümüyle (Klockars vd., 2004b) birlikte, iki veya üç ülkenin karşılaştırılmasını içermiştir.

Araştırmacılar bazen örneklemlerini polis eğitim tesislerinden veya polis akademilerinden seçmişler (örneğin Andreescu vd., 2012a; Vito vd., 2011), bazen polis örgütlerinin sivil çalışanlarıyla (örneğin Rothwell ve Baldwin, 2006) veya polis akademisi öğrencileriyle (örneğin Klockars ve Kutnjak Ivković, 1999; Klockars vd., 2000; Kutnjak Ivković vd., 2002a) ilgilenmişlerdir. Polis bütünlüğünün genel hatlarıyla incelenmesine ek olarak, araştırmacılar bazen sadece ciddiyet değerlendirmeleri (örneğin Kutnjak Ivković vd., 2004; Klockars ve Kutnjak Ivković, 1999; Kutnjak Ivković, 2004a; 2004b; 2005b), bazen sadece sessizlik kuralı (örneğin Kremer, 2000; Kutnjak Ivković ve O'Connor Shelley, 2010; Kutnjak Ivković ve Sauerman, 2012; Rothwell ve Baldwin, 2007a; 2007b) bazense sadece disiplin işlemlerinin adil olarak algılanıp algılanmadığı (Kutnjak Ivković ve Klockars, 1998; Kutnjak Ivković ve O'Connor Shelley, 2010) gibi daha spesifik konulara ve boyutlara odaklanmışlardır. Ayrıca mıntıka (bölge) düzeyindeki farklılıkları (Greene vd., 2004; Yun, 2003), senaryo sıralaması farklılıklarını (Kutnjak Ivković, 2004b; Kutnjak Ivković ve Klockars, 2000; Kutnjak Ivković vd., 2002b; Kutnjak Ivković ve O'Connor Shelley, 2010; Lee vd., 2013; Pagon ve Lobnikar, 2000; Rothwell ve Baldwin, 2007a) ve ırk ve/veya cinsiyet farklılıklarını (Andreescu vd., 2012b;

Charles, 2009; McDevitt vd., 2011; Westmarland, 2005) incelemişlerdir. Bunlara ek olarak bazen, varsayımsal senaryolardaki vakaları gerçek mahkeme kararlarındaki vakalarla (örneğin Gottschalk, 2009a, 2009b) veya polis örgütlerinin disiplin işlemlerine yönelik istatistiklerle (örneğin Klockars vd., 2006) karşılaştırmışlardır.

Bu alanda çalışan araştırmacılar, başlangıçta çalışmalarının çoğunda, polis bütünlüğü yaklaşımını kılavuz olarak almakla birlikte, sessizlik kuralı ile disiplin işlemlerinin ne derece adil algılandığı arasındaki ilişkiyi kuramsallaştırmalarından bu yana yaklaşımlarını genişleterek çeşitlendirmişlerdir (örneğin Kutnjak Ivković ve Klockars, 1996; Kutnjak Ivković ve O'Connor Shelley, 2010). Diğer bazı araştırmacılar polis bütünlüğü yaklaşımını diğer yaklaşımlarla birleştirmişler veya polis bütünlüğü yaklaşımını kullanarak diğer yaklaşımları test etmişlerdir (örneğin Chappell ve Piquero, 2004; Long vd., 2013; Pogarsky ve Piquero, 2004; Smith, 2009; Zschoche, 2011).

Sonuç olarak son yirmi yılda, anketin orijinal versiyonuna dayanan araştırmalar küresel düzeyde büyük bir artış göstermiştir/göstermektedir. Fakat bugüne değin, polis bütünlüğünü örgütsel, grupsal/birimsel ve bireysel/mesleki boyutlarda ele alıp bir bütün olarak tek bir çalışma içerisinde araştıran herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu araştırma polis sapma davranışlarına karşı gösterilen tahammülsüzlüğün örgütsel olarak ne düzeyde olduğunu, bu düzeyin polis mensuplarının bireysel/mesleki ve grupsal/birimsel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve eğer farklılaşmışsa bu farkın kaynağının ne olduğunu ortaya çıkarmak suretiyle literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KKTC'DE POLİS SAPMASI

Polis sapmasının kökenleri, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir; çünkü polisler kaçınılmaz olarak bulundukları ülkenin kendine özgü tarihsel, sosyal, kültürel, yasal, politik ve ekonomik yapılarının bir parçasıdırlar ve bu yapılardan bağımsız olarak yorumlanamazlar. Polis sapması ile ilgili sorunların kaynağının ve çözüm yollarının da ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği bir gerçektir.

Bu gerçekten hareketle bu bölümde öncelikle "KKTC'ye genel bir bakış" ve "Kıbrıs'ta polisliğin tarihsel gelişimi" başlıklı ilk iki alt bölümde KKTC Polis Örgütü, içinde bulunduğu kendine özgü tarihsel, sosyal, ekonomik ve kültürel yapı ile birlikte değerlendirilmiştir. Üçüncü alt bölümde KKTC Polis Örgütünün kurumsal yapısına yer verilmiştir. Dördüncü alt bölümde polis sapmasını önlemeye yönelik örgütsel düzenlemeler ve yasal mevzuat tartışılmış, ardından beşinci alt bölümde KKTC Polis Örgütünün polis sapmasını kontrol etme teknikleri üzerinde durulmuştur. Altıncı alt bölümde ise KKTC'de polis sapmasına karşı mahkemelerin verdiği kararlar, sosyal ve politik çevrenin gösterdiği tepkiler ile birlikte değerlendirilmiştir. Bu bölümde son olarak KKTC Polis Örgütü yıllık faaliyet raporlarından derlenen polis sapmasının bilinen boyutuna yer verilmiştir.

3.1. KKTC'YE GENEL BİR BAKIŞ

Kıbrıs adası, Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının kesiştiği yerdedir. Politik ve kültürel olarak Avrupa'ya, coğrafi olarak da Ortadoğu'ya aittir. Sicilya ve Sardinya adalarından sonra Akdeniz'in üçüncü büyük adasıdır. Kıbrıs adasının kuzeyinde 15 Kasım 1983 tarihinde bağımsızlığını ilan eden KKTC yer alır. KKTC, 3.242 km²'lik yüzölçümü ile adanın %35,04 topraklarına sahiptir (İlseven, Hıdırer ve Tümer, 2012: 6). KKTC'nin güneyinde 5.509 km²'lik yüzölçümü ile adanın %59,56 topraklarına sahip olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi[5] (GKRY) ile, güneydoğusunda ise

[5] 1974 Türk müdahalesi; Kıbrıs adasının, Türkiye dışında uluslararası alanda tanınmış Kıbrıs Cumhuriyeti ve sadece Türkiye tarafından tanınmış KKTC olarak iki yönetimsel bölgeye ayrılmasına sebep olmuştur. Kıbrıs Cumhuriyeti, Kıbrıs Türklerini temsil etmediğinden, Türkiye tarafından GKRY olarak yeniden adlandırılmıştır.

İngiltere'nin Dikelya isimli askeri üssü ile sınırları vardır (İlseven vd., 2012: 6). 4 Aralık 2011 tarihinde KKTC'de gerçekleştirilen "Nüfus ve Konut Sayımı" sonuçlarına göre KKTC'nin de-jure[6] nüfusu 286.257 kişiden, de-facto[7] nüfusu ise 294.396 kişiden oluşmaktadır (KKTC Nüfus ve Konut Sayımı 2011, 2012: 2). KKTC'nin de-jure nüfusunun 2016 yılında 355.455'e[8] ulaştığı tahmin edilmektedir (KKTC Devlet Planlama Örgütü, 2017: 3). Resmi dili Türkçe, başkenti Lefkoşa, para birimi ise Türk Lirası'dır. 2017 yılı verilerine göre KKTC'de kişi başına düşen gayri safi milli hâsıla 51.798,5 TL'dir (KKTC Devlet Planlama Örgütü, 2018: 7). KKTC'nin; Lefkoşa, Gazimağusa, Girne, Güzelyurt, İskele ve Lefke olmak üzere altı ilçesi vardır. Yönetim şekli parlamenter demokrasi, idari yönetimi merkezi, siyasi yönetimi üniter yapı ve işleyişe sahiptir.

KKTC'nin nüfus yapısı, Kıbrıslı Türkler ve Türkiye'den gelen göçmenler olmak üzere esasen iki zümreden oluşmaktadır. Buna ilaveten Türkiye'den ve diğer ülkelerden KKTC'ye üniversite öğrenimi için gelenler, çalışmak için gelenler ve yerleşmeye gelenler de KKTC nüfusunun bir parçasıdırlar[9]. KKTC'de yaşayanlarının neredeyse tamamına yakınının dini inancı ise İslam'dır[10].

3.2. KIBRIS'TA POLİSLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Kıbrıs'ta polislik tarihinin kökenleri Osmanlı İmparatorluğu dönemine uzanır (Kayabaşı, 2017: 835). 1 Ağustos 1571 tarihinde Kıbrıs'ın Osmanlı İmparatorluğu tarafından fethinin ardından ada güvenliğini sağlamak üzere Anadolu'dan Kıbrıs'a birçok zaptiye getirilip yerleştirilmiş, bu sayede ada halkı uzun yıllar barış, huzur ve güvenlik içinde birlikte yaşamışlardır. 1839 yılına gelindiğinde Osmanlı İmparatorluğunca ilan edilen Tanzimat Fermanı, bir taraftan devlet yönetiminde

[6] De-jure nüfus: Sayımı yapılan kişilerin KKTC sınırları içerisindeki sürekli ikamet yerleri esasına göre belirlenen nüfustur. Sayım günü KKTC'de bulunan ancak KKTC'de geçici bir süre kalmak niyetiyle gelmiş olan kişiler de-facto nüfustan düşülmek ve yurt dışında geçici maksatlarla bulunduğu yakınları tarafından bildirilen kişiler eklenmek suretiyle belirlenen nüfustur.

[7] De-facto nüfus: Sayım günü KKTC sınırları içerisinde sayım anında kişilerin bulunduğu (veya sayıldığı) yere göre belirlenen nüfustur.

[8] 2006 ve 2011 nüfus ve konut sayımı sonuçları esas alınarak yeni yıl ortası de-jure nüfus tahmini serisine göre düzenlenmiştir.

[9] Ayrıca KKTC'nin doğusunda Dipkarpaz köyünde yaşayan 311 Kıbrıslı Rum (Dayıoğlu, 2014: 37) ve KKTC'nin kuzeyinde Koruçam ve Karpaşa köylerinde yaşayan 156 Kıbrıslı Maronit (Dayıoğlu, 2014: 89) de KKTC nüfusunun bir parçasıdırlar.

[10] KKTC'de yaşayan Kıbrıslı Türkler ile Türkiye'den gelen göçmenler genel olarak Müslüman; Kıbrıslı Rumlar Ortodoks Hristiyan ve Kıbrıslı Maronitler ise Maronit Hristiyan'dır.

yeniden yapılanma sürecini başlatmış, diğer taraftan İmparatorluk genelinde birçok mevki ve makam eliyle yürütülen iç güvenlik pratiklerinde yapılması düşünülen reformların da habercisi olmuştur. Tanzimat döneminin en önemli hedefi olan merkeziyetçilik, iç güvenlik yapılanmasının dönüşümünü de beraberinde getirmiştir.

Bu dönüşümün köşe taşlarından biri 1846 yılında Zaptiye Müşiriyeti'nin kurulmasıdır. Zaptiye birliklerinin bu kuruma bağlanması ile "Tevhid-i Zabıta" adı verilen ve 1879 yılına değin sürecek olan yeni bir dönem başlamıştır. İç güvenliğin sağlanması için gerekli nizamname ve tasarıları hazırlama ve uygulama amacı ile kurulan Zaptiye Müşiriyeti, 1846 yılında "Zaptiye Askerine Dair Nizâmât" başlığını taşıyan nizamnameyi hazırlamıştır (Sönmez, 2007: 2857). Zaptiye birliklerinin kuruluş, görev ve sorumluluklarını düzenleyen bu nizamname, 1840 yılından beri taşrada faaliyet gösteren birliklerin daha düzenli çalışması ve denetlenebilmesine yönelik hükümler içermektedir. Osmanlı Devleti'nde iç güvenlik reformları zaman zaman kesintiye uğrayarak, zaman zaman içinde bulunulan konjonktür gereği sadece pilot bölgeler seçilip uygulanarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Fakat çeşitli nedenlerle Kıbrıs'a birçok reform 1860'lı yılların sonlarına kadar yansıtılamamış ve Kıbrıs'ta 1846'daki sistemin uygulanmasına uzun yıllar devam edilmiştir.

1869 yılında gerçekleştirilen reformlar neticesinde çıkarılan "Asakir-i Zaptiye Hakkında Nizamname"[11] ve "Asakir-i Zabtiyenin Vazife-i Mülkiyelerine Dair Talimat"[12] isimli mevzuatlar bu kez taşranın geneline ve dolayısıyla Kıbrıs'a da yansımıştır. Bu dönemde Cezair-i Bahr-i Sefid[13] eyaletine bağlı bir sancak olarak yönetilen Kıbrıs adasının emniyet ve asayişini sağlamak ve esasen vergi tahsilinde kullanılmak üzere Kıbrıs'ta da bir Zaptiye Taburu kurulmuştur. 1870 yılında

[11] Bu Nizamname ile birlikte süvari (atlı) ve piyadelerden (yaya) oluşan Zaptiye Teşkilatı tekrardan ele alınmış ve askeri sisteme uyarlanarak; Alay (vilayetlerde), Tabur (sancaklarda), Bölük (kazalarda) ve Takım (nahiye ve köylerde) şeklinde düzenlenmiştir. Alayları Alay Beyi'nin, Taburları Tabur Ağası'nın, Bölükleri Bölük Ağası'nın, Takımları da Kol Vekili ve Kol Vekili Muavini'nin kumanda etmesi öngörülmüştür (Yağar, 2002: 640-643).

[12] Bu Nizamname ile de zaptiyelerin, mülkiye memurlarının emir ve komutasında görecekleri mülki görevleri düzenlenmiştir. Buna göre zaptiyelerin görevleri; kasaba ve köylerin içinde ve dışında suç işleyenleri yakalayıp yetkili makamlara teslim etmek, mahkûmları muhafaza etmek ve gerektiğinde nakillerini sağlamak, cezaevlerini idare etmek, kol gezmek ve karakol beklemek suretiyle kamu güvenliğinin devamlılığını sağlamak, yolların güvenliğini sağlamak, yangınları söndürmek, postalar ile devlete ait para ve eşyanın naklini sağlamak, pasaport memurlarına yardım etmek, askere davet edilenleri çağırmak ve toplamak, belediyeler tarafından yasal olarak kendilerine yüklenen işleri yapmak, devlet dairelerini beklemek, idare ve adliye dairelerinde muayyen bazı resmi işler yapmak ve bir yerden başka bir yere giden devlet memurlarına refakat etmekti (Alyot, 2008: 99-104).

[13] Cezair-i Bahr-i Sefid Eyaleti ile ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bakınız; Bostan, (2003: 61-67).

yürürlüğe giren ve taşraya da yansıyan "Asakir-i Zaptiyenin Vezaif-i Askeriyelerine Dair Talimat" ile zabtiyelerin askeri görevleri, talim ve terbiye şekilleri düzenlenmiş; ayrıca zaptiyelerin halktan parasını ödemeden atlarına yem ve kendilerine yiyecek ve içecek almalarının ve subay ve mülki amirlerinin özel işlerinde çalıştırılmalarının yasak olduğu belirtilmiştir (Alyot, 2008: 105).

1870'li yıllarda Kıbrıs'ta çeşitli görevler için Lefkoşa merkezinde konuşlanan zaptiyeler çoğunluğu oluşturmakta, kazalarda görev yapan zaptiyelerin sayısı oldukça az ve 700-800 köyün emniyetini sağlamada da yetersiz kalmaktaydı (Samani, 2006: 285-286). Osmanlı Devleti genelinde taşrada yaşanan sorunlar Kıbrıs'ta da yaşanmaktaydı. Adada artmaya başlayan hayvan hırsızlıkları karşısında mevcut zaptiye yetersiz kalmakta, merkezden takviye süvari ve piyade zaptiye istenmekte, zaptiyelerin maaşlarının ödenmesi konusunda sıkıntılar yaşanmakta ve maaşlarının durumu karşısında zaptiyeler göreve gittikleri köylerde, köy ahalisinden kendilerinin ve atlarının ihtiyaçlarını para ödemeden karşılamaktaydılar (Samani, 2006: 283-289; Zia, 1975: 88).

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti'nin içerisinde bulunduğu zor durumdan faydalanan İngiltere, 4 Haziran 1878'de[14] Osmanlı Devleti ile İttifak Anlaşması imzalayarak Kıbrıs adasını geçici bir süreliğine devralmıştır. İlerleyen günlerde adanın mülkiyeti, idaresi ve yasal mevzuatının ne olacağı ile ilgili sorunlar ortaya çıkmış ve bu anlaşma yetersiz kalmıştır. Bu nedenle yapılan 1 Temmuz 1878 tarihli I. Ek Anlaşma ile adanın idaresi İngiltere'ye devredilirken mülkiyeti Osmanlı'da kalmış ve 14 Ağustos 1878 tarihli II. Ek Anlaşma ile İngiltere, adadaki yönetimi süresince her türlü kanun ve sair mevzuatı yapma hakkını elde etmiştir (Çelik, 2012: 56-67; Kenan ve Balıkçıoğlu, 2012: 820-824).

1878 yılında Kıbrıs'ın idaresinin İngilizlere devredildiği dönemde, adada "Zabtiye Teşkilatı" adı altında bir güvenlik gücü bulunmaktaydı. Ardından İngilizler tarafından bu teşkilat yeniden yapılandırılmış ve adı *"Cyprus Military Police"* (Kıbrıs Askeri Polisi) olarak değiştirilmiştir. 1935 yılında İngilizler, polis eğitimini, polis rütbelerini, polis üniforma ve teçhizatlarını da kapsayacak şekilde Kıbrıs Askeri

[14] Her ne kadar Anlaşma iki ülkenin yetkilileri arasında 4 Haziran 1878 tarihinde imzalanmış olsa da, Osmanlı padişahı II. Abdülhamit Anlaşma'nın üzerine *"Hukûk-ı Şâhâneme asla halel gelmemek şartı ile muahedenameyi tasdik ederim"* ifadesini ilave ederek 15 Temmuz 1878 tarihinde Anlaşma'yı onaylamıştır (Gürel, 1984: 21-23; Çelik, 2012: 67; Kenan ve Balıkçıoğlu, 2012: 819).

Polisini yeniden yapılandırmışlar ve teşkilatın adını da "Cyprus Police Force" (Kıbrıs Polis Gücü) olarak değiştirmişlerdir (King, 1936: 4). 1950'li yıllara gelindiğinde, Kıbrıslı Rumlar, Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak için EOKA[15] Terör Örgütünü kurmuşlar; Kıbrıslı Türkler de bu terör örgütüne karşı savunma amaçlı Türk Mukavemet Teşkilatını (TMT)[16] kurarak Taksim[17] istemişler ve adadaki gerginlik ve şiddet günden güne tırmanmıştır.

Bu dönemde Kıbrıs'taki Rum polislerin EOKA'yı desteklemeleri ve polisin suçları önlemede yetersiz kalması üzerine, 1956 yılında İngiltere'den iç güvenlik uzmanlarından oluşan ve "Cyprus Police Commission" (Kıbrıs Polis Komisyonu) olarak adlandırılan bir heyet Kıbrıs'ı ziyaret ederek Kıbrıs'taki polis sistemini analiz etmiş ve İngiltere'de uygulanan Anglo-Sakson polis sisteminin Kıbrıs'ta da uygulanmasını tavsiye eden bir rapor hazırlamıştır (Armstrong, Studdy ve White, 1956: 1-48). Hazırlanan bu raporun ardından İngiliz Yönetimi tarafından, 1958 yılında Kıbrıs'a özgü yeni bir Polis Yasası hazırlanarak yayımlanmıştır.

1959 yılına gelindiğinde İngiliz Yönetimi süresince Kıbrıs için çıkarılan bütün yasalar İngiliz Yönetimi tarafından gözden geçirilip toparlanarak toplam 354 Fasıl (Chapter) ve 6 Cilt (Volume) halinde birleştirilerek yayımlanmıştır. Polis Yasası da, bu yasalar içerisinde Fasıl 285 Polis Yasası olarak yerini almıştır. İngiliz İdaresi, 1960 yılında İngiltere'ye iki askeri üs[18] ayırmak suretiyle adayı, kurulmasına öncülük ettiği iki etnik ulustan (Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar) oluşan tek bir devlete -Kıbrıs Cumhuriyeti- devrederek adadan ayrılmıştır.

16 Ağustos 1960 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ilan edilmesiyle birlikte "Kıbrıs Polis Kuvveti" (Cyprus Police Force) de kurulmuş oluyordu. İngiliz İdaresi döneminden farklı olarak, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin temelini oluşturan Zürih ve Londra Antlaşmaları gereğince oluşturulan yeni Kıbrıs Polis Kuvvetinin, Polis ve Jandarma olmak üzere iki kuvvete ayrılması ve teşkilat personelinin %70'inin

[15] EOKA (National Organization of Cypriot Fighters/Ethniki Organosis Kyprion Agoniston) Terör Örgütü: Adayı Yunanistan'a bağlamak için 1 Nisan 1955 tarihinde Kıbrıslı Rumlar tarafından adadaki İngiliz ve Türklere karşı kurulan silahlı bir terör örgütüdür.
[16] TMT: EOKA Terör Örgütünün şiddet hareketlerine karşı Kıbrıslı Türklerin savunmasını üstlenen, ilmi esaslara göre teşkilatlanan, hedefi tayin edilmiş, bilinçli bir politika izleyen ve devamlılık arzeden savunma teşkilatıdır. 1 Ağustos 1958, kuruluş tarihi olarak kabul edilir.
[17] Taksim: Kıbrıs sorununda adanın ikiye bölünmesini, Kıbrıslı Türklerin Türkiye'ye ve Kıbrıslı Rumların Yunanistan'a bağlanmasını savunan Türk tezi.
[18] Bu iki askeri üs Ağrotur ve Dikelya üsleridir ve halen İngiltere'nin egemenliğindedir.

Kıbrıslı Rumlardan ve %30'unun ise Kıbrıslı Türklerden oluşması öngörülmüştür. Ayrıca Zürih ve Londra Antlaşmalarına bağlı olarak 1960 yılında "Fasıl 285 Polis Yasası" tadil edilerek "Fasıl 285 Polis ve Jandarma Yasası" adını almıştır. Kıbrıs Cumhuriyeti ile birlikte kurulan yeni iç güvenlik sisteminin görev dağılımında, kentsel alanlar polis sorumluluğuna, kırsal alanlar jandarma sorumluluğuna verilmiş; Polis Kumandanı olarak bir Kıbrıslı Rum ve Jandarma Kumandanı olarak da bir Kıbrıslı Türk atanmıştır. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ve dolayısıyla Kıbrıs Polis Kuvvetinin ömrü üç yıl kadar kısa sürmüştür.

21 Aralık 1963 tarihinde Rumların kurduğu EOKA Terör Örgütünün yeniden harekete geçmesi üzerine adada iki toplum arasında etnik temelli silahlı çatışmalar baş göstermiştir. Rum polisler sözde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin –Kıbrıslı Rumların- iç güvenliğini sağlarken; Türk polisler, Kıbrıslı Türklerin yoğun olduğu bölgelere/kantonlara çekilerek bir taraftan Rumların saldırılarına ve vahşetlerine karşı Kıbrıs Türk toplumunun ve vatan toprağının savunmasında görev almışlar; diğer taraftan Kıbrıs Türk toplumunun iç güvenliğini sağlamışlardır. 1964 yılı, Kıbrıs Türk toplumunun, Kıbrıs Cumhuriyeti'nden dışlandığı ve kendi kurumlarını oluşturmaya başladığı bir yıl olarak tarihe geçmiştir. KKTC tarafından 1964 yılı KKTC Polis Örgütünün kuruluş yılı olarak kabul edilmekte ve her yıl 30 Haziranı içine alan hafta, polis haftası olarak kutlanmaktadır[19].

1965 yılında, Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatının kuruluş, görev ve faaliyetlerini düzenlemek amacıyla "Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatı Kuruluş, Görev, Faaliyet ve Disiplin Talimatı" çıkarılmıştır (KTEGM, 1965: 1). Bu talimatta, Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatının; Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı merkez (Emniyet Genel Müdürlüğü Karargâh) ve taşra (Lefkoşa, Baf, Girne, Gazimağusa, Lefke, Larnaka ve Limasol Emniyet Müdürlükleri) örgütlerinden oluştuğu belirtilmektedir (KTEGM, 1965: 1). Söz konusu talimat ile Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatı polis

[19] Her ne kadar KKTC Polis Örgütü resmi internet sitesinde, 30 Haziran 1964 tarihi, Kıbrıs Cumhuriyeti'nden ayrılan Türk polislerin tek bir çatı altında toplandıkları tarih olarak kabul edilse de, aslında bu tarih araştırılmaya muhtaçtır. Bu tarihten altı ay kadar önce, 5 Ocak 1964 tarihli Bozkurt Gazetesi'nde Girne Caddesi Merkezi Polis İstasyonu'nun artık "Kıbrıs Türk Emniyet Umum Müdürlüğü" olarak amme hizmeti göreceği (Bozkurt Gazetesi, 5 Ocak 1964: 2), yine 13 Ocak 1964 tarihli Halkın Sesi Gazetesi'nde ise "Kıbrıs Türk Emniyet Umum Müdürlüğü"nün Türklere hizmet vermeye başladığı (Halkın Sesi, 13 Ocak 1964: 4) ile ilgili haberler yer almaktadır.

mensuplarının görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra disiplinine de önem verilmiş ve bu bağlamda disiplin işlemleri de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğünün yıllık faaliyet raporlarının yayımlanmasına 1970 yılında başlanmıştır[20]. Ardından 1 Eylül 1970 tarihinden itibaren, polislik görevlerine ilişkin yol gösterici bilgiler içeren Emniyet Genel Müdürlüğü Haftalık Emirlerinin bütün Kaza Emniyet Müdürlüklerine yayımlanmasına başlanmıştır (KTEGM, 1971: 1). 1963 hadiselerinden sonra ilk kez 1970 yılında Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü, mesleğe polis memuru alımına başlayabilmiştir. 1970-84 yılları arasında polislik mesleğine seçilen adaylar, 3 aylık kısa dönem polis temel eğitiminden geçirilmişlerdir.

21 Aralık 1963 ile 1 Ekim 1974 tarihleri arasında Kıbrıs Türk toplumu tarafından çeşitli siyasi yönetimler kurularak varoluş mücadelesi sürdürülmüştür[21]. 1963-74 yılları arasını kapsayan neredeyse 11 yıllık mücadele döneminde Kıbrıslı Türk polislerin öncelikli görevi, Kıbrıslı Rumların saldırılarına ve vahşetlerine karşı, mücahitlerle omuz omuza vatan toprağını ve Kıbrıs Türk toplumunu savunmak olmuştur. Bu süreçte Kıbrıslı Türk polislerin üstlendikleri askeri ve polisiye görevler, daha çok sözlü ve gizli emirlerle yürütülmüş, yazılı kurallar geri planda kalmıştır.

15 Temmuz 1974 tarihinde Yunan Cuntası'nın, Rum Milli Muhafız Ordusu ve EOKA-B[22] Terör Örgütü ile birlikte Kıbrıs'ta da bir darbe yaparak iktidara el koyması üzerine (Aydoğdu, 2005:123), adadaki hem Türklerin hem de Rumların geleceğinden endişe eden Türkiye, tüm diplomatik yolları denedikten sonra uluslararası savaş hukuku ve garantörlük hakkı kapsamında 20 Temmuz 1974'te Birinci, 14 Ağustos 1974'te İkinci Barış Harekâtı'nı başlatarak adadaki darbe vahşetine son vermiş, adaya barış ve huzur getirmiştir. 16 Ağustos 1974'te yapılan Ateşkes Antlaşması ve 2 Ağustos 1975'te yapılan Viyana Antlaşması ile ada

[20] Ulaşabildiğimiz en eski yıllık faaliyet raporu "Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü 1969 yılı Faaliyet Raporu" başlığıyla 1970 yılında yayımlanmış olup (KTEGM, 1970), bu faaliyet raporunun ardından her yıl, yıllık faaliyet raporlarının yayımlanmasına devam edilmiş ve halen KKTC Polis Örgütü tarafından yıllık faaliyet raporlarının yayımlanmasına devam edilmektedir.

[21] Kıbrıs Türk Toplumu; 21 Aralık 1963 - 28 Aralık 1967 tarihleri arasında "Genel Komite", 28 Aralık 1967 - 21 Aralık 1971 tarihleri arasında "Geçici Kıbrıs Türk Yönetimi", 21 Aralık 1971 - 1 Ekim 1974 tarihleri arasında "Kıbrıs Türk Yönetimi" adları altında siyasi yönetimler kurmuştur (MEGVSB, 2010: 47).

[22] EOKA-B: 1971 sonrasında Türklerin yanı sıra adanın Yunanistan'a bağlanmasına karşı çıkan Rumlara da vahşet uygulayan silahlı bir terör örgütüdür.

halklarının bu güne kadar geçerliliğini koruyan sınırları belirlenmiştir (Alasya, 1988: 270). Bu bağlamda kuzeyde Türkler, güneyde Rumlar olmak üzere ada iki kesime ayrılmıştır. Kıbrıs Türk halkı bu ayrılma esnasında 1 Ekim 1974 - 13 Şubat 1975 tarihleri arasında "Otonom Kıbrıs Türk Yönetimi"ni, 13 Şubat 1975 tarihinde de Kıbrıs Türk Federe Devleti'ni kurmuştur (MEGVSB, 2010: 47). Kıbrıs Türk toplumu Kıbrıs Barış Harekâtı'nın ardından hızlı bir şekilde düzenli, güvenli ve istikrarlı bir yapıya kavuşmaya başlamıştır.

1977 yılında Kıbrıs Türk Federe Devleti Meclisi tarafından çıkarılan 19/1977 sayılı "Yasaların Türkçeleştirilmesi ve Birleştirilmesi Yasası" ile, İngiliz İdaresi döneminden kalma İngilizce yazılmış olan yasaların Türkçeleştirilmesi ve Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yıkılmasından sonra Kıbrıs Türk Yönetimleri tarafından Türkçe olarak çıkarılan değişiklik Yasaları ile birleştirilmesi karara bağlanmıştır. 1978 yılında tercüme ve birleştirme çalışmalarına başlanmış, 1988 yılında bu çalışmalar tamamlanmıştır[23].

15 Kasım 1983 tarihinde KKTC'nin kuruluşu ilan edilmiştir. Ardından 1984 yılında Fasıl 285 Polis ve Jandarma Yasası yürürlükten kaldırılarak yerine 51/1984 sayılı Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası yürürlüğe girmiştir. Aynı yıl, daha önce 3 ay olan polis temel eğitimi süresi 6 aya çıkarılmış ve polis okulu öğrencilerine daha kapsamlı bir eğitim verilmeye başlanmıştır. 1991 yılından itibaren KKTC Polis Örgütü tarafından Türkiye Polis Akademisi'ne lisans eğitimi için öğrenci gönderilmeye başlanmış, KKTC polis temel eğitimi ders müfredatında ise iyileştirmeler yapılmıştır.

2003 yılına gelindiğinde KKTC ile GKRY arasında kara giriş-çıkış kapılarının açılması ile birlikte -1974 yılından sonra ilk kez- iki toplum arasındaki etkileşim yeniden başlamıştır. 2005 yılında KKTC Polis Örgütüne, özellikle kara giriş-çıkış kapılarında görev yapmak üzere birçok kadın sivil hizmet görevlisi alınmasıyla birlikte, örgütün ezici çoğunluğu erkeklerden oluşan personel yapısı değişime uğramıştır. 2007 ve 2008 yıllarında KKTC Polis Örgütünün Polis Hizmetleri Komisyonu tarafından verilen bazı rütbelerdeki polis terfileri ile ilgili,

[23] Bu çerçevede İngilizce olan ve 6 ciltten oluşan Kıbrıs Yasaları'nın; 1. ve 2. cildi 1981'de, 3. cildi 1982'de, 4. cildi 1984'te, 5. cildi 1985'te ve son olarak 6. cildi ise 1988'de İngilizceden Türkçeye tercüme edilerek yayımlanmışlardır.

bazı polis mensuplarının açtığı idari davalar neticesinde uzun bir dava süreci yaşanmış ve bu davalar 2012 yılı içerisinde neticelenmiştir. Bu nedenle 2009-2012 yılları arasında terfi münhalleri açılamamıştır.

2008 yılı ile birlikte KKTC Polis Örgütünde suç kayıtlarının bilgisayar ortamına Suç Analizi ve İstatistiki Değerlendirme Programı'na (SAİD) kaydedilmesine başlanmıştır. Aynı yıl içerisinde KKTC Polis Örgütünün ilk nakil tüzüğü (Polis Örgütü İlk Atama, Yer Değiştirme ve Nakil Tüzüğü, 2008) yürürlüğe girmiş ve birçok polis mensubunun farklı görev bölgelerine ve farklı birimlere nakil edilmelerine başlanmıştır.

2009 yılında KKTC ve GKRY arasında iç güvenlik konularında yardımlaşmayı sağlamak amacıyla Birleşmiş Milletler (BM) sorumluluğundaki ara bölgede "Suç ve Suçlara İlişkin Bilgi Değişim Ofisi" kurulmuştur. 2011 yılına gelindiğinde ise yolsuzlukla daha etkin bir şekilde mücadele edebilmek için "Mali Suçlarla Mücadele Birimi" kurulmuştur.

2011 yılında Polis Yasası'nda özellikle terfi düzenlemelerine yönelik yasa tadilatı yapılmış, bu tadilata bağlı olarak da eskisi yürürlükten kaldırılarak yeni "Polis Örgütü Sınav Tüzüğü, 2011" yürürlüğe girmiştir. Aynı yıl disiplin düzenlemelerine yönelik olarak da yasa tadilatı yapılmış, bu tadilata bağlı olarak da "Polis Disiplin İşlemleri ile İstinaf Usülleri Tüzüğü, 2011" yürürlüğe girmiştir.

2013 yılında tadil edilerek yürürlüğe giren "Polis Mensuplarının Kılık Kıyafet Tüzüğü" ile KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının üniformaları değiştirilmiştir. Bu değişiklikle; haki ve nefti yeşil renklerde olan yazlık polis üniformalarının giyimine son verilmiş ve 49. Polis Günü etkinlikleri çerçevesinde 30 Haziran 2013 tarihinde açık mavi gömlek ve lacivert pantolon konseptinde yeni polis üniformalarının giyilmesine başlanmıştır. 2013 yılının önemli olaylarından bir diğeri, KKTC Polis Örgütü tarafından açılan terfi münhalleri neticesinde Polis Hizmetleri Komisyonu tarafından verilen bazı rütbelerdeki polis terfileri ile ilgili, yine bazı polis mensuplarının açtığı idari davalar neticesinde uzun bir dava sürecinin tekrar yaşanmasıdır. Bu davaların çoğunluğu 2018 yılı içerisinde neticelendirilmiştir. Bu ve benzeri nedenlerle 2013 yılından sonra bugüne değin halen terfi münhalleri açılabilmiş değildir.

2014 yılı Nisan ayında KKTC Polis Örgütünün resmi internet sitesi kurulmuş, 2014 yılı Aralık ayında ise "KKTC Polis Genel Müdürlüğü" adı ile facebook'ta devlet kurumu hesabı açılmıştır. Son yıllarda KKTC Polis Örgütünde Batılı anlamda Toplum Polisliği (Community Policing) popülerlik kazanmıştır. Bu çerçevede Suç Önleme Hizmetleri (SÖH) modeli, pilot bölge olarak seçilen Girne ilçesinde 2014 yılı Nisan ayıyla birlikte uygulamaya konulmuştur[24]. Bir yıllık pilot uygulamanın ardından devriye hizmetleri ile ilgili çalışma esasları belirlenmiş ve 2016 yılı Şubat ayı ile birlikte diğer İlçe Polis Müdürlükleri de, Girne'de uygulamaya konulan Suç Önleme Hizmetleri modeline göre devriye hizmetlerini yürütmeye başlamışlardır.

2015 yılından itibaren teorik olan 6 aylık polis temel eğitimine, 3 aylık pratik eğitim eklenmiştir. 2015 yılı Kasım ayında yeni "Polis Örgütü İlk Atama, Yer Değiştirme ve Nakil İşlemleri Tüzüğü"nün yürürlüğe girmesinin ardından, konu tüzük çerçevesinde gerçekleştirilen toplu nakillerle her defasında polis mensuplarının yaklaşık %10'unun mümkün mertebe ikamet ettikleri bölgelere en yakın polis birimlerine nakil edilmeleri sağlanmıştır. 2017 yılında yeniden Polis Yasası'nda terfi konularına yönelik tadilat yapılarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu tadilata bağlı olarak "Polis Örgütü Sınav Tüzüğü"nün yürürlüğe girmesi için çalışmalar ise halen devam etmektedir.

3.3. KKTC POLİS ÖRGÜTÜNÜN KURUMSAL YAPISI

KKTC Polis Örgütü, yetki ve görevlerini Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığına bağlı olarak yerine getirmektedir. Polis Örgütünün işleyişi, çalışması, yönetimi, gözetimi, disiplini ve denetimi Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı tarafından yürütülmekte, Güvenlik Kuvvetleri Komutanı bu görev ve yetkileri bakımından Başbakana karşı sorumlu olmaktadır (Polis Yasası, 1984: madde 3).

KKTC'de polisin temel yetki ve görevleri; emniyet ve asayişin, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin, kişi tasarruf ve konut dokunulmazlığının, yurttaşların can, mal ve namusunun korunması, sulh ve sükûnun sağlanması, suçların önlenmesi ve suçluların yakalanması olarak düzenlenmiştir (Polis Yasası, 1984: madde 85). KKTC Polis Örgütünün Merkez ve Taşra Örgütlerinin ve bunlara bağlı alt hizmet

[24] Proje öncesinde, pilot uygulamada görev alması planlanan 52 personele proaktif polislik uygulamalarını içeren devriye eğitimi verilmiştir.

birimlerinin görev ve yetki alanları ile polis mensuplarının bu hizmet birimlerine dağılımını, görev ve yetkilerini düzenlemek amacıyla 2005 yılında Polis Örgütü İç Örgütlenme Tüzüğü (2005) çıkarılmıştır. Söz konusu Tüzüğe göre KKTC Polis Örgütü, merkez ve taşra örgütlerinden oluşmaktadır.

KKTC Polis Örgütünün ana kuruluşunda; merkezde doğrudan Polis Genel Müdürüne bağlı üç Polis Müdürlüğü (Siyasi Polis Müdürlüğü, Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü, Özel Harekât Müdürlüğü) vardır. Polis Genel Müdürü Birinci Yardımcısı kanalıyla Polis Genel Müdürüne bağlı dokuz Polis Müdürlüğü (İdari Polis Müdürlüğü, Adli Polis Müdürlüğü, Trafik Müdürlüğü, İtfaiye Müdürlüğü, Polis Okulu Müdürlüğü, Muhaceret Müdürlüğü, İdari İşler ve Özlük İşleri Müdürlüğü, İletişim-Bilgi İşlem Müdürlüğü, Deniz Hava ve Limanlar Polis Müdürlüğü) vardır. Ayrıca Polis Genel Müdürü İkinci Yardımcısına bağlı Denetleme Kurulu ve ARGE (Araştırma Geliştirme) Birimi de vardır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1: KKTC Polis Örgütünün Ana Kuruluş Şeması

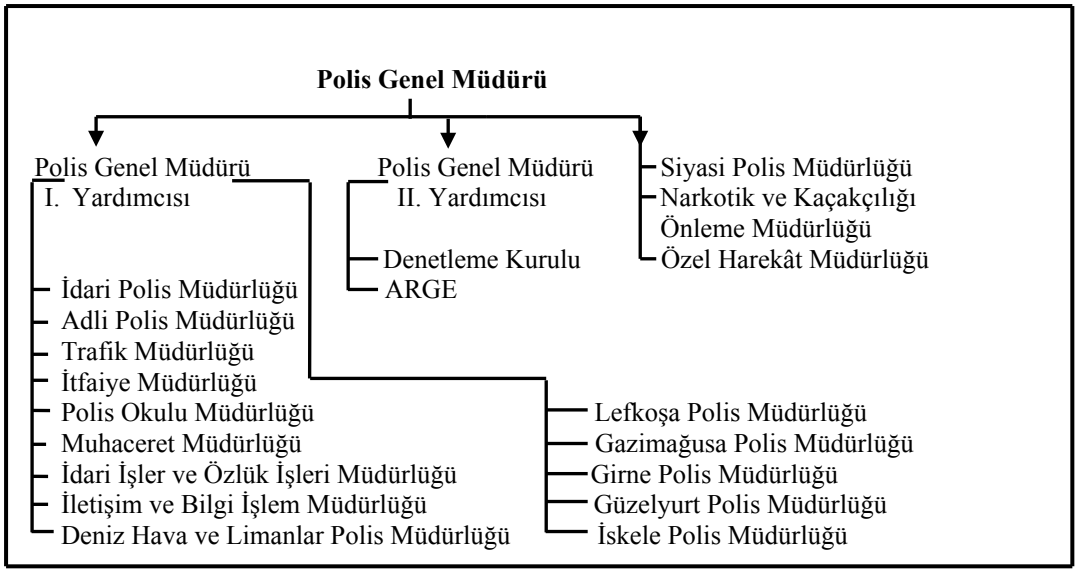

Kaynak: KKTC Polis Örgütü İç Örgütlenme Tüzüğü (2005).

Polis Örgütü Merkez Örgütünde suçları önlemeye yönelik olarak İdari Polis Müdürlüğü yer almaktadır. Kamu düzenini ve asayişi sağlamak, yurttaşların can, mal ve namusunu korumakla yükümlü olan bu bölümün, Taşra Örgütünde görev yapan merkez, varoş ve taşra karakolları bulunmaktadır. Polis Örgütü Merkez Örgütünde suçları aydınlatmaya yönelik olarak Adli Polis Müdürlüğü yer almaktadır. Bu

bölümün bünyesinde fotoğrafçılık ve parmak izleri, ses, iz, olay yeri ve görüntü incelemeleri, grafoloji, balistik, patlayıcı maddeler uzmanlık şubeleri ve sabıka kayıt şubesi bulunmaktadır. Bu şubeler, ilçelerdeki Adli Polis Amirliklerine gerektiğinde kriminalistik destek sağlamaktadır. Ayrıca bu Müdürlüğe bağlı olarak, 2009 yılında BM sorumluluğundaki ara bölgede faaliyete geçen Suç ve Suçlara İlişkin Bilgi Değişim Ofisi de bulunmaktadır. Her iki ülkenin (KKTC ve GKRY) ve BM'nin temsilcilerinin bulunduğu bu ofiste iki ülke arasında suç ve suçlara ilişkin bilgi değişimi sağlanmaktadır. 2011 yılında kurulan Mali Suçlarla Mücadele Birimi de Adli Polis Müdürlüğüne bağlıdır.

Trafik hizmetlerinin ülke düzeyinde yürütülmesinden ve yönlendirilmesinden Trafik Müdürlüğü sorumludur (Polis Yasası, 1984: madde 4/7). İtfaiye Müdürlüğü; ülke düzeyinde yangınla ve sel baskını, yer sarsıntısı gibi doğal afetlerle mücadele eden bölümdür (Polis Yasası, 1984: madde 4/8). Polis Okulu Müdürlüğü; polislik veya itfaiye hizmetlerini yürütmek üzere Polis Örgütüne alınan polis mensuplarını temel meslek bilgileri ile donatmak, yetiştirmek ve üst derecelere hazırlamakla görevli olan bölümdür (Polis Okulu Tüzüğü, 1985: madde 4).

Muhaceret Müdürlüğü; ülkeye giriş ve çıkışları denetlemek ve yurda giriş ve çıkış yapan yabancı uyrukluların kayıt işlemlerini ve denetimlerini yapmakla görevli olan bölümdür (Polis Yasası, 1984: madde 8/8). İdari İşler ve Özlük İşleri Müdürlüğü; Polis Örgütünün genel olarak kitabet, personel, maliye, lojistik, refah ve sair idari konularla ilgili işlemlerini yürüten bölümdür (Polis Örgütü İç Örgütlenme Tüzüğü, 2005: madde 30). İletişim ve Bilgi İşlem Müdürlüğü; Polis Örgütünün iletişim ve haberleşmesini sağlayan bölümdür (Polis Örgütü İç Örgütlenme Tüzüğü, 2005: madde 34). Polis Yasası, Polis Örgütü bünyesinde bir Deniz, Hava ve Limanlar Polis Müdürlüğü kurulmasını öngörmekle birlikte, personel, araç ve teçhizat olanaksızlıkları nedeniyle yasada yer almasına rağmen bu Müdürlük henüz kurulamamıştır.

Siyasi Polis Müdürlüğü; iç ve dış güvenlik konularında suç işlenmesini önceden öğrenebilip önlemek amacıyla bilgi toplamak ve değerlendirmekle görevli olan bölümdür (Polis Yasası, 1984: madde 4/6). Bu müdürlük merkezde yer almakta,

İlçe Polis Müdürlüklerinde ise direk merkeze bağlı şubeleri bulunmaktadır. Siyasi polis kısaca KKTC Polis Örgütünün istihbarat faaliyetlerini yürütmektedir.

Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü; uyuşturucu, kaçakçılık ve ülkeye yasa dışı girişle mücadele eden bölümdür (Polis Örgütü İç Örgütlenme Tüzüğü, 2005: madde 32). Bu müdürlük de merkezde yer almakta, Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne ilçelerinde şubeleri bulunmakta ve uyuşturucu ile mücadelede narkotik dedektör köpeklerini de kullanmaktadır. Bu bağlamda KKTC'de bir adet Köpek Eğitim Merkezi de bulunmaktadır. Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü tarafından, özellikle bağımlılık yaratan maddelerle mücadele kapsamında eğitim kurumlarına ve sivil toplum örgütlerine seminerler verilmektedir.

Özel Harekât Müdürlüğü; özellikle kanunsuz topluluk ve ayaklanma gibi kamu düzenini ve güvenliğini tehdit eden durumlarda, bu gibi yasa dışı faaliyetlerin bastırılmasında görev alan ve süratle bu tür yasa dışı faaliyetlere müdahale eden bölümdür.

Yukarıda merkez örgütü bölüm müdürlüklerinin görevleri kısaca izah edilmiştir. Merkez örgütünde ayrıca, Polis Genel Müdürü İkinci Yardımcısına bağlı olarak Denetleme Kurulu ve ARGE birimi yer almaktadır. Denetleme Kurulu; Polis Örgütünün Merkez ve Taşra Örgütlerinin teftiş ve denetimlerini yapmakta (Polis Yasası, 1984: madde 11/2), ARGE Birimi ise araştırma geliştirme faaliyetlerini yürütmektedir (Polis Örgütü İç Örgütlenme Tüzüğü, 2005: madde 35).

KKTC Polis Örgütünün Taşra Örgütü, Polis Genel Müdürü Birinci Yardımcısı kanalıyla Polis Genel Müdürüne bağlı beş İlçe Polis Müdürlüğünden oluşmaktadır (Şekil 3.1). Her İlçe Polis Müdürlüğü; (1) Adli Polis Amirliği, (2) Trafik Amirliği, (3) İdari İşler ve Özlük İşleri Amirliği, (4) Muhaceret Amirliği, (5) İdari Polis Amirliği (İdari Polis Amirliği bünyesinde Merkez, Varoş ve Taşra Karakolları), (6) İtfaiye Amirliği, (7) Nöbetçi Subaylık ve (8) Güvenlik ve Koruma Amirliği (ilgili ilçenin ihtiyacına göre) birimlerinden oluşmaktadır.

3.4. POLİS SAPMASINI ÖNLEMEYE YÖNELİK MEVZUAT

Bir polis örgütünün örgütsel kurallarının yönetim tarafından nasıl hazırlandığı, polis mensuplarına nasıl iletildiği ve polis mensupları tarafından nasıl algılandığı, polis

sapmasını önlemede tartışılmaz bir öneme sahiptir. Yüksek bütünlüğe sahip bir polis örgütü, polis sapma ve suçlarını yasaklayan resmi kuralların konulduğu, öğretildiği ve uygulandığı ve polis mensuplarının resmi kuralları bildiği ve desteklediği bir örgüttür (Kutnjak Ivković, 2015a: 5). Kıbrıslı Türkler, Kıbrıs Cumhuriyeti'nden dışlandıkları, ötekileştirildikleri, baskılandıkları, sindirilmeye ve yok edilmeye çalışıldıkları yıllarda (1963-1974), bir taraftan hayatta kalma ve tanınma mücadelesi verirlerken, diğer taraftan da kendi kurumlarını oluşturmaya önem göstermişlerdir.

1963 yılında Kıbrıs'ta iki toplum (Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar) arasında baş gösteren etnik temelli silahlı çatışmaların ardından, 1964 yılında Kıbrıs Türk toplumu, Kıbrıs Cumhuriyeti'nden ayrı olarak kendi kurumlarını oluşturmaya başlamıştır. 1964 yılında kurulan Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatı da oluşturulan bu kurumlardan birisidir. Bu çerçevede Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatı oluşturulurken disipline ayrı bir önem verilmiş ve 1965 yılında, Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatının kuruluş, görev ve faaliyetlerinin yanı sıra disiplin işlemlerinin de düzenlenmesi amacıyla "Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatı Kuruluş, Görev, Faaliyet ve Disiplin Talimatı" çıkarılmıştır. 1970 yılından itibaren Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü adı altında yıllık faaliyet raporlarının yayımlanmasına başlanmış ve aynı yıl polislik görevlerine ilişkin yol gösterici bilgiler içeren Emniyet Genel Müdürlüğü Haftalık Emirlerinin bütün İlçe Emniyet Müdürlüklerine gönderilmesine başlanmıştır.

1971 yılına gelindiğinde, Kıbrıslı Türklerin kurmuş oldukları "Geçici Kıbrıs Türk Yönetimi" (28 Aralık 1967 - 21 Aralık 1971) tarafından çıkarılan 2/1971 sayılı Değişiklik Yasası'yla; 1960 yılında kurulan ortak Cumhuriyetin Fasıl 285 Polis ve Jandarma Yasası'nda, tek taraflı olarak değişiklik yapılmış ve Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Kıbrıs Polis Kuvvetinden ayrı bir Türk Polis Teşkilatının da Kıbrıs'ta var olan Türk yönetimi altında yasa ile kuruluşu düzenlenmiştir. Bu değişiklik yasası ile Fasıl 285 Polis ve Jandarma Yasası'nda belirtilen Emniyet Genel Müdürünün Geçici Kıbrıs Türk Yönetimi'nin (GKTY) Emniyet Genel Müdürü anlamına geldiği ve yasada herhangi bir makama, daireye, şahsa yapılan atıfın GKTY'de ona tekabül edene yapılmış sayılacağı belirtilmiştir (GKTY Polis Değişiklik Yasası, 1971: madde 2).

Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatının daha düzenli bir yapıya kavuşturulabilmesi için, disiplin ve terfi konularına önem verilmiş ve 19 Temmuz 1972 tarihinde Polis (Disiplin) Nizamnamesi ve Polis (Terfi) (Tadil) Nizamnamesi Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 1970'li yılların başında, Kıbrıs Türk toplumunun ve tutukluların haklarına da önem verilmiş ve "Yargıç Kaideleri", "Emareler", "Cinai Suçlarla İlgili Şahit ve Zanlı Şahısların Sorgulanması", "Tutuklanacak Şahıslar Hakkında Uygulanacak Yöntem ve İşlemler" başlıklı Devamlı Talimatlar hazırlanarak, polisin sorgulama, tutuklama ve ifade alma uygulamalarına yön vermek üzere Polis Örgütünün tüm birimlerine gönderilmiştir. Böylece disiplin ve terfi sistemi ile birlikte, gerek tanık ve şikâyetçi gerekse zanlı ve tutuklu hakları konularında izlenecek prosedürler tüm polis mensuplarına öğretilmeye başlanmıştır. Yukarıda belirtilen devamlı talimatların yanı sıra, "Polis Aleyhine Şikâyetler" konusundaki devamlı talimatın da hazırlanarak örgütün tüm birimlerine yayımlanmasıyla, polis aleyhine yapılan şikâyetlerle ilgili konularda izlenecek prosedürler de belirlenmiştir.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra, Kıbrıs'ta iki toplum arasında sınırların çizilmesi ile birlikte adanın kuzeyinde çok daha düzenli ve güvenli bir hayata kavuşan Kıbrıs Türk toplumu, 1975'te temel, sosyal, ekonomik ve siyasal hakları içeren Kıbrıs Türk Federe Devleti Anayasası'nı kabul etmiştir. Kıbrıslı Türklerin, 1983'te KKTC'yi ilan etmelerinin ardından, 1984 yılında Kıbrıs Türk Polisine özgü KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası yürürlüğe girmiş ve yürürlükte olmasına rağmen güncelliğini yitiren Fasıl 285 Polis ve Jandarma Yasası yürürlükten kaldırılmıştır. 1985 yılına gelindiğinde, bugüne değin hiç bir maddesi değişikliğe uğramayan KKTC Anayasası yürürlüğe girmiştir.

İngiliz Sömürge Yönetimi döneminde, 1928 yılında yürürlüğe giren Ceza Yasası (Criminal Code) ve 1948 yılında yürürlüğe giren Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası (CMUY) (Criminal Procedurel Law) yapılan değişikliklerle birlikte bugün halen KKTC'de ceza yargı sisteminin temelini oluşturmakta, polisin adli soruşturmalarına yön vermektedirler. Bu yasal mevzuata ek olarak, 1964 yılında İngiltere'de yapılan tadilat öncesi İngiltere'de yürürlükte olan Yargıç Kaideleri (Judges Rules), halen KKTC'de kullanılmaya devam edilmekte, polis mensupları bu kaidelere göre sorgulama yapmakta ve ifade/gönüllü ifade temin etmektedirler.

CMUY, işlenen bir suçla ilgili soruşturmayı başlatma yetkisini polise vermiştir (CMUY, 1982: madde 4). KKTC Anayasası'nda ceza davalarının kovuşturmasının Başsavcılığa ait olduğu belirtilmekle beraber, ceza davalarının soruşturması genel olarak polis tarafından yürütülmektedir. CMUY'da polisin müzekkeresiz olarak tutuklama, tutuklama esnasında güç kullanımı, tutuklu şahısların üzerlerinin aranması, ev ve diğer yerlerin aranması gibi geleneksel polis görevleri düzenlenmiştir. Bununla birlikte ceza davasında yer alan aktörlerden kan, kıl ve idrar örneklerinin, ses ve görüntü kayıtlarının alınmasında izlenecek kurallar ve prosedürler ise CMUY'da halen düzenlenmemiştir.

Polislik mesleğinin doğrudan düzenlendiği mevzuatın diğer bir parçası da Polis Yasası'nda (1984) yer almaktadır. Polis Örgütünün yetki ve görevleri Polis Yasası'nın 8. maddesinde, polis mensuplarının görev ve yetkileri ise Polis Yasası'nın 83'ten 96'ya kadar olan maddelerinde düzenlenmiştir. Polisin temel yetki ve görevleri; emniyet ve asayişin, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin, kişi tasarruf ve konut dokunulmazlığının, yurttaşların can, mal ve namusunun korunması, sulh ve sükûnun sağlanması, suçların önlenmesi, suçluların yakalanması gibi geleneksel polis görevlerini içermektedir (Polis Yasası, 1984: madde 85). Polis Yasası'nda ayrıca, polisin silah taşıma, ateş etme, vücut ölçüsü alma, ses kaydı alma, parmak ve avuç içi izi alma, fotoğraf çekme gibi yetkileri de düzenlenmiştir. Fakat halen Polis Yasası'nda; masumiyet karinesi, meşru güç kullanımı, makul şüphe, işkence, hesap verebilirlik ve şeffaflık gibi temel insan hakları konsepti düzenlenmemiştir. Bunlara ek olarak, polisin sanığa haklarını bildirmemesi veya yargıç kaidelerine aykırı hareket etmesi Polis Yasası'nda spesifik olarak birer disiplin suçu olarak düzenlenmemiştir.

KKTC Polis Yasası'nın 51'den 62'ye kadar olan maddeleri, polis mensuplarının bağlı olduğu yasakları düzenlemektedir. Bu çerçevede polis mensuplarının bağlı oldukları yasaklar şunlardır; siyasal faaliyette bulunma yasağı (madde 51), ayrıcalık tanıma yasağı (madde 52), sendika kurma ve toplu eylemde bulunma yasağı (madde 53), grev yasağı (madde 54), toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılma yasağı (madde 55), bilgi ve demeç verme yasağı (56), hediye alma ve çıkar sağlama yasağı (madde 57), gizli bilgileri açıklama yasağı (madde 58), başka iş yapma yasağı (59), ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma

yasağı (madde 60), seçimlerde aday olma yasağı (madde 61) ve Polis Yasası'nda açıkça belirtilen yasaklar dışında kalan alanlarda Kamu Görevlileri Yasası'nın kamu görevlilerine ilişkin yasakları (madde 62).

KKTC Polis Örgütünde disiplin suçu işleyen polislere verilebilecek disiplin cezaları ise Polis Yasası'nın 115. maddesinde düzenlenmiştir. Disiplin cezalarının türleri aşağıda belirtilmiştir (Polis Yasası, 1984: madde 115):

(1) Uyarma Cezası: Polis mensubuna, görevinde veya davranışlarında daha özenli olması gerektiğinin yazılı olarak bildirilmesidir.

(2) Kınama Cezası: Polis mensubuna görevinde ve davranışlarında kusurlu sayıldığının yazılı olarak bildirilmesidir.

(3) Kademe İlerlemesini Kısa veya Uzun Süreli Durdurma Cezası:

(a) Kısa Süreli Durdurma Cezası: Polis mensubunun bulunduğu kademede ilerlemesinin altı aya kadar durdurulmasıdır.

(b) Uzun Süreli Durdurma Cezası: Polis mensubunun bulunduğu kademede ilerlemesinin, eylem veya davranışın ağırlığına göre on sekiz aya kadar durdurulmasıdır.

(4) Meslekten Çıkarma veya Rütbe İndirimi Cezası: Polis mensubunun görevle ilişkisinin sürekli olarak kesilmesidir. Meslekten çıkarılan polis mensubu kamu görevinden de çıkarılmış sayılır ve bir daha kamu görevlisi olarak göreve alınamaz.

3.5. POLİS SAPMASINI KONTROL ETME TEKNİKLERİ

Polis sapmasını tespit etmek ve soruşturmak için polis örgütleri tarafından çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Bugün dünyanın birçok gelişmiş demokratik ülkesinde polis sapmasını kontrol etmede; adli (cezai) ve idari (disiplin) soruşturmalar gibi reaktif olan tekniklerin yanı sıra; polis etik eğitimi, bütünlük testi ve proaktif soruşturmalar gibi daha proaktif olan çeşitli kontrol etme teknikleri de kullanılmaktadır.

KKTC Polis Örgütünde polis sapmasını kontrol etme teknikleri daha çok reaktif olan mekanizmaları içermektedir. Bu kontrol faaliyetleri; adli (cezai) ve idari (disiplin) soruşturmalar ve Denetleme Kurulu faaliyetleri gibi reaktif olan teknikleri

içermektedir. Diğer taraftan KKTC mevzuatında, bireylerin ve kuruluşların polisi şikâyet edebilme hakkı özel olarak düzenlenmemiştir. Uygulamada herhangi bir birey veya kuruluş, bir polis mensubu hakkında herhangi bir şikâyette bulunmak isterse; bu şikâyetini polis mensubunun çalıştığı polis birimine, bu birimin bağlı olduğu Polis Müdürlüğüne veya Polis Genel Müdürlüğüne –PGM Denetleme Kuruluna- yapabilmektedir. Eğer şikâyet konusu suç, şikâyette bulunulacak olan polis mensubunun çalıştığı birim veya birimin bağlı olduğu Polis Müdürlüğünün mıntıkası haricinde işlenmiş bir suç ise, söz konusu şikâyet, suçun işlendiği mıntıkadan sorumlu polis birimine, bu birimin bağlı olduğu Polis Müdürlüğüne veya Polis Genel Müdürlüğüne –PGM Denetleme Kuruluna- de yapılabilmektedir. Bunların yanı sıra KKTC Başsavcılığının merkezdeki veya ilçelerdeki herhangi bir Hukuk Dairesine de şikâyette bulunulabilmektedir.

KKTC Polis Örgütünde, polis sapmasını kontrol etme tekniklerini; (1) Polis Örgütü Denetleme Kurulu faaliyetleri, (2) İdari suçlarla ilgili disiplin işlemleri, (3) Adli suçlarla ilgili ceza soruşturmaları olmak üzere üç başlık altında toplamak mümkündür. Bu başlıklar aşağıda ayrı ayrı izah edilmiştir.

3.5.1. Polis Örgütü Denetleme Kurulu Faaliyetleri

Polis Örgütü Denetleme Kurulu, Polis Örgütünün Merkez ve Taşra Örgütlerinin teftiş ve denetimlerini yapan birimdir. Denetleme Kurulu, kurul başkanınca hazırlanan ve Polis Örgütünün tüm birimlerine önceden duyurulan bir yıllık program çerçevesinde, bildirimli denetimlerini yerine getirmektedir (Polis Yasası, 1984: madde 11/4/b). Denetleme Kurulu, esasen tüm birimleri yılda bir kez, bazı birimleri ise ayda bir kez bildirimli olarak denetlemektedir. Ayrıca herhangi bir zamanda önceden haber vermeksizin herhangi bir birimi bildirimsiz olarak denetleme hakkına da sahiptir.

Denetleme Kurulu, denetlediği birimlerdeki her türlü iş ve işlemleri, uygulamaları, çalışanların görevleriyle ilgili tutum, eylem ve davranışlarını teftiş etmek, denetlemek, incelemek ve gerektiğinde soruşturmakla görevli ve yetkilidir (Polis Yasası, 1984: madde 11/4/a). Bunlara ek olarak Denetleme Kurulu, Polis Genel Müdürünün gerekli gördüğü konularda doğrudan doğruya teftiş, inceleme, araştırma, soruşturma ve denetleme yapmakla da yetkili ve görevlidir (Polis Yasası, 1984: madde 11/5/a).

3.5.2. İdari Suçlarla İlgili Disiplin İşlemleri

KKTC Polis Örgütünün disiplin işlemleri prosedürü, Polis Yasası'nın 106'dan 125'e kadar olan maddeleri ve Polis Disiplin İşlemleri ile İstinaf Usulleri Tüzüğü (2011) ile düzenlenmiştir. KKTC Polis Örgütünde görevli bir polis mensubu aleyhine disiplin soruşturması açılabilmesi için; polis mensubunun, Polis Yasası, yürürlükteki diğer yasa, tüzük ve yönetmeliklerin öngördüğü ödev ve yükümlülükleri yerine getirmemesi, yetkilerini kötüye kullanması, amirlerinin yasal emirlerine ve bağlı olduğu yasaklara uymaması ve bir polis mensubuna yakışmayan davranışlar içine girmesi gerekmektedir (Polis Yasası, 1984: madde 106). Bu tür davranışlarda bulunan bir polis mensubunun görev yaptığı birimin bağlı olduğu müdürlüğün polis müdürü, söz konusu polis mensubu aleyhine disiplin soruşturması açmaya yetkilidir. Polis müdürü, bir polis mensubu aleyhine disiplin soruşturması açmaya karar vermesi durumunda, soruşturmayı yürütmek üzere bir subayı "Soruşturma Subayı" olarak atamaktadır (Polis Yasası, 1984: madde 106/1).

Disiplin soruşturmasının açılması ve soruşturma subayının atanmasının ardından, soruşturma subayı, hakkında soruşturma yapmak üzere görevlendirildiği polis mensubuna, soruşturmaya neden olan eylem ve davranışlarını yazılı olarak derhal bildirerek suç duyurusunda bulunmaktadır (Polis Disiplin İşlemleri İle İstinaf Usulleri Tüzüğü, 2011: madde 4). İtham edilen polis mensubunun, soruşturma subayına veya soruşturmanın açılmasını emreden polis müdürüne veya polis genel müdürüne yazılı veya sözlü bir ifadede bulunma hakkı vardır; eğer herhangi bir ifade vermek istemezse susma hakkını da kullanabilmektedir (Polis Disiplin İşlemleri İle İstinaf Usulleri Tüzüğü, 2011: madde 5).

Disiplin soruşturmasının geciktirilmeden yapılması, görevlendirmenin yapıldığı tarihten başlayarak 15 gün içinde tamamlanması ve hazırlanan disiplin dosyasının bir raporla birlikte soruşturma emrini veren makama sunulması gerekmektedir (Polis Yasası, 1984: madde 106). Polis müdürü, kendisine sunulan disiplin dosyasını ve raporunu inceledikten sonra, ilgili polis mensubunun bir disiplin suçu işlemiş olabileceği sonucuna vardığı takdirde, iddia makamı (polis disiplin savcısı) olarak görev yapmak üzere bir polis subayını görevlendirmektedir (Polis Yasası, 1984: madde 106/8).

2011 yılından önce disiplin yargılamaları, her müdürlüğün (İlçe Polis Müdürlüğü veya Polis Genel Müdürlüğü Bölüm Müdürlüğü) kendi bünyesinde ilgili müdürün emrinde çalışan subaylar içerisinden seçerek atadığı aktörler (disiplin soruşturma subayı, disiplin savcısı ve disiplin yargıcı) tarafından yapılarak karara bağlanmakta, ardından bu kararı soruşturma emrini veren polis müdürünün kendisi tetkik ederek ilgili polis mensubuna bildirmekte, şayet konu polis mensubu karara itiraz etmek isterse Polis Hizmetleri Komisyonuna istinaf edebilmekteydi.

2011 yılında Polis Yasası'nda yapılan değişiklikle birlikte, disiplin yargılamasının, Polis Örgütü Disiplin Komisyonu tarafından yapılacağı hükme bağlanmıştır (Polis Yasası, 2011: madde 107/1). Söz konusu komisyon, bir başkan ve yedi üyeden oluşmaktadır. Başkan, Polis Örgütündeki en kıdemli polis müdürü olmakla birlikte, üyeler her yıl Ocak ayında bir yıllık süre için Polis Genel Müdürü tarafından atanmaktadır. Eğer polis mensubu Polis Yasası'nın 115(1) (uyarma) veya 115 (2) (kınama) maddelerinde belirtilen disiplin suçlarından birini işlemekle itham edilmişse, yargılamayı yapmak üzere Disiplin Komisyonu üyelerinden sadece biri -disiplin yargıcı olarak-; eğer Polis Yasası'nın 115(3) (kademe ilerlemesini durdurma) veya 115(4) (meslekten çıkarma veya rütbe indirimi) maddelerindeki eylem ve davranışlardan birini işlemekle itham edilmişse, yargılamayı yapmak üzere Disiplin Komisyonu üyelerinden üçü -Disiplin Heyeti olarak- Polis Genel Müdürü tarafından görevlendirilmektedir (Polis Yasası, 2011: madde 107).

Disiplin suçu işlemekle itham edilen polis mensubu, disiplin yargılaması sürecinde aktif rol oynamakta; soruşturmayla ilgili tüm belgeleri inceleyebilmekte, delil sunabilmekte, tanık dinletebilmekte, kendisini ya doğrudan doğruyaya bir meslektaşı ya da bir avukat vasıtasıyla savunabilmektedir (Polis Yasası, 1984: madde 109/2). Disiplin yargılaması sonunda suçlanan polis mensubu suçsuz bulunursa beraat ettirilmekte; suçlu bulunursa Polis Yasası'nın 115. maddesinde düzenlenen disiplin cezalarından biri veya birkaçı (eğer birkaç suçtan itham edilmişse) ile cezalandırılabilmektedir. Disiplin yargılaması neticesinde suçlu bulunan bir polis mensubuna verilebilecek disiplin cezaları dört kategoriye ayrılmaktadır: (1) uyarma, (2) kınama, (3) kademe ilerlemesinin durdurulması; (3a) kısa süreli durdurma (6 aya kadar) ve (3b) uzun süreli durdurma (18 aya kadar) ve (4) meslekten çıkarma veya rütbe indirimi (Polis Yasası, 1984: madde 115). Kademe ilerlemesinin durdurulması

cezasının verilmesi mümkün olmayan istisnai durumlarda ise, bu ceza yerine polis mensubunun brüt aylığının 1/10'u kesilebilmekte ve bu durumun tekrarlanması halinde ise işine son verilebilmektedir (Polis Yasası, 1984: madde 119/2).

Bir polis mensubunun, Ceza Yasası veya yürürlükteki diğer yasalar uyarınca suç sayılan bir eylem veya davranıştan ötürü yetkili mahkeme önünde hakkında ceza kovuşturması yapılması halinde, başlatılmış olan disiplin kovuşturma ve soruşturması dava sonuna kadar durdurulmakta; polis mensubu, mahkemece beraat ettirilmiş olmakla birlikte, ceza soruşturmasında itham konusu olmayan davranış ve eylemleri ile ilgili olarak, disiplin soruşturmasına bağlı tutularak yargılanabilmektedir (Polis Yasası, 2011: madde 113). Disiplin yargılaması tamamlandıktan sonra, ilgili polis mensubu kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten başlayarak 14 gün içerisinde Polis Hizmetleri Komisyonuna istinafta bulunabilmektedir (Polis Yasası, 2011: madde 123/1). Polis Hizmetleri Komisyonunun istinaf kararına karşı, ilgili polis mensubu Yüksek İdare Mahkemesine dava açma hakkına sahiptir (Polis Yasası, 1984: madde 35). Yüksek İdare Mahkemesi'nin kararı ise kesindir.

3.5.3. Adli Suçlarla İlgili Ceza Soruşturmaları

KKTC Anayasası'nda ceza davalarının kovuşturmasının KKTC Başsavcılığına ait olduğu belirtilmekle birlikte, ceza davalarının soruşturması genel olarak suç dosyasının tamamlanması aşamasına kadar Polis Örgütü tarafından yürütülmektedir. CMUY, işlenen bir suçla ilgili soruşturmayı başlatma yetkisini genel olarak polise vermiştir (CMUY, 1959: madde 4/1)[25]. Bir polis mensubunun adli bir suç işlemesi ve adli bir suç işlediğinin Polis Örgütü tarafından öğrenilmesi üzerine, genellikle suçun işlendiği mıntıkadan sorumlu İlçe Polis Müdürlüğü tarafından ilgili polis mensubu aleyhine ceza soruşturması başlatılmaktadır.

İlçe Polis Müdürlüğü bünyesindeki Adli Şube veya Karakol –hangi birimin mıntıkasında suç işlenmiş ise- tarafından ceza soruşturması yürütülmekte ve ilgili polis mensubu aleyhine suç dosyası düzenlenmektedir. İşlenen suçun kamuoyunda

[25] Ayrıca KKTC Bakanlar Kurulu, uygun gördüğü bir kimseyi ismen veya mevki icabı işlenen herhangi bir suç ile ilgili olarak soruşturma yapmak için yetkilendirebilmektedir (CMUY, 1959: Madde 4/2).

çok büyük infiale neden olduğu durumlarda, polis aleyhine ceza soruşturmaları KKTC Başsavcılığının Merkez veya İlçe Hukuk Dairelerinde görevli Savcıların sorumluluğunda yürütülebilmektedir. Fakat bu gibi hallerde bile soruşturmadan sorumlu savcının nezaretine mutlaka bir polis subayı verilmekte ve soruşturma ile ilgili bütün işlemler (ifade alma, arama, tutuklama, yapılan soruşturma ile ilgili ifade ve rapor yazma, suç dosyasını düzenleme) söz konusu polis subayı eliyle, ilgili Savcının talimatları doğrultusunda yürütülmektedir.

3.6. POLİS SAPMASINA KARŞI MAHKEMELERİN VERDİĞİ KARARLAR, SOSYAL VE POLİTİK ÇEVRENİN GÖSTERDİĞİ TEPKİLER

Polis örgütlerinin görev yaptığı sosyal ve politik çevrenin polis sapmasına karşı gösterdiği tepkiler, ayrıca mahkemelerin verdiği kararlar, polis örgütlerindeki polis bütünlüğü düzeyini dolaylı olarak etkilemektedir. Toplumlar, polis sapmasına karşı müsamahasız bir kültür oluşturarak ve bu kültürü besleyerek, çalışanlarının etik davranmaları adına belli kuralları yürürlüğe koyarak ve bu kuralları öğretip uygulayarak (veya tam tersine, bunları yapmayı başaramayarak) kamu görevlilerinin görevlerini kötüye kullanma düzeyini şekillendirirler (Kutnjak Ivković, 2015a: 10).

Polis sapmasına karşı mahkemelerin verdiği kararlar, sosyal ve politik çevrenin gösterdiği tepkiler, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. KKTC özelinde son on yıllık dönem incelendiğinde, polis sapması ile ilgili çeşitli skandallar göze çarpmaktadır. Bu skandallardan birincisi 2011 yılında, 12 kişinin KKTC Polis Örgütü Karakollarında işkence gördüklerine dair iddialarını içeren dilekçelerinin KKTC Meclisince dikkate alınarak bu kapsamda Meclis Araştırma Komitesi (MAK) kurularak araştırma başlatılmasıdır (MAK Raporu, 2011). Bu polis vahşeti (police brutality) iddiaları KKTC Meclisine taşınmış ve KKTC basınında büyük yankı uyandırmıştır. Ardından KKTC Meclisi bünyesinde, işkence iddialarını araştırmak üzere "Polis Örgütü Karakollarında Tutuklulara İşkence Yapılıp Yapılmadığı Hakkında Meclis Araştırma Komitesi" adı altında bir komite oluşturulmuştur (MAK Raporu, 2011). Konu işkence iddiaları içerisinde meclis tarafından üzerinde en fazla durulan, aynı zamanda basında en fazla gündem olan, Girne Polis Müdürlüğü Adli Şube Amirliğince altı yaşındaki bir kız çocuğuna tecavüz etme suçlamasıyla tutuklanan Türkiye vatandaşı erkek bir şahsın poliste tutuklu kaldığı süre içerisinde

polis tarafından makatına cop sokulmak suretiyle işkence gördüğü iddiası olmuştur[26] (EHA, 2011; Haber 7, 2011).

Meclis Araştırma Komitesi, sonuç raporunda işkencenin var olduğu tespitinde bulunmuş ve bu rapor meclis tarafından oy birliğiyle kabul edilmiştir (MAK Raporu, 2011). Komite, işkencenin önlenebilmesi için yasal düzenlemenin bir an önce yapılması gerektiğini[27], bu olayın "*hiçbir şekilde mazur gösterilmeyecek şekilde canavarca işlenmiş bir olay ve vahim insan hakkı tecavüzü*" olduğunu, söz konusu şahsın sorgulanmasında yer alan şube amirleri ile ilgili personelin sorgulanmak üzere ve her hâlükârda bu sorgulanma sonuçlanıncaya kadar açığa alınmalarını tavsiye etmiştir (MAK Raporu, 2011). Bunun üzerine savcılık nezaretinde bir polis subayı eliyle soruşturma başlatılmış, fakat mesele mahkemeye taşınamamıştır. 2014 yılında Türkiye'de İnsan Hakları Derneği (İHD) tarafından yayımlanan 2013 yılı Türkiye İnsan Hakları İhlalleri Raporu'nda, Kıbrıs'a da yer verilerek, bu meseleye değinilmiş ve işkence yapıldığına dair Meclis raporu açıklanmasına rağmen ilgili polis mensuplarının halen görevleri başında olduklarına ve müştekinin savcılığa şaibeli bir şekilde işkence görmediği beyanını vererek Türkiye'ye geri gönderilmesine değinilmiştir (İHD, 2014: 548).

2011 yılında KKTC Polis Örgütünün yüzleştiği ikinci bir skandal, Girne Polis Müdürlüğüne bağlı Lapta Polis Karakolunda görevli üç polis memurunun ehliyetsiz araç kullanan bir lise öğrencisine ve beraberindeki arkadaşına polis şiddeti (police violence) uygulamaları ile ilgilidir. Bu olay KKTC basınında günlerce yer almış ve söz konusu polisler aleyhine KKTC Polis Örgütü tarafından başlatılan soruşturma, 2012 yılında üç polis memurunun da mahkeme tarafından suçlu bulunmalarıyla sonuçlanmıştır. Yargılamanın tamamlanmasının ardından mahkeme, polisleri suçlu

[26] Bu olayda polis tarafından şüphe üzerine tutuklanan ve sorgulanan şahsı suça bağlayıcı herhangi bir şahadet veya delil tespit edilememiş ve konu şahıs birkaç gün polis nezaretinde kaldıktan sonra serbest bırakılmıştır.

[27] Yeri gelmişken şunu da belirtmek gerekir ki, her ne kadar KKTC otoriteleri, Avrupa Birliği'nin "İşkence ve Diğer Zalimane Gayrı İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşmesi"ni 2004 yılında tek taraflı olarak Meclis'ten geçirdikleri onay yasası ile KKTC iç hukukunun bir parçası haline dönüştürmüş olsalar da, sözleşmeye göre işkence ve insanlık dışı muamele suçlarının cezalandırılması için gerekli yasal mevzuat halen yapılmamıştır.

bulmuş ve her üç polis memurunu da ikişer ay hapis cezasıyla cezalandırmıştır (Yargıtay Ceza D. 10/2012, Hüküm: 4)[28].

2011 yılında KKTC Polis Örgütünün yüzleştiği üçüncü bir skandal, Girne Polis Müdürlüğüne bağlı Lapta Polis Karakolu ve Adli Şube Amirliğinin ortaklaşa yürüttüğü adli bir soruşturma esnasında geceleyin ev açma, ikametgâhtan sirkat ve kasti hasar suçlamalarıyla tutuklanan şüphelinin polis amirleri ve memurları tarafından kendisine ifade vermesi için işkence yapıldığı iddiası ile ilgilidir. Bu polis vahşeti (police brutality) ve ifadeye zorlama (police coercion to give a statement) iddiaları KKTC basınında günlerce yer almıştır. Sanık aleyhine geceleyin ev açma, ikametgâhtan sirkat ve kasti hasar ithamlarıyla ilgili ceza davası açılmış ve sanık Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmıştır. 2014 yılında sonuçlanan davada, mahkeme duruşma içinde duruşma yaparak, polis tarafından sanığın yaptığı iddia edilen gönüllü ifadenin ve sanığa yapılan yazılı dava tebliğine verdiği iddia edilen cevabın, sanıktan gönüllü olarak alınmadığı (Girne A.C.M. D. 7014/12, Ara Karar: 38) kararına varmış ve neticede sanığın beraatına karar vermiştir (Girne A.C.M. D. 7014/12, Karar: 41).

KKTC Polis Örgütü ile ilgili kamuoyuna yansıyan en büyük polis yolsuzluğu skandallarından biri, 2012 yılında Girne Polis Müdürlüğü Trafik Şube Amirliğinde gerçekleşen yaklaşık bir milyon TL'lik yolsuzluk skandalıdır. 2012 yılı sonbaharında Denetleme Kurulunun, Girne Polis Müdürlüğü Trafik Şube Amirliğini denetlemesi sırasında, şubede tahsilatla görevli bir polis memurunun iki yıldır trafik cezalarından tahsil ettiği yaklaşık bir milyon TL'yi zimmetine geçirdiğini tespit etmesiyle büyük bir yolsuzluk vakası su yüzüne çıkarılmıştır. Ardından Denetleme Kurulu tarafından soruşturma Mali Suçlarla Mücadele Birimine devredilmiştir. Bu yolsuzluk skandalı ile ilgili olarak zanlı polis memuru aleyhine düzenlenen ceza dosyası savcılık kanalıyla mahkemeye sevk edilmiş ve 2013 yılı Ağustos ayında neticelenen davada, mahkeme kararıyla sanık polis memuru sekiz yıl hapse mahkûm edilmiştir.

2012 yılında KKTC'de kamu çalışanlarının, kamu yönetimi, çalışma koşulları ve kamu reformu konusundaki tutumlarını ortaya koymaya yönelik olarak gerçekleştirilen "Kuzey Kıbrıs Kamu Çalışanları Araştırması"nın sonuçlarına göre,

[28] Polis memurlarının Yargıtay Ceza Mahkemesine bu kararı istinaf etmeleri neticesinde ise, istinaf sebepleri kısmen kabul edilerek hapis cezaları yirmişer güne düşürülmüştür (Yargıtay Ceza D. 10/2012, Hüküm: 28).

KKTC kamu personel sisteminin birinci sırada en önemli sorununun; "yolsuzluk/rüşvet/kayırmacılık" olduğu tespit edilmiştir (KKTC Fokus, 2012: 124).

2014 yılına gelindiğinde KKTC Polis Örgütü, iki büyük skandala sahne olmuştur. Bunlardan ilki, bir polis subayının cinayete kurban gitmesi üzerine tutuklanan kayınpederi Mehmet Vechi'nin Lefkoşa Polis Müdürlüğünde polis nezaretindeyken şaibeli bir şekilde ölmesi olayıdır. Akabinde bu olay günlerce KKTC basınında yer almış, KKTC Barolar Birliği başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu tarafından kınanmıştır. Bu tepkiler üzerine KKTC Bakanlar Kurulu emekli bir yargıç olan Çetin Veziroğlu ile emekli bir polis subayı olan Osman Bayramoğlu'nu bu olayı araştırmak üzere "Soruşturma Komitesi" olarak görevlendirmiştir[29]. Mehmet Vechi'nin ölümü, arkasında yanıtlanması gereken bir takım iddialar ve sorular bırakmıştır[30]. Soruşturmanın tamamlanması üzerine Soruşturma Komitesi tarafından hazırlanan raporda, "*... Mehmet Vechi'nin kendisini üçüncü kattan boşluğa bırakarak ölüme gittiği…"* sonucuna ulaşılmış ve şu bulgulara yer verilmiştir (Veziroğlu ve Bayramoğlu, 2014):

> *"Polis örgütü, Mehmet Vechi'yi koruma görevini yerine getirmeyerek ve onu onur kırıcı muameleye tabi tutarak, hem KKTC Anayasası'nın 14. ve 15. maddelerini hem de AİHS'nin 2. ve 3. maddelerini, insan hakları bağlamında ihlal etmiştir. Ne var ki, her insan hakları ihlalinin iç hukukta ceza anlamında bir karşılığı olmayabilir. Olgusal olarak vardığımız bulgular ışığında Ceza Yasasında ve/veya KKTC mevzuatında disiplin kovuşturması bir yana, polis örgütünün ve/veya Mehmet Vechi'nin korunması görevini üstlenen polislerin cezai sorumluluğu olup olmadığını özenli bir biçimde inceleyip değerlendirdik. Ne yazık ki, Ceza yasasında ve/veya mevzuatımızda bu işlemlerin bir karşılığı yoktur. Yasasız suç ve ceza olmaz diye bilinen (ki bu bir Anayasal kuraldır aynı zamanda) ilke ışığında bir cezai kovuşturma yapılamayacağı kanaatindeyiz. Öte yandan haksız fiil bağlamında bir hukuk ve/veya tazminat davasının düşünülebileceği kanaatindeyiz."*

KKTC iç hukukunun bir parçası[31] olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (AİHS) "işkence yasağı" ve "müdafinin yardımından yararlanma hakkı" ile ilgili

---

[29] Bu görevlendirme Bakanlar Kurulunun Y (K-l) 1427-2014 sayılı ve 23 Temmuz 2014 tarihli kararı ile yapılmıştır.

[30] Bu iddia ve soruları soruşturma komitesi şu üç başlık altında özetlemiştir: *"(1) Mehmet Vechi polis nezaretinde iken ölmüş ve/veya öldürülmüş, daha sonra da 3. kattan aşağıya polis tarafından atılmıştır; (2) Mehmet Vechi, polis tarafından 3. kattan atılmak suretiyle öldürülmüştür; (3) Mehmet Vechi, poliste tutuklu bulunduğu süre boyunca işkenceye ve/veya fiziki şiddete ve/veya kötü muameleye tabi tutulmuştur."* (Veziroğlu ve Bayramoğlu, 2014).

[31] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da, Türkiye'nin de içinde yer aldığı Avrupa Konseyi'ne üye on iki devlet tarafından imzalanmıştır. AİHS'ye taraf devletler yasama

düzenlemeler mevcuttur[32]. Benzer düzenlemeler KKTC Anayasası'nda da mevcuttur[33]. Fakat KKTC Ceza Yasası'nda "işkence" halen suç olarak düzenlenmemiştir[34]. Diğer taraftan, CMUY'da bir avukatın hukuki yardımından yararlanma hakkı da çok dar bir çerçevede düzenlenmiştir[35]. Uygulamada, genellikle "taammüden adam öldürme, adam öldürme vs." gibi ağır suçların Ağır Ceza Mahkemesinde görülmeye başlanacağı safhada, sanık avukat tutmamış veya tutamamış ise, davayı görecek olan Ağır Ceza Mahkemesi tarafından sanığa avukat atanmaktadır. Mehmet Vechi'nin ölümü olayı KKTC iç hukukunun genelde AİHS ışığında ve özelde yukarıda belirtilen eksiklikler ışığında acilen gözden geçirilmesi gerektiğini göstermesi ve bu yönde bir kamuoyu baskısı oluşturması bakımından önemlidir.

---

meclislerinden geçirmiş oldukları yasalarla AİHS'ye onay vermişler ve AİHS'yi iç hukuklarına dâhil etmişlerdir. Avrupa Konseyinin kurucu üyeleri arasında yer alan Türkiye, AİHS'yi 1954 yılında onaylamıştır. 1962 yılında, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ortak parlamentosu olan, Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türklerin katıldığı Temsilciler Meclisi tarafından da, 39/1962 sayılı yasa ile AİHS kabul edilmiştir. Bu nedenle AİHS'nin insan hak ve özgürlüklerine ilişkin kuralları GKRY'de olduğu gibi, KKTC'nin de iç hukukunun bir parçasıdır. Fakat KKTC uluslararası alanda bağımsız bir devlet olarak tanınmadığı için Avrupa Konseyi'ne üye olamadığı gibi, AİHS'ye taraf da değildir.

[32] AİHS'ye göre; "*Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz*" (AİHS, 2010: Madde 3- İşkence Yasağı) denmek suretiyle işkence yasaklanmıştır. Yine AİHS'ye göre bir suç ile itham edilen herkes; *"Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafiinin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddî olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek"* (AİHS, 2010: Madde 6(3)(c)- Adil Yargılanma Hakkı)" hakkına sahiptir.

[33] KKTC Anayasası'nın 2. Bölümünde "Kişinin Hak, Özgürlük ve Ödevleri" düzenlenmiştir. KKTC Anayasası'nın bu bölümünde kişi dokunulmazlığını garanti altına alan 14. maddesinde "Kişi Dokunulmazlığı" başlığı altında "Kimseye eziyet ve işkence yapılamaz." (KKTC AY, madde 14(2)) hükmü yer almaktadır. KKTC Anayasası'nın aynı bölümünde 17. maddesinde "Hak Arama Özgürlüğü ve Yasal Yargı Yolu" başlığı altında istisnasız herkesin; "*Kendisinin veya yakınlarının seçtiği bir hukukçu tutmak ve adaletin sağlanması için gerekli görülüyorsa, yasanın gösterdiği şekilde kendisine parasız bir hukukçu atanması"* hakkına sahip olduğu belirtilmektedir (AY, m. 17/4(ç)). KKTC Anayasası'nın aynı bölümünde 18. maddesinde "Cezaların Yasal ve Kişisel Olması ve Sanık Hakları" başlığı altında bir suçtan sanık herkesin, en azından; *"Kendi kendini bizzat veya eğer yeterli mali olanaklardan yoksun bulunuyor ve adaletin sağlanması için gerekli görülüyorsa, kendisine parasız olarak atanacak bir hukukçu aracılığı ile savunmak"* hakkına sahip olduğu (KKTC AY, madde 18(5)(c)) hükmü yer almaktadır. Fakat KKTC Anayasası'nın yürürlüğe girdiği 1985 yılından günümüze değin herkese parasız hukukçu atanmasını düzenleyecek bir yasa hazırlanabilmiş değildir.

[34] Bununla birlikte herhangi bir polis mensubunun herhangi bir şahsa herhangi bir şekilde fiziksel güç kullanarak işkence yaptığı yönünde polise şikâyette bulunulması ve yapılacak soruşturma neticesinde bu durumun varlığının tespit edilmesi durumunda, söz konusu polis aleyhine; KKTC Ceza Yasası'nın107. maddesi kapsamında "zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması", 242. maddesi kapsamında "darp", 243. maddesi kapsamında "ciddi darp" veya 231. maddesi kapsamında "vahim zarar" gibi suçlardan dava getirilebilmektedir.

[35] KKTC'de bir avukatın hukuki yardımından yararlanma hakkı şu şekilde düzenlenmiştir: *"Bir sanığı bir ithamname veya ikamenameden ötürü yargılayacak veya Ağır Ceza Mahkemesinin bir kararı aleyhine yapılan bir istinafi dinleyecek olan Mahkeme, meselenin ciddiyetini, güçlüğünü veya durumunu, adalet adına gerekli gördüğü takdirde, hale göre, sanık veya istinaf edeni savunmak için bir avukat atayabilir ve Mahkeme, ölümle cezalandırılabilen bir suçtan yargılanacak olan savunmasız herhangi bir kişiyi savunmak için bir avukat atayabilir."* (CMUY, 1959: madde 64(1)).

2014 yılında KKTC Polis Örgütünün yüzleştiği ikinci büyük skandal, KKTC tarihinin en büyük silahlı soygun olayına -Üç Milyon TL- mesleğinin ilk yıllarında olan genç bir polis subayının adının karışması, söz konusu polis subayının yurt dışına kaçması ve halen adaya dönmemesi ve dahası suç ortağı olarak addedilen kardeşi ile ilgili yürütülen davanın –soygun ile ilgili davaların- mahkeme safhasında düşmesi olmuştur. 2015 yılında neticelenen bu dava sonucunda, Mahkeme, soygun suçlamasıyla tutuklu bulunan söz konusu polis subayının kardeşini, soygunla bağlantılı olarak hakkında açılan 13 davadan da suçsuz bularak beraatine hükmetmiştir.

3.7. POLİS SAPMASININ BİLİNEN BOYUTU

KKTC Polis Örgütünde polis sapma davranışı sergileyerek çeşitli disiplin suçları ve cezai suçlar işleyen ve işledikleri idari suçlardan Disiplin Mahkemelerinde, adli suçlardan ise Ceza Mahkemelerinde yargılanarak suçlu bulunan ve ceza alan polis mensuplarının 2010-2017 yıllarını kapsayan yıllık faaliyet raporlarına yansıyan sayısal verilerine Tablo 3.1'de yer verilmiştir.

KKTC Polis Örgütünün, polis mensupları tarafından işlenen disiplin suçlarının kapsamı hakkında yıllık faaliyet raporlarına yansıyan görüşü; *"Bu suçların genellikle uyarma veya kınama gibi basit disiplin cezası öngörülen basit disiplin suçlarından ibaret olduğu"* yönündedir (PGM, 2009: 9; 2010: 8; 2011: 8; 2012: 11; 2013: 11; 2014: 12, 2015: 12; 2016: 12; 2017: 11; 2018: 10).

KKTC Polis Örgütünün, disiplin suçu işleyerek disiplin cezası alan polis mensuplarının profili hakkında yıllık faaliyet raporlarına yansıyan görüşü; "*Henüz meslekte olgunlaşmamış genç ve deneyimsiz polis mensupları olduğu"* yönündedir (PGM, 2009: 9; 2010: 8; 2011: 8; 2012: 11; 2013: 11; 2014: 12, 2015: 12; 2016: 12; 2017: 11; 2018: 10). Buradan hareketle KKTC Polis Örgütünde genellikle disiplin suçlarının polis mensuplarının bireysel kusurlarının bir sonucu olduğu, disiplin suçu işleyerek ceza alanların büyük çoğunluğunun düşük yaş grubunda ve düşük hizmet yılına sahip olduğu sonucuna varılabilmekle birlikte, yıllık faaliyet raporlarında bu yönde herhangi bir istatistiki tablo veya veri yer almadığı da görülmektedir. KKTC

Polis Örgütü yıllık faaliyet raporlarında polis sapmasının "grupsal" veya "örgütsel" düzeyde bir sorun olup olmadığı yönünde ise herhangi bir bilgi mevcut değildir.

Tablo 3.1: KKTC'de Son On Yılda İdari ve Adli Ceza Alan Polis Mensuplarının Sayısal Verileri[36]

Yıllar	Uyarma	Kınama	Kademe İlerlemesinin Durdurulması	Brüt Aylığın %10 Kesilmesi	Meslekten Çıkarma	Disiplin Cezası Alanların Toplamı	Hapis cezası, Para Cezası, Kefalet vs.	İdari ve Adli Ceza Alanların Genel Toplamı	KKTC Polis Örgütünün Toplam Personel Sayısı*	Yüzde (%)
2008	80	67	10	2	-	159	13	172	2385	7,21
2009	46	32	7	1	2	88	7	95	2433	3,91
2010	46	43	10	-	1	100	2	102	2384	4,28
2011	41	36	10	1	5	93	5	98	2419	4,05
2012	24	25	10	4	-	63	7	70	2400	2,92
2013	36	50	24	-	2	112	14	126	2390	5,27
2014	22	15	-	-	1	38	11	49	2361	2,08
2015	15	34	9	-	2	60	11	71	2394	2,97
2016	20	27	12	-	-	59	12	71	2475	2,87
2017	38	30	11	-	1	80	5	85	2431	3,50

Kaynak: Yazar tarafından PGM 2008-2017 Yıllık Faaliyet Raporlarından derlenerek oluşturulmuştur (PGM, 2009: 9; 2010:8; 2011: 8; 2012: 10; 2013: 11; 2014: 12, 2015: 11; 2016: 11; 2017: 10; 2018: 10).

KKTC'deki polis sapması sorununun, gerçekten düşük yaş grubunda ve düşük hizmet yılına sahip olan polislerden mi yoksa farklı yaş grupları ve ileri hizmet yıllarına sahip olan polislerden mi kaynaklandığı bilimsel verilerle bu güne değin

[36] Bu başlık altındaki sayılara; Polis, İtfaiye, Sivil Hizmet Görevlileri ve Polis Okulunda öğrenim görmekte olan Polis Adayları dâhildir (Kaynak: PGM, 2009: 4,7; 2010: 4,7; 2011: 4, 7; 2012: 5, 9; 10; 2013: 6, 10; 2014: 6, 10; 2015: 6, 10; 2016: 6, 10; 2017: 5, 9; 2018: 5, 9).

açıklanabilmiş değildir. Ayrıca KKTC'deki polis sapması sorununun, diğer birçok demokratik ülkenin polis teşkilatlarına benzer şekilde bireyselden öte, grupsal/birimsel ve hatta örgütsel boyutu olup olmadığı da bilimsel olarak araştırılmamıştır. Bu tez KKTC'deki polis sapması probleminin bireysel/mesleki, grupsal/birimsel ve örgütsel boyutuna, polis bütünlüğü perspektifinden bilimsel bilgi ile cevap bulabilme arayışındadır.

KKTC Polis Örgütünün yıllık faaliyet raporlarında, KKTC Polis Örgütünün disiplin suçlarına ve disiplin suçu işleyen polislere karşı mevcut politika ve stratejisi ile ilgili izlere rastlamak da mümkündür. Şöyle ki; KKTC Polis Örgütünün yıllık faaliyet raporlarında disipline aykırı davranışların hoşgörü ile karşılanmadığı, disiplin suçu işleyen polis mensupları aleyhine gerekli kovuşturmaların hemen açıldığı, Disiplin Mahkemelerinde yargılanarak suçlu bulunan polis mensuplarının Polis Yasası'nda öngörülen disiplin cezalarına çarptırıldığı, suçsuz bulunan polis mensuplarının ise aklandığı, disiplin davalarının gereksiz gecikmelere mahal verilmeden süratle sonuçlandırılmasına özen gösterilerek sanık konumundaki polis mensuplarının uzun süre zan altında kalarak haksızlığa uğramamalarına ve kesilen cezaların caydırıcı etkinliğinin korunmasına özen gösterildiği belirtilmektedir (PGM, 2009: 9; 2010: 8; 2011: 8; 2012, 10; 2013: 10; 2014: 11, 2015: 11; 2016: 11; 2017: 10; 2018: 10).

KKTC Polis Örgütünün disiplin suçlarına ve disiplin suçu işleyen polislere karşı mevcut politika ve stratejisini dört madde halinde özetlemek mümkündür: (1) Disipline aykırı davranışları hoşgörü ile karşılamamak, (2) Disiplin suçu işleyen polis mensupları aleyhine gerekli kovuşturmaları açmak, (3) Disiplin suçu işleyen polis mensuplarını Disiplin Mahkemelerinde yargılamak ve (4) Suçlu bulunan polis mensuplarına gerekli caydırıcı cezaları vermek. Bu çerçevede KKTC Polis Örgütünün, polis mensupları tarafından işlenen disiplin suçlarına ve bu suçları işleyen polis mensuplarına karşı cezalandırıcı bir perspektifle hareket ettiği söylenebilir. Çalışmanın sonunda bu perspektifle ilgili de değerlendirmelerde bulunulacaktır.

KKTC Polis Örgütünün yıllık faaliyet raporlarına göre; 2008-2017 yılları arasında adli ve idari ceza alan toplam personel sayısının, KKTC Polis Örgütünün

toplam personel sayısına oranı % 7,21 ile % 2,08 arasında değişmektedir (Tablo 3.1). Bu oranların 2008 (% 7,21) ve 2013 (% 5,27) yıllarında en yüksek seviyelerde olduğu görülmekle birlikte, bunun nedenleri bilimsel olarak araştırılmamıştır. 2008 yılından bugüne değin sadece 2008 ve 2013 yıllarında poliste terfi münhallerinin açılmış olduğu, geri kalan sekiz yılda terfi münhallerinin açılmamış olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu nedenlerden bir tanesinin belki de 2008 ve 2013 yıllarında verilecek olan terfileri de etkileyeceği endişesiyle disiplin yargılamalarının hızlandırılarak neticelendirilmesi olduğu ileri sürülebilir. Bu iddia bilimsel olarak teyit/tekzip edilmeye muhtaç olmakla birlikte, bu konu üzerine ayrı bir bilimsel çalışma yapılmasının daha sağlıklı olacağı değerlendirilmektedir.

Sapma davranışı sergileyen ve suç işleyen polis mensuplarını rapor etmekle yetkili ve görevli olan ekip amirleri, şube veya karakol amirleri bazen sessizlik kuralına ortak olabilmektedirler. Ayrıca polis mensupları aleyhine soruşturma başlatmakla yetkili ve görevli olan polis müdürlerinin, polis sapmasının varlığını kabul etmedeki isteksizliği, polis sapmasını kontrol etmenin güçlüklerini de artırabilmektedir. Örneğin bir İlçe Polis Müdürlüğündeki polis mensupları yüksek düzeyde sapkın davranışlar sergileyip suç işledikleri halde o ilçenin Polis Müdürü bu durumu ortaya çıkarmak için çaba göstermeyebilirken, bunun tam tersi olan bir İlçe Polis Müdürlüğü, durumu ortaya çıkarma konusunda çok agresif olabilir. KKTC Polis Örgütü tarafından, polis mensuplarının işlemiş oldukları idari ve/veya adli suçlar ve aldıkları cezalar hakkında tutulan polis istatistikleri, KKTC Polis Örgütü tarafından soruna ayrılan kaynakların ve harcanan enerjinin bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. Tüm bu sebeplerden, polislerin işlemiş oldukları idari ve adli suçlar ile ilgili tutulan resmi istatistiklerin, polis sapma ve suçlarının gerçek miktarını ve doğasını ölçmede yetersiz olduğu değerlendirilmektedir. KKTC Polis Örgütünde polis sapmasının ne düzeyde olduğunu ölçmek ise gerçekten zordur. Diğer taraftan polis sapması sorunu sadece KKTC Polis Örgütüne has bir sorun değildir, bu sorun küreseldir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KKTC'DE POLİS BÜTÜNLÜĞÜ ÜZERİNE BULGULAR VE ANALİZ

Bu bölümde KKTC'deki polis bütünlüğü üzerine gerçekleştirilen anket araştırması neticesinde elde edilen demografik verilere ve araştırmanın soru ve hipotezlerine ilişkin bulgu ve analizlere yer verilmiştir.

4.1. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Katılımcıların bireysel/mesleki ve grupsal/birimsel demografik özellikleri ile ilgili veriler, kendilerinin objektif olarak cevapladıkları kabul edilen anket formlarından elde edilen bilgiler doğrultusunda betimlenmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerini açıklamada frekans (sıklık), yüzde ve geçerli yüzde analizleri kullanılmıştır. Tek değişkenli bireysel/mesleki ve grupsal/birimsel bilgileri içeren betimsel istatistikler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

4.1.1. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 4.1: Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Kadın	36	3,1	3,1
Erkek	1117	96,1	96,9
Ara toplam	1153	99,2	100,0
Cevapsız	9	0,8	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımı incelendiğinde, katılımcıların % 96,9'unun (1117 polis) "erkek", % 3,1'inin (36 polis) "kadın" olduğu görülmektedir[37]. Bu yüzdelerin, KKTC Polis Örgütündeki polislerin cinsiyet dağılımını yansıttığı söylenebilir.

[37] KKTC Polis Örgütünün % 96,45'i erkek, %3,55'i kadın polislerden oluşmaktadır (PGM, 2015: 6-8).

4.1.2. Medeni Durum

Tablo 4.2: Medeni Durum

Medeni Durum	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Evli	1014	87,3	88,1
Bekâr	137	11,8	11,9
Ara toplam	1151	99,1	100,0
Cevapsız	11	0,9	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımı incelendiğinde, katılımcıların % 88,1'inin (1014) "evli", % 11,9'unun (137) bekâr olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun evli olmasında yaş faktörünün etkili olduğu söylenebilir.

4.1.3. Yaş Dağılımı

Tablo 4.3: Yaş Dağılımı

Yaş Grubu	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
29 yaş ve altı	43	3,7	3,7
30-39 yaş	546	47,0	47,5
40-49 yaş	490	42,2	42,6
50 yaş ve üstü	70	6,0	6,1
Ara toplam	1149	98,9	100,0
Cevapsız	13	1,1	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımı incelendiğinde, katılımcıların % 47,5'inin "30-39 yaş aralığı" grubunda, % 42,6'sının "40-49 yaş aralığı" grubunda yer aldığı görülmektedir. Geçerli yüzde dağılımına göre "50 yaş ve üzeri" grubundaki katılımcıların oranı % 6,1 iken, "29 yaş ve altı" grubundaki katılımcıların oranı ise sadece % 3,7'dir[38].

[38] KKTC'de polisliğe başvurabilmek için, 18 yaşını tamamlamış ve 30 yaşını tamamlamamış olmak koşuldur. Bir polisin emekli olabilmesi için en az fiili 25 hizmet yılını tamamlaması gerekmekte, fakat emekli aylığını da alabilmesi için 55 yaşını doldurması gerekmektedir. Bu nedenle birçok polis 55 yaşına kadar fiili olarak çalışmayı tercih etmektedir. 2009-2015 yılları arasında polis memuru kadrosu için polis alımı yapılmaması, tablodaki "29 yaş ve altı" katılımcıların az sayıda oluşunu

4.1.4. Eğitim Düzeyi

Tablo 4.4: Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
İlkokul/Ortaokul	35	3,0	3,0
Lise	740	63,7	64,2
Üniversite	343	29,5	29,7
Yüksek Lisans ve üzeri	35	3,0	3,0
Ara toplam	1153	99,2	100,0
Cevapsız	9	0,8	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımına göre, katılımcıların % 3'ünün "ilkokul/ortaokul", % 64,2'sinin "lise", % 29,7'sinin "üniversite" ve % 3'ünün "yüksek lisans ve üzeri" bir eğitime sahip oldukları görülmektedir. Katılımcıların % 32,7'si üniversite veya üzeri bir eğitime sahiptirler[39].

4.1.5. Polis Örgütündeki Toplam Çalışma Süresi

Tablo 4.5: Polis Örgütündeki Toplam Çalışma Süresi

Toplam Çalışma Süresi	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
6 yıldan az	52	4,5	4,5
6-10 yıl	266	22,9	23,1
11-15 yıl	173	14,9	15,0
16-20 yıl	287	24,7	25,0
20 yıldan fazla	372	32,0	32,3
Ara toplam	1150	99,0	100,0
Cevapsız	12	1,0	
Toplam	1162	100,0	

açıklamaktadır. "50 yaş ve üstü" olan az sayıda katılımcının ise emekliliklerine az bir süre kaldığı görülmektedir.

[39] 2011 yılı öncesinde polis memurluğu kadrosuna başvurabilmek için en az ortaokul mezunu olma şartı aranırken, 2011 yılında yapılan yasal değişiklik ile birlikte, polis memurluğuna başvuru koşullarına en az lise mezunu olma şartı eklenmiştir (Polis Yasası, 2011: madde 66/1). Bu durum geçerli yüzde dağılımına göre katılımcıların % 3'ünün "ilkokul/ortaokul" mezunu olduklarını açıklamaktadır.

Geçerli yüzde dağılımı incelendiğinde, katılımcıların % 4,5'inin "6 yıldan az", % 23,1'inin "6-10 yıl", % 15'inin "11-15 yıl", % 25'inin "16-20 yıl", % 32,3'ünün ise "20 yıldan fazla" bir süredir polis olarak çalıştıkları görülmektedir. Katılımcıların yarıdan fazlası (% 57,3) en az 16 yıldır KKTC Polis Örgütünde çalışmaktadır (Tablo 4.5).

4.1.6. Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi

Tablo 4.6: Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi

Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
1 yıldan az	110	9,5	9,6
1-2 yıl	238	20,5	20,8
3-5 yıl	358	30,8	31,2
6-10 yıl	280	24,1	24,4
11-15 yıl	75	6,5	6,5
16-20 yıl	52	4,5	4,5
20 yıldan fazla	33	2,8	2,9
Ara toplam	1146	98,6	100,0
Cevapsız	16	1,4	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımına göre, katılımcıların % 9,6'sının "1 yıldan az", % 20,8'inin "1-2 yıl", % 31,2'sinin "3-5 yıl", % 24,4'ünün "6-10 yıl" ve % 13,9'unun ise "10 yıldan fazla" bir süredir, son görev yerlerinde çalışmakta oldukları görülmektedir. Katılımcıların % 87,1'inin son görev yerinde 10 yıl veya daha az bir süredir çalışıyor olmasının sebebi, 2008 yılında KKTC Polis Örgütü'nün ilk nakil tüzüğü olan Polis Örgütü İlk Atama, Yer Değiştirme ve Nakil Tüzüğü'nün yürürlüğe girmesidir. Bu tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte, 2008 yılından itibaren her yıl birçok polis mensubunun görev yeri değiştirilmiştir.

4.1.7. Rütbeler

Tablo 4.7: Rütbeler

Rütbe	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Polis Memuru	909	78,2	79,2
Polis Çavuşu	174	15,0	15,2
Müfettiş Muavini	65	5,6	5,7
Ara toplam	1148	98,8	100,0
Cevapsız	14	1,2	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımına göre, katılımcıların % 79,2'sinin "polis memuru", % 15,2'sinin "polis çavuşu" ve % 5,7'sinin ise "müfettiş muavini" rütbesinde olduğu görülmektedir. Geçerli yüzde dağılımına göre katılımcıların % 20,9'u üst rütbeli yani polis çavuşu veya müfettiş muavini rütbesindedir.

4.1.8. Yönetsel Statü

Tablo 4.8: Yönetsel Statü

Yönetsel Statü	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Amir	310	26,7	27,1
Memur	836	71,9	72,9
Ara toplam	1146	98,6	100,0
Cevapsız	16	1,4	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımına göre, katılımcıların % 27,1'inin "amir", % 72,9'unun ise "memur" statüsünde olduğu görülmektedir. Katılımcıların rütbeleri yönünden dağılımlarındaki "üst rütbeliler" (% 20,9) ile yönetsel statü dağılımlarındaki "amirler" (% 27,1) karşılaştırıldığında; "amirlerin" oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın nedeni çeşitli hizmet birimlerinde çalışan kıdemli polis memurlarına vardiya amirliği yapma görevinin verilmesidir.

4.1.9. Çalışma Şekli

Tablo 4.9: Çalışma Şekli

Çalışma Şekli	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Vardiya (24/48)	626	53,9	54,4
Vardiya (12/24-24/48)	21	1,8	1,8
Mesai	429	36,9	37,3
Diğer	75	6,5	6,5
Ara toplam	1151	99,1	100,0
Cevapsız	11	0,9	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımına göre, katılımcıların % 54,4'ünün 24/48 saat esasına göre vardiya usulü çalıştırıldığı, % 37,3'ünün mesai usulü çalıştırıldığı, % 1,8'inin 12/24-24/48 saat esasına göre vardiya usulü ve % 6,5'inin ise diğer şekillerde çalıştırıldığı görülmektedir.

4.1.10. Aylık Maaş

Tablo 4.10: Aylık Maaş

Aylık Maaş (Ek Mesai Dâhil)	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
3000 TL ve altı	24	2,1	2,1
3001-4000 TL	158	13,6	13,8
4001-5000 TL	539	46,4	47,2
5001 TL ve üzeri	422	36,3	36,9
Ara toplam	1143	98,4	100,0
Cevapsız	19	1,6	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımına göre, katılımcıların % 2,1'inin "3000 TL ve altı", % 13,8'inin "3001-4000 TL", % 47,2'sinin "4001-5000 TL", % 36,9'unun "5001 TL ve üzeri" aylık maaş (ek mesai dâhil) gelirine sahip oldukları görülmektedir.

4.1.11. Polis Etik Eğitimi Alma Durumu

Tablo 4.11: Polis Etik Eğitimi Alma Durumu

Polis Etik Eğitimi Alma Durumu	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Alan	546	47,0	47,7
Almayan	599	51,5	52,3
Ara Toplam	1145	98,5	100,0
Cevapsız	17	1,5	
Toplam	1162	100,0	

Geçerli yüzde dağılımına göre, katılımcıların % 47,7'si polis etik eğitimi aldığını, % 52,3'ü ise polis etik eğitimi almadığını beyan etmiştir. KKTC Polis Okulunda gerek polis temel eğitimi, gerekse hizmet içi eğitim müfredatlarında polis etik eğitimi yer almamaktadır[40]. Polis etik eğitimi aldığını beyan eden katılımcıların büyük bir kısmının, polis etik eğitimi almadıkları halde almış gibi bir bildirimde bulundukları anlaşılmaktadır. Kişisel bilgi toplandığı kaygısıyla bu soruya cevap verdikleri düşünülmektedir. Bu nedenle katılımcıların polis etik eğitimi alma durumları ile ilgili ileri bir analiz yapılmamıştır.

[40] KKTC Polis Örgütünde polis etik eğitimi verilmemekle birlikte, KKTC tarafından Türkiye'ye Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesine lisans eğitimine gönderilen ve mezun olmalarına müteakip KKTC'ye dönerek Polis Örgütü kadrolarına müfettiş muavini (2011 ve sonrası gönderilenler polis çavuşu) olarak dâhil olan az sayıdaki polis mensubu, Türkiye'de Polis Akademisinde polis etiği eğitimi almışlardır.

4.1.12. Suç Önleme Hizmetleri (SÖH) Polisi Olarak Çalışma Durumu

Tablo 4.12: SÖH Polisi Olarak Çalışma Durumu

SÖH Polisi Olarak Çalışma Durumu	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Herhangi Bir Zaman Çalışan	299	25,7	26,0
Hiç Çalışmayan	852	73,3	74,0
Ara Toplam	1151	99,1	100,0
Cevapsız	11	0,9	
Toplam	1162	100,0	

Katılımcıların "Suç Önleme Hizmetleri" (SÖH) Polisi olarak çalışıp çalışmama durumları incelendiğinde, geçerli yüzde dağılımına göre katılımcıların % 26'sı (299 polis mensubu) herhangi bir zaman SÖH Polisi olarak çalıştıklarını, % 74'ü (852 polis mensubu) ise SÖH Polisi olarak hiç çalışmadıklarını beyan etmişlerdir. Anketin yapıldığı dönemde KKTC Polis Örgütünde herhangi bir zaman SÖH Polisi olarak çalışan polis mensubu sayısı sadece 52 idi. Herhangi bir zaman SÖH Polisi olarak çalıştığını beyan eden katılımcı sayısı ise 299'dur.

Herhangi bir zaman SÖH Polisi olarak çalıştığını belirten katılımcıların büyük bir kısmının, SÖH Polisi olarak çalışmadıkları halde çalışmış gibi bir bildirimde bulundukları anlaşılmaktadır. Bu soruya da kişisel bilgi toplandığı kaygısıyla cevap verdikleri düşünülmektedir. Bu nedenle katılımcıların SÖH Polisi olarak çalışıp çalışmama durumları ile ilgili ileri bir analiz yapılmamıştır.

4.1.13. Birimlere Göre Dağılım

Tablo 4.13: Birimlere Göre Dağılım

Çalışılan Birim	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
İdari (Karakol)	260	22,4	22,6
Adli	234	20,1	20,4
Trafik	154	13,3	13,4
İdari İşler ve Özlük İşleri	60	5,2	5,2
Muhaceret	51	4,4	4,4
Güvenlik veya Koruma	217	18,7	18,9
İletişim ve Bilgi İşlem	22	1,9	1,9
Polis Özel Harekât	67	5,8	5,8
Siyasi	54	4,6	4,7
Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme	30	2,6	2,6
Ara Toplam	1149	98,9	100,0
Cevapsız	13	1,1	
Toplam	1162	100,0	

Çalıştıkları "Birimler" açısından katılımcılar incelendiğinde, geçerli yüzde dağılımına göre % 22,6'sının "İdari (Karakol)", % 20,4'ünün "Adli", % 18,9'unun "Güvenlik veya Koruma", % 13,4'ünün "Trafik" birimlerinde çalıştıkları görülmektedir. Diğer taraftan geçerli yüzde dağılımına göre katılımcıların % 5,8'inin "Polis Özel Harekât", % 5,2'sinin "İdari İşler ve Özlük İşleri", % 4,7'sinin "Siyasi (İstihbarat)", % 4,4'ünün "Muhaceret", % 2,6'sının "Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme" ve % 1,9'unun da "İletişim ve Bilgi İşlem" birimlerinde çalıştıkları görülmektedir.

4.2. BULGULAR VE ANALİZ

Bu başlık altında, çalışmada cevap aranan sorular ve test edilen hipotezler ile ilgili bulgular ve analizlere yer verilmiştir. Öncelikle örgütsel polis bütünlüğüne ilişkin bulgular ve analizlere (Soru 1-7 ve Hipotez 1-13), ardından grupsal/birimsel polis bütünlüğüne ilişkin bulgular ve analizlere (Hipotez 14-16) ve son olarak da

bireysel/mesleki polis bütünlüğüne ilişkin bulgular ve analizlere (Hipotez 17-26) yer verilmiştir.

4.2.1. Örgütsel Polis Bütünlüğüne İlişkin Bulgular ve Analiz

Bu çalışmada polis bütünlüğünü yedi farklı yönden ölçen bir yaklaşım benimsenmiştir. Polis bütünlüğünün ölçüldüğü bu yönler şunlardır: Polis sapma davranışlarına karşı; (1) polis mensuplarının kendi ciddiyet algıları, (2) polis mensuplarına göre meslektaşlarının ciddiyet algıları, (3) polis mensuplarının resmi kural ihlali algıları, (4) polis mensuplarının destekledikleri disiplin işlemleri, (5) polis mensuplarının bekledikleri disiplin işlemleri, (6) polis mensuplarının kendi bildirme isteklilikleri ve (7) polis mensuplarının kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri. Bu başlık altında öncelikle katılımcıların (N= 1162) örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri söz konusu yedi farklı yönden ayrı ayrı ölçülmüş, ardından ölçümü yapılan bu yönler ikişerli olarak karşılaştırılmış ve son olarak da ölçümü yapılan bu yönlerin birbirleriyle ilişkilerinin karşılaştırmasına yer verilmiştir.

4.2.1.1. Örgütsel Polis Bütünlüğünün Yedi Farklı Yönden Ölçümü

4.2.1.1.1. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları

Katılımcılardan, her bir senaryoyu gözden geçirdikten sonra, her bir senaryonun altındaki ilk değerlendirme sorusu ile, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerini değerlendirmeleri istenmiştir[41]. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "hiç de ciddi değil"den (1), "çok ciddi"ye (5) kadar uzanan beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir.

Bu başlık altında **S1** sorusuna[42] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğünün kendi ciddiyet algıları yönünden ne düzeyde olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, yüzde ve aritmetik ortalama analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların yüzdeleri, aritmetik

[41] Bu soru şu kelimelerle ifadelendirilmiştir: "SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?"

[42] *"Soru 1: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece ciddi bir sorun olarak görmektedirler?"*

ortalamaları ve ayrıca kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamalarına göre en az ciddi bir sorun olarak değerlendirilenden en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilene doğru uzanan senaryo sıralamaları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.14).

Tablo 4.14: Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları

Senaryo Numarası ve Tasviri	Hiç de Ciddi Değil (%)	Ciddi Değil (%)	Kararsız (%)	Ciddi (%)	Çok Ciddi (%)	Ortalama	Sıralama
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	31,0	15,6	14,2	20,5	18,8	2,80	3
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	16,4	16,4	14,5	28,7	24,2	3,27	5
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	2,9	3,6	3,3	10,2	79,9	4,60	9
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	28,1	19,3	21,4	19,7	11,5	2,67	1
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	2,4	2,8	2,5	7,3	85,0	4,69	11
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	3,2	4,5	6,4	27,5	58,5	4,33	8
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	4,0	5,9	9,5	37,2	43,5	4,10	6
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	18,8	21,9	22,9	25,1	11,4	2,88	4
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	3,2	6,1	8,0	41,0	41,7	4,11	7
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	24,6	22,1	19,9	23,4	10,0	2,72	2
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	2,9	1,9	2,8	15,1	77,2	4,61	10

Katılımcıların, kendi ciddiyet değerlendirmeleri, KKTC Polis Örgütündeki polis mensuplarının polis sapma davranışlarının çeşitli türlerini eşit derecede ciddi bir sorun olarak algılamadıklarını ortaya çıkarmıştır.

Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 31'i "hiç de ciddi değil", % 15,6'sı "ciddi değil", % 14,2'si "kararsız", % 20,5'i "ciddi", % 18,8'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapmasını katılımcıların % 46,6'sı ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 39,3'ü bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 14,2'si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 2'de (Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 16,4'ü "hiç de ciddi değil", % 16,4'ü "ciddi değil", % 14,5'i "kararsız", % 28,7'si "ciddi", % 24,2'si "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesini katılımcıların % 32,8'i ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 52,9'u bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 14,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 3'te (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 2,9'u "hiç de ciddi değil", % 3,6'sı "ciddi değil", % 3,3'ü "kararsız", % 10,2'si "ciddi", % 79,9'u "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet almasını katılımcıların % 6,5'i ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 90,1'i bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 3,3'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 4'te (Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 28,1'i "hiç de ciddi değil", % 19,3'ü "ciddi değil", % 21,4'ü "kararsız", % 19,7'si "ciddi", % 11,5'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesini katılımcıların % 47,4'ü ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 31,2'si bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 21,4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 5'te (Olay mahallinden saat hırsızlığı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 2,4'ü "hiç de ciddi değil", % 2,8'i "ciddi değil", % 2,5'i "kararsız", % 7,3'ü "ciddi", % 85'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir

polisin olay mahallinden saat çalmasını katılımcıların % 5,2'si ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 92,3'ü bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 2,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 6'da (Oto tamircisinden %5 komisyon alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,2'si "hiç de ciddi değil", % 4,5'i "ciddi değil", % 6,4'ü "kararsız", % 27,5'i "ciddi", % 58,5'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon almasını katılımcıların 7,7'si ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 86'sı bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 6,4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 7'de (Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 4'ü "hiç de ciddi değil", % 5,9'u "ciddi değil", % 9,5'i "kararsız", % 37,2'si "ciddi", % 43,5'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesini katılımcıların 9,9'u ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 80,7'si bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 9,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 8'de (Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 18,8'i "hiç de ciddi değil", % 21,9'u "ciddi değil", % 22,9'u "kararsız", % 25,1'i "ciddi", % 11,4'ü "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesini katılımcıların % 40,7'si ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 36,5'i bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 22,9'u ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 9'da (Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,2'si "hiç de ciddi değil", % 6,1'i "ciddi değil", % 8'i "kararsız", % 41'i "ciddi", % 41,7'si "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesini katılımcıların % 9,3'ü ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 82,7'si bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 8'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 10'da (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 24,6'sı "hiç de ciddi değil", % 22,1'i "ciddi değil", % 19,9'u "kararsız", % 23,4'ü "ciddi", % 10'u "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanmasını katılımcıların 46,7'si ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 33,4'ü bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 19,9'u ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 11'de (Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 2,9'u "hiç de ciddi değil", % 1,9'u "ciddi değil", % 2,8'i "kararsız", % 15,1'i "ciddi", % 77,2'si "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapmasını katılımcıların % 4,8'i ciddi bir sorun olarak değerlendirmezken, % 92,3'ü bu davranışı ciddi bir sorun olarak değerlendirmekte, % 2,8'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Çalışmamızda Senaryo 1, katılımcıların % 39,3'ü; Senaryo 2, katılımcıların % 52,9'u; Senaryo 3, katılımcıların % 90,1'i; Senaryo 4, katılımcıların % 31,2'si; Senaryo 5, katılımcıların % 92,3'ü; Senaryo 6, katılımcıların % 86,0'sı; Senaryo 7, katılımcıların % 80,7'si; Senaryo 8, katılımcıların % 36,5'i; Senaryo 9, katılımcıların % 82,7'si; Senaryo 10, katılımcıların % 33,4'ü; Senaryo 11, katılımcıların % 92,3'ü tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

Westmarland'ın (2004: 85) 1999 yılında İngiltere'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak 275 polise uyguladığı anketin sonuçlarına göre; Senaryo 1, katılımcıların % 16'sı; Senaryo 2, katılımcıların % 41'i; Senaryo 3, katılımcıların % 98'i; Senaryo 4, katılımcıların % 16'sı; Senaryo 5, katılımcıların % 98,5'i; Senaryo 6, katılımcıların % 92'si; Senaryo 7, katılımcıların % 71,5'i; Senaryo 8, katılımcıların % 88,5'i; Senaryo 9, katılımcıların % 89'u; Senaryo 10, katılımcıların % 83'ü; Senaryo 11, katılımcıların % 98'i tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevapların toplamı) olarak görüldüğü tespit edilmiştir. İngiltere'de yapılan bu çalışma, çalışmamız ile kıyaslandığı zaman İngiltere'deki polislerin, senaryoların çoğunda (Senaryo 3, 5, 6, 8, 9, 10 ve 11) tasvir edilen polis sapma davranışlarını

KKTC'deki polislerden daha fazla ciddi bir sorun olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

Aritmetik ortalamalara göre katılımcıların kendi ciddiyet algıları üzerine yaptıkları değerlendirmeleri üç kategoriye ayırmak mümkündür:

(1) En az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,40 veya altı olan senaryolar- (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü),

(2) Orta derecede ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,41-4,20 arası olan senaryolar- (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) ve

(3) En çok ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 4,21 veya üstü olan senaryolar- (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma).

Ankete katılanların yanıtlarına göre (ortalama değerleri 3,40 veya altı), beş davranış türü (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme; ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü), katılımcıların kendileri tarafından anket kapsamındaki polis sapma davranışlarının en az ciddi bir sorun olarak görülen türleridir.

Senaryolarda tasvir edilen davranışlar, açık bir biçimde polis disiplin kurallarına aykırı davranış türleri olsa da, hediye ve ikramların kabul edilebilirliğini içeren iki senaryo da (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları kategorisinde yer almışlardır. KKTC mevzuatına göre Polis Örgütünün resmi kurallarının ihlalini içerdiği halde KKTC Ceza Yasası'na

göre suç oluşturmayan bu davranışlar, katılımcılar tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları kategorisinde değerlendirilmiştir. Bu davranışlar literatürde polis sapma davranışlarının "yetki yozlaşması" türü olarak yer almakta ve polis sapmasının ilk basamağı olarak değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, oldukça şaşırtıcı bir biçimde, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılmasını içeren Senaryo 10 (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı), katılımcılar tarafından, hem en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları kategorisinde yer almış hem de bu kategori içerisinde en az ciddi bir sorun olarak görülen davranış türü olarak ikinci sırada değerlendirilmiştir. Bu davranış literatürde polis sapma davranışlarının "polis şiddeti" türü olarak yer almaktadır. Diğer taraftan, bu kategoride yer alan bir diğer polis sapma davranışı türü, Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) tasvir edilmiştir. KKTC mevzuatına göre Polis Örgütünün resmi kurallarının ihlalini içerdiği halde KKTC Ceza Yasası'na göre suç oluşturmayan bu davranış, katılımcılar tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları kategorisinde değerlendirilmiştir. Bu davranış literatürde polis sapma davranışlarının ""uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma" türü olarak yer almaktadır. Bu davranışlara ek olarak, alkollü meslektaş kazasını kapatma (Senaryo 8: Alkolü meslektaş kazasını rapor etmeme), katılımcılar tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları kategorisinde değerlendirilmiştir. Bu davranış ise literatürde polis sapma davranışlarının "kılıfına uydurma/kapatma" türü olarak yer almaktadır.

Orta derecede ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışları olarak sınıflandırılabilecek (ortalama değerleri 3,41-4,20 arası) iki senaryodan biri, bir polis amirinin yetkilerini kötüye kullanmasını (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi); bir diğeri ise bir polis memurunun iltimas karşılığı ödül almasını (Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir etmektedir. Senaryo 7'de tasvir edilen polis amirinin görevini kötüye kullanması literatürde polis sapma davranışlarının "kurum içi rüşvet ilişkisi" türü olarak; Senaryo 8'deki polis memurunun iltimas karşılığı ödül alması ise "yasa dışı faaliyetleri koruma" türü olarak yer almaktadır.

Ankete katılanlar, ölçeğin diğer ucuna, 4,21 veya üstü ortalama değerler ile en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirdikleri polis sapma davranış türleri olarak kabul ettikleri dört senaryo yerleştirmişlerdir. Bu senaryolar, bir suç mahallinden hırsızlığı (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı), bir buluntu cüzdandan hırsızlığı (Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık), trafikte rüşvet almayı (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma) ve komisyonculuğu (Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma) içermektedir.

Sadece kişisel maddi çıkar için yetkinin kötüye kullanımını değil, savunmasız bir konumda işlenmesi nedeniyle de aynı zamanda halkın güvenini istismar etmeyi de kapsayan senaryo 5 (olay mahallinden saat hırsızlığı), katılımcılar tarafından bu kategoride birinci sırada en çok ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışı olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılar tarafından bu kategoride ikinci sırada en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışı ise araç park yerinde bulunan cüzdan içerisinden yapılan hırsızlıktır (Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık). Bu iki kötü davranış literatürde polis sapma davranışlarının "fırsat hırsızlığı" türü olarak yer almaktadır. Katılımcılar tarafından, bu davranışların ardından üçüncü sırada en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen Senaryo 3 (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma), literatürde "rüşvetçilik" olarak; dördüncü sırada en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen Senaryo 6 (Oto tamircisinden % 5 komisyon alma) ise literatürde "komisyonculuk" olarak yer almaktadır.

Gerek aritmetik ortalamalara göre düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru, gerekse yüzde analizi sonuçlarına göre en az katılımcı tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülen senaryolardan en çok katılımcı tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülen senaryolara doğru, senaryoları şu şekilde sıralamak mümkündür:

(1) Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi) 2,67 ortalama ile katılımcılara göre birinci sırada en az ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 31,2'si tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(2) Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) 2,72 ortalama ile katılımcılara göre ikinci sırada en az ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 33,4'ü tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(3) Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması) 2,80 ortalama ile katılımcılara göre üçüncü sırada en az ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 39,3'ü tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(4) Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi) 2,88 ortalama ile katılımcılara göre dördüncü sırada en az ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 36,5'i tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(5) Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi) 3,27 ortalama ile katılımcılara göre beşinci sırada en az ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 52,9'u tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(6) Senaryo 7 (Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) 4,10 ortalama ile katılımcılara göre orta derecede ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 80,7'si tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(7) Senaryo 9 (Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi) 4,11 ortalama ile katılımcılara göre orta derecede ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 82,7'si tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(8) Senaryo 6 (Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alması) 4,33 ortalama ile katılımcılara göre dördüncü sırada en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 86,0'sı tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(9) Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) 4,60 ortalama ile katılımcılara göre üçüncü sırada en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 90,1'i tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(10) Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) 4,61 ortalama ile katılımcılara göre ikinci sırada en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 92,3'ü tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(11) Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması) 4,69 ortalama ile katılımcılara göre birinci sırada en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 92,3'ü tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273), 1997 yılında ABD'nin 30 farklı polis örgütünde çalışan 3235 polis üzerinde kendileri tarafından geliştirilen -ve bu çalışmada da Türkçeye ve KKTC koşullarına uyarlanarak kullanılan- "polis bütünlüğü ölçeğini" kullanarak yaptıkları araştırmada, ankete katılan polisler tarafından en fazla ciddi bir sorun olarak görülen ilk üç senaryonun; birinci sırada Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması), ikinci sırada Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) ve üçüncü sırada Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da ilk üç içerisinde aynı senaryoların en fazla ciddi bir sorun olarak görülmesi bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde, aynı ölçeği kullanan; Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 67) 1995 yılında Hırvatistan'da 1649 polise; Pagon ve Lobnikar (2004: 219) 1999 yılında Slovenya'da 767 polise; Westmarland (2004: 85) 1999 yılında İngiltere'de 275 polise; Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 29) 1999 yılında Avusturya'da 1853 polise; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) 1999 yılında Finlandiya'da 378 polise; Alain (2004: 47) 1999 yılında Kanada'da 455 polise; Chattha ve Kutnjak Ivković (2004: 188) 1999 yılında Pakistan'da 499 polise uyguladıkları polis bütünlüğü anketi neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) tamamının katılımcılar tarafından en fazla ciddi bir sorun olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir. Diğer taraftan aynı ölçeği kullanan; Haberfeld (2004: 207) 1997 yılında Polonya'da 1477 polise; Krêmer (2004: 127) 1999 yılında Macaristan'da 609 polise ve Newham (2004: 243) 1999 yılında Güney Afrika'da 104 polise uyguladıkları polis bütünlüğü anketi neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) içerisinden ikisinin en fazla ciddi bir sorun olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir.

Diğer taraftan Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273) orijinal ölçeği kullanarak 1997 yılında ABD'nin 30 farklı polis örgütünde çalışan 3235 polis üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada, ankete katılan polisler tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen ilk beş senaryonun; birinci sırada Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması), ikinci sırada Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi), üçüncü sırada Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi), dördüncü sırada Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi) ve beşinci sırada Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) olduğunu tespit etmişlerdir. Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld'in (2004c: 273) çalışmalarında en az ciddi bir sorun olarak görülen beş senaryo, çalışmamızın katılımcıları tarafından da en az ciddi bir sorun olarak görülen beş senaryo ile aynı olmaları bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde, aynı ölçeği kullanan; Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 67) 1995 yılında Hırvatistan'da 1649 polise; Haberfeld (2004: 207) 1997 yılında Polonya'da 1477 polise; Krêmer (2004: 127) 1999 yılında Macaristan'da 609 polise;

Pagon ve Lobnikar (2004: 219) 1999 yılında Slovenya'da 767 polise uyguladıkları polis bütünlüğü anketi neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) tamamının katılımcılar tarafından en az ciddi bir sorun olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir. Diğer taraftan aynı ölçeği kullanan; Westmarland (2004: 85) 1999 yılında İngiltere'de 275 polise; Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 29) 1999 yılında Avusturya'da 1853 polise; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) 1999 yılında Finlandiya'da 378 polise; Newham (2004: 243) 1999 yılında Güney Afrika'da 104 polise; Alain (2004: 47) 1999 yılında Kanada'da 455 polise; Chattha ve Kutnjak Ivković (2004: 188) 1999 yılında Pakistan'da 499 polise uyguladıkları polis bütünlüğü anketi neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) içerisinden dördünün en az ciddi bir sorun olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından kendilerine göre en az ciddi bir sorun olarak görülen senaryoların 4/5'i ile benzerlik göstermektedir.

4.2.1.1.2. Polis Mensuplarına Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları

Katılımcılardan, her bir senaryoyu gözden geçirdikten sonra, her bir senaryonun altındaki ikinci değerlendirme sorusu ile, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını çalıştıkları şubedeki polis mensuplarının çoğunun ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerini değerlendirmeleri istenmiştir[43]. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "hiç de ciddi değil"den (1), "çok ciddi"ye (5) kadar uzanan beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir.

Bu başlık altında **S2** sorusuna[44] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğünün kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları yönünden ne düzeyde olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, yüzde ve aritmetik ortalama analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların yüzdeleri, aritmetik ortalamaları ve ayrıca katılımcıların meslektaşlarına

[43] Bu soru şu kelimelerle ifadelendirilmiştir: "ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?"

[44] *"Soru 2: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarına göre meslektaşları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece ciddi bir sorun olarak görmektedirler?"*

yönelik ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamalarına göre en az ciddi bir sorun olarak değerlendirilenden en çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilene doğru uzanan senaryo sıralamaları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.15).

Tablo 4.15: Polis Mensuplarına Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları

Senaryo Numarası ve Tasviri	Hiç de Ciddi Değil (%)	Ciddi Değil (%)	Kararsız (%)	Ciddi (%)	Çok Ciddi (%)	Ortalama	Sıralama
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	26,2	21,9	24,9	17,9	9,0	2,61	2
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	15,9	21,5	21,2	27,6	13,8	3,01	5
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	2,5	4,0	6,0	20,0	67,5	4,45	9
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	26,9	21,8	26,5	17,3	7,5	2,56	1
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	2,2	2,6	3,9	12,1	79,3	4,63	11
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	3,0	5,7	9,5	31,0	50,9	4,21	8
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	4,5	7,9	14,5	38,3	34,9	3,91	6
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	16,7	25,0	27,3	21,9	9,1	2,81	4
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	3,0	7,4	14,5	41,1	34,0	3,95	7
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	22,9	25,5	23,6	19,4	8,6	2,65	3
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	2,2	3,1	4,0	20,9	69,8	4,53	10

Katılımcıların meslektaşlarına yönelik ciddiyet değerlendirmeleri, KKTC Polis Örgütündeki polis mensuplarının polis sapma davranışlarının çeşitli türlerini meslektaşlarının eşit derecede ciddi bir sorun olarak görmedikleri algısına sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır.

Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 26,2'si "hiç de ciddi değil", % 21,9'u "ciddi değil", % 24,9'u "kararsız", % 17,9'u "ciddi", % 9'u "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapmasını katılımcıların % 48,1'i meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 26,9'u bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 24,9'u ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 2'de (Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 15,9'u "hiç de ciddi değil", % 21,5'i "ciddi değil", % 21,2'si "kararsız", % 27,6'sı "ciddi", % 13,8'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesini katılımcıların % 37,4'ü meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 41,4'ü bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 21,2'si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 3'te (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 2,5'i "hiç de ciddi değil", % 4'ü "ciddi değil", % 6'sı "kararsız", % 20'si "ciddi", % 67,5'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet almasını katılımcıların % 6,5'i meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 87,5'i bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 6'sı ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 4'te (Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 26,9'u "hiç de ciddi değil", % 21,8'i "ciddi değil", % 26,5'i "kararsız", % 17,3'ü "ciddi", % 7,5'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesini katılımcıların % 48,7'si meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 24,8'i bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 26,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 5'te (Olay mahallinden saat hırsızlığı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 2,2'si "hiç de ciddi değil", % 2,6'sı "ciddi değil", % 3,9'u "kararsız", % 12,1'i "ciddi", % 79,3'ü "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin olay mahallinden saat çalmasını katılımcıların % 4,8'i meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 91,4'ü bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 3,9'u ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 6'da (Oto tamircisinden %5 komisyon alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3'ü "hiç de ciddi değil", % 5,7'si "ciddi değil", % 9,5'i "kararsız", % 31'i "ciddi", % 50,9'u "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon almasını katılımcıların 8,7'si meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 81,9'u bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 9,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 7'de (Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 4,5'i "hiç de ciddi değil", % 7,9'u "ciddi değil", % 14,5'i "kararsız", % 38,3'ü "ciddi", % 34,9'u "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesini katılımcıların 12,4'ü meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 73,2'si bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 14,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 8'de (Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 16,7'si "hiç de ciddi değil", % 25'i "ciddi değil", % 27,3'ü "kararsız", % 21,9'u "ciddi", % 9,1'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesini katılımcıların % 41,7'si meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 31'i bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 27,3'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 9'da (Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3'ü "hiç de ciddi değil", % 7,4'ü "ciddi değil", % 14,5'i "kararsız", % 41,1'i "ciddi", % 34'ü "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesini katılımcıların % 10,4'ü meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 75,1'i bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 14,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 10'da (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 22,9'u "hiç de ciddi değil", % 25,5'i "ciddi değil", % 23,6'sı "kararsız", % 19,4'ü "ciddi", % 8,6'sı "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanmasını katılımcıların 48,4'ü meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 28'i bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 23,6'sı ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 11'de (Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 2,2'si "hiç de ciddi değil", % 3,1'i "ciddi değil", % 4'ü "kararsız", % 20,9'u "ciddi", % 69,8'i "çok ciddi" cevabını vermişlerdir. Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapmasını katılımcıların 5,3'ü meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendirmeyeceklerini, % 90,7'si bu davranışı meslektaşlarının ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerini, % 4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Aritmetik ortalamalara göre katılımcıların kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları üzerine yaptıkları değerlendirmeleri, kendi ciddiyet algıları üzerine yaptıkları değerlendirmeler gibi aynı polis sapma davranışlarını içeren üç kategoriye ayırmak mümkündür:

(1) Katılımcılara göre meslektaşları tarafından en az ciddi bir sorun olarak görüleceği değerlendirilen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,40 veya altı olan senaryolar- (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı

güç kullanımı; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü),

(2) Katılımcılara göre meslektaşları tarafından orta derecede ciddi bir sorun olarak görüleceği değerlendirilen polis sapma davranışları -ortalama değerleri 3,41-4,20 arası olan senaryolar- (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) ve

(3) Katılımcılara göre meslektaşları tarafından en çok ciddi bir sorun olarak görüleceği değerlendirilen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 4,21 veya üstü olan senaryolar- (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma).

Gerek aritmetik ortalamalara göre düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru, gerekse yüzde analizi sonuçlarına göre en az katılımcı tarafından meslektaşlarının ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak göreceği değerlendirilen senaryolardan en çok katılımcı tarafından meslektaşlarının ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak göreceği değerlendirilen senaryolara doğru, senaryoları şu şekilde sıralamak mümkündür:

(1) Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi) 2,56 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından birinci sırada en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 24,8'ine göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(2) Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması) 2,61 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından ikinci sırada en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 26,9'una göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(3) Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) 2,65 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından üçüncü sırada en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 28,0'ine

göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(4) Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi) 2,81 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından dördüncü sırada en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 31,0'ine göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(5) Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi) 3,01 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından beşinci sırada en az ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 41,4'üne göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(6) Senaryo 7 (Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) 3,91 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından orta derecede ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 73,2'sine göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(7) Senaryo 9 (Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi) 3,95 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından orta derecede ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 75,1'ine göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(8) Senaryo 6 (Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alması) 4,21 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından dördüncü sırada en çok ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 81,9'una göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(9) Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) 4,45 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından üçüncü sırada en çok ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların %

87,5'ine göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

(10) Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) 4,53 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından ikinci sırada en çok ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 90,7'sine göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevapların toplamı) olarak görülmektedir.

(11) Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması) 4,63 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından birinci sırada en çok ciddi bir sorun olarak görülen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 91,4'üne göre meslektaşları tarafından ciddi bir sorun (ciddi ve çok ciddi cevapların toplamı) olarak görülmektedir.

Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273) ABD'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde, ankete katılan polislere göre meslektaşları tarafından en fazla ciddi bir sorun olarak görülen ilk üç senaryonun; birinci sırada Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması), ikinci sırada Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) ve üçüncü sırada Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da ilk üç içerisinde aynı senaryoların meslektaşları tarafından en fazla ciddi bir sorun olarak değerlendirileceği görüşünde olmaları bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde, Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 67) Hırvatistan'da; Pagon ve Lobnikar (2004: 219) Slovenya'da; Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 29) Avusturya'da; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) Finlandiya'da; Alain (2004: 47) Kanada'da; Chattha ve Kutnjak Ivković (2004: 188) Pakistan'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) tamamının katılımcılara göre meslektaşları tarafından en fazla ciddi bir sorun olarak değerlendirileceği düşünülen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Diğer taraftan Haberfeld (2004: 207) Polonya'da; Krêmer (2004: 127) Macaristan'da ve

Newham (2004: 243) Güney Afrika'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) içerisinden ikisinin katılımcılara göre meslektaşları tarafından en fazla ciddi bir sorun olarak değerlendirileceği düşünülen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir.

Diğer taraftan Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273) ABD'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde, ankete katılan polislere göre meslektaşları tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen ilk beş senaryonun; birinci sırada Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması), ikinci sırada Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi), üçüncü sırada Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi), dördüncü sırada Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi) ve beşinci sırada Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) olduğunu tespit etmişlerdir. Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld'in (2004c: 273) çalışmalarında katılımcılara göre meslektaşları tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen beş senaryo, çalışmamızın katılımcıları tarafından da meslektaşları tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen beş senaryo ile aynı olmaları bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde, Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 67) Hırvatistan'da; Haberfeld (2004: 207) Polonya'da; Krêmer (2004: 127) Macaristan'da; Pagon ve Lobnikar (2004: 219) Slovenya'da ve Alain (2004: 47) Kanada'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) tamamının katılımcılara göre meslektaşları tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen senaryolar olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir.

Diğer taraftan Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 29) Avusturya'da; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) Finlandiya'da; Chattha ve Kutnjak Ivković (2004: 188) Pakistan'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) içerisinden dördünün katılımcılara göre meslektaşları tarafından en az ciddi bir sorun olarak

görülen davranışlar olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir. Newham (2004: 243) tarafından Güney Afrika'da yapılan çalışmada ise katılımcılara göre meslektaşları tarafından bu beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) üçünün en az ciddi bir sorun olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcılarına göre meslektaşları tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen senaryoların 3/5'i ile benzerlik göstermektedir.

4.2.1.1.3. Polis Mensuplarının Resmi Kural İhlali Algıları

Her senaryonun değerlendirilmesinin bir parçası olarak, katılımcılara, her bir senaryonun altındaki üçüncü değerlendirme sorusu ile, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarının şubelerinde, kurumlarının resmi kurallarının ihlali olarak yorumlanıp yorumlanmayacağı sorulmuştur[45]. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "kesinlikle hayır" (1) ile "kesinlikle evet" (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir.

Bu başlık altında **S3** sorusuna[46] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğünün resmi kural ihlali algıları yönünden ne düzeyde olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, yüzde ve aritmetik ortalama analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların yüzdeleri, aritmetik ortalamaları ve ayrıca resmi kural ihlali değerlendirmelerinin ortalamalarına göre en az kural ihlali olarak değerlendirilenden en çok kural ihlali olarak değerlendirilene doğru uzanan senaryo sıralamaları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.16).

---

[45] Bu soru şu kelimelerle ifadelendirilmiştir: "Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?"

[46] *"Soru 3: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece resmi kuralların ihlali olarak görmektedirler?"*

Tablo 4.16: Polis Mensuplarının Resmi Kural İhlali Algıları

Senaryo Numarası ve Tasviri	Kesinlikle Hayır (%)	Hayır (%)	Kararsız (%)	Evet (%)	Kesinlikle Evet (%)	Ortalama	Sıralama
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	13,5	16,6	22,9	30,6	16,4	3,19	4
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	11,2	17,0	22,0	31,4	18,4	3,28	5
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	3,6	4,0	6,3	20,6	65,5	4,40	9
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	17,4	22,2	26,9	23,3	10,2	2,86	1
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	3,1	2,2	4,6	13,9	76,1	4,57	11
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,1	3,0	9,5	31,3	52,1	4,24	8
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	4,9	5,7	13,9	37,5	38,0	3,97	6
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	11,6	18,5	27,6	28,2	14,0	3,14	3
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	4,2	5,0	12,1	39,7	39,0	4,04	7
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	14,7	21,1	25,4	27,5	11,3	2,99	2
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	3,4	2,9	4,0	22,7	66,9	4,46	10

Katılımcıların resmi kural ihlali değerlendirmeleri, KKTC Polis Örgütündeki polis mensuplarının polis sapma davranışlarının çeşitli türlerini eşit derecede kural ihlali olarak algılamadıklarını ortaya çıkarmıştır.

Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 13,5'i "kesinlikle hayır", % 16,6'sı "hayır", % 22,9'u "kararsız", % 30,6'sı "evet", % 16,4'ü "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması, katılımcıların % 30,1'i tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 47'si bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 22,9'u ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 2'de (Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 11,2'si "kesinlikle hayır", % 17'si "hayır", % 22'si "kararsız", % 31,4'ü "evet", % 18,4'ü "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi, katılımcıların % 28,2'si tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 49,8'i bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 22'si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 3'te (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,6'sı "kesinlikle hayır", % 4'ü "hayır", % 6,3'ü "kararsız", % 20,6'sı "evet", % 65,5'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması, katılımcıların % 7,6'sı tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 86,1'i bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 6,3'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 4'te (Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 17,4'ü "kesinlikle hayır", % 22,2'si "hayır", % 26,9'u "kararsız", % 23,3'ü "evet", % 10,2'si "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi, katılımcıların % 39,6'sı tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 33,5'i bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 26,9'u ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 5'te (Olay mahallinden saat hırsızlığı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,1'i "kesinlikle hayır", % 2,2'si "hayır", % 4,6'sı "kararsız", % 13,9'u "evet", % 76,1'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin olay mahallinden saat çalması, katılımcıların % 5,3'ü tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 90'ı bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 4,6'sı ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 6'da (Oto tamircisinden %5 komisyon alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 4,1'i "kesinlikle hayır", % 3'ü "hayır", % 9,5'i "kararsız", % 31,3'ü "evet", % 52,1'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir

polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alması, katılımcıların % 7,1'i tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 83,4'ü bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 9,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 7'de (Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 4,9'u "kesinlikle hayır", % 5,7'si "hayır", % 13,9'u "kararsız", % 37,5'i "evet", % 38'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi, katılımcıların % 10,6'sı tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 75,5'i bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 13,9'u ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 8'de (Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 11,6'sı "kesinlikle hayır", % 18,5'i "hayır", % 27,6'sı "kararsız", % 28,2'si "evet", % 14'ü "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi, katılımcıların % 30,1'i tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 42,2'si bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 27,6'sı ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 9'da (Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 4,2'si "kesinlikle hayır", % 5'i "hayır", % 12,1'i "kararsız", % 39,7'si "evet", % 39'u "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi, katılımcıların % 9,2'si tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 78,7'si bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 12,1'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 10'da (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 14,7'si "kesinlikle hayır", % 21,1'i "hayır", % 25,4'ü "kararsız", % 27,5'i "evet", % 11,3'ü "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması, katılımcıların % 35,8'i tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 38,8'i bu davranışı

resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 25,4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Senaryo 11'de (Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,4'ü "kesinlikle hayır", % 2,9'u "hayır", % 4'ü "kararsız", % 22,7'si "evet", % 66,9'u "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması, katılımcıların % 6,3'ü tarafından resmi kuralların ihlali olarak değerlendirilmezken, % 89,6'sı bu davranışı resmi kuralların ihlali olarak değerlendirmekte, % 4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmektedir.

Çalışmamızda Senaryo 1, katılımcıların % 47,0'si; Senaryo 2, katılımcıların % 49,8'i; Senaryo 3, katılımcıların % 86,1'i; Senaryo 4, katılımcıların % 33,5'i; Senaryo 5, katılımcıların % 90,0'ı; Senaryo 6, katılımcıların % 83,4'ü; Senaryo 7, katılımcıların % 75,5'i; Senaryo 8, katılımcıların % 42,2'si; Senaryo 9, katılımcıların % 78,7'si; Senaryo 10, katılımcıların % 38,8'i; Senaryo 11, katılımcıların % 89,6'sı tarafından resmi kuralların ihlali (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) olarak görülmektedir.

Edelbacher ve Kutnjak Ivković'in (2004: 24) 1999 yılında Avusturya'da 1853 polise polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak uyguladıkları anketin sonuçlarına göre; Senaryo 1, katılımcıların % 15,1'i; Senaryo 2, katılımcıların % 52,1'i; Senaryo 3, katılımcıların % 99,1'i; Senaryo 4, katılımcıların % 47,1'i; Senaryo 5, katılımcıların % 99,3'ü; Senaryo 6, katılımcıların % 80,3'ü; Senaryo 7, katılımcıların % 79,8'i; Senaryo 8, katılımcıların % 78,5'i; Senaryo 9, katılımcıların 65,0'i; Senaryo 10, katılımcıların % 83,5'i; Senaryo 11, katılımcıların % 98,2'si tarafından resmi kuraların ihlali olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Avusturya'da yapılan bu çalışma, çalışmamız ile kıyaslandığı zaman Avusturya'daki polislerin senaryoların dokuzunda (Senaryo 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10 ve 11) tasvir edilen polis sapma davranışlarını KKTC'deki polislerden daha yüksek oranlarda resmi kuralların ihlali olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

Aritmetik ortalamalara göre katılımcıların kendileri ve kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları üzerine yaptıkları değerlendirmelerde ortaya çıkan ciddiyet kategorilerine benzer şekilde, senaryoların resmi kuralların ihlali

ortalamalarını da aynı senaryoları içerecek şekilde üç kategoriye ayırmak mümkündür:

(1) En az kural ihlali olarak görülenler polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,40 veya altı olan senaryolar- (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü),

(2) Orta derecede kural ihlali olarak görülen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,41-4,20 arası olan senaryolar- (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) ve

(3) En çok kural ihlali olarak görülen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 4,21 veya üstü olan senaryolar- (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma).

Gerek aritmetik ortalamalara göre düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru gerekse yüzde analizi sonuçlarına göre en az katılımcı tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) kural ihlali olarak görülen senaryolardan en çok katılımcı tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) kural ihlali olarak görülen senaryolara doğru, senaryoları şu şekilde sıralamak mümkündür:

(1) Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi) 2,86 ortalama ile katılımcılara göre birinci sırada en az kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 33,5'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(2) Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) 2,99 ortalama ile katılımcılara göre ikinci sırada en az kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 38,8'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(3) Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi) 3,14 ortalama ile katılımcılara göre üçüncü sırada en az kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 42,2'si tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(4) Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması) 3,19 ortalama ile katılımcılara göre dördüncü sırada en az kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 47,0'si tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(5) Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi) 3,28 ortalama ile katılımcılara göre beşinci sırada en az kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 49,8'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(6) Senaryo 7 (Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) 3,97 ortalama ile katılımcılara göre orta derecede kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 75,5'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(7) Senaryo 9 (Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi) 4,04 ortalama ile katılımcılara göre orta derecede kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 78,7'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(8) Senaryo 6 (Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alması) 4,24 ortalama ile katılımcılara göre dördüncü sırada en çok kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 83,4'ü tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(9) Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) 4,40 ortalama ile katılımcılara göre üçüncü sırada en çok kural ihlali olarak

değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 86,1'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(10) Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) 4,46 ortalama ile katılımcılara göre ikinci sırada en çok kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 89,6'sı tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

(11) Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması) 4,57 ortalama ile katılımcılara göre birinci sırada en çok kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 90,0'ı tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) resmi kuralların ihlali olarak görülmektedir.

Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 69) Hırvatistan'da; Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 24) Avusturya'da; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) Finlandiya'da; polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) tamamının katılımcılar tarafından en fazla kural ihlali olarak algılanan senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da aynı senaryoların (Senaryo 3, 5 ve 11) en fazla kural ihlali olarak algılanan senaryolar olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 69) Hırvatistan'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) katılımcılara göre en az resmi kuralların ihlali olarak değerlendirildiklerini tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da aynı senaryoların (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) tamamının en az kural ihlali olarak algılanan senaryolar olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Diğer taraftan Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 24) Avusturya'da; polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı beş senaryonun

(Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) içerisinden dördünün; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) ise Finlandiya'da yaptıkları çalışmada bu beş senaryodan üçünün katılımcılara göre en az resmi kuralların ihlali olarak değerlendirildiklerini tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından en az kural ihlali olarak algılanan senaryoların 3/5'i ile benzerlik göstermektedir.

4.2.1.1.4. Polis Mensuplarının Destekledikleri Disiplin İşlemleri

Her senaryonun değerlendirilmesinin bir parçası olarak, her bir senaryonun altındaki dördüncü değerlendirme sorusu ile katılımcılardan, senaryolarda tasvir edilen sapma davranışlarında bulunan bir polise eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa kendilerine göre hangi disiplin işleminin uygulanması gerektiğini cevap seçenekleri arasından seçmeleri istenmiştir[47]. KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası normlarına dayanarak, ankette bu soru için şu cevaplar önerilmiştir: (1) "hiçbir şey", (2) "sözlü ikaz", (3) "uyarma", (4) "kınama", (5) "kademe ilerlemesini durdurma" ve (5) "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi". Bu başlık altında **S4** sorusuna[48] cevap aranmıştır.

KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğünün destekledikleri disiplin işlemi yönünden ne düzeyde olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, yüzde ve aritmetik ortalama analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların yüzdeleri, aritmetik ortalamaları ve ayrıca aritmetik ortalamalara göre düşükten yükseğe doğru senaryo sıralamaları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.17).

---

[47] Bu soru şu kelimelerle ifadelendirilmiştir: "Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?"

[48] *"Soru 4: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı herhangi bir disiplin cezası verilmesini desteklemekte midirler? Eğer desteklemekteyseler hangi tür polis sapma davranışına en fazla hangi tür disiplin cezasının verilmesini desteklemektedirler?"*

Tablo 4.17: Polis Mensuplarının Destekledikleri Disiplin İşlemleri

Senaryo Numarası ve Tasviri	Hiçbir Şey (%)	Sözlü İkaz (%)	Uyarma (%)	Kınama (%)	Kademe İlerlemesini durdurma (%)	Meslekten Çıkarma ve-ya Rütbe İndirimi (%)	Ortalama	Ortalama Sıralaması
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	27,8	28,3	19,0	8,0	9,6	7,2	2,65	2
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	18,8	34,1	18,5	11,4	10,0	7,3	2,81	5
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,0	5,4	6,9	8,0	19,3	56,4	5,02	9
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	34,8	30,6	13,6	9,4	6,5	5,1	2,73	3
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	3,4	2,1	1,5	3,4	10,3	79,3	5,53	11
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,5	6,5	7,0	10,9	29,4	41,7	4,79	8
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	7,2	14,6	16,8	21,9	25,6	13,9	3,85	6
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	21,7	27,5	19,9	15,2	12,5	3,2	2,78	4
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	4,6	14,5	19,4	25,3	23,8	12,3	3,86	7
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	29,7	30,9	18,3	12,2	6,1	2,8	2,42	1
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	3,3	2,3	3,0	7,6	16,9	67,0	5,33	10

Katılımcıların destekledikleri disiplin işlemleri ile ilgili değerlendirmeleri, KKTC Polis Örgütündeki polis mensuplarının polis sapma davranışlarının çeşitli türlerine karşı farklı disiplin işlemlerinin uygulanmasını desteklediklerini ortaya çıkarmıştır.

Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 27,8'i "hiçbir şey", % 28,3'ü "sözlü ikaz", % 19'u "uyarma", % 8'i "kınama", %

9,6'sı "kademe ilerlemesini durdurma", % 7,2'si ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 2'de (Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 18,8'i "hiçbir şey", % 34,1'i "sözlü ikaz", % 18,5'i "uyarma", % 11,4'ü "kınama", % 10'u "kademe ilerlemesini durdurma", % 7,3'ü ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 3'te (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 4'ü "hiçbir şey", % 5,4'ü "sözlü ikaz", % 6,9'u "uyarma", % 8'i "kınama", % 19,3'ü "kademe ilerlemesini durdurma", % 56,4'ü ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 4'te (Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 34,8'i "hiçbir şey", % 30,6'sı "sözlü ikaz", % 13,6'sı "uyarma", % 9,4'ü "kınama", % 6,5'i "kademe ilerlemesini durdurma", % 5,1'i ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 5'te (Olay mahallinden saat hırsızlığı) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 3,4'ü "hiçbir şey", % 2,1'i "sözlü ikaz", % 1,5'i "uyarma", % 3,4'ü "kınama", % 10,3'ü "kademe ilerlemesini durdurma", % 79,3'ü ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 6'da (Oto tamircisinden %5 komisyon alma) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 4,5'i "hiçbir şey", % 6,5'i "sözlü ikaz", % 7'si "uyarma", % 10,9'u "kınama", % 29,4'ü "kademe ilerlemesini durdurma", % 41,7'si ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 7'de (Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 7,2'si "hiçbir şey", % 14,6'sı "sözlü ikaz", % 16,8'i "uyarma", % 21,9'u "kınama", % 25,6'sı "kademe ilerlemesini durdurma", % 13,9'u

ise “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi” işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 8’de (Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 21,7’si “hiçbir şey”, % 27,5’i “sözlü ikaz”, % 19,9’u “uyarma”, % 15,2’si “kınama”, % 12,5’i “kademe ilerlemesini durdurma”, % 3,2’si ise “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi” işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 9’da (Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 4,6’sı “hiçbir şey”, % 14,5’i “sözlü ikaz”, % 19,4’ü “uyarma”, % 25,3’ü “kınama”, % 23,8’i “kademe ilerlemesini durdurma”, % 12,3’ü ise “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi” işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 10’da (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 29,7’si “hiçbir şey”, % 30,9’u “sözlü ikaz”, % 18,3’ü “uyarma”, % 12,2’si “kınama”, % 6,1’i “kademe ilerlemesini durdurma”, % 2,8’i ise “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi” işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Senaryo 11’de (Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 3,3’ü “hiçbir şey”, % 2,3’ü “sözlü ikaz”, % 3’ü “uyarma”, % 7,6’sı “kınama”, % 16,9’u “kademe ilerlemesini durdurma”, % 67’si ise “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi” işleminin uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların kendi ciddiyet algıları, kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları ve resmi kural ihlali algıları üzerine yaptıkları değerlendirmeler neticesinde ortaya çıkan üç kategoriye benzer şekilde; aritmetik ortalamalara göre katılımcıların destekledikleri disiplin işlemleri de aynı senaryoları içerecek şekilde üç kategoriye ayrılabilir:

(1) En hafif disiplin işleminin uygulanması desteklenen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,40 veya altı olan senaryolar- (Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; ve Senaryo 8: Alkollü

meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü),

(2) Orta derecede bir disiplin işleminin uygulanması desteklenen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,41-4,20 arası olan senaryolar- (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) ve

(3) En ağır disiplin işleminin uygulanması desteklenen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 4,21 veya üstü olan senaryolar- (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma).

Yukarıdaki kategorileri yüzde analizi sonuçları da destekler niteliktedir. En hafif disiplin işlemi sözlü ikazdır. Yüzde analizi sonuçlarına göre katılımcılar en hafif disiplin işlemi olan "sözlü ikaz" cezasının, dört senaryoda (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma, Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü, Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilen polis sapma davranışlarında bulunan polis mensuplarına verilmesini en fazla desteklemişlerdir. Yüzde analizi sonuçlarına göre katılımcılar, sadece bir senaryoda (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için disiplin işlemi uygulanmaması gerektiği seçeneğini (hiçbir şey) en fazla desteklemişlerdir. Bu paragrafta belirtilen senaryolar en hafif disiplin işleminin uygulanması desteklenen polis sapma davranışları kategorisindeki senaryolar ile örtüşmektedir.

Diğer taraftan yüzde analizi sonuçlarına göre katılımcılar, en ağır disiplin işlemi olan "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" cezasının, dört senaryoda (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma, Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı, Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) tasvir edilen polis sapma davranışlarında bulunan polis mensuplarına verilmesini en fazla destekliklerini belirtmişlerdir. Bu senaryolar da en ağır disiplin işleminin uygulanması desteklenen polis sapma davranışları kategorisindeki senaryolar ile örtüşmektedir.

Bunların yanı sıra katılımcılar bir senaryoda (Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için "kınama" cezasının verilmesi en fazla destekledikleri ve yine bir senaryoda (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) tasvir edilen polis sapma davranışı için ise "kademe ilerlemesini durdurma" cezasının verilmesini en fazla destekledikleri belirtmişlerdir. Bu senaryolar da orta derecede bir disiplin işleminin uygulanması desteklenen polis sapma davranışları kategorisindeki senaryolar ile örtüşmektedir.

Katılımcıların destekledikleri disiplin işlemlerinin aritmetik ortalamaları dikkate alındığında senaryoları; desteklenen disiplin işleminin ortalama olarak en hafif düzeyde olduğu senaryodan ortalama olarak en ağır düzeyde olduğu senaryoya doğru, katılımcıların en fazla destekledikleri disiplin işlemi ile birlikte ve en fazla desteklenen disiplin işleminin yüzdesini de belirterek şu şekilde sıralamak mümkündür:

(1) Senaryo 10: Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi "sözlü ikaz"dır (Katılımcıların % 30,9'u bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 2,42'dir).

(2) Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi "sözlü ikaz"dır (Katılımcıların % 28,3'ü bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 2,65'tir).

(3) Senaryo 4: Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi davranışına karşı katılımcılar en fazla herhangi bir disiplin işlemi uygulanmamasını (hiçbir şey) desteklemektedirler (Katılımcıların % 34,8'i bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 2,73'tür).

(4) Senaryo 8: Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi "sözlü ikaz"dır (Katılımcıların % 27,5'i bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 2,78'dir).

(5) Senaryo 2: Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi

“sözlü ikaz”dır (Katılımcıların % 34,1’i bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 2,81’dir).

(6) Senaryo 7: Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi “kademe ilerlemesini durdurma”dır (Katılımcıların % 25,6’sı bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 3,85’tir).

(7) Senaryo 9: Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi “kınama”dır (Katılımcıların % 25,3’ü bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 3,86’dır).

(8) Senaryo 6 Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi”dir (Katılımcıların % 41,7’si bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 4,79’dur).

(9) Senaryo 3: Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi”dir (Katılımcıların % 56,4’ü bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 5,02’dir).

(10) Senaryo 11: Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi”dir (Katılımcıların % 67,0’si bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 5,33’tür).

(11) Senaryo 5: Bir polisin olay mahallinden saat çalması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla destekledikleri disiplin işlemi “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi”dir (Katılımcıların % 79,3’ü bu işlemi desteklemektedir; senaryo ortalaması 5,53’tür).

Çalışmamızda en fazla desteklenen disiplin işlemlerini (veya hiçbir ceza verilmemesini) ve desteklenme yüzdelerini şu şekilde özetlemek mümkündür; Senaryo 1 için “sözlü ikaz” (% 28,3), Senaryo 2 için “sözlü ikaz” (% 34,1), Senaryo 3 için “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi” (% 56,4), Senaryo 4 için “hiçbir şey”

(% 34,8), Senaryo 5 için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" (% 79,3), Senaryo 6 için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" (% 41,7), Senaryo 7 için "kademe ilerlemesini durdurma" (% 25,6), Senaryo 8 için "sözlü ikaz" (% 27,5), Senaryo 9 için "kınama" (% 25,3), Senaryo 10 için "sözlü ikaz" (% 30,9), Senaryo 11 için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" (% 67,0).

Westmarland'ın (2004: 90) 1999 yılında İngiltere'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladığı anketin sonuçlarına göre en fazla desteklenen disiplin işlemlerini (veya hiçbir ceza verilmemesini) ve desteklenme yüzdelerini şu şekilde özetlemek mümkündür[49]; Senaryo 1 için "hiçbir şey" (% 41), Senaryo 2 için "sözlü ikaz/yazılı uyarma" (% 34/ % 34), Senaryo 3 için "meslekten çıkarma" (% 78,5), Senaryo 4 için "sözlü ikaz" (% 38), Senaryo 5 için "meslekten çıkarma" (% 93,1), Senaryo 6 için "meslekten çıkarma" (% 50,5), Senaryo 7 için "rütbe indirimi" (% 30,5), Senaryo 8 için "meslekten çıkarma" (% 48), Senaryo 9 için "meslekten çıkarma" (% 27), Senaryo 10 için "meslekten çıkarma" (% 52), Senaryo 11 için "meslekten çıkarma" (% 90).

İngiltere'de yapılan bu çalışma, çalışmamız ile kıyaslandığı zaman; dört senaryoda (Senaryo 3, 5, 6 ve 11) tasvir edilen polis sapma davranışlarına karşı her iki ülkenin polislerinin de benzer şekilde en ağır disiplin işlemi olan "meslekten çıkarma" cezasının uygulanmasını destekledikleri görülmektedir. Diğer taraftan üç senaryoda (Senaryo 1, 2 ve 4) tasvir edilen polis sapma davranışlarına karşı her iki ülkenin polisleri de benzer şekilde sözlü ikaz veya uyarma gibi en hafif disiplin işlemlerini veya hiçbir ceza verilmemesini desteklemektedirler. Senaryo 7'de tasvir edilen polis sapma davranışına karşı ise her iki ülkenin polislerinin de benzer şekilde kendi ülkelerine göre meslekten çıkarma cezasının bir altı olan disiplin cezasının (KKTC için kademe ilerlemesini durdurma, İngiltere için rütbe indirimi) verilmesini destekledikleri görülmektedir. Üç senaryoda (Senaryo 8, 9 ve 10) tasvir edilen polis sapma davranışlarına karşı ise İngiltere ve KKTC polisleri tarafından desteklenen disiplin işlemleri farklılık göstermektedir. İngiltere'deki polisler bu üç senaryo için (Senaryo 8, 9 ve 10) meslekten çıkarma cezasının uygulanmasını desteklerken;

[49] Disiplin işlemleri ile ilgili seçenekler her ülkenin yasal çerçevesine bağlı olduğundan, İngiltere'de uygulanan anketin disiplin işlemi seçenekleri; 1 = "hiçbir şey", 2 = "sözlü ikaz", 3 = "yazılı uyarma", 4 = "para cezası", 5 = "rütbe indirimi" ve 6 = "meslekten çıkarma" olarak 6 seçenek halinde düzenlenmiştir.

KKTC'deki polisler Senaryo 8 ve 10 için sözlü ikaz, Senaryo 9 için ise kınama cezasının uygulanmasını desteklemektedirler.

4.2.1.1.5. Polis Mensuplarının Bekledikleri Disiplin İşlemleri

Her senaryonun değerlendirilmesinin bir parçası olarak, her bir senaryonun altındaki beşinci değerlendirme sorusu ile katılımcılardan, senaryolarda tasvir edilen sapma davranışlarında bulunan bir polise eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa kurumları tarafından hangi disiplin işleminin uygulanmasını beklediklerini cevap seçenekleri arasından seçmeleri istenmiştir[50]. KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası normlarına dayanarak, ankette bu soru için şu cevaplar önerilmiştir: (1) "hiçbir şey", (2) "sözlü ikaz", (3) "uyarma", (4) "kınama", (5) "kademe ilerlemesini durdurma" ve (5) "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi".

Bu başlık altında **S5** sorusuna[51] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğünün bekledikleri disiplin işlemi yönünden ne düzeyde olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, yüzde ve aritmetik ortalama analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların yüzdeleri, aritmetik ortalamaları ve ayrıca aritmetik ortalamalara göre düşükten yükseğe doğru senaryo sıralamaları yukarıda verilmiştir (Tablo 4.18). Katılımcıların bekledikleri disiplin işlemleri ile ilgili değerlendirmeleri, KKTC Polis Örgütündeki polis mensuplarının polis sapma davranışlarının çeşitli türlerine karşı farklı disiplin işlemlerinin uygulanmasını beklediklerini ortaya çıkarmıştır.

---

[50] Bu soru şu kelimelerle ifadelendirilmiştir: Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?"

[51] *"Soru 5: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı herhangi bir disiplin cezası verilmesini beklemekte midirler? Eğer beklemekteyseler hangi tür polis sapma davranışına en fazla hangi tür disiplin cezasının verilmesini beklemektedirler?"*

Tablo 4.18: Polis Mensuplarının Bekledikleri Disiplin İşlemleri

Senaryo Numarası ve Tasviri	Hiçbir Şey (%)	Sözlü İkaz (%)	Uyarma (%)	Kınama (%)	Kademe İlerlemesini durdurma (%)	Meslekten Çıkarma ve-ya Rütbe İndirimi(%)	Ortalama	Ortalama Sıralaması
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	24,3	21,1	21,7	11,3	12,2	9,5	2,94	5
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	18,9	28,1	21,9	13,1	9,5	8,4	2,91	4
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,4	6,0	6,5	9,5	20,8	52,8	4,94	9
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	32,3	26,9	17,4	10,7	7,9	4,9	2,49	1
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	3,4	1,7	2,2	4,4	10,6	77,7	5,50	11
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,6	5,7	7,7	12,6	29,8	39,7	4,76	8
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	10,2	13,8	16,1	22,5	24,0	13,3	3,76	6
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	20,3	23,3	21,8	18,3	13,1	3,2	2,90	3
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	6,3	13,1	19,5	26,2	22,7	12,1	3,82	7
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	26,3	27,4	20,6	14,6	8,0	3,1	2,59	2
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	3,6	2,1	3,4	8,6	17,2	65,1	5,28	10

Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 24,3'ü "hiçbir şey", % 21,1'i "sözlü ikaz", % 21,7'si "uyarma", % 11,3'ü "kınama", % 12,2'si "kademe ilerlemesini durdurma", % 9,5'i ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 2'de (Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların %

18,9'u "hiçbir şey", % 28,1'i "sözlü ikaz", % 21,9'u "uyarma", % 13,1'i "kınama", % 9,5'i "kademe ilerlemesini durdurma", % 8,4'ü ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 3'te (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 4,4'ü "hiçbir şey", % 6'sı "sözlü ikaz", % 6,5'i "uyarma", % 9,5'i "kınama", % 20,8'i "kademe ilerlemesini durdurma", % 52,8'i ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 4'te (Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 32,3'ü "hiçbir şey", % 26,9'u "sözlü ikaz", % 17,4'ü "uyarma", % 10,7'si "kınama", % 7,9'u "kademe ilerlemesini durdurma", % 4,9'u ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 5'te (Olay mahallinden saat hırsızlığı) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 3,4'ü "hiçbir şey", % 1,7'si "sözlü ikaz", % 2,2'si "uyarma", % 4,4'ü "kınama", % 10,6'sı "kademe ilerlemesini durdurma", % 77,7'si ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 6'da (Oto tamircisinden %5 komisyon alma) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 4,6'sı "hiçbir şey", % 5,7'si "sözlü ikaz", % 7,7'si "uyarma", % 12,6'sı "kınama", % 29,8'i "kademe ilerlemesini durdurma", % 39,7'si ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 7'de (Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 10,2'si "hiçbir şey", % 13,8'i "sözlü ikaz", % 16,1'i "uyarma", % 22,5'i "kınama", % 24'ü "kademe ilerlemesini durdurma", % 13,3'ü ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 8'de (Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların %

20,3'ü "hiçbir şey", % 23,3'ü "sözlü ikaz", % 21,8'i "uyarma", % 18,3'ü "kınama", % 13,1'i "kademe ilerlemesini durdurma", % 3,2'si ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 9'da (Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 6,3'ü "hiçbir şey", % 13,1'i "sözlü ikaz", % 19,5'i "uyarma", % 26,2'si "kınama", % 22,7'si "kademe ilerlemesini durdurma", % 12,1'i ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 10'da (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 26,3'ü "hiçbir şey", % 27,4'ü "sözlü ikaz", % 20,6'sı "uyarma", % 14,6'sı "kınama", % 8,0'i "kademe ilerlemesini durdurma", % 3,1'i ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Senaryo 11'de (Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) tasvir edilen polis sapma davranışına karşı eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa; katılımcıların % 3,6'sı "hiçbir şey", % 2,1'i "sözlü ikaz", % 3,4'ü "uyarma", % 8,6'sı "kınama", % 17,2'si "kademe ilerlemesini durdurma", % 65,1'i ise "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" işleminin uygulanmasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların kendi ciddiyet algıları, kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları, resmi kural ihlali algıları ve destekledikleri disiplin işlemi üzerine yaptıkları değerlendirmeler neticesinde ortaya çıkan üç kategoriye benzer şekilde; aritmetik ortalamalara göre katılımcıların bekledikleri disiplin işlemleri de aynı senaryoları içerecek şekilde üç kategoriye ayrılabilir:

(1) En hafif disiplin işleminin uygulanması beklenen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,40 veya altı olan senaryolar- (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; ve Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme; Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü ve Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma),

(2) Orta derecede bir disiplin işleminin uygulanması beklenen polis sapma davranışları -ortalama değerleri 3,41-4,20 arası olan senaryolar- (Senaryo 7: Amirin,

şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) ve

(3) En ağır disiplin işleminin uygulanması beklenen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 4,21 veya üstü olan senaryolar- (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma). Bu kategorileri yüzde analizi sonuçları da destekler niteliktedir. Katılımcıların bekledikleri disiplin işlemlerinin aritmetik ortalamaları dikkate alındığında senaryoları; beklenen disiplin işleminin ortalama olarak en hafif düzeyde olduğu senaryodan ortalama olarak en ağır düzeyde olduğu senaryoya doğru, katılımcıların en fazla bekledikleri disiplin işlemi ile birlikte ve en fazla beklenen disiplin işleminin yüzdesini de belirterek şu şekilde sıralamak mümkündür:

(1) Senaryo 4: Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi davranışına karşı katılımcılar en fazla herhangi bir disiplin işlemi uygulanmamasını (hiçbir şey) beklemektedirler (Katılımcıların % 32,3'ü bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 2,49'dur).

(2) Senaryo 10: Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "sözlü ikaz"dır (Katılımcıların % 27,4'ü bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 2,59'dur).

(3) Senaryo 8: Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "sözlü ikaz"dır (Katılımcıların % 23,3'ü bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 2,90'dır).

(4) Senaryo 2: Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "sözlü ikaz"dır (Katılımcıların % 28,1'i bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 2,91'dir).

(5) Senaryo 1: Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması davranışına karşı katılımcılar en fazla herhangi bir disiplin işlemi uygulanmamasını

(hiçbir şey) beklemektedirler (Katılımcıların % 24,3'ü bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 2,94'tür).

(6) Senaryo 7: Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "kademe ilerlemesini durdurma"dır (Katılımcıların % 24,0'ü bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 3,76'dır).

(7) Senaryo 9: Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "kınama"dır (Katılımcıların % 26,2'si bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 3,82'dir).

(8) Senaryo 6 Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi"dir (Katılımcıların % 39,7'si bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 4,76'dır).

(9) Senaryo 3: Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi"dir (Katılımcıların % 52,8'i bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 4,94'tür).

(10) Senaryo 11: Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi"dir (Katılımcıların % 65,1'i bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 5,28'dir).

(11) Senaryo 5: Bir polisin olay mahallinden saat çalması davranışına karşı katılımcıların uygulanmasını en fazla bekledikleri disiplin işlemi "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi"dir (Katılımcıların % 77,7'si bu işlemi beklemektedir; senaryo ortalaması 5,50'dir).

Çalışmamızda en fazla beklenen disiplin işlemlerini (veya hiçbir ceza verilmemesini) ve beklenme yüzdelerini şu şekilde özetlemek mümkündür; Senaryo 1 için "hiçbir şey" (% 24,3), Senaryo 2 için "sözlü ikaz" (% 28,1), Senaryo 3 için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" (% 52,8), Senaryo 4 için "hiçbir şey" (%

32,3), Senaryo 5 için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" (% 77,7), Senaryo 6 için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" (% 39,7), Senaryo 7 için "kademe ilerlemesini durdurma" (% 24,0), Senaryo 8 için "sözlü ikaz" (% 23,3), Senaryo 9 için "kınama" (% 26,2), Senaryo 10 için "sözlü ikaz" (% 27,4), Senaryo 11 için "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" (% 65,1).

Westmarland'ın (2004: 89) İngiltere'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladığı anketin sonuçlarına göre en fazla beklenen disiplin işlemlerini (veya hiçbir ceza verilmemesini) ve beklenme yüzdelerini şu şekilde özetlemek mümkündür[52]; Senaryo 1 için "hiçbir şey" (% 28,4), Senaryo 2 için "yazılı uyarma" (% 37), Senaryo 3 için "meslekten çıkarma" (% 76), Senaryo 4 için "yazılı uyarma" (% 28), Senaryo 5 için "meslekten çıkarma" (% 92), Senaryo 6 için "meslekten çıkarma" (% 50,5), Senaryo 7 için "yazılı uyarma" (% 29), Senaryo 8 için "meslekten çıkarma" (% 59), Senaryo 9 için "meslekten çıkarma" (% 32), Senaryo 10 için "meslekten çıkarma" (% 61), Senaryo 11 için "meslekten çıkarma" (% 87).

İngiltere'de yapılan bu çalışma, çalışmamız ile kıyaslandığı zaman; dört senaryoda (Senaryo 3, 5, 6 ve 11) tasvir edilen polis sapma davranışlarına karşı her iki ülkenin polislerinin de benzer şekilde en ağır disiplin işlemi olan "meslekten çıkarma" cezasının uygulanmasını bekledikleri görülmektedir. Diğer taraftan üç senaryoda (Senaryo 1, 2 ve 4) tasvir edilen polis sapma davranışlarına karşı her iki ülkenin polisleri de benzer şekilde sözlü ikaz veya uyarma gibi en hafif disiplin işlemlerini veya hiçbir ceza verilmemesini beklemektedirler. Dört senaryoda (Senaryo 7, 8, 9 ve 10) tasvir edilen polis sapma davranışlarına karşı ise İngiltere ve KKTC polisleri tarafından beklenen disiplin işlemleri farklılık göstermektedir. İngiltere'deki polisler bu senaryoların üçünde (Senaryo 8, 9 ve 10) meslekten çıkarma cezasının uygulanmasını beklerken; KKTC'deki polisler Senaryo 8 ve 10 için sözlü ikaz, Senaryo 9 için ise kınama cezasının uygulanmasını beklemektedirler. Senaryo 7'de tasvir edilen polis sapma davranışına karşı ise İngiltere'deki polisler hafif bir cezanın (yazılı uyarma) verilmesini beklerken; KKTC'deki polisler daha

[52] Disiplin işlemleri ile ilgili seçenekler her ülkenin yasal çerçevesine bağlı olduğundan, İngiltere'de uygulanan anketin disiplin işlemi seçenekleri; 1 = "hiçbir şey", 2 = "sözlü ikaz", 3 = "yazılı uyarma", 4 = "para cezası", 5 = "rütbe indirimi" ve 6 = "meslekten çıkarma" olarak 6 seçenek halinde düzenlenmiştir.

ağır bir cezanın (meslekten çıkarma cezasının bir altı olan kademe ilerlemesini durdurma cezasının) verilmesini beklemektedir.

4.2.1.1.6. Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri

Katılımcılara, her bir senaryonun altındaki altıncı değerlendirme sorusu ile, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirip bildirmeyecekleri sorulmuştur[53]. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "kesinlikle hayır" (1) ile "kesinlikle evet" (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir.

Bu başlık altında **S6** sorusuna[54] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğünün kendi bildirme isteklilikleri yönünden ne düzeyde olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, yüzde ve aritmetik ortalama analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların yüzdeleri, aritmetik ortalamaları ve ayrıca kendi bildirme istekliliklerine yönelik değerlendirmelerinin ortalamalarına göre en az üstlere bildirileceği değerlendirilenden en çok üstlere bildirileceği değerlendirilene doğru uzanan senaryo sıralamaları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.19).

Polis bütünlüğü anketi, polis sessizlik kuralının kapsamını ve doğasını değerlendirebilmek için bir araç sunmaktadır (Kutnjak Ivković, Haberfeld and Peacock, 2015: 320). Polis alt-kültürünün sessizlik kuralı, polislerin, meslektaşlarının sapkın davranışlarını üstlerine bildirmeyeceklerine dair yazılı olmayan bir kuralın varlığına işaret etmektedir. Şöyle ki; "*Polisler, meslektaşlarının hatalı davranışlarını üstlerine bildirmek istemezler*" (Sanja Kutnjak Ivković, 2005a: 79-80).

Katılımcıların, polis sapma davranışlarını üstlerine bildir(me)me istekliliklerini aksettiren yanıtlar, sessizlik kuralının kapsamını ve doğasını değerlendirmemize yardımcı olmuştur. Bununla birlikte, yüzde analizleri ve aritmetik ortalamalar, sessizlik kuralının tüm davranışları eşit bir şekilde korumadığını göstermiştir. Katılımcıların kendi bildirme isteklilikleri, KKTC Polis

[53] Bu soru şu kelimelerle ifadelendirilmiştir: "SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?"

[54] *"Soru 6: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirmeye ne kadar isteklidirler?"*

Örgütündeki polis mensuplarının polis sapma davranışlarının çeşitli türlerini eşit derecede üstlerine bildirmeye istekli olmadıklarını ortaya çıkarmıştır.

Tablo 4.19: Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri

Senaryo Numarası ve Tasviri	Kesinlikle Hayır (%)	Hayır (%)	Kararsız (%)	Evet (%)	Kesinlikle Evet (%)	Ortalama	Sıralama
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	35,1	33,7	17,0	9,3	4,8	2,14	1
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	20,5	31,3	24,5	15,1	8,6	2,59	5
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,5	8,6	13,0	28,1	45,9	4,02	9
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	25,6	33,3	23,1	11,4	6,5	2,39	3
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	2,8	4,6	8,3	20,3	64,1	4,38	11
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,0	9,4	19,3	26,3	41,0	3,91	8
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	5,9	17,1	27,5	25,9	23,6	3,44	7
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	21,9	30,4	27,8	13,3	6,6	2,52	4
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	5,9	15,2	28,7	30,2	20,0	3,43	6
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	25,0	36,1	24,8	9,3	4,8	2,32	2
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	3,2	5,2	12,0	26,8	52,8	4,20	10

Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 35,1'i "kesinlikle hayır", % 33,7'si "hayır", % 17'si "kararsız", % 9,3'ü "evet", % 4,8'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapan bir meslektaşlarını, katılımcıların % 68,8'i üstlerine bildirmeyeceklerini, % 14,1'i üstlerine bildireceklerini, % 17'si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 2'de (Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 20,5'i "kesinlikle hayır", % 31,3'ü "hayır", %

24,5'i "kararsız", % 15,1'i "evet", % 8,6'sı "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul eden bir meslektaşlarını, katılımcıların % 51,8'i üstlerine bildirmeyeceklerini, % 23,7'si üstlerine bildireceklerini, % 24,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 3'te (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 4,5'i "kesinlikle hayır", % 8,6'sı "hayır", % 13'ü "kararsız", % 28,1'i "evet", % 45,9'u "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alan bir meslektaşlarını, katılımcıların % 13,1'i üstlerine bildirmeyeceklerini, % 74'ü üstlerine bildireceklerini, % 13'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 4'te (Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 25,6'sı "kesinlikle hayır", % 33,3'ü "hayır", % 23,1'i "kararsız", % 11,4'ü "evet", % 6,5'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul eden bir meslektaşlarını, katılımcıların % 58,9'u üstlerine bildirmeyeceklerini, % 17,9'u üstlerine bildireceklerini, % 23,1'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 5'te (Olay mahallinden saat hırsızlığı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 2,8'i "kesinlikle hayır", % 4,6'sı "hayır", % 8,3'ü "kararsız", % 20,3'ü "evet", % 64,1'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Olay mahallinden saat çalan bir meslektaşlarını, katılımcıların % 7,4'ü üstlerine bildirmeyeceklerini, % 84,4'ü üstlerine bildireceklerini, % 8,3'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 6'da (Oto tamircisinden %5 komisyon alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 4'ü "kesinlikle hayır", % 9,4'ü "hayır", % 19,3'ü "kararsız", % 26,3'ü "evet", % 41'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alan bir meslektaşlarını, katılımcıların % 13,4'ü üstlerine bildirmeyeceklerini, % 67,3'ü üstlerine bildireceklerini, % 19,3'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 7'de (Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 5,9'u "kesinlikle hayır", % 17,1'i "hayır", % 27,5'i "kararsız", % 25,9'u "evet", % 23,6'sı

“kesinlikle evet” cevabını vermişlerdir. Şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni öneren bir amiri, katılımcıların % 23’ü üstlerine bildirmeyeceklerini, % 49,5’i üstlerine bildireceklerini, % 27,5’i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 8’de (Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 21,9’u “kesinlikle hayır”, % 30,4’ü “hayır”, % 27,8’i “kararsız”, % 13,3’ü “evet”, % 6,6’sı “kesinlikle evet” cevabını vermişlerdir. Alkollü meslektaşının kazasını rapor etmeyen bir meslektaşlarını, katılımcıların % 52,3’ü üstlerine bildirmeyeceklerini, % 19,9’u üstlerine bildireceklerini, % 27,8’i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 9’da (Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 5,9’u “kesinlikle hayır”, % 15,2’si “hayır”, % 28,7’si “kararsız”, % 30,2’si “evet”, % 20’si “kesinlikle evet” cevabını vermişlerdir. Bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelen bir meslektaşlarını, katılımcıların % 21,1’i üstlerine bildirmeyeceklerini, % 50,2’si üstlerine bildireceklerini, % 28,7’si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 10’da (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 25’i “kesinlikle hayır”, % 36,1’i “hayır”, % 24,8’i “kararsız”, % 9,3’ü “evet”, % 4,8’i “kesinlikle evet” cevabını vermişlerdir. Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanan bir meslektaşlarını, katılımcıların % 61,1’i üstlerine bildirmeyeceklerini, % 14,1’i üstlerine bildireceklerini, % 24,8’i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 11’de (Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,2’si “kesinlikle hayır”, % 5,2’si “hayır”, % 12’si “kararsız”, % 26,8’i “evet”, % 52,8’i “kesinlikle evet” cevabını vermişlerdir. Bulduğu cüzdan içerisinden hırsızlık yapan bir meslektaşlarını, katılımcıların % 8,4’ü üstlerine bildirmeyeceklerini, % 79,6’sı üstlerine bildireceklerini, % 12’si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Çalışmamızda senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını sergileyen polisleri; Senaryo 1’de katılımcıların % 14,1’i; Senaryo 2’de

katılımcıların % 23,7'si; Senaryo 3'te katılımcıların % 74'ü; Senaryo 4'te katılımcıların % 17,9'u; Senaryo 5'te katılımcıların % 84,4'ü; Senaryo 6'da katılımcıların % 67,3'ü; Senaryo 7'de katılımcıların % 49,5'i; Senaryo 8'de katılımcıların % 19,9'u; Senaryo 9'da katılımcıların 50,2'si; Senaryo 10'da katılımcıların % 14,1'i; Senaryo 11'de katılımcıların % 79,6'sı kendilerinin üstlerine bildireceklerini belirtmişlerdir.

Westmarland'ın (2004: 87) İngiltere'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladığı anketin sonuçlarına göre senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını sergileyen polisleri; Senaryo 1'de katılımcıların % 17'sinin; Senaryo 2'de katılımcıların % 24'ünün; Senaryo 3'te katılımcıların % 94,5'inin; Senaryo 4'te katılımcıların % 14'ünün; Senaryo 5'te katılımcıların % 98'inin; Senaryo 6'da katılımcıların % 81'inin; Senaryo 7'de katılımcıların % 58'inin; Senaryo 8'de katılımcıların % 72'sinin; Senaryo 9'da katılımcıların % 74'ünün; Senaryo 10'da katılımcıların % 70'inin; Senaryo 11'de katılımcıların % 97'sinin üstlerine bildirecekleri sonuçlarına ulaşılmıştır. İngiltere'de yapılan bu çalışma, çalışmamız ile kıyaslandığı zaman İngiltere'deki polislerin senaryoların onunda (Senaryo 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11) tasvir edilen polis sapma davranışlarını ortalama olarak KKTC'deki polislerden daha fazla üstlerine bildirme eğiliminde olduklarını göstermiştir.

Aritmetik ortalamalara göre katılımcıların kendi bildirme istekliliği ortalamalarını, daha önceki üçlü kategorilere benzer şekilde aynı senaryoları içerecek şekilde üç kategoriye ayırmak mümkündür:

(1) En az bildirme istekliliği duyulan polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,00 veya altı olan senaryolar- (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü),

(2) Orta derecede bildirme istekliliği duyulan polis sapma davranışları – ortalama değerleri 3,01-3,60 arası olan senaryolar- (Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü ve Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) ve

(3) En çok bildirme istekliliği duyulan polis sapma davranışları–ortalama değerleri 3,61 veya üstü olan senaryolar- (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma).

İlk olarak, ortalama değerleri 3,00 veya altı olan beş senaryo (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme; ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) vardır ki; bu kategorideki ortalamalar senaryolarda tanımlanan polis sapma davranışlarının sessizlik kuralı ile yüksek derecede korunacağını göstermektedir (Tablo 4.19).

İkinci olarak, orta grupta sınıflandırılabilecek (ortalama değerleri 3,01 – 3,60 arası) iki senaryo (Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) vardır ki; bu kategorideki ortalamalar senaryolarda tanımlanan polis sapma davranışlarının sessizlik kuralı ile orta derecede korunacağını göstermektedir (Tablo 4.19).

Üçüncü olarak, ortalama değerleri 3,60'ın üzerinde olan dört senaryo (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma) vardır ki; bu senaryoların ortalaması, bu senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarının sessizlik kuralı ile düşük derecede korunacağını göstermektedir (Tablo 4.19).

Gerek aritmetik ortalamalara göre düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru, gerekse yüzde analizi sonuçlarına göre katılımcıların en azı tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenen senaryolardan en çoğu tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenen senaryolara doğru, senaryoları şu şekilde sıralamak mümkündür:

(1) Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması) 2,14 ortalama ile katılımcılar tarafından birinci sırada en az üstlerine bildirilmek istenen

polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 14,1'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(2) Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) 2,32 ortalama ile katılımcılar tarafından ikinci sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 14,1'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(3) Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi) 2,39 ortalama ile katılımcılar tarafından üçüncü sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 17,9'u tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(4) Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi) 2,52 ortalama ile katılımcılar tarafından dördüncü sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 19,9'u tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(5) Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi) 2,59 ortalama ile katılımcılar tarafından dördüncü sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 23,7'si tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(6) Senaryo 9 (Bir polisin bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi) 3,43 ortalama ile katılımcılar tarafından üçüncü orta derecede üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 50,2'si tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(7) Senaryo 7 (Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) 3,44 ortalama ile katılımcılar tarafından orta derecede üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 49,5'i tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(8) Senaryo 6 (Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alması) 3,91 ortalama ile katılımcılar tarafından

dördüncü sırada en çok üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 67,3'ü tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(9) Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) 4,02 ortalama ile katılımcılar tarafından üçüncü sırada en çok üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 74,0'ü tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(10) Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) 4,20 ortalama ile katılımcılar tarafından ikinci sırada en çok üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 79,6'sı tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(11) Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması) 4,38 ortalama ile katılımcılar tarafından birinci sırada en çok üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 84,4'ü tarafından (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) üstlerine bildirilmek istenmektedir.

Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273), ABD'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde, ankete katılan polisler tarafından en fazla üstlerine bildirilmek istenen ilk üç senaryonun; birinci sırada Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması), ikinci sırada Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) ve üçüncü sırada Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da ilk üç içerisinde aynı senaryoların en fazla üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde, Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 69) Hırvatistan'da; Pagon ve Lobnikar (2004: 219) Slovenya'da; Westmarland (2004: 87) İngiltere'de; Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 29) Avusturya'da; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) Finlandiya'da; Alain (2004: 47) Kanada'da aynı polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak uyguladıkları anketler neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) tamamının

katılımcılar tarafından en fazla üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da ilk üç içerisinde aynı senaryoların en fazla üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Diğer taraftan, Haberfeld (2004: 207) Polonya'da; Krêmer (2004: 127) Macaristan'da ve Newham (2004: 243) Güney Afrika'da aynı ölçeği kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) içerisinden ikisinin katılımcılar tarafından en fazla üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da ilk üç içerisinde aynı iki senaryonun en fazla üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Chattha ve Kutnjak Ivković'in (2004: 188) Pakistan'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanılarak yaptıkları anketin sonuçları ise, katılımcıların en fazla üstlerine bildirmek istedikleri ilk üç senaryonun sırasıyla; Senaryo 1, 2 ve 4 olduğunu ortaya çıkarmıştır ki söz konusu çalışma bu yönüyle çalışmamız ile farklılık göstermektedir.

Diğer taraftan Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273) ABD'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde, ankete katılan polisler tarafından en az üstlerine bildirecekleri ilk beş senaryonun; birinci sırada Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması), ikinci sırada Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi), üçüncü sırada Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi), dördüncü sırada Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi) ve beşinci sırada Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) olduğunu tespit etmişlerdir. Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld'in (2004c: 273) çalışmalarında en az üstlerine bildirilmek istenen beş senaryo, çalışmamızın katılımcıları tarafından da en az üstlerine bildirilmek istenen beş senaryo ile aynı olmaları bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 69) Hırvatistan'da; Haberfeld (2004: 207) Polonya'da; Krêmer (2004: 127) Macaristan'da; Pagon ve Lobnikar (2004: 219) Slovenya'da; Westmarland (2004: 87) İngiltere'de ve Alain

(2004: 47) Kanada'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) tamamının katılımcılar tarafından en az üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular çalışmamızın katılımcıları tarafından da en az üstlerine bildirilmek istenen beş senaryo ile aynı olmaları bakımından benzerlik göstermektedir.

Diğer taraftan Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 29) Avusturya'da; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) Finlandiya'da; Newham (2004: 243) Güney Afrika'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı beş senaryo (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) içerisinden dördünün katılımcılar tarafından en az üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular çalışmamızın katılımcıları tarafından da en az üstlerine bildirilmek istenen beş senaryo ile dördünün aynı olmaları bakımından benzerlik göstermektedir.

Chattha ve Kutnjak Ivković'in (2004: 188) Pakistan'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanılarak polislere uyguladıkları anketin sonuçları ise, katılımcıların en az üstlerine bildirmek istedikleri ilk beş senaryonun sırasıyla; Senaryo 5, 11, 3, 8 ve 9 olduğunu ortaya çıkarmıştır ki söz konusu çalışma bu yönüyle çalışmamız ile farklılık göstermektedir.

4.2.1.1.7. Polis Mensuplarına Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri

Katılımcılara, her bir senaryonun altındaki yedinci değerlendirme sorusu ile, senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını sergileyen bir polis mensubunu, çalıştıkları şubedeki polis mensuplarının çoğunun üstlerine bildirip bildirmeyecekleri sorulmuştur[55]. Katılımcılardan, bu değerlendirmeyi yaparken "kesinlikle hayır" (1) ile "kesinlikle evet" (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeğinden bir cevap seçmeleri istenmiştir. Bu başlık altında **S7** sorusuna[56] cevap aranmıştır.

---

[55] Bu soru şu kelimelerle ifadelendirilmiştir: "ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu tür bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?"

[56] *"Soru 7: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarına göre meslektaşları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirmeye ne kadar isteklidirler?"*

Tablo 4.20: Polis Mensuplarına Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri

Senaryo Numarası ve Tasviri	Kesinlikle Hayır (%)	Hayır (%)	Kararsız (%)	Evet (%)	Kesinlikle Evet (%)	Ortalama	Sıralama
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	17,6	27,7	37,5	12,7	4,5	2,58	2
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	12,7	26,2	39,7	15,7	5,7	2,75	5
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	3,4	7,1	22,4	34,9	32,2	3,85	9
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	18,8	26,9	36,4	12,6	5,4	2,59	3
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	3,1	3,3	13,4	28,7	51,5	4,22	11
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,1	6,5	28,6	27,1	33,6	3,79	8
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	5,6	11,9	36,3	27,3	18,9	3,42	7
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	15,7	24,5	40,7	13,3	5,8	2,68	4
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	5,2	12,3	37,0	27,4	18,2	3,41	6
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	21,1	31,8	32,1	10,6	4,4	2,45	1
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	3,2	4,1	18,0	32,1	42,6	4,06	10

KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğünün kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliği yönünden ne düzeyde olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, yüzde ve aritmetik ortalama analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların yüzdeleri, aritmetik ortalamaları ve ayrıca kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliklerine yönelik değerlendirmelerinin ortalamalarına göre en az üstlere bildirileceği değerlendirilenden en çok üstlere bildirileceği değerlendirilene doğru uzanan senaryo sıralamaları yukarıda verilmiştir (Tablo 4.20).

Katılımcıların kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri, KKTC Polis Örgütündeki polis mensuplarının, polis sapma davranışlarının çeşitli türlerini meslektaşlarının eşit derecede üstlerine bildirmeye istekli olmadıkları algısına sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır.

Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 17,6'sı "kesinlikle hayır", % 27,7'si "hayır", % 37,5'i "kararsız", % 12,7'si "evet", % 4,5'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapan bir polisi, katılımcıların % 45,3'ü meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 17,2'si meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 37,5'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 2'de (Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 12,7'si "kesinlikle hayır", % 26,2'si "hayır", % 39,7'si "kararsız", % 15,7'si "evet", % 5,7'si "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul eden bir polisi, katılımcıların % 38,9'u meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 21,4'ü meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 39,7'si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 3'te (Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,4'ü "kesinlikle hayır", % 7,1'i "hayır", % 22,4'ü "kararsız", % 34,9'u "evet", % 32,2'si "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alan bir polisi, katılımcıların % 10,5'i meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 67,1'i meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 22,4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 4'te (Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 18,8'i "kesinlikle hayır", % 26,9'u "hayır", % 36,4'ü "kararsız", % 12,6'sı "evet", % 5,4'ü "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul eden bir polisi, katılımcıların % 45,7'i meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 18'i meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 36,4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 5'te (Olay mahallinden saat hırsızlığı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,1'i "kesinlikle hayır", % 3,3'ü "hayır", % 13,4'ü "kararsız", % 28,7'si "evet", % 51,5'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Olay

mahallinden saat çalan bir polisi, katılımcıların % 6,4'ü meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 80,2'si meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 13,4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 6'da (Oto tamircisinden %5 komisyon alma) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 4,1'i "kesinlikle hayır", % 6,5'i "hayır", % 28,6'sı "kararsız", % 27,1'i "evet", % 33,6'sı "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alan bir polisi, katılımcıların % 10,6'sı meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 60,7'si meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 28,6'sı ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 7'de (Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 5,6'sı "kesinlikle hayır", % 11,9'u "hayır", % 36,3'ü "kararsız", % 27,3'ü "evet", % 18,9'u "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni öneren bir amiri, katılımcıların % 17,5'i meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 46,2'si meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 36,3'ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 8'de (Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 15,7'si "kesinlikle hayır", % 24,5'i "hayır", % 40,7'si "kararsız", % 13,3'ü "evet", % 5,8'i "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Alkollü meslektaşının kazasını rapor etmeyen bir polisi, katılımcıların % 40,2'si meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 19,1'i meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 40,7'si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 9'da (Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 5,2'si "kesinlikle hayır", % 12,3'ü "hayır", % 37'si "kararsız", % 27,4'ü "evet", % 18,2'si "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bedava içki karşılığında bir barın kapanma saatini görmezden gelen bir polisi, katılımcıların % 17,5'i meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 45,6'sı meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 37'si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 10'da (Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 21,1'i "kesinlikle hayır", % 31,8'i "hayır", % 32,1'i "kararsız", % 10,6'sı "evet", % 4,4'ü "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanan bir polisi, katılımcıların % 52,9'u meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 15'i meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 32,1'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Senaryo 11'de (Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) tasvir edilen polis sapma davranışı için; katılımcıların % 3,2'si "kesinlikle hayır", % 4,1'i "hayır", % 18'i "kararsız", % 32,1'i "evet", % 42,6'sı "kesinlikle evet" cevabını vermişlerdir. Bulduğu cüzdan içerisinden hırsızlık yapan bir polisi, katılımcıların % 7,3'ü meslektaşlarının üstlerine bildirmeyeceklerini, % 74,7'si meslektaşlarının üstlerine bildireceklerini, % 18'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Çalışmamızda senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarını sergileyen polisleri; Senaryo 1'de katılımcıların % 17,2'si; Senaryo 2'de katılımcıların % 21,4'ü; Senaryo 3'te katılımcıların % 67,1'i; Senaryo 4'te katılımcıların % 18,0'i; Senaryo 5'te katılımcıların % 80,2'si; Senaryo 6'da katılımcıların % 60,7'si; Senaryo 7'de katılımcıların % 46,2'si; Senaryo 8'de katılımcıların % 19,1'i; Senaryo 9'da katılımcıların 45,6'sı; Senaryo 10'da katılımcıların % 15'i; Senaryo 11'de katılımcıların % 74,7'si meslektaşlarının üstlerine bildirecekleri görüşündedirler.

Aritmetik ortalamalara göre katılımcıların kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliği ortalamalarını, daha önceki üçlü kategorilere benzer şekilde aynı senaryoları içerecek şekilde üç kategoriye ayırmak mümkündür:

(1) Meslektaşlarının en az bildirme istekliliği duyacağı değerlendirilen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,00 veya altı olan senaryolar- (Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü),

(2) Meslektaşlarının orta derecede bildirme istekliliği duyacağı değerlendirilen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,01-3,60 arası olan

senaryolar- (Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü ve Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) ve

(3) Meslektaşlarının en çok bildirme istekliliği duyacağı değerlendirilen polis sapma davranışları –ortalama değerleri 3,61 veya üstü olan senaryolar- (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma).

Gerek aritmetik ortalamalara göre düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru, gerekse yüzde analizi sonuçlarına göre katılımcıların en azına göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek isteneceği değerlendirilen senaryolardan, katılımcıların en çoğuna göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek isteneceği değerlendirilen senaryolara doğru, senaryoları şu şekilde sıralamak mümkündür:

(1) Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) 2,45 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından birinci sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 15,0'ine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(2) Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması) 2,58 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından ikinci sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 17,2'sine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(3) Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi) 2,59 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından üçüncü sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 18,0'ine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(4) Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi) 2,68 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından dördüncü sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 19,1'ine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(5) Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi) 2,75 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından beşinci sırada en az üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 21,4'üne göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(6) Senaryo 9 (Bir polisin bedava içki çin bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi) 3,41 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından orta derecede üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 45,6'sına göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(7) Senaryo 7 (Bir amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi) 3,42 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından orta derecede üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 46,2'sine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(8) Senaryo 6 (Bir polisin kendisine yönlendirdiği araç başına oto tamircisinden %5 komisyon alması) 3,79 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından dördüncü sırada en çok üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışı türüdür. Bu davranış, katılımcıların % 60,7'sine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(9) Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) 3,85 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından üçüncü sırada en çok üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 67,1'ine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(10) Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) 4,06 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından ikinci sırada en çok üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 74,7'sine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

(11) Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması) 4,22 ortalama ile katılımcılara göre meslektaşları tarafından birinci sırada en çok üstlerine bildirilmek istenen polis sapma davranışıdır. Bu davranış, katılımcıların % 80,2'sine göre (evet ve kesinlikle evet cevaplarının toplamı) meslektaşları tarafından üstlerine bildirilmek istenmektedir.

Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273), ABD'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde, ankete katılan polislere göre meslektaşları tarafından en fazla üstlerine bildirilmek istenen ilk üç senaryonun; birinci sırada Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması), ikinci sırada Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinden hırsızlık yapması) ve üçüncü sırada Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da ilk üç içerisinde aynı senaryoların meslektaşları tarafından en fazla üstlerine bildirilmek isteneceği değerlendirilen senaryolar olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde, Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 69) Hırvatistan'da; Pagon ve Lobnikar (2004: 219) Slovenya'da; Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 29) Avusturya'da; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) Finlandiya'da; Alain (2004: 47) Kanada'da aynı polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak uyguladıkları anketler neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) tamamının katılımcılara göre meslektaşları tarafından en fazla üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular da, çalışmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Diğer taraftan, Haberfeld (2004: 207) Polonya'da; Krêmer (2004: 127) Macaristan'da aynı ölçeği kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı üç

senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) içerisinden ikisinin katılımcılara göre meslektaşları tarafından en fazla üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından ilk üç içerisinde aynı senaryoların ikisinin meslektaşları tarafından en fazla üstlerine bildirilmek isteneceği değerlendirilen senaryolar olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Newham'ın (2004: 243) Güney Afrika'da ve Chattha ve Kutnjak Ivković'in (2004: 188) Pakistan'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanılarak polislere uyguladıkları anketlerin sonuçları ise, katılımcıların en fazla üstlerine bildirmek istedikleri senaryolar bakımından çalışmamız ile farklılık göstermektedir.

Diğer taraftan Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273) ABD'de polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde, ankete katılan polislere göre meslektaşları tarafından en az üstlerine bildirilmek istenen ilk beş senaryonun; birinci sırada Senaryo 1, ikinci sırada Senaryo 2, üçüncü ve dördüncü sıralarda Senaryo 8 ve Senaryo 4 ve beşinci sırada Senaryo 10 olduğunu tespit etmişlerdir. Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld'in (2004c: 273) çalışmalarında katılımcılara göre meslektaşları tarafından üstlerine en az bildirilmek istenen beş senaryo, çalışmamızın katılımcılarına göre de meslektaşları tarafından üstlerine en az bildirilmek istenen aynı beş senaryo olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde Kutnjak Ivković ve Klockars (2004: 69) Hırvatistan'da; Krêmer (2004: 127) Macaristan'da; Pagon ve Lobnikar (2004: 219) Slovenya'da; Alain (2004: 47) Kanada'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) tamamının katılımcılara göre meslektaşları tarafından en az üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular çalışmamız ile benzerlik göstermektedir. Diğer taraftan Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004: 29) Avusturya'da; Haberfeld (2004: 207) Polonya'da; Puonti, Vuorinen ve Kutnjak Ivković (2004: 101) Finlandiya'da; Newham (2004: 243) Güney Afrika'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak polislere uyguladıkları anket neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı beş senaryo (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) içerisinden

dördünün katılımcılara göre meslektaşları tarafından en az üstlerine bildirilmek istenen senaryolar olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından ilk beş içerisinde aynı senaryoların dördünün meslektaşları tarafından en az üstlerine bildirilmek isteneceği değerlendirilen senaryolar olmaları bakımından benzerlik göstermektedir. Chattha ve Kutnjak Ivković'in (2004: 188) Pakistan'da polis bütünlüğü ölçeğini kullanılarak polislere uyguladıkları anketin sonuçları ise, katılımcılara göre meslektaşlarının en az üstlerine bildirmek istedikleri ilk beş senaryonun dördünün çalışmamızdan farklı olduğunu göstermektedir.

4.2.1.2. Örgütsel Polis Bütünlüğünün Yedi Farklı Yönden Yapılan Ölçümlerinin İkişerli Olarak Karşılaştırması

4.2.1.2.1. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algılarının Karşılaştırması

Bu başlık altında H1, H2 ve H3 hipotezleri[57] test edilmiştir. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğü düzeylerinin, "kendi ciddiyet algıları" ile "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" yönlerinden yapılan ölçümlerin ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı, eğer farklılaşmışsa ölçülen hangi yönden bu algının daha yüksek düzeyde olduğu ve bu iki ölçüm arasında ne tür bir fark olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, sıralama, eşli örneklemler t-testi ve Spearman korelasyonu analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, bu ortalamalara göre oluşturulan senaryo sıralamaları, ortalama farkları ve eşli örneklemler t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.21).

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında

---

[57] *"H1: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır."*

"H2: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları, ortalama olarak kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarından daha yüksektir."

"H3: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır."

ortalama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için eşli örneklemler t-testi yapılmıştır.

Tablo 4.21: Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları Karşılaştırması

Senaryo Numarası ve Tasviri	Ciddiyet				Ortalama Farkı (Kendisi – Meslektaşları)	t-testi (p)
	Kendisi		Meslektaşları			
	Orta.	Sıra.	Orta.	Sıra.		
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	2,80	3	2,61	2	0,19	6,165*** (0,000)
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	3,27	5	3,01	5	0,26	9,152*** (0,000)
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,60	9	4,45	9	0,15	8,046*** (0,000)
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	2,67	1	2,56	1	0,11	4,697*** (0,000)
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	4,69	11	4,63	11	0,06	4,576*** (0,000)
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,33	8	4,21	8	0,12	7,614*** (0,000)
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	4,10	6	3,91	6	0,19	9,186*** (0,000)
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	2,88	4	2,81	4	0,07	3,253** (0,001)
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	4,11	7	3,95	7	0,16	8,766*** (0,000)
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	2,72	2	2,65	3	0,07	3,597*** (0,000)
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	4,61	10	4,53	10	0,08	7,065*** (0,000)

Eşli örneklemler t-testi:*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Senaryolarda tasvir edilen davranışları katılımcıların ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerine dair kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamaları ile aynı senaryolardaki davranışları kendilerine göre meslektaşlarının ne derece ciddi bir

sorun olarak gördüklerine dair değerlendirmelerinin ortalamaları arasında eşli örneklemler t- testi sonuçlarına göre 11 senaryonun tamamında (on senaryo için $p<0,001$; bir senaryo için- senaryo 8- $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Benzer şekilde; Khechumyan ve Kutnjak Ivković (2015: 53), 2013 yılında Ermenistan'da 969 polise; Porter, Prenzler ve Hine (2015: 79), 2013 yılında Avustralya'da 856 polise; Kutnjak Ivković, (2015b: 110), 2008-2009 yıllarında Hırvatistan'da 966 polise; Lobnikar ve Meško (2015: 200), 2011 yılında Slovenya'da 583 polise; Sauerman ve Kutnjak Ivković (2015: 228), 2010-2013 yılları arasında Güney Afrika'da 871 polise; Kutnjak Ivković, Haberfeld ve Peacock (2015: 313), 2013-2014 yıllarında ABD'de 664 polise, polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptıkları çalışmalarda katılımcıların kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında ortalama bakımından bu ülkelerin hepsinde 11 senaryonun tamamında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir.

Diğer taraftan Kang ve Kutnjak Ivković (2015: 255), 2009 yılında Güney Kore'de 379 polise, polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptıkları çalışmada katılımcıların kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında ortalama bakımından 11 senaryonun 9'unda; Phetthong ve Kutnjak Ivković (2015: 283) ise 2013 yılında Tayland'da 280 polis üzerinde yaptıkları çalışmada 11 senaryonun 2'sinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir.

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının ortalama olarak, polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algılarının, kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarından daha yüksek olup olmadığını tespit etmek için, kendilerinin ve kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının aritmetik ortalamaları karşılaştırılmıştır. Kendilerinin ve kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının aritmetik ortalama farkları, her bir senaryo için, bu senaryolardaki davranışlara yönelik katılımcıların kendi ciddiyet algılarının, kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarından daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır (Tablo 4.21). Diğer bir ifadeyle katılımcılar, tüm senaryolardaki polis sapma

davranışlarını ortalama olarak, kendilerine göre meslektaşlarının değerlendireceğini tahmin ettiklerinden daha ciddi bir sorun olarak değerlendirmişlerdir; kendilerinin, senaryolardaki davranışların bir sorun olarak ciddiyetini değerlendirmeleri, her zaman (11/11) meslektaşlarının ne derece ciddi bir sorun olarak değerlendireceklerine yönelik tahminlerinden daha yüksek çıkmıştır (Tablo 4.21).

Benzer şekilde, katılımcıların senaryolardaki polis sapma davranışlarını ortalama olarak, kendilerine göre meslektaşlarının değerlendireceğini tahmin ettiklerinden daha ciddi bir sorun olarak değerlendirme sayısı; Khechumyan ve Kutnjak Ivković'in (2015: 53) çalışmalarında 11/11; Porter, Prenzler ve Hine'ın (2015: 79) çalışmalarında 11/11; Kutnjak Ivković'in (2015b: 110) çalışmasında 11/11; Lobnikar ve Meško'nun (2015: 200) çalışmalarında 11/11; Sauerman ve Kutnjak Ivković'in (2015: 228) çalışmalarında 11/11; Kang ve Kutnjak Ivković'in (2015: 255) çalışmalarında 11/11 ve Kutnjak Ivković, Haberfeld ve Peacock'un (2015: 313) çalışmalarında 11/11'dir. Diğer taraftan Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015: 283) çalışmalarında bu sayı 6/11'dir.

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması arasında çok güçlü bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için, öncelikle en düşük ortalamaya sahip senaryodan en yüksek ortalamaya sahip senaryoya doğru her bir senaryoya bir sıra numarası verilmiştir. Hem katılımcıların kendileriyle hem de meslektaşlarıyla ilgili, senaryolardaki davranışları ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerine yönelik değerlendirmeleri sonucu ortaya çıkan ciddiyet ortalamaları neticesinde oluşturulan göreceli ciddiyet sıralamaları, neredeyse aynı içsel karar sırasını izlemiştir (Tablo 4.21). Spearman'ın sıralamalar arasındaki korelasyonu, katılımcıların kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması ile kendilerinin meslektaşlarına yönelik ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki[58] olduğunu göstermiştir (Spearman korelasyon

[58] Korelasyon katsayısının 1,00 olması, mükemmel pozitif bir ilişkiyi; -1,00 olması, mükemmel negatif bir ilişkiyi; 0,00 olması, ilişkinin olmadığını gösterir. Korelasyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında üzerinde tam olarak fikir birliğine varılan aralıklar bulunmamakla birlikte, korelasyonu yorumlamada şu sınırlar sıklıkla kullanılmaktadır; korelasyon katsayısının,

katsayısı = 0,991, p<0,001). Sıralamalar arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen davranışlarla ilgili ciddiyet algıları arttıkça, kendilerinin meslektaşlarıyla ilgili ciddiyet algılarının da arttığını; senaryolarda tasvir edilen davranışlarla ilgili kendi ciddiyet algıları azaldıkça, kendilerinin meslektaşlarıyla ilgili ciddiyet algılarının da azaldığını göstermektedir.

Benzer şekilde, "kendisi ciddiyet" ve "meslektaşları ciddiyet" senaryo sıralamaları arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, Kutnjak Ivković'in (2015b: 112) çalışmasında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,936, p<0,001); Kang ve Kutnjak Ivković'in (2015: 256) çalışmalarında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,982, p<0,001); Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015: 284) çalışmalarında da pozitif yönde yüksek düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,964, p<0,001). Porter, Prenzler ve Hine'ın (2015: 89) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, pozitif yönde orta düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,682, p<0,001).

4.2.1.2.2. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Resmi Kural İhlali Algılarının Karşılaştırması

Bu başlık altında H4, H5 ve H6 hipotezleri[59] test edilmiştir. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğü düzeylerinin, "kendi ciddiyet algıları" ile "resmi kural ihlali algıları" yönlerinden yapılan ölçümlerin ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı, eğer farklılaşmışsa ölçülen hangi yönden bu algının daha yüksek düzeyde olduğu ve bu iki ölçüm arasında ne tür bir fark olduğu, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, sıralama, eşli örneklemler t-testi ve Spearman korelasyonu analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, bu ortalamalara göre

---

mutlak değer olarak, 0,70-1,00 arasında olması, yüksek; 0,70-0,30 arasında olması, orta; 0,30-0,00 arasında olması ise, düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilmektedir (Büyüköztürk, 2013: 32).

[59] *"H4: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları ile resmi kural ihlali algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır."*

"H5: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları, ortalama olarak resmi kural ihlali algılarından daha yüksektir."

"H6: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile resmi kural ihlali algılarının ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır."

oluşturulan senaryo sıralamaları, ortalama farkları ve eşli örneklemler t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.22).

Tablo 4.22: Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Resmi Kural İhlali Algılarının Karşılaştırması

Senaryo Numarası ve Tasviri	Kendi Ciddiyet Algısı		Resmi Kural İhlali Algısı		Ortalama Farkı (Kendi Ciddiyet – Kural İhlali)	t-testi (p)
	Orta.	Sıra.	Orta.	Sıra.		
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	2,80	3	3,19	4	-0,39	-9,909*** (0,000)
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	3,27	5	3,28	5	-0,01	-0,291 (0,771)
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,60	9	4,40	9	0,20	9,134*** (0,000)
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	2,67	1	2,86	1	-0,19	-6,629*** (0,000)
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	4,69	11	4,57	11	0,12	6,572*** (0,000)
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,33	8	4,24	8	0,09	4,334*** (0,000)
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	4,10	6	3,97	6	0,13	4,837*** (0,000)
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	2,88	4	3,14	3	-0,26	-9,199*** (0,000)
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	4,11	7	4,04	7	0,07	3,320** (0,001)
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	2,72	2	2,99	2	-0,27	-9,689*** (0,000)
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	4,61	10	4,46	10	0,15	7,646*** (0,000)

Eşli örneklemler t-testi:*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algıları ile resmi kural ihlali algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için eşli örneklemler t-testi yapılmıştır. Senaryolarda tasvir edilen davranışları katılımcıların ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerine dair kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamaları ile aynı senaryolardaki davranışları ne derece kural ihlali olarak gördüklerine dair

değerlendirmelerinin ortalamaları arasında eşli örneklemler t-testi sonuçlarına göre 11 senaryonun 10'unda (9 senaryo için $p<0,001$; 1 senaryo için -senaryo 9- $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu; sadece bir senaryoda (Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algılarının, resmi kural ihlali algılarından ortalama olarak daha yüksek olup olmadığını tespit etmek için, katılımcıların kendi ciddiyet algıları ile resmi kural ihlali algılarının aritmetik ortalamaları karşılaştırılmıştır.

Kendi ciddiyet algıları ve resmi kural ihlali algılarının aritmetik ortalama farkları, altı senaryoda (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi; Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) bu senaryolardaki davranışlara yönelik katılımcıların kendi ciddiyet algılarının, resmi kural ihlali algılarından daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır (Tablo 4.22). Geri kalan 5 senaryo, katılımcılar tarafından hem en az ciddi bir sorun olarak görülen davranışlar kategorisinde hem de en az kural ihlali olarak görülen davranışlar kategorisinde yer almaktadır. Sonuç olarak KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının ortalama olarak, polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algıları, bu davranışları orta derecede ciddi bir sorun veya en çok ciddi bir sorun olarak görmeleri durumunda resmi kural ihlali algılarından daha yüksek olacaktır. Aksi halde bunun tam tersi olacaktır.

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile resmi kural ihlali algılarının ortalamalarının sıralaması arasında çok güçlü bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için, öncelikle en düşük ortalamaya sahip senaryodan en yüksek ortalamaya sahip senaryoya doğru, her bir senaryoya bir sıra numarası verilmiştir. Katılımcıların senaryolardaki davranışlara yönelik kendi ciddiyet algılarının ortalamaları ile resmi kural ihlali algılarının ortalamalarının göreceli sıralamaları, neredeyse aynı içsel

karar sırasını izlemiştir (Tablo 4.22). Spearman'ın sıralamalar arasındaki korelasyonu, katılımcıların kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması ile resmi kural ihlali değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,991, p<0,001). Sıralamalar arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen davranışlarla ilgili kendi ciddiyet algıları arttıkça, kural ihlali algılarının da arttığını; senaryolarda tasvir edilen davranışlarla ilgili kendi ciddiyet algıları azaldıkça, kural ihlali algılarının da azaldığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, katılımcıların senaryolardaki davranışların resmi kuralları ihlal edip etmediğini değerlendirmeleri, bu davranışları ne derece ciddi bir sorun olarak görmeleri ile güçlü bir şekilde ilişkilidir; davranışı bir sorun olarak değerlendirdikleri ciddiyet düzeyi ne kadar yüksek olursa, resmi kural ihlali olarak yorumlama olasılıkları da o kadar yüksek olmaktadır.

Benzer şekilde, "kendi ciddiyet algısı" ve "resmi kural ihlali algısı" senaryo sıralamaları arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, Khechumyan ve Kutnjak Ivković'in (2015: 57) çalışmalarında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,979, p<0,001); Kutnjak Ivković'in (2015b: 113) çalışmasında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,882, p<0,001); Kang ve Kutnjak Ivković'in (2015: 257) çalışmalarında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,991, p<0,001); Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015: 285) çalışmalarında da pozitif yönde yüksek düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,964, p<0,001). Porter, Prenzler ve Hine'ın (2015: 89) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, pozitif yönde orta düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,437, p<0,001).

4.2.1.2.3. Polis Mensuplarının Destekledikleri ve Bekledikleri Disiplin İşlemlerinin Karşılaştırması

Bu başlık altında; H7, H8 ve H9 hipotezleri[60] test edilmiştir. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri ile ilgili, "destekledikleri disiplin işlemleri" ile "bekledikleri disiplin işlemleri" yönlerinden yapılan ölçümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı; polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına yönelik en çok destekledikleri disiplin işlemleri ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin örtüşüp örtüşmediği; polis mensuplarının, polis sapma davranışlarının çeşitli türlerine yönelik en çok destekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olup olmadığı, her bir senaryo için 1162 polisten elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır.

Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, tepe değer (mod), sıralama, Ki-Kare testi ve Spearman korelasyonu analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, tepe değerleri, tepe değerlerine göre oluşturulan senaryo sıralamaları, ortalama farkları ve Ki-Kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.23).

---

[60] *"H7: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı destekledikleri disiplin işlemleri ile bekledikleri disiplin işlemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır."*

"H8: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı en çok destekledikleri disiplin işlemleri ile en çok bekledikleri disiplin işlemleri örtüşmektedir."

"H9: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarının çeşitli türlerine karşı en çok destekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır."

Tablo 4.23: Polis Mensuplarının Destekledikleri ve Bekledikleri Disiplin İşlemlerinin Karşılaştırması

Senaryo Numarası ve Tasviri	Disiplin İşlemi Boyutu	Tepe Değer (Mod)	Mod Sıra.	Orta.	Orta. Fark (Desteklenen – Beklenen)	Ki-Kare testi
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	Desteklenen	Sözlü İkaz	3,5	2,65	-0,29	902,842***
	Beklenen	Hiçbir Şey	1,5	2,94		
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	Desteklenen	Sözlü İkaz	3,5	2,81	-0,10	1242,714***
	Beklenen	Sözlü İkaz	4	2,91		
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	Desteklenen	Meslekten Çıkarma	9,5	5,02	0,08	1462,868***
	Beklenen	Meslekten Çıkarma	9,5	4,94		
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	Desteklenen	Hiçbir Şey	1	2,37	-0,12	1319,559***
	Beklenen	Hiçbir Şey	1,5	2,49		
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	Desteklenen	Meslekten Çıkarma	9,5	5,53	0,03	1359,540***
	Beklenen	Meslekten Çıkarma	9,5	5,50		
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	Desteklenen	Meslekten Çıkarma	9,5	4,79	0,03	1476,445***
	Beklenen	Meslekten Çıkarma	9,5	4,76		
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	Desteklenen	Kademe	7	3,85	0,09	1453,426***
	Beklenen	Kademe	7	3,76		
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	Desteklenen	Sözlü İkaz	3,5	2,78	-0,12	1325,821***
	Beklenen	Sözlü İkaz	4	2,90		
Senaryo 9: Barın kapan-ma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	Desteklenen	Kınama	6	3,86	0,05	1368,764***
	Beklenen	Kınama	6	3,82		
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	Desteklenen	Sözlü İkaz	3,5	2,42	-0,17	1578,553***
	Beklenen	Sözlü İkaz	4	2,59		
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	Desteklenen	Meslekten Çıkarma	9,5	5,33	0,05	1450,993***
	Beklenen	Meslekten Çıkarma	9,5	5,28		

Ki-Kare testi: *p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Polis bütünlüğü ölçeği, tepe değer (mod) analizi sonuçlarına göre her bir senaryo için katılımcıların destekledikleri disiplin işlemleri ile bekledikleri disiplin

işlemlerinin karşılaştırılması ile, polis mensuplarının, örgütlerinin disiplin işlemlerini adil olarak algılayıp algılamadıklarıyla ilgili bir gösterge sunmaktadır (Kutnjak Ivković, Haberfeld ve Peacock, 2015: 319). Bu bağlamda tepe değer analizi sonuçlarına göre, katılımcıların, destekledikleri ve bekledikleri disiplin işlemleri, on senaryoda (Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü, Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma, Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü, Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı, Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma, Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi, Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme, Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü, Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) birbiri ile örtüşmektedir (Tablo 4.23). Bu durum, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, kurumlarının disiplin işlemlerini bu on senaryoda adil olarak algıladıkları anlamına gelmektedir.

Tepe değer (mod) analizi sonuçlarına göre katılımcıların, ek iş yapan bir polise (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) kurumları tarafından uygulanmasını bekledikleri disiplin işlemi "hiçbir şey" iken, destekledikleri disiplin işlemi "sözlü ikaz"dır. Mod analizi sonuçlarına göre katılımcılar, kurumlarının disiplin işlemini Senaryo 1'de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) olması gerektiğinden daha hafif olarak algılamaktadırlar. Bu durum aynı zamanda katılımcıların, ek iş yapan (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) bir polise karşı kurumlarının duyarsız kaldığı görüşünde olduklarını da göstermektedir.

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik destekledikleri disiplin işlemleri ile bekledikleri disiplin işlemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için Ki-Kare testi yapılmıştır. Disiplin işlemleri yüzdeleri üç kategori altında birleştirildikten[61] sonra yeni yüzdeler üzerinden yapılan Ki-Kare testi, desteklenen ve beklenen disiplin işlemleri hakkındaki görüşlerin oldukça benzer olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ki-Kare

[61] Bu kategoriler şunlardır: "hiçbir şey" seçeneği aynı kaldı, "meslekten çıkarma veya rütbe indirimi" seçeneği aynı kaldı ve diğer tüm disiplin işlemi seçenekleri ("sözlü ikaz", "uyarma", "kınama", "kademe ilerlemesini durdurma") "meslekten çıkarma haricinde bir disiplin cezası" olarak birleştirildi ve böylece disiplin işlemleri ile ilgili yeni bir üç kategorili durum oluşturuldu.

testi, 11 senaryonun tamamında istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,001$) ve bu, iki değişkenin istatistiksel olarak bağımsız olduğuna dair sıfır (0) hipotezin reddedilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Diğer bir ifadeyle Ki-Kare testi, katılımcıların destekledikleri ve bekledikleri disiplin işlemi görüşlerinin pozitif yönde yüksek düzeyde birbiriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Benzer şekilde; Khechumyan ve Kutnjak Ivković (2015: 55) Ermenistan'da; Kutnjak Ivković (2015b: 114) Hırvatistan'da; Sauerman ve Kutnjak Ivković (2015: 231) Güney Afrika'da; Kang ve Kutnjak Ivković (2015: 259) Güney Kore'de; Phetthong ve Kutnjak Ivković (2015: 287) Tayland'da ve Kutnjak Ivković, Haberfeld ve Peacock (2015: 318) ABD'de, polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptıkları çalışmalarda, 11 senaryonun tamamında katılımcıların destekledikleri ve bekledikleri disiplin işlemleri görüşlerinin birbiriyle ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir.

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarına yönelik en çok destekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için, öncelikle tepe değerlerine göre en hafif disiplin işlemine sahip senaryodan en ağır disiplin işlemine sahip senaryoya doğru, her bir senaryoya bir sıra numarası verilmiştir. Eğer birden fazla senaryo aynı disiplin işlemi tepe değerine sahipse, alacakları sıra numaralarının ortalaması hesaplanarak bulunan bu ortalama sayı, her bir senaryoya aynı şekilde verilmiştir (Tablo 4.23). Tepe değerlerinin sıralamaları arasındaki Spearman korelasyonu, desteklenen ve beklenen disiplin işlemleri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,975, $p<0,001$). Tepe değerlerinin sıralamaları arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili destekledikleri disiplin işlemi daha ağır oldukça, bekledikleri disiplin işleminin de daha ağır olduğunu; senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili destekledikleri disiplin işlemi daha hafif oldukça da, bekledikleri disiplin işleminin de daha hafif olduğunu göstermiştir.

Benzer şekilde, "desteklenen disiplin işlemi" ve "beklenen disiplin işlemi" senaryo sıralamaları arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, Kutnjak Ivković'in (2015b: 116) çalışmasında pozitif yönde yüksek düzeydedir (Spearman korelasyon

katsayısı = 0,930, p<0,001). Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015: 288) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi pozitif yönde mükemmel düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 1,00, p<0,001). Porter, Prenzler ve Hine'ın (2015: 89) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, pozitif yönde orta düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,630, p<0,001).

4.2.1.2.4. Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri İle Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İstekliliklerinin Karşılaştırması

Bu başlık altında; H10, H11 ve H12 hipotezlerine[62] cevap aranmıştır. Bu hipotezler, 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, sıralama, eşli örneklemler t-testi ve Spearman korelasyonu analizleri yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, bu ortalamalara göre oluşturulan senaryo sıralamaları, ortalama farkları ve eşli örneklemler t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.24).

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için eşli örneklemler t-testi yapılmıştır. Senaryolarda tasvir edilen davranışları ne derece üstlerine bildirmeye istekli olduklarına dair kendi bildirme isteklilikleri değerlendirmelerinin ortalamaları ile aynı senaryolardaki davranışları kendilerine göre meslektaşlarının ne derece üstlerine bildirmeye istekli olduklarına dair değerlendirmelerinin ortalamaları arasında eşli örneklemler t-testi sonuçlarına göre 11 senaryonun 9'unda (p<0,001) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu; sadece iki senaryoda (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın

---

[62] *"H10: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır."*

"H11: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme isteklilikleri ortalama olarak, kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinden daha yüksektir."

"H12: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır."

kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı (p>0,05) tespit edilmiştir.

Tablo 4.24: Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri Karşılaştırması

Senaryo Numarası ve Tasviri	Bildirme İstekliliği				Ortalama Farkı (Kendisi – Meslektaşları)	t-testi (p)
	Kendisi		Meslektaşları			
	Orta.	Sıra.	Orta.	Sıra.		
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	2,14	1	2,58	2	-0,44	-14,404*** (0,000)
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	2,59	5	2,75	5	-0,16	-5,874*** (0,000)
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,02	9	3,85	9	0,17	7,597*** (0,000)
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	2,39	3	2,59	3	-0,20	-8,623*** (0,000)
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	4,38	11	4,22	11	0,16	8,843*** (0,000)
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	3,91	8	3,79	8	0,12	5,493*** (0,000)
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	3,44	7	3,42	7	0,02	1,008 (0,314)
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	2,52	4	2,68	4	-0,16	-7,358*** (0,000)
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	3,43	6	3,41	6	0,02	1,085 (0,278)
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	2,32	2	2,45	1	-0,13	-6,737*** (0,000)
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	4,20	10	4,06	10	0,14	7,807*** (0,000)

Eşli örneklemler t-testi:*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Khechumyan ve Kutnjak Ivković (2015: 60), Porter, Prenzler ve Hine (2015: 86), Lobnikar ve Meško (2015: 206), Sauerman ve Kutnjak Ivković (2015: 233), Kutnjak Ivković, Haberfeld ve Peacock (2015: 320) polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptıkları çalışmalarda katılımcıların kendi bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından 11 senaryonun tamamında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Kutnjak Ivković (2015b: 118) ise çalışmasında 11 senaryonun 10'unda katılımcıların kendi bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre

meslektaşlarının bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgular, çalışmamızda elde edilen bulgular ile büyük oranda benzerlik göstermektedir. Diğer taraftan Kang ve Kutnjak Ivković (2015: 261) çalışmalarında 11 senaryonun 2'sinde katılımcıların kendi bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızda elde edilen bulgular ile büyük oranda farklılık göstermektedir.

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının ortalama olarak kendilerinin, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirme istekliliklerinin, kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinden daha yüksek olup olmadığını tespit etmek için, kendilerinin ve kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliklerinin aritmetik ortalamaları karşılaştırılmıştır. Buna göre kendilerinin bildirme isteklilikleri altı senaryoda (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi; Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliklerinden daha yüksektir (Tablo 4.24). Geri kalan 5 senaryo (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) en az bildirme istekliliği duyulan polis sapma davranışlarını içeren senaryolardır. Sonuç olarak KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının ortalama olarak, polis sapma davranışlarına karşı kendi bildirme isteklilikleri; bu davranışları orta derecede bildirme istekliliği veya en çok bildirme istekliliği duymaları durumunda, kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliklerinden daha yüksek olacaktır. Aksi halde bunun tam tersi olacaktır.

Katılımcıların senaryolardaki polis sapma davranışlarını ortalama olarak, kendilerinin meslektaşlarından daha fazla üstlerine bildirme istekliliğine sahip oldukları senaryo sayısı; Porter, Prenzler ve Hine'ın (2015: 86) çalışmalarında 11/11;

Kutnjak Ivković'in (2015b: 118) çalışmasında 11/11; Lobnikar ve Meško'nun (2015: 206) çalışmalarında 11/11; Sauerman ve Kutnjak Ivković'in (2015: 233) çalışmalarında 11/11; Kang ve Kutnjak Ivković'in (2015: 261) çalışmalarında 11/11; Phetthong ve Kutnjak Ivković (2015: 289) ve Kutnjak Ivković, Haberfeld ve Peacock'un (2015: 320) çalışmalarında 11/11'dir. Diğer taraftan Khechumyan ve Kutnjak Ivković'in (2015: 60) çalışmalarında bu sayı 0/11'dir. Katılımcıların senaryolardaki polis sapma davranışlarını ortalama olarak, kendilerinin meslektaşlarından daha fazla üstlerine bildirme istekliliğine sahip oldukları senaryo sayısı bakımından çalışmamızda ulaştığımız sonuçlar (6/11), tüm bu çalışmaların sonuçlarından farklılık göstermektedir.

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması arasında çok güçlü bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için, öncelikle en düşük ortalamaya sahip senaryodan en yüksek ortalamaya sahip senaryoya doğru her bir senaryoya bir sıra numarası verilmiştir. Hem polis mensuplarının kendileriyle hem de meslektaşlarıyla ilgili, senaryolardaki davranışları ne derece üstlerine bildirme istekliliğine sahip olduklarına yönelik değerlendirmeleri sonucu ortaya çıkan bildirme istekliliği ortalamaları neticesinde oluşturulan göreceli bildirme istekliliği sıralamaları, çoğunlukla aynı içsel karar sırasını izlemiştir (Tablo 4.24). Spearman'ın sıralamalar arasındaki korelasyonu, katılımcıların kendi bildirme istekliliği değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması ile meslektaşlarına yönelik bildirme istekliliği değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Diğer bir ifadeyle, sıralamaların karşılaştırılması, kendi bildirme istekliliklerin, kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri ile çok güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,991, $p<0,001$). Sıralamalar arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili bildirme isteklilikleri arttıkça, kendilerine göre meslektaşlarının da bildirme istekliliklerinin arttığını; senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili kendi bildirme isteklilikleri azaldıkça, kendilerine göre meslektaşlarının da bildirme istekliliklerinin azaldığını göstermiştir.

Benzer şekilde, "kendi bildirme istekliliği" ve "meslektaşları bildirme istekliliği" senaryo sıralamaları arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, Kutnjak Ivković'in (2015b: 119) çalışmasında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,980, p<0,001); Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015: 291) çalışmalarında da pozitif yönde yüksek düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,982, p<0,001). Porter, Prenzler ve Hine'ın (2015: 89) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, pozitif yönde orta düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,604, p<0,001).

4.2.1.3. Örgütsel Polis Bütünlüğünün Ölçülen Yönlerinin Birbirleriyle İlişkilerinin Karşılaştırması

Bu başlık altında; H13 hipotezine[63] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, "kendi ciddiyet algıları", "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları", "resmi kural ihlali algıları", "destekledikleri disiplin işlemi", "bekledikleri disiplin işlemi", "kendi bildirme isteklilikleri" ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" yönlerinden ölçülen polis bütünlüğü düzeyleri arasında ne tür bir ilişki olduğu, 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları neticesinde oluşturulan göreceli senaryo sıralamaları Spearman'ın sıralamalar arasındaki korelasyonu ile ikişerli olarak karşılaştırılmıştır (Tablo 4.25).

Polis bütünlüğünün ölçüm yapılan her bir yönünün senaryo sıralamalarının ikişerli gruplar halinde karşılaştırılması neticesinde, ölçülen tüm yönler arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişkiler olduğu ortaya çıkmıştır. Sıralamalar arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili herhangi bir yönden algıları arttıkça, diğer yönlerden de algılarının arttığını; herhangi bir yönden algıları azaldıkça da, diğer yönlerden de algılarının azaldığını göstermiştir.

---

[63] *"H13: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, "kendi ciddiyet algıları", "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları", "resmi kural ihlali algıları", "destekledikleri disiplin işlemi", "bekledikleri disiplin işlemi", "kendi bildirme isteklilikleri" ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" yönlerinden polis bütünlüğü algıları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişkiler vardır."*

Tablo 4.25: Örgütsel Polis Bütünlüğünün Ölçülen Yönlerinin Birbirleriyle İlişkilerinin Karşılaştırması

Karşılaştırılan Yönler	Kendi Ciddiyet	Diğerleri Ciddiyet	Kural İhlali	Desteklenen Disiplin İşlemi	Beklenen Disiplin İşlemi	Kendi Bildirme İstekliliği	Diğerleri Bildirme İstekliliği
Kendi Ciddiyet	1						
Diğerleri Ciddiyet	,991***	1					
Kural İhlali	,991***	,973***	1				
Desteklenen Disiplin İşlemi	,944***	,944***	,944***	1			
Beklenen Disiplin İşlemi	,932***	,956***	,909***	,975***	1		
Kendi Bildirme İstekliliği	,955***	,964***	,927***	,906***	,942***	1	
Diğerleri Bildirme İstekliliği	,964***	,955***	,945***	,906***	,918***	,991***	1

Spearman Korelasyon Katsayısı: *p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Klockars, Kutnjak Ivković ve Haberfeld (2004c: 273) 1997 yılında ABD'nin 30 farklı polis örgütünde çalışan 3235 polis üzerinde polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak gerçekleştirmiş oldukları araştırmada; polis bütünlüğünün ölçülen yedi yönden de senaryo sıralamalarını karşılaştırmaları neticesinde tüm yönler arasında ikişerli karşılaştırmalarda pozitif yönde yüksek düzeyde ilişkiler olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızda ulaşılan bulgular ile örtüşmektedir. Diğer taraftan Porter, Prenzler ve Hine (2015: 89), 2013 yılında Avustralya'da 856 polise, polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yapmış oldukları benzer bir çalışmada; polis bütünlüğünün ölçülen yedi yönden de senaryo sıralamalarını karşılaştırmaları neticesinde tüm yönler arasında yaptıkları ikişerli karşılaştırmalarda, ilişki düzeylerinin değişkenlik gösterdiğini (bazılarında düşük, bazılarında orta, bazılarında yüksek) fakat bütün ilişkilerin pozitif yönde olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızda ulaşılan bulgular ile kısmen örtüşmektedir.

4.2.2. Grupsal/Birimsel Polis Bütünlüğüne İlişkin Bulgular ve Analiz

4.2.2.1. Merkez ve Taşranın Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması

Bu başlık altında H14 hipotezine[64] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünün Merkez Örgütünde çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeylerinin, Taşra Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde daha yüksek olup olmadığı, 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklemler t-testi analizleri yapılmıştır.

Tablo 4.26: Merkez ve Taşranın Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması

Karşılaştırılan Yönler	Örgüt	N	x	SS	t	p
Kendi Ciddiyet Algıları	Merkez	295	3,74	0,59	1,057	0,291
	Taşra	867	3,70	0,70		
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Ciddiyet Algıları	Merkez	295	3,64	0,59	1,981*	0,048
	Taşra	867	3,55	0,68		
Resmi Kural İhlali Algıları	Merkez	295	3,79	0,66	1,481	0,139
	Taşra	867	3,72	0,72		
Destekledikleri Disiplin İşlemi	Merkez	295	3,82	0,69	1,542	0,123
	Taşra	867	3,74	0,87		
Bekledikleri Disiplin İşlemi	Merkez	295	3,81	0,74	0,027	0,978
	Taşra	867	3,81	0,92		
Kendi Bildirme İsteklilikleri	Merkez	295	3,29	0,67	2,004*	0,045
	Taşra	867	3,19	0,74		
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Bildirme İsteklilikleri	Merkez	295	3,33	0,65	2,193*	0,029
	Taşra	867	3,22	0,70		

Bağımsız örneklemler t-testi:*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız örneklemler t-testi sonuçları yukarıda verilmiştir (Tablo 4.26). Tablo 4.26'ya göre, katılımcıların "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [t(1160) = 1,981, p<0,05], "kendi bildirme isteklilikleri" [t(1160) = 2,004, p<0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [t(1160) = 2,193, p<0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, Merkez veya Taşrada çalışma durumlarına göre anlamlı bir şekilde

[64] *"H14: Merkezde çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, taşrada çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde daha yüksektir."*

farklılık göstermektedir. Bu üç yönden ortalama değerler incelendiğinde; Merkez Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, Taşra Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [t(1160) = 1,057, p>0,05], "resmi kural ihlali algıları" [t(1160) = 1,481, p>0,05] "destekledikleri disiplin işlemi" [t(1160) = 1,542, p>0,05] ve "bekledikleri disiplin işlemi" [t(1160) = 0,027, p>0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri ise, Merkez veya Taşrada çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bu sonuçlara göre, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin; "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları", "kendi bildirme isteklilikleri" ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" yönlerinden, Merkez veya Taşrada çalışma durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve bu yönlerden Merkez Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, Taşra Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.2.2. İlçe Polis Müdürlüklerinin Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması

Bu başlık altında H15 hipotezine[65] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünün taşra örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, çalıştıkları İlçe Polis Müdürlüklerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 867 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır.

Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.27).

---

[65] *"H15: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, çalıştıkları İlçe Polis Müdürlüklerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

Tablo 4.27: İlçe Polis Müdürlüklerinin Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması

Karşılaştırılan Yönler	İlçe Polis Müdürlüğü	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) Lefkoşa	354	3,64	0,69	4,385*	0,002	1-2 2-3
	(2) Gazimağusa	212	3,84	0,62			
	(3) Girne	79	3,59	0,83			
	(4) Güzelyurt	90	3,82	0,69			
	(5) İskele	132	3,62	0,67			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları	(1) Lefkoşa	354	3,50	0,65	5,888*	0,000	1-2 1-4 2-3 3-4
	(2) Gazimağusa	212	3,68	0,62			
	(3) Girne	79	3,41	0,82			
	(4) Güzelyurt	90	3,74	0,65			
	(5) İskele	132	3,46	0,64			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) Lefkoşa	354	3,66	0,66	2,671*	0,031	1-2
	(2) Gazimağusa	212	3,84	0,66			
	(3) Girne	79	3,66	0,95			
	(4) Güzelyurt	90	3,80	0,69			
	(5) İskele	132	3,69	0,66			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) Lefkoşa	354	3,67	0,81	3,132*	0,014	1-2
	(2) Gazimağusa	212	3,89	0,87			
	(3) Girne	79	3,63	1,00			
	(4) Güzelyurt	90	3,85	0,97			
	(5) İskele	132	3,75	0,73			
Bekledikleri Disiplin İşlemi	(1) Lefkoşa	354	3,76	0,90	2,692*	0,030	2-3
	(2) Gazimağusa	212	3,93	0,87			
	(3) Girne	79	3,65	1,07			
	(4) Güzelyurt	90	3,95	0,97			
	(5) İskele	132	3,80	0,73			
Kendi Bildirme İsteklilikleri	(1) Lefkoşa	354	3,12	0,63	5,469*	0,000	1-2 2-3
	(2) Gazimağusa	212	3,35	0,80			
	(3) Girne	79	3,05	0,79			
	(4) Güzelyurt	90	3,33	0,80			
	(5) İskele	132	3,12	0,76			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri	(1) Lefkoşa	354	3,15	0,62	5,169*	0,000	1-2 2-3
	(2) Gazimağusa	212	3,37	0,71			
	(3) Girne	79	3,11	0,83			
	(4) Güzelyurt	90	3,37	0,75			
	(5) İskele	132	3,22	0,62			

F testi: *p<0,05

Tablo 4.27'ye göre, KKTC Polis Örgütünün taşra örgütünde çalışan katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (4, 862) = 4,385, p<0,05], "kendilerine

göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (4, 862) = 5,888, p<0,05], "resmi kural ihlali algıları" [F (4, 862) = 2,671, p<0,05], "destekledikleri disiplin işlemi" [F (4, 862) = 3,132, p<0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (4, 862) = 2,692, p<0,05], "kendi bildirme isteklilikleri" [F (4, 862) = 5,469, p<0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (4, 862) = 5,169, p<0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, çalıştıkları İlçe Polis Müdürlüklerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

"Kendi ciddiyet algıları" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, Gazimağusa Polis Müdürlüğünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin; Lefkoşa ve Girne Polis Müdürlüklerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, Gazimağusa ve Güzelyurt Polis Müdürlüklerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, Lefkoşa ve Girne Polis Müdürlüklerinde çalışan polis mensupların polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Resmi kural ihlali algıları" ve "destekledikleri disiplin işlemi" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, Gazimağusa Polis Müdürlüğünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, Lefkoşa Polis Müdürlüğünde çalışan polis mensupların polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Bekledikleri disiplin işlemi" yönünden ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, Gazimağusa Polis Müdürlüğünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, Girne Polis Müdürlüğünde çalışan polis mensupların polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Kendi bildirme isteklilikleri" ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma

testinin sonuçlarına bakıldığında, Gazimağusa Polis Müdürlüğünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, Lefkoşa ve Girne Polis Müdürlüklerinde çalışan polis mensupların polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.2.3. Birimlerin Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması

Bu başlık altında H16 hipotezine[66] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, çalıştıkları birimlere göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1149 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi sonuçları ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.28).

Tablo 4.28'e göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (9, 1139) = 3,564, p<0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (9, 1139) = 4,649, p<0,05], "resmi kural ihlali algıları" [F (9, 1139) = 3,171, p<0,05] "destekledikleri disiplin işlemi" [F (9, 1139) = 4,115, p<0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (9, 1139) = 3,474, p<0,05], "kendi bildirme isteklilikleri" [F (9, 1139) = 5,472, p<0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (9, 1139) = 5,063, p<0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, çalıştıkları birimlere göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

"Kendi ciddiyet algıları" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, "trafik" birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin; "adli" ve "siyasi" birimlerde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir. Bu yönden ayrıca "muhaceret" birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin;

---

[66] *"H16: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, çalıştıkları birimlere göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

"siyasi" birimlerde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu da görülmektedir.

Tablo 4.28: Birimlerin Polis Bütünlüğü Düzeylerinin Karşılaştırması

Karşılaştırılan Yönler	Birim	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) İdari (Karakol)	260	3,70	0,62	3,564*	0,000	2-3 3-9 5-9
	(2) Adli	234	3,78	0,74			
	(3) Trafik	154	3,53	0,77			
	(4) İdari İşler ve Özlük İşleri	60	3,84	0,72			
	(5) Muhaceret	51	3,51	0,42			
	(6) Güvenlik-Koruma	217	3,69	0,70			
	(7) İletişim-Bilgi İşlem	22	3,92	0,59			
	(8) Özel Harekât	67	3,64	0,52			
	(9) Siyasi	55	3,97	0,49			
	(10) Narkotik ve Kaç. Önleme	30	3,81	0,57			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları	(1) İdari (Karakol)	260	3,57	0,57	4,649*	0,000	2-3 3-9 5-9 6-9
	(2) Adli	234	3,66	0,74			
	(3) Trafik	154	3,40	0,73			
	(4) İdari İşler ve Özlük İşleri	60	3,72	0,64			
	(5) Muhaceret	51	3,44	0,43			
	(6) Güvenlik-Koruma	217	3,50	0,68			
	(7) İletişim-Bilgi İşlem	22	3,86	0,58			
	(8) Özel Harekât	67	3,56	0,53			
	(9) Siyasi	55	3,86	0,50			
	(10) Narkotik ve Kaç. Önleme	30	3,79	0,56			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) İdari (Karakol)	260	3,73	0,64	3,171*	0,001	3-9
	(2) Adli	234	3,79	0,76			
	(3) Trafik	154	3,55	0,85			
	(4) İdari İşler ve Özlük İşleri	60	3,88	0,71			
	(5) Muhaceret	51	3,63	0,50			
	(6) Güvenlik-Koruma	217	3,74	0,69			
	(7) İletişim-Bilgi İşlem	22	3,96	0,77			
	(8) Özel Harekât	67	3,70	0,63			
	(9) Siyasi	55	4,05	0,47			
	(10) Narkotik ve Kaç. Önleme	30	3,77	0,66			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) İdari (Karakol)	260	3,77	0,76	4,115*	0,000	1-3 2-3 3-6 3-9 5-9 8-9
	(2) Adli	234	3,85	0,95			
	(3) Trafik	154	3,49	0,91			
	(4) İdari İşler ve Özlük İşleri	60	3,87	0,74			
	(5) Muhaceret	51	3,60	0,62			
	(6) Güvenlik-Koruma	217	3,79	0,88			

Tablo 4.28 (Devam)

Karşılaştırılan Yönler	Birim	N	x	SS	F	p	Fark
	(7) İletişim-Bilgi İşlem	22	3,88	0,73			
	(8) Özel Harekât	67	3,62	0,59			
	(9) Siyasi	55	4,14	0,58			
	(10) Narkotik ve Kaç. Önleme	30	3,88	0,58			
Beklediklerı Disiplin İşlemi	(1) İdari (Karakol)	260	3,84	0,82	3,474*	0,000	1-3 2-3 3-9
	(2) Adli	234	3,92	0,97			
	(3) Trafik	154	3,53	1,03			
	(4) İdari İşler ve Özlük İşleri	60	3,95	0,72			
	(5) Muhaceret	51	3,73	0,65			
	(6) Güvenlik-Koruma	217	3,81	0,90			
	(7) İletişim-Bilgi İşlem	22	3,86	0,89			
	(8) Özel Harekât	67	3,58	0,64			
	(9) Siyasi	55	4,07	0,67			
	(10) Narkotik ve Kaç. Önleme	30	3,88	0,58			
Kendi Bildirme İstekliliklerı	(1) İdari (Karakol)	260	3,17	0,69	5,472*	0,000	1-9 2-9 3-9 4-9 5-9 6-9 8-9
	(2) Adli	234	3,28	0,78			
	(3) Trafik	154	3,05	0,74			
	(4) İdari İşler ve Özlük İşleri	60	3,28	0,75			
	(5) Muhaceret	51	3,13	0,47			
	(6) Güvenlik-Koruma	217	3,18	0,75			
	(7) İletişim-Bilgi İşlem	22	3,32	0,81			
	(8) Özel Harekât	67	3,11	0,58			
	(9) Siyasi	55	3,76	0,50			
	(10) Narkotik ve Kaç. Önleme	30	3,44	0,59			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İstekliliklerı	(1) İdari (Karakol)	260	3,24	0,62	5,063*	0,000	1-9 2-9 3-9 3-10 4-9 5-9 6-9 8-9
	(2) Adli	234	3,29	0,74			
	(3) Trafik	154	3,08	0,78			
	(4) İdari İşler ve Özlük İşleri	60	3,26	0,64			
	(5) Muhaceret	51	3,18	0,47			
	(6) Güvenlik-Koruma	217	3,20	0,70			
	(7) İletişim-Bilgi İşlem	22	3,47	0,78			
	(8) Özel Harekât	67	3,21	0,60			
	(9) Siyasi	55	3,71	0,54			
	(10) Narkotik ve Kaç. Önleme	30	3,55	0,55			

F testi: *p<0,05

"Kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, "siyasi" birimlerde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerin; "trafik",

“muhaceret” ve “güvenlik veya koruma” birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu yönden ayrıca “adli” birimlerde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerin de “trafik” birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu da görülmektedir. “Resmi kural ihlali algıları” yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, “siyasi” birimlerde çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeylerin; “trafik” birimlerinde çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

“Destekledikleri disiplin işlemi” yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, “trafik” birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerin; “idari (karakol)”, “adli”, “güvenlik veya koruma” ve “siyasi” birimlerde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir. Bu yönden ayrıca “trafik”, “muhaceret” ve “özel harekât” birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin; “siyasi” birimlerde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu da görülmektedir. “Bekledikleri disiplin işlemi” yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, “trafik” birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerin; “idari (karakol)”, “adli” ve “siyasi” birimlerde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir.

“Kendi bildirme isteklilikleri” yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, “siyasi” birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin; “idari (karakol)”, “adli”, “trafik”, “idari işler ve özlük işleri”, “muhaceret”, “güvenlik veya koruma” ve “özel harekât” birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir. “Kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri” yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, “siyasi” birimlerde çalışan

polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin; "idari (karakol)", "adli", "trafik", "idari işler ve özlük işleri", "muhaceret", "güvenlik veya koruma" ve "özel harekât" birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu yönden ayrıca "narkotik ve kaçakçılığı önleme" birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin; "trafik" birimlerinde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu da görülmektedir.

4.2.3. Bireysel Polis Bütünlüğüne İlişkin Bulgular ve Analiz

4.2.3.1. Cinsiyet ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H17 hipotezine[67] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1153 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.29: Cinsiyet ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Cinsiyet	N	x	SS	t	p
Kendi Ciddiyet Algıları	Kadın	36	3,88	0,55	1,535	0,125
	Erkek	1117	3,70	0,68		
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Ciddiyet Algıları	Kadın	36	3,57	0,52	-0,109	0,913
	Erkek	1117	3,58	0,66		
Resmi Kural İhlali Algıları	Kadın	36	3,88	0,55	1,222	0,222
	Erkek	1117	3,74	0,71		
Destekledikleri Disiplin İşlemi	Kadın	36	4,00	0,51	2,766**	0,008
	Erkek	1117	3,76	0,84		
Bekledikleri Disiplin İşlemi	Kadın	36	4,16	0,47	4,347***	0,000
	Erkek	1117	3,80	0,88		
Kendi Bildirme İsteklilikleri	Kadın	36	3,24	0,65	0,754	0,823
	Erkek	1117	3,21	0,73		
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Bildirme İsteklilikleri	Kadın	36	3,27	0,56	0,109	0,914
	Erkek	1117	3,25	0,69		

Bağımsız örneklemler t-testi:*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

[67] *"H17: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklemler t-testi analizleri yapılmıştır (Tablo 4.29). Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız örneklemler t-testi sonuçları yukarıda verilmiştir. Tablo 4.29'a göre, katılımcıların "destekledikleri disiplin işlemi" [t(1151) = 2,766, p<0,01] ve "bekledikleri disiplin işlemi" [t(1151) = 4,347, p<0,001] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu iki yönden ortalama değerler incelendiğinde; kadın polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, erkek polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [t(1151) = 1,535, p>0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [t(1151) = -0,109, p>0,05], "resmi kural ihlali algıları" [t(1151) = 1,222, p>0,05] "kendi bildirme isteklilikleri" [t(1151) = 0,754, p>0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [t(1151) = 0,109, p>0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri ise, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

Sonuç olarak katılımcıların polis bütünlüğü düzeylerinin, "destekledikleri disiplin işlemi" ve "bekledikleri disiplin işlemi" yönlerinden, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve bu yönlerden kadın polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin erkek polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Literatürde bazı çalışmalar polis bütünlüğü ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşırken (örneğin Charles, 2009); bazı çalışmalar ise anlamlı ilişkiler olduğu (örneğin McDevitt, Posick, Zschoche, Rosenbaum, Buslik ve Fridell, 2011) sonucuna ulaşmıştır. Vallmüür (2016: 408-411) 2013 yılında Estonya'da 79 erkek ve 30 kadın polis olmak üzere toplam 109 polis üzerinde polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptığı çalışmada; "kendi ciddiyet algıları" yönünden 11 senaryonun 5'inde; "resmi kural ihlali algıları" yönünden 11 senaryonun 6'sında; "destekledikleri disiplin işlemi" yönünden 11 senaryonun 1'inde; "kendi bildirme isteklilikleri" yönünden 11 senaryonun 1'inde kadın polislerin erkek polislere oranla

polis bütünlüğü düzeylerinin anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Diğer taraftan Vallmüür (2016: 408-411) aynı çalışmada; "destekledikleri disiplin işlemi" yönünden 11 senaryonun 1'inde; "bekledikleri disiplin işlemi" yönünden 11 senaryonun 1'inde; "kendi bildirme isteklilikleri" yönünden 11 senaryonun 3'ünde ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" yönünden 11 senaryonun 4'ünde erkek polislerin kadın polislere oranla polis bütünlüğü düzeylerinin anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Vallmüür (2016: 408) yaptığı çalışmada, "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" yönünden kadın ve erkek polislerin polis bütünlüğü düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir.

Bjerregaard ve Lord (2004) çalışmalarında, kadın polislerin erkek polislere oranla polis sapma davranışlarının çeşitli türlerini içeren senaryoları daha fazla ciddi bir sorun olarak algıladıklarını, fakat bu davranışları erkek polislere oranla daha az üstlerine bildirmek istediklerini tespit etmişlerdir.

Lobnikar, Prislan, Čuvan ve Meško (2016: 393-394), 2011 yılında Slovenya'da 356 erkek ve 52 kadın polis olmak üzere toplam 408 polis üzerinde, polis sapma davranışlarını içeren 14 senaryoyu polis bütünlüğü ölçeğinin "kendi bildirme isteklilikleri" yönünden ölçtükleri çalışmada; "kendi bildirme isteklilikleri" yönünden 14 senaryonun 9'unda kadın polislerin polis sapma davranışlarını üstlerine bildirme istekliliklerinin erkek polislere oranla daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

Çalışmamız literatürde daha önce ulaşılan sonuçlar ile kısmi benzerlikler göstermektedir. Çalışmamızda kadın ve erkek polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, sadece ölçülen iki yönden kadınların lehine farklılık göstermekte, fakat ölçülen diğer beş yönden anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir. Bunun nedenleri belki de, 1999-2015 yılları arasında KKTC Polis Örgütüne kadın polis memuru alımı yapılmamış olması, dolayısıyla anketin yapıldığı dönemde hem kadın polis memurlarının en az 16 yıllık kıdeme sahip olmaları hem de kadın polis sayısının erkek polislere oranla çok daha düşük bir düzeyde olması ve böylece oluşan erkek egemen polis kültürü içerisinde kadın polislerin görüşlerinin zaman içerisinde erkek polislerden birçok yönden etkilenmiş olabileceğidir.

4.2.3.2. Medeni Durum ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H18 hipotezine[68] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, medeni durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1151 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklemler t-testi analizleri yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız örneklemler t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.30).

Tablo 4.30: Medeni Durum ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Medeni Durum	N	x	SS	t	p
Kendi Ciddiyet Algıları	Evli	1014	3,72	0,66	2,168*	0,030
	Bekâr	137	3,59	0,77		
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Ciddiyet Algıları	Evli	1014	3,59	0,64	1,707	0,088
	Bekâr	137	3,49	0,74		
Resmi Kural İhlali Algıları	Evli	1014	3,75	0,69	1,505	0,133
	Bekâr	137	3,66	0,80		
Destekledikleri Disiplin İşlemi	Evli	1014	3,78	0,82	1,719	0,086
	Bekâr	137	3,65	0,89		
Bekledikleri Disiplin İşlemi	Evli	1014	3,83	0,87	1,904	0,057
	Bekâr	137	3,68	0,92		
Kendi Bildirme İsteklilikleri	Evli	1014	3,23	0,71	2,193*	0,029
	Bekâr	137	3,09	0,82		
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Bildirme İsteklilikleri	Evli	1014	3,26	0,67	1,260	0,208
	Bekâr	137	3,18	0,79		

Bağımsız örneklemler t-testi:*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Tablo 4.30'a göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [t(1149) = 2,168, p<0,05] ve "kendi bildirme isteklilikleri" [t(1149) = 2,193, p<0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, medeni durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu iki yönden ortalama değerler incelendiğinde; evli polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, bekâr polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.

[68] *"H18: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, medeni durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

Katılımcıların "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [t(1149) = 1,707, p>0,05], "resmi kural ihlali algıları" [t(1149) = 1,505, p>0,05] "destekledikleri disiplin işlemi" [t(1149) = 1,719, p>0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [t(1149) = 1,904, p>0,05], ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [t(1149) = 1,260, p>0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, medeni durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

Bu sonuçlara göre, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, "kendi ciddiyet algıları" ve "kendi bildirme isteklilikleri" yönlerinden medeni durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve bu yönlerden evli polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin bekâr polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.3.3. Yaş Grubu ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H19 hipotezine[69] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1149 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi sonuçları ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.31).

Tablo 4.31'e göre, katılımcıların "destekledikleri disiplin işlemi" [F (3, 1145) = 4,355, p<0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (3, 1145) = 5,426, p<0,05] ve "kendi bildirme isteklilikleri" [F (3, 1145) = 2,654, p<0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

Diğer taraftan katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (3, 1145) = 2,007, p>0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (3, 1145) = 0,923, p>0,05] ve "resmi kural ihlali algıları" [F (3, 1145) = 1,695, p>0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (3, 1145) = 1,956, p>0,05]

---

[69] *"H19: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

Tablo 4.31: Yaş Grubu ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Yaş Grupları	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) 29 ve altı	43	3,73	0,62	2,007	0,111	--
	(2) 30-39	546	3,66	0,67			
	(3) 40-49	490	3,74	0,69			
	(4) 50 ve üzeri	70	3,84	0,65			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları	(1) 29 ve altı	43	3,61	0,55	0,923	0,429	--
	(2) 30-39	546	3,54	0,66			
	(3) 40-49	490	3,59	0,68			
	(4) 50 ve üzeri	70	3,67	0,57			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) 29 ve altı	43	3,78	0,61	1,695	0,166	--
	(2) 30-39	546	3,70	0,70			
	(3) 40-49	490	3,77	0,73			
	(4) 50 ve üzeri	70	3,87	0,61			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 29 ve altı	43	3,80	0,82	4,355*	0,005	2-3 2-4
	(2) 30-39	546	3,68	0,80			
	(3) 40-49	490	3,83	0,85			
	(4) 50 ve üzeri	70	3,96	0,85			
Bekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 29 ve altı	43	3,84	0,84	5,426*	0,001	2-3 2-4
	(2) 30-39	546	3,72	0,86			
	(3) 40-49	490	3,88	0,89			
	(4) 50 ve üzeri	70	4,09	0,82			
Kendi Bildirme İsteklilikleri	(1) 29 ve altı	43	3,27	0,65	2,654*	0,047	2-4
	(2) 30-39	546	3,16	0,70			
	(3) 40-49	490	3,24	0,76			
	(4) 50 ve üzeri	70	3,39	0,71			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri	(1) 29 ve altı	43	3,24	0,59	1,956	0,119	--
	(2) 30-39	546	3,23	0,66			
	(3) 40-49	490	3,24	0,73			
	(4) 50 ve üzeri	70	3,44	0,62			

F testi: *p<0,05

"Destekledikleri disiplin işlemi" ve "bekledikleri disiplin işlemi" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testlerinin sonuçlarına bakıldığında, 30-39 yaş grubundaki polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, 40-49 yaş grubu ile 50 ve üzeri yaş grubundaki polis mensuplarının

polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir.

"Kendi bildirme isteklilikleri" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, 30-39 yaş grubundaki polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, 50 ve üzeri yaş grubundaki polis mensupların polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir.

4.2.3.4. Eğitim Durumu ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H20 hipotezine[70] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1153 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi sonuçları ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.32).

Tablo 4.32'ye göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (3, 1149) = 0,332, p>0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (3, 1149) = 0,276, p>0,05], "resmi kural ihlali algıları" [F (3, 1149) = 0,539, p>0,05], "destekledikleri disiplin işlemi" [F (3, 1149) = 0,225, p>0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (3, 1149) = 0,474, p>0,05], "kendi bildirme isteklilikleri" [F (3, 1149) = 0,649, p>0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (3, 1149) = 0,077, p>0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

---

[70] *"H20: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

Tablo 4.32: Eğitim Durumu ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Eğitim Durumu	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) İlkokul/Ortaokul	35	3,62	0,77	0,332	0,802	--
	(2) Lise	740	3,70	0,68			
	(3) Üniversite	343	3,73	0,68			
	(4) Yüksek Lisans vd.	35	3,75	0,52			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları	(1) İlkokul/Ortaokul	35	3,59	0,73	0,276	0,843	--
	(2) Lise	740	3,56	0,65			
	(3) Üniversite	343	3,60	0,67			
	(4) Yüksek Lisans vd.	35	3,61	0,54			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) İlkokul/Ortaokul	35	3,74	0,80	0,539	0,656	--
	(2) Lise	740	3,73	0,70			
	(3) Üniversite	343	3,76	0,72			
	(4) Yüksek Lisans vd.	35	3,86	0,56			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) İlkokul/Ortaokul	35	3,82	1,00	0,225	0,879	--
	(2) Lise	740	3,77	0,83			
	(3) Üniversite	343	3,74	0,83			
	(4) Yüksek Lisans vd.	35	3,82	0,75			
Bekledikleri Disiplin İşlemi	(1) İlkokul/Ortaokul	35	3,87	1,03	0,474	0,700	--
	(2) Lise	740	3,83	0,86			
	(3) Üniversite	343	3,76	0,90			
	(4) Yüksek Lisans vd.	35	3,81	0,91			
Kendi Bildirme İsteklilikleri	(1) İlkokul/Ortaokul	35	3,12	0,74	0,649	0,584	--
	(2) Lise	740	3,21	0,74			
	(3) Üniversite	343	3,23	0,70			
	(4) Yüksek Lisans vd.	35	3,35	0,65			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri	(1) İlkokul/Ortaokul	35	3,24	0,72	0,077	0,972	--
	(2) Lise	740	3,25	0,70			
	(3) Üniversite	343	3,24	0,68			
	(4) Yüksek Lisans vd.	35	3,30	0,63			

F testi: *p<0,05

4.2.3.5. Örgütteki Toplam Çalışma Süresi ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H21 hipotezine[71] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, Polis Örgütündeki toplam çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1150 polis

[71] *"H21: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, Polis Örgütündeki toplam çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.33: Örgütteki Toplam Çalışma Süresi ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Toplam Çalışma Süresi	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) 6 yıldan az	52	3,84	0,56	4,457*	0,001	2-5 3-5 4-5
	(2) 6-10 yıl	266	3,65	0,63			
	(3) 11-15 yıl	173	3,64	0,76			
	(4) 16-20 yıl	287	3,64	0,70			
	(5) 20 yıldan fazla	372	3,81	0,65			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları	(1) 6 yıldan az	52	3,70	0,55	2,377	0,051	--
	(2) 6-10 yıl	266	3,54	0,62			
	(3) 11-15 yıl	173	3,49	0,73			
	(4) 16-20 yıl	287	3,55	0,68			
	(5) 20 yıldan fazla	372	3,64	0,65			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) 6 yıldan az	52	3,90	0,58	3,885*	0,004	2-5
	(2) 6-10 yıl	266	3,65	0,67			
	(3) 11-15 yıl	173	3,65	0,82			
	(4) 16-20 yıl	287	3,73	0,72			
	(5) 20 yıldan fazla	372	3,83	0,67			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 6 yıldan az	52	3,72	0,72	6,324*	0,000	2-5 4-5
	(2) 6-10 yıl	266	3,60	0,80			
	(3) 11-15 yıl	173	3,71	0,93			
	(4) 16-20 yıl	287	3,74	0,75			
	(5) 20 yıldan fazla	372	3,92	0,86			
Bekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 6 yıldan az	52	3,85	0,77	7,472*	0,000	2-5 3-5
	(2) 6-10 yıl	266	3,65	0,88			
	(3) 11-15 yıl	173	3,65	0,95			
	(4) 16-20 yıl	287	3,82	0,81			
	(5) 20 yıldan fazla	372	3,99	0,88			
Kendi Bildirme İsteklilikleri	(1) 6 yıldan az	52	3,28	0,55	4,098*	0,003	2-5 4-5
	(2) 6-10 yıl	266	3,12	0,67			
	(3) 11-15 yıl	173	3,19	0,80			
	(4) 16-20 yıl	287	3,16	0,73			
	(5) 20 yıldan fazla	372	3,33	0,73			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri	(1) 6 yıldan az	52	3,24	0,52	1,370	0,242	--
	(2) 6-10 yıl	266	3,21	0,65			
	(3) 11-15 yıl	173	3,18	0,78			
	(4) 16-20 yıl	287	3,25	0,68			
	(5) 20 yıldan fazla	372	3,31	0,70			

F testi: *p<0,05

Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi sonuçları ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları yukarıda verilmiştir (Tablo 4.33).

Tablo 4.33'e göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (4, 1145) = 4,457, p<0,05], "resmi kural ihlali algıları" [F (4, 1145) = 3,885, p<0,05] "destekledikleri disiplin işlemi" [F (4, 1145) = 6,324, p<0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (4, 1145) = 7,472, p<0,05] ve "kendi bildirme isteklilikleri" [F (4, 1145) = 4,098, p<0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, Polis Örgütündeki toplam çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

Diğer taraftan katılımcıların "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (4, 1145) = 2,377, p>0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (4, 1145) = 1,370, p>0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, Polis Örgütündeki toplam çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

"Kendi ciddiyet algıları" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, KKTC Polis Örgütünde toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, toplam çalışma süresi 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl olan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Resmi kural ihlali algıları" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, KKTC Polis Örgütünde toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, toplam çalışma süresi 6-10 yıl olan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Destekledikleri disiplin işlemi" ve "kendi bildirme isteklilikleri" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin

sonuçlarına bakıldığında, KKTC Polis Örgütünde toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, toplam çalışma süresi 6-10 yıl ve 16-20 yıl olan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Bekledikleri disiplin işlemi" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, KKTC Polis Örgütünde toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, toplam çalışma süresi 6-10 yıl ve 11-15 yıl olan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.3.6. Örgütteki Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H22 hipotezine[72] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, Polis Örgütündeki son görev yerindeki çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1146 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi sonuçları ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.34).

Tablo 4.34'e göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (6, 1139) = 1,447, p>0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (6, 1139) = 1,999, p>0,05], "resmi kural ihlali algıları" [F (6, 1139) = 2,095, p>0,05], "destekledikleri disiplin işlemi" [F (6, 1139) = 1,510, p>0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (6, 1139) = 1,648, p>0,05], "kendi bildirme isteklilikleri" [F (6, 1139) = 1,421, p>0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (6, 1139) = 1,904, p>0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, Polis Örgütündeki son

[72] *"H22: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, Polis Örgütündeki son görev yerindeki çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

görev yerindeki çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

Tablo 4.34: Örgütteki Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) 1 yıldan az	110	3,81	0,64	1,447	0,193	--
	(2) 1-2 yıl	238	3,74	0,72			
	(3) 3-5 yıl	358	3,66	0,64			
	(4) 6-10 yıl	280	3,69	0,72			
	(5) 11-15 yıl	75	3,70	0,71			
	(6) 16-20 yıl	52	3,66	0,58			
	(7) 20 yıldan fazla	33	3,93	0,47			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algıları	(1) 1 yıldan az	110	3,70	0,60	1,999	0,063	--
	(2) 1-2 yıl	238	3,58	0,71			
	(3) 3-5 yıl	358	3,53	0,62			
	(4) 6-10 yıl	280	3,53	0,68			
	(5) 11-15 yıl	75	3,63	0,69			
	(6) 16-20 yıl	52	3,66	0,52			
	(7) 20 yıldan fazla	33	3,80	0,52			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) 1 yıldan az	110	3,86	0,67	2,095	0,051	--
	(2) 1-2 yıl	238	3,79	0,71			
	(3) 3-5 yıl	358	3,69	0,67			
	(4) 6-10 yıl	280	3,70	0,74			
	(5) 11-15 yıl	75	3,73	0,81			
	(6) 16-20 yıl	52	3,75	0,65			
	(7) 20 yıldan fazla	33	4,02	0,46			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 1 yıldan az	110	3,92	0,77	1,510	0,171	--
	(2) 1-2 yıl	238	3,83	0,91			
	(3) 3-5 yıl	358	3,71	0,79			
	(4) 6-10 yıl	280	3,73	0,84			
	(5) 11-15 yıl	75	3,70	0,87			
	(6) 16-20 yıl	52	3,72	0,88			
	(7) 20 yıldan fazla	33	3,92	0,60			
Bekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 1 yıldan az	110	3,99	0,78	1,648	0,131	--
	(2) 1-2 yıl	238	3,89	0,90			
	(3) 3-5 yıl	358	3,76	0,86			
	(4) 6-10 yıl	280	3,77	0,89			
	(5) 11-15 yıl	75	3,75	0,96			
	(6) 16-20 yıl	52	3,73	0,91			
	(7) 20 yıldan fazla	33	3,96	0,67			

Tablo 4.34 (Devam)

Karşılaştırılan Yönler	Son Görev Yerindeki Çalışma Süresi	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Bildirme İsteklilikleri	(1) 1 yıldan az	110	3,29	0,71	1,421	0,203	--
	(2) 1-2 yıl	238	3,24	0,81			
	(3) 3-5 yıl	358	3,16	0,67			
	(4) 6-10 yıl	280	3,20	0,70			
	(5) 11-15 yıl	75	3,24	0,81			
	(6) 16-20 yıl	52	3,24	0,69			
	(7) 20 yıldan fazla	33	3,49	0,54			
Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İsteklilikleri	(1) 1 yıldan az	110	3,35	0,63	1,904	0,077	--
	(2) 1-2 yıl	238	3,26	0,74			
	(3) 3-5 yıl	358	3,21	0,66			
	(4) 6-10 yıl	280	3,22	0,69			
	(5) 11-15 yıl	75	3,32	0,81			
	(6) 16-20 yıl	52	3,27	0,63			
	(7) 20 yıldan fazla	33	3,55	0,52			

F testi: *p<0,05

4.2.3.7. Rütbe ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H23 hipotezine[73] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, rütbelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1148 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi sonuçları ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.35). Tablo 4.35'e göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (2, 1145) = 4,011, p<0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (2, 1145) = 3,223, p<0,05], "resmi kural ihlali algıları" [F (2, 1145) = 3,749, p<0,05], "destekledikleri disiplin işlemi" [F (2, 1145) = 11,688, p<0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (2, 1145) = 14,889, p<0,05], "kendi bildirme isteklilikleri" [F (2, 1145) = 13,929, p<0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (2, 1145) = 6,752, p<0,05] yönlerinden

[73] *"H23: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, rütbelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

polis bütünlüğü düzeyleri, rütbelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

Tablo 4.35: Rütbe ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Rütbe	N	X	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) Polis Memuru	909	3,68	0,67	4,011*	0,018	1-3
	(2) Polis Çavuşu	174	3,81	0,68			
	(3) Müfettiş Muavini	65	3,85	0,59			
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Ciddiyet Algıları	(1) Polis Memuru	909	3,55	0,65	3,223*	0,040	1-2
	(2) Polis Çavuşu	174	3,69	0,65			
	(3) Müfettiş Muavini	65	3,62	0,61			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) Polis Memuru	909	3,71	0,70	3,749*	0,024	1-3
	(2) Polis Çavuşu	174	3,84	0,70			
	(3) Müfettiş Muavini	65	3,88	0,72			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) Polis Memuru	909	3,71	0,83	11,688*	0,000	1-2
	(2) Polis Çavuşu	174	4,02	0,80			
	(3) Müfettiş Muavini	65	3,91	0,72			
Bekledikleri Disiplin İşlemi	(1) Polis Memuru	909	3,74	0,88	14,889*	0,000	1-2 1-3
	(2) Polis Çavuşu	174	4,10	0,83			
	(3) Müfettiş Muavini	65	4,05	0,72			
Kendi Bildirme İsteklilikleri	(1) Polis Memuru	909	3,16	0,71	13,929*	0,000	1-2 1-3
	(2) Polis Çavuşu	174	3,42	0,71			
	(3) Müfettiş Muavini	65	3,46	0,65			
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Bildirme İsteklilikleri	(1) Polis Memuru	909	3,21	0,69	6,752*	0,001	1-2
	(2) Polis Çavuşu	174	3,41	0,68			
	(3) Müfettiş Muavini	65	3,36	0,57			

F testi: *p<0,05

"Kendi ciddiyet algıları" ve "resmi kural ihlali algıları" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, polis memuru rütbesindeki polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, müfettiş muavini rütbesindeki polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir.

"Kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları", "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" ve "destekledikleri disiplin işlemi" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin

sonuçlarına bakıldığında, polis memuru rütbesindeki polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, polis çavuşu rütbesindeki polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir.

"Bekledikleri disiplin işlemi" ve "kendi bildirme isteklilikleri" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testlerinin sonuçlarına bakıldığında, polis memuru rütbesindeki polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, polis çavuşu ve müfettiş muavini rütbelerindeki polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir.

4.2.3.8. Yönetsel Statü ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H24 hipotezine[74] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, yönetsel statülerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1146 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.36: Yönetsel Statü ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Yönetsel Statü	N	x	SS	t	p
Kendi Ciddiyet Algıları	Amir	310	3,79	0,66	2,487*	0,013
	Memur	836	3,68	0,68		
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Ciddiyet Algıları	Amir	310	3,65	0,64	2,255*	0,024
	Memur	836	3,55	0,66		
Resmi Kural İhlali Algıları	Amir	310	3,84	0,67	2,790**	0,005
	Memur	836	3,70	0,72		
Destekledikleri Disiplin İşlemi	Amir	310	3,95	0,80	4,681***	0,000
	Memur	836	3,69	0,83		
Bekledikleri Disiplin İşlemi	Amir	310	4,03	0,81	5,300***	0,000
	Memur	836	3,73	0,88		
Kendi Bildirme İsteklilikleri	Amir	310	3,39	0,68	5,037***	0,000
	Memur	836	3,15	0,72		
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Bildirme İsteklilikleri	Amir	310	3,38	0,65	3,805***	0,000
	Memur	836	3,20	0,69		

Bağımsız örneklemler t-testi:*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

[74] *"H24: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, yönetsel statülerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklemler t-testi analizleri yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız örneklemler t-testi sonuçları yukarıda verilmiştir (Tablo 4.36).

Tablo 4.36'ya göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [t(1144) = 2,487, p<0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [t(1144) = 2,255, p<0,05], "resmi kural ihlali algıları" [t(1144) = 2,790, p<0,01] "destekledikleri disiplin işlemi" [t(1144) = 4,681, p<0,001], "bekledikleri disiplin işlemi [t(1144) = 5,300, p<0,001, "kendi bildirme isteklilikleri" [t(1144) = 5,037, p<0,001] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [t(1144) = 3,805, p<0,001] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, yönetsel statülerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

Bu sonuçlara göre, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, yönetsel statülerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve amir statüsündeki polislerin polis bütünlüğü düzeylerinin, memur statüsündeki polislerin polis bütünlüğü düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.3.9. Çalışma Saatleri ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H25 hipotezine[75] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, çalışma saatlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1151 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi sonuçları ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4.37).

Tablo 4.37'ye göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (3, 1147) = 9,489, p<0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (3, 1147) = 6,097, p<0,05], "resmi kural ihlali algıları" [F (3, 1147) = 11,631, p<0,05],

[75] *"H25: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, çalışma saatlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

"destekledikleri disiplin işlemi" [F (3, 1147) = 5,364, p<0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (3, 1147) = 4,317, p<0,05], "kendi bildirme isteklilikleri" [F (3, 1147 = 6,761, p<0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (3, 1147) = 5,850, p<0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, çalışma saatlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

Tablo 4.37: Çalışma Saatleri ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Çalışma Saatleri	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) 24/48	626	3,62	0,75	9,489*	0,000	1-3 1-4
	(2) 12/24-24/48	21	3,61	0,60			
	(3) Mesai	429	3,80	0,58			
	(4) Diğer	75	3,95	0,46			
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Ciddiyet Algıları	(1) 24/48	626	3,51	0,72	6,097*	0,000	1-3 1-4
	(2) 12/24-24/48	21	3,63	0,53			
	(3) Mesai	429	3,64	0,58			
	(4) Diğer	75	3,78	0,48			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) 24/48	626	3,64	0,78	11,631*	0,000	1-3 1-4
	(2) 12/24-24/48	21	3,60	0,74			
	(3) Mesai	429	3,83	0,59			
	(4) Diğer	75	4,06	0,47			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 24/48	626	3,67	0,91	5,364*	0,001	1-3 1-4
	(2) 12/24-24/48	21	3,80	0,73			
	(3) Mesai	429	3,86	0,74			
	(4) Diğer	75	3,94	0,57			
Bekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 24/48	626	3,73	0,96	4,317*	0,005	1-3 1-4
	(2) 12/24-24/48	21	3,76	0,72			
	(3) Mesai	429	3,91	0,78			
	(4) Diğer	75	3,94	0,62			
Kendi Bildirme İsteklilikleri	(1) 24/48	626	3,13	0,77	6,761*	0,000	1-3 1-4
	(2) 12/24-24/48	21	3,32	0,70			
	(3) Mesai	429	3,29	0,67			
	(4) Diğer	75	3,44	0,54			
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Bildirme İsteklilikleri	(1) 24/48	626	3,19	0,74	5,850*	0,001	1-3 1-4
	(2) 12/24-24/48	21	3,35	0,72			
	(3) Mesai	429	3,30	0,61			
	(4) Diğer	75	3,49	0,54			

F testi: *p<0,05

Ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testlerinin sonuçlarına bakıldığında, tüm yönlerden, 24/48 saat esasına göre vardiya usulü

çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, mesai ve diğer çalışma saatlerine (12/24-24/48 saat esasına göre vardiya usulü hariç) göre çalışan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir.

4.2.3.10. Aylık Maaş Miktarı ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Bu başlık altında H26 hipotezine[76] cevap aranmıştır. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin aylık maaş (ek mesai dâhil) miktarlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği, 1143 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden, ölçümü yapılan yedi yönden karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.38: Aylık Maaş Miktarı ve Polis Bütünlüğü İlişkisi

Karşılaştırılan Yönler	Aylık Maaş (Ek mesai dâhil)	N	x	SS	F	p	Fark
Kendi Ciddiyet Algıları	(1) 4000 TL ve altı	182	3,58	0,73	7,148*	0,001	1-3 2-3
	(2) 4001-5000 TL	539	3,68	0,70			
	(3) 5001 TL ve üzeri	422	3,79	0,61			
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Ciddiyet Algıları	(1) 4000 TL ve altı	182	3,43	0,71	7,547*	0,001	1-3
	(2) 4001-5000 TL	539	3,56	0,68			
	(3) 5001 TL ve üzeri	422	3,65	0,59			
Resmi Kural İhlali Algıları	(1) 4000 TL ve altı	182	3,57	0,79	9,630*	0,000	1-2 1-3 2-3
	(2) 4001-5000 TL	539	3,72	0,71			
	(3) 5001 TL ve üzeri	422	3,84	0,65			
Destekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 4000 TL ve altı	182	3,53	0,90	14,721*	0,000	1-2 1-3 2-3
	(2) 4001-5000 TL	539	3,73	0,83			
	(3) 5001 TL ve üzeri	422	3,91	0,78			
Bekledikleri Disiplin İşlemi	(1) 4000 TL ve altı	182	3,58	0,94	14,082*	0,000	1-2 1-3 2-3
	(2) 4001-5000 TL	539	3,77	0,89			
	(3) 5001 TL ve üzeri	422	3,97	0,80			
Kendi Bildirme İsteklilikleri	(1) 4000 TL ve altı	182	3,02	0,75	10,115*	0,000	1-2 1-3
	(2) 4001-5000 TL	539	3,21	0,73			
	(3) 5001 TL ve üzeri	422	3,31	0,69			
Kendilerine Göre Meslektaş-larının Bildirme İsteklilikleri	(1) 4000 TL ve altı	182	3,05	0,74	11,693*	0,000	1-2 1-3
	(2) 4001-5000 TL	539	3,25	0,70			
	(3) 5001 TL ve üzeri	422	3,35	0,63			

F testi: *p<0,05

[76] *"H26: Polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, aylık maaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir."*

Elde edilen veriler üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Levene testi ve çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Katılımcıların yedi yönden on bir senaryoya verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, varyans analizi sonuçları ve çoklu karşılaştırma testi sonuçları yukarıda verilmiştir (Tablo 4.38).

Tablo 4.38'e göre, katılımcıların "kendi ciddiyet algıları" [F (2, 1140) = 7,148, p<0,05], "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" [F (2, 1140) = 7,547, p<0,05], "resmi kural ihlali algıları" [F (2, 1140) = 9,630, p<0,05], "destekledikleri disiplin işlemi" [F (2, 1140) = 14,721, p<0,05], "bekledikleri disiplin işlemi [F (2, 1140) = 14,082, p<0,05], "kendi bildirme isteklilikleri" [F (2, 1140) = 10,115, p<0,05] ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" [F (2, 1140) = 11,693, p<0,05] yönlerinden polis bütünlüğü düzeyleri, aylık maaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

"Kendi ciddiyet algıları" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, "5001 TL ve üzeri" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, "4000 TL ve altı" ve "4001-5000 TL arası" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları" yönünden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, "5001 TL ve üzeri" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, "4000 TL ve altı" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Resmi kural ihlali algıları", "destekledikleri disiplin işlemi" ve "bekledikleri disiplin işlemi" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, "5001 TL ve üzeri" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, "4000 TL ve altı" ve "4001-5000 TL arası" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu üç yönden ayrıca, "4001-5000 TL arası" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, "4000 TL ve altı" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü

düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Kendi bildirme isteklilikleri" ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" yönlerinden; ortalama değerler, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına bakıldığında, "4000 TL ve altı" maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinin, 4001-5000 TL arası ile 5001 TL ve üzeri maaş alan polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve daha düşük olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ

Polislerin, gerek iç güvenlik sistemi kapsamındaki emniyet ve asayiş ile ilgili idari görevlerini gerekse ceza adalet sistemi içerisindeki adli görevlerini yerine getirir ve yetkilerini kullanırlarken polis bütünlüğü (police integrity) içerisinde hareket etmeleri ve polis sapma davranışı (police deviance) sergilememeleri, hem kendi polislik yeminlerine sadık kalmaları açısından hem de toplumun polise olan güvenini boşa çıkarmamaları açısından son derece önemlidir.

Bu araştırma KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının; örgütsel, grupsal/birimsel ve bireysel/mesleki boyutlarda, çeşitli polis sapma davranışlarına karşı polis bütünlüğüne ne derece sahip olduklarını ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının; (1) senaryolaştırılan 11 farklı polis sapma davranışına karşı, yedi yönden polis bütünlüğü düzeylerini ölçmek; (2) yedi yönden ölçülen polis bütünlüğü düzeylerinin, grupsal/birimsel ve bireysel/mesleki özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırmak ve eğer farklılaşmışsa bu farkın kaynağının ne/ler olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma kapsamında senaryolaştırılan 11 farklı polis sapma davranışı özetle şunlardır: Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme; Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık.

Araştırma kapsamında, 11 farklı polis sapma davranışının her birine karşı polis mensuplarının direnci, yani polis bütünlüğü, yedi farklı soru ile yedi farklı yönden ölçülmüştür. Polis bütünlüğünün ölçüldüğü yönler şunlardır: Polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı; (1) kendi ciddiyet algıları, (2)

kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları, (3) resmi kural ihlali algıları, (4) destekledikleri disiplin işlemi, (5) bekledikleri disiplin işlemi, (6) kendi bildirme isteklilikleri ve (7) kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri.

Örgütsel polis bütünlüğüne ilişkin ulaşılan sonuçlar:

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, senaryolaştırılan 11 farklı polis sapma davranışına karşı, yedi yönden polis bütünlüğü düzeylerinin ölçülmesi neticesinde ortaya çıkan örgütsel polis bütünlüğü düzeylerinin her bir senaryo için farklı olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra bu senaryoların, ölçüldükleri yedi yönden de aynı senaryoları içerecek şekilde üç kategoriye ayrılabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu kategoriler şunlardır:

(1) Örgütsel polis bütünlüğünden en fazla sapma gösterilen davranışları içeren senaryolar.

Araştırmanın sonuçlarına göre bu kategoride şu senaryolar yer almaktadır; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü.

Polis sapmasının "yetki yozlaşması" (Senaryo 2 ve 4), "sivillere karşı polis şiddeti" (Senaryo 10), "uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma" (senaryo 1) ve "kılıfına uydurma/kapatma" (Senaryo 8) türlerindeki bu davranışlar, araştırmanın sonuçlarına göre KKTC Polis Örgütü polis mensupları tarafından en fazla tahammül gösterilen polis sapma davranışlarıdır. Diğer bir ifadeyle, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, bu kategoride yer alan polis sapma davranışlarına karşı örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri, diğer kategoridekilerden daha düşük bir seviyededir.

(2) Örgütsel polis bütünlüğünden orta derecede sapma gösterilen davranışları içeren senaryolar.

Araştırmanın sonuçlarına göre bu kategoride şu senaryolar yer almaktadır; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü.

Polis sapmasının "kurum içi rüşvet ilişkisi" (Senaryo 7) ve "yasa dışı faaliyetleri koruma" (Senaryo 9) türlerindeki bu davranışlar, araştırmanın sonuçlarına göre KKTC Polis Örgütü polis mensupları tarafından orta derecede tahammül gösterilen polis sapma davranışlarıdır. Diğer bir ifadeyle, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, bu kategoride yer alan polis sapma davranışlarına karşı örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri, diğer kategoridekilere nazaran orta seviyededir.

(3) Örgütsel polis bütünlüğünden en az sapma gösterilen davranışları içeren senaryolar.

Araştırmanın sonuçlarına göre bu kategoride şu senaryolar yer almaktadır; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma.

Polis sapmasının "fırsat hırsızlığı" (Senaryo 5 ve 11), "rüşvetçilik" (Senaryo 3) ve "komisyonculuk" (Senaryo 6) türlerindeki bu davranışlar, araştırmanın sonuçlarına göre KKTC Polis Örgütü polis mensupları tarafından en az tahammül gösterilen polis sapma davranışlarıdır. Diğer bir ifadeyle, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, bu kategoride yer alan polis sapma davranışlarına karşı örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri, diğer kategoridekilerden daha yüksek bir seviyededir.

Grupsal/birimsel polis bütünlüğüne ilişkin ulaşılan sonuçlar:

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, yedi yönden karşılaştırılan polis bütünlüğü düzeylerinin, grupsal/birimsel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ve eğer farklılaşmışsa bu farkın kaynağının ne/ler olduğuna yönelik ulaşılan sonuçlar şunlardır:

- **Çalışılan birimlere göre:** Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönden de çalıştıkları birimlere göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu farklılığın en temel kaynağı, karşılaştırıldıkları yedi yönden de diğer birimlerden anlamlı bir şekilde farklılık gösteren "siyasi" ve "trafik" birimleridir. "Siyasi" birimlerin polis bütünlüğü düzeyleri genel olarak diğer birimlerden daha yüksek bir seviyede iken; "trafik" birimlerinin polis bütünlüğü düzeyleri genel olarak diğer birimlerden daha düşük bir seviyededir.

- **Merkez veya Taşrada çalışma durumuna göre:** Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönün üçünde (kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları, kendi bildirme isteklilikleri ve kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri), merkez veya taşrada çalışma durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Merkez birimlerde çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları bu üç yönden, taşradaki birimlerde çalışan polislere oranla daha yüksektir. Geri kalan dört yönden ise (kendi ciddiyet algıları, resmi kural ihlali algıları, destekledikleri disiplin işlemi, bekledikleri disiplin işlemi), polislerin merkezde veya taşrada çalışma durumlarına göre polis bütünlüğü düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

- **Çalışılan İlçe Polis Müdürlüklerine göre:** Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldığı yedi yönden de çalıştıkları İlçe Polis Müdürlüklerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılığın kaynağı ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

(1) Kendi ciddiyet algıları, kendi bildirme isteklilikleri ve kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri yönlerinden; Gazimağusa Polis Müdürlüğünün polis bütünlüğü düzeyi, Lefkoşa ve Girne Polis Müdürlüklerinden daha yüksektir.

(2) Kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları yönünden; Gazimağusa ve Güzelyurt Polis Müdürlüklerinin polis bütünlüğü düzeyi, Lefkoşa ve Girne Polis Müdürlüklerinden daha yüksektir.

(3) Resmi kural ihlali algıları ve destekledikleri disiplin işlemi yönlerinden; Gazimağusa Polis Müdürlüğünün polis bütünlüğü düzeyi, Lefkoşa Polis Müdürlüğünden daha yüksektir.

(4) Bekledikleri disiplin işlemi yönünden; Gazimağusa Polis Müdürlüğünün polis bütünlüğü düzeyi, Girne Polis Müdürlüğünden daha yüksektir.

Bu analizde belirgin olarak ortaya çıkan husus; Gazimağusa Polis Müdürlüğünün grupsal/birimsel polis bütünlüğü düzeyinin genel olarak diğer Polis Müdürlüklerinden daha yüksek bir seviyede olduğu ve Girne Polis Müdürlüğünün grupsal/birimsel polis bütünlüğü düzeyinin genel olarak diğer Polis Müdürlüklerinden daha düşük bir seviyede olduğudur.

Bireysel/mesleki polis bütünlüğüne ilişkin ulaşılan sonuçlar:

KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının yedi yönden karşılaştırılan polis bütünlüğü düzeylerinin, bireysel/mesleki özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ve eğer farklılaşmışsa bu farkın kaynağının ne/ler olduğuna yönelik ulaşılan sonuçlar şunlardır:

- **Cinsiyetlere göre:** Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönün ikisinde (destekledikleri disiplin işlemi ve bekledikleri disiplin işlemi), cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Kadın polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları bu iki yönden, erkek polislere oranla daha yüksektir. Geri kalan beş yönden ise katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

- **Yaş gruplarına göre:** Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönün üçünde (destekledikleri disiplin işlemi, bekledikleri disiplin işlemi ve kendi bildirme isteklilikleri), yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılığın kaynağı ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

(1) Destekledikleri disiplin işlemi ve bekledikleri disiplin işlemi yönlerinden; 30-39 yaş grubundaki polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, 40-49 yaş grubu ile 50 ve üzeri yaş grubundakilerden daha düşüktür.

(2) Kendi bildirme isteklilikleri yönünden; 30-39 yaş grubundaki polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, 50 ve üzeri yaş grubundakilerden daha düşüktür.

Bu analizde belirgin olarak ortaya çıkan husus, yukarıda belirtilen üç yönden; 50 ve üzeri yaş grubundaki polislerin polis bütünlüğü düzeylerinin genel olarak diğer yaş gruplarındaki polislerden daha yüksek bir seviyede olduğu ve 30-39 yaş grubundaki polislerin polis bütünlüğü düzeylerinin genel olarak diğer yaş gruplarındaki polislerden daha düşük bir seviyede olduğudur. Geri kalan dört yönden ise katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

- Eğitim durumlarına göre: Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönden de eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

- Polis Örgütündeki toplam çalışma sürelerine göre: Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönün beşinde (kendi ciddiyet algıları, resmi kural ihlali algıları, destekledikleri disiplin işlemi, bekledikleri disiplin işlemi ve kendi bildirme isteklilikleri), Polis Örgütündeki toplam çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılığın kaynağı ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

(1) Kendi ciddiyet algıları yönünden; toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, toplam çalışma süresi 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl olan polislerden daha yüksektir.

(2) Resmi kural ihlali algıları yönünden; toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, toplam çalışma süresi 6-10 yıl olan polislerden daha yüksektir.

(3) Destekledikleri disiplin işlemi ve kendi bildirme isteklilikleri yönlerinden; toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, toplam çalışma süresi 6-10 yıl ve 16-20 yıl olan polislerden daha yüksektir.

(4) Bekledikleri disiplin işlemi yönünden; toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, toplam çalışma süresi 6-10 yıl ve 11-15 yıl olan polislerden daha yüksektir.

Bu analizde belirgin olarak ortaya çıkan husus, yukarıda belirtilen beş yönden; toplam çalışma süresi 20 yıldan fazla olan polislerin polis bütünlüğü düzeylerinin, genel olarak diğer toplam çalışma süresi gruplarındaki polislerden daha yüksek bir seviyede olduğu ve toplam çalışma süresi 6-10 yıl olan polislerin polis bütünlüğü düzeylerinin genel olarak diğer toplam çalışma süresi gruplarındaki polislerden daha düşük bir seviyede olduğudur. Geri kalan iki yönden ise katılımcıların Polis Örgütündeki toplam çalışma sürelerine göre polis bütünlüğü düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

- Polis Örgütündeki son görev yerindeki çalışma sürelerine göre: Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönden de Polis Örgütündeki son görev yerindeki çalışma sürelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir.

- Rütbelere göre: Katılımcıların bireysel polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönden de rütbelerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılığın kaynağı ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

(1) Kendi ciddiyet algıları ve resmi kural ihlali algıları yönlerinden; polis memuru rütbesindeki polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, müfettiş muavini rütbesindekilerden daha düşüktür.

(2) Kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları, kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri ve destekledikleri disiplin işlemi yönlerinden; polis memuru rütbesindeki polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, polis çavuşu rütbesindekilerden daha düşüktür.

(3) Bekledikleri disiplin işlemi ve kendi bildirme isteklilikleri yönlerinden; polis memuru rütbesindeki polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, hem polis çavuşu hem de müfettiş muavini rütbelerindekilerden daha düşüktür.

Bu analizde belirgin olarak ortaya çıkan husus; polis memuru rütbesindeki polislerin polis bütünlüğü düzeylerinin, genel olarak hem polis çavuşu hem de müfettiş muavini rütbelerindeki polislerden daha düşük bir seviyede olduğudur.

- Yönetsel statülere göre: Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönden de yönetsel statülerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Karşılaştırıldıkları yedi yönden de amir statüsündeki polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, memur statüsündeki polislerin polis bütünlüğü düzeylerinden daha yüksektir.

- Çalışma saatlerine göre: Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönden de çalışma saatlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. 24/48 saat esasına göre vardiya usulü çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, mesai ve diğer çalışma saatlerine (12/24-24/48 saat esasına göre

vardiya usulü hariç) göre çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeylerinden daha düşüktür.

- **Aylık maaşlara göre:** Katılımcıların polis bütünlüğü düzeyleri, karşılaştırıldıkları yedi yönden de aylık maaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılığın kaynağı ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

(1) Kendi ciddiyet algıları yönünden; "5001 TL ve üzeri" maaş alan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, "5001 TL'den daha düşük" maaş alan polislerden daha yüksektir.

(2) Kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları yönünden; "5001 TL ve üzeri" maaş alan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, "4000 TL ve altı" maaş alan polislerden daha yüksektir.

(3) Resmi kural ihlali algıları, destekledikleri disiplin işlemi ve bekledikleri disiplin işlemi yönlerinden; "5001 TL ve üzeri" maaş alan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, "5001 TL'den daha düşük" maaş alan polislerden daha yüksektir; ayrıca bu üç yönden "4001-5000 TL arası" maaş alan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri de, "4001 TL'den daha düşük" maaş alan polislerden daha yüksektir.

(4) Kendi bildirme isteklilikleri ve kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri yönlerinden ; "4001 TL'den daha düşük" maaş alan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri, 4001 TL ve üzeri maaş alan polislerden daha düşüktür.

Bu analizde belirgin olarak ortaya çıkan husus; genel olarak aylık maaşları daha yüksek olan polislerin polis bütünlüğü düzeylerinin, aylık maaşları daha düşük olan polislerden daha yüksek olmasıdır.

ÖNERİLER

-KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, "kendi ciddiyet algıları", "kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları", "resmi kural ihlali algıları" yönlerinden polis bütünlüğü algılarını arttırmak için öncelikle KKTC Polis Örgütü tarafından yazılı "polis meslek etiği kuralları" oluşturulması gerekmektedir. Ardından KKTC Polis Okulu bünyesinde "polis meslek etiği", "polis sapması" ve "polis bütünlüğü" konularını içeren eğitim programı hazırlanmalı ve öncelikle üst düzey polis

yöneticilerinden başlanmak üzere tüm polis mensuplarına hizmet içi eğitimler kapsamında bu eğitimler verilmelidir. Diğer taraftan "polis temel eğitimi" müfredatına "polis meslek etiği", "polis sapması" ve "polis bütünlüğü" konularını içeren eğitimler eklenerek mesleğe ilk girişte tüm polislerin bu eğitimleri alması sağlanmalıdır. Etik iklimin oluşturulması ve sürdürülebilmesi için bu alanda kurumsal bir yapının (polis etik kurulu vs.) oluşturulması da gerekmektedir.

- KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, "destekledikleri disiplin işlemi" ve "bekledikleri disiplin işlemi" yönlerinden polis bütünlüğü algılarını arttırmak için KKTC Polis Örgütü tarafından Polis Disiplin Sisteminin açık ve şeffaf bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Polis Disiplin Sisteminin önde gelen sorunu; hangi disiplin suçuna hangi disiplin cezasının verileceğinin polis mensupları tarafından net olarak öngörülebilmesine imkân veren açık ve şeffaf bir yapıda olmayışıdır. Bu durum, polis mensupları arasında aynı disiplin suçunu işleyen polislere farklı disiplin cezaları uygulandığı, dolayısıyla polisler arasında ayrımcılık yapıldığı hissi uyandırabilmektedir. Bu sorun, özel hayatın gizliliğini de ihlal etmeyecek şekilde, hangi disiplin suçlarına hangi gerekçelerle hangi disiplin cezalarının verildiğinin açık ve şeffaf bir şekilde Polis Örgütü tarafından personelin bilgisine getirilmesi ile çözümlenebilecektir. Polis Disiplin Sistemi ile ilgili diğer önemli bir sorun, sistemin cezalandırıcı bir felsefeye dayanıyor olmasıdır. Bu da polis mensuplarının sapma davranışlarının iyileştirilememesine, diğer bir ifadeyle polis bütünlüğü yoksunluklarının giderilememesine sebep olmaktadır. Polis Disiplin Sisteminin cezalandırma boyutuna; polis bütünlüğünden yoksun olunan alanlarda eğitim, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, iyileştirme, iletişim becerileri, stres yönetimi gibi konuları içerecek şekilde onarıcı bir boyut eklenmesinin polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerini arttırmak adına faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca disiplin yargıçlarının bir yıllık süre için atanmaları ve asıl görevlerinin yanında ek bir görev olarak disiplin yargıçlığı yapmaları da ayrı bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Disiplin yargıçlığı görevinin kurumsallaşması için kalıcı olarak atanan ve esas görevi disiplin yargıçlığı olan bir yapının oluşturulması gerektiği değerlendirilmektedir.

- KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, "kendi bildirme isteklilikleri" ve "kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri" yönlerinden polis

bütünlüğü algılarını arttırmak, yani sessizlik kuralına bağlılıklarını kısıtlamak için KKTC Polis Örgütü tarafından; polis mensuplarının, meslektaşlarının sapma davranışlarını bildirebilecekleri ve bu durumda ispiyonculukla, gammazcılıkla, fare veya köstebek olmakla suçlanmayacakları bir sistem geliştirilmelidir. Bu bildirim sistemi, erken uyarı ve müdahaleye fırsat verecek bir tarzda dizayn edilmelidir. Polis sapma davranışlarına karşı sessizlik kuralına bağlılığı öngören polis alt-kültürüne alternatif olarak polis etik iklimi (ethical climate) oluşturulmalı, geliştirilmeli ve sürdürülmelidir.

Bu çalışma ile polis sapmasının; "uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma" (Senaryo 1) , "yetki yozlaşması" (Senaryo 2 ve 4), "rüşvetçilik" (Senaryo 3), "fırsat hırsızlığı" (Senaryo 5 ve 11), "komisyonculuk" (Senaryo 6), "kurum içi rüşvet ilişkisi" (Senaryo 7), "kılıfına uydurma/kapatma" (Senaryo 8), "yasa dışı faaliyetleri koruma" (Senaryo 9) ve "sivillere karşı polis şiddeti" (Senaryo 10), türlerine karşı, yedi yönden, üç boyutta (örgütsel, grupsal/birimsel, bireysel/mesleki) polislerin polis bütünlüğü düzeyleri araştırılmıştır. Bu alanda ileride yapılacak olan çalışmalar ile polis sapmasının diğer türlerine (örneğin doğrudan suç faaliyetlerinde bulunma, delil yerleştirme, itirafa zorlama ve ifadeyi yönlendirme, yüce amaç disiplin suçu, polis şiddetinin diğer türleri olan küfürlü dil kullanımı ve ölümcül güç kullanımı vs.) karşı da, benzer araştırmaların yapılması gerekmektedir. Ayrıca bu çalışma kapsamında KKTC'ye uyarlanan "polis bütünlüğü ölçeği", belirli aralıklarla KKTC Polis Örgütü tarafından polis mensuplarına tekrar uygulanarak test edilebilir. KKTC'ye uyarlanan "polis bütünlüğü ölçeği", Türkiye'ye de uyarlanarak kullanılabilir. Böylelikle Türkçe literatürde bu alanda yapılan çalışmalar zenginleşir, farkındalık artar ve Türkçe literatürdeki çalışmalar birbirleriyle kıyaslanabilir hale gelebilirler.

Bu çalışma kapsamında ortaya çıkan, polislerin grupsal/birimsel ve bireysel/mesleki demografik özelliklerine göre polis bütünlüğü düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve eğer farklılaşmışsa bu farkın hangi ikili grup/lardan kaynaklandığına yönelik bulguların, literatürde bu alanda yapılan çalışmalara, sorunun bireysel, grupsal ve örgütsel düzeyde ne derece farklılaştığı yönünde yeni bir bakış açısı kazandıracağı umulmaktadır. Çalışmanın bulgularının KKTC Polis Örgütünün, polis sapma davranışlarını önlemeye ve polis bütünlüğünü arttırmaya

yönelik geliştireceği strateji ve politikalara da kaynak oluşturacağı umulmaktadır. Çalışmanın bulguları ayrıca ileride alanda yapılacak araştırmaların bulguları ile de karşılaştırılabilecektir.

Bu araştırma esnasında polis bilimleri alanında İngilizce literatürde hem polis sapması hem de polis bütünlüğü üzerine çok sayıda nicel ve nitel bilimsel araştırma ve yayın bulunduğu, buna rağmen Türkçe literatürde ve Türkiye'de polis sapmasını ele alan çalışmaların neredeyse yok denecek kadar az olduğu, polis bütünlüğü üzerine ise herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Bu durum Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti açısından değerlendirildiğinde, bu araştırmaya değin, ne polis sapması ne de polis bütünlüğü üzerine herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bu yönüyle bu araştırma, polis bilimleri üzerine Türkçe literatürde yapılan ilk çalışmadır. Gerek polis sapması gerekse alternatif bir perspektif olarak polis bütünlüğü üzerine gerek Türkiye'de gerekse KKTC'de ve özellikle Türkçede bu alanda bundan sonra da akademik çalışmaların yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

AİHS (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi), (2010), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Antlaşmaları Serisi No. 5, Türkiye Cumhuriyeti Danıştay Başkanlığı Web Sitesi: https://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf (E.T: 13 Mart 2018).

Alain, Marc, (2004), "An Exploratory Study of Quebec's Police Officers' Attitudes Toward Ethical Dilemmas", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage Publication, pp. 40-55.

Alasya, Fikret H., (1988), *Tarihte Kıbrıs,* Lefkoşa: Ulus Ofset Tesisleri.

Alyot, Halim Tevfik, (2008), *Türkiye'de Zabıta: Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Durum,* Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü, Polis Akademisi Türk Polis Tarihi Araştırmaları Merkezi Yayınları No. 1, Kozan Ofset.

Andreescu, Viviana; Keeling, Deborah G.; Vito, Gennaro F. and Voinic, Maria Cristina, (2012a), "Romanian and American Police Officers' Perceptions of Professional Integrity and Ethical Behavior" *Revista Română de Sociologie,* Vol. 23, No. 3–4, pp. 185–207, Website: https://www.academia.edu/1852042/ROMANIAN_AND_AMERICAN_POLICE_OFFICERS_PERCEPTIONS_OF_PROFESSIONAL_INTEGRITY_AND_ETHICAL_BEHAVIOR (D.A: 04 January 2018).

Andreescu, Viviana; Keeling, Deborah G.; Voinic, Maria Cristina and Tonea, Bogdan N., (2012b), "Future Romanian Law Enforcement: Gender Differences in Perceptions of Police Misconduct", *Journal of Social Research & Policy,* Vol. 3, No. 1, pp. 1-17, Website: https://www.academia.edu/3114941/Future_Romanian_Law_Enforcement_Gender_Differences_in_Perceptions_of_Police_Misconduct (D.A: 04 January 2018).

Armacost, Barbara E., (2003), "Organizational Culture and Police Misconduct", *The George Washington Law Review*, Vol. 72, pp. 453-545.

Armstrong, F. J.; Studdy, H. and White, G. C., (1956), *Report of the Cyprus Police Commission 1956,* Nicosia: Printed at the Cyprus Government Printing Office.

Ascoli, David, (1979), *The Queen's Peace: The Origins and Development of the Metropolitan Police 1829-1979*, London: Hamish Hamilton.

Aydoğdu, Ahmet, (2005), *Kıbrıs Sorunu Çözüm Arayışları, Annan Planı ve Referandum Süreci,* Ankara: BRC Basım ve Matbaacılık Ltd. Şti.

Bandura, Albert, (1971), *Social Learning Theory,* Morristown NJ: General Learning Press.

Barker, Thomas, (1977a), "Social Definitions of Police Corruption: The Case of South City", *Criminal Justice Review,* Vol. 2, No. 2, pp. 101-110.

Barker, Thomas, (1977b), "Peer Group Support for Police Occupational Deviance", *Criminology,* Vol. 15, No. 3, pp. 353-366.

Barker, Tom, (1983), "Rookie Police Officers' Perceptions of Police Occupational Deviance", *Police Studies: An International Review of Police Deviance,* Vol. 6, No. 30, pp. 30-38.

Barker, Tom and Carter, David, (1986), *Police Deviance*, Cincinnati: Anderson.

Barker, Thomas and Roebuck, Julian, (1973), *An Empirical Typology of Police Corruption: A Study in Organizational Deviance*, Springfield, İllinois: Charles C. Thomas Publisher.

Barry, Daniel P., (1999), Handling Police Misconduct in an Ethical Way, Master of Arts Degree at University of Nevada, Las Vegas, USA.

Bayley, David and Perito, Robert, (2011), "Police Corruption What Past Scandals Teach about Current Challenges", United States Institute of Peace, Special Report 294, Washington, Website: http://www.usip.org/files/resources/SR%20294.pdf, (D.A: 17 March 2018).

Beigel, Herbert and Beigel, Allan, (1977), *Beneath the Badge: A Story of Police Corruption,* New York: Harper & Row.

Bjerregaard, B. and Lord, V.B. (2004), "An examination of the ethical and value orientation of criminal justice students", *Police Quarterly*, Vol. 7, No. 2, pp. 262-284.

Boes, Jennifer O., Callie J. Chandler, and Timm, Howard W., (1997), *Police Integrity: Use of Personality Measures to Identify Corruption-Prone Officers*, No. PERS-TR-97-003. CA, 1997.

Bostan, İdris, (2003), "Cezayir-i Bahr-i Sefid Eyaletinin Kuruluşu (1534)", *İstanbul Üniversitesi Tarih Dergisi,* No. 38, ss. 61-77.

Bozkurt Gazetesi, (1964), 5 Ocak, s. 2.

Britz, Marjie T., (1997), "The Police Subculture and Occupational Socialization: Exploring Individual and Demographic Characteristic", *American Journal of Criminal Justice,* Vol. 21, No. 2, pp.127-146.

Burnham, David, (1974), "How Police Corruption Is Built In To The System – And A Few Ideas For What To Do About It", Sherman W., Lawrence, (eds.), Police Corruption: A Sociological Perspective, Garden City, New York: Doubleday Anchor Press, ss. 305-314.

Büyüköztürk, Şener, (2012), Örnekleme Yöntemleri, Web Sitesi: http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf (E.T: 17 Mart 2018).

Büyüköztürk, Şener, (2013), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı,* Genişletilmiş 18. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.

Caldero, Michael A. and Crank, John P., (2004), *Police Ethics: The Corruption of Noble Cause*, Cincinnati, OH, USA: Anderson Publications.

Carter, Stephen. L., (1996), *Integrity,* New York: Basic Books.

Cassell, Paul G., and Fowles, Richard, (1998), "Handcuffing the Cops? A ThirtyYear Perspective on Miranda's Harmful Effects on Law Enforcement", *Stanford Law Review,* Vol. 50, No. 4, pp. 1055-1103.

Champion, Dean J., (2001), Police Misconduct in America: A Reference Handbook, Santa Barbara, California, ABC-CLİO Inc.

Chappell, Allison T. and Piquero, Alex R., (2004), "Applying Social Learning Theory to Police Misconduct", *Deviant Behavior,* Taylor and Francis Inc., V. 25, pp. 89–108, Website: http://ww2.odu.edu/~achappel/DB_article.pdf (D.A: 07 February 2018).

Chattha, Zubair Nawaz and Kutnjak Ivković, Sanja, (2004), "Police Misconduct: The Pakistani Paradigm", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 175-194.

Charles, Sophine, (2009), "Professional Integrity, Modern Racism, Self-esteem, and Universality-diversity Orientation of Police Officers in a Large Urban Police Agency", *ETD Collection for Fordham University*, New York: DigitalResearch@Fordham, Website: https://fordham.bepress.com/dissertations/AAI3361463 (D.A: 12 February 2018).

Christopher Commission (Independent Commission on the Los Angeles Police Department), (1991), *Report of the Independent Commission on the Los Angeles Police Department,* Los Angeles: Independent Commission on the Los Angeles Police Department.

Collins Dictionary, (2018), Collins Dictionary Website: https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/rotten-apple, (D.A: 27 April 2018).

Cooper, Terry L., (1994), "The Emergence of Administrative Ethics as a Field of Study in the United States", In Terry L. Cooper (Ed.), *Handbook of Administrative Ethics,* New York: Marcel Dekker.

Crank, John P., (2004), *Understanding Police Culture*, Cincinati: OH, Anderson Publishing.

Çelik, Cemil, (2012), *İngiliz Yönetiminde Kıbrıs'ın İdari ve Sosyal Durumu (1878-1914*), (Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi), Antalya.

Dayıoğlu, Ali, (2014), Kuzey Kıbrıs'ın Ötekileri: Rumlar, Marunîler, Romanlar, Aleviler, Kürtler. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Dean, Geoff and Gottschalk, Petter, (2011),"Continuum of Police Crime: An Empirical Study of Court Cases", International Journal of Police Science and Management, Vol. 12, No. 4, pp.1-13.

Dean, Geoff; Bell, Peter, and Lauchs, Mark, (2010), "Conceptual Framework for Managing Knowledge of Police Deviance", Policing and Society, Vol. 20, No. 2, pp. 204-222.

Devellioğlu, Ferit, (1984), *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat,* Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, Cem (Düzenleyen), (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Edelbacher, Maximilian and Kutnjak Ivković, Sanja, (2004), "Ethics and the Police: Studying Police Integrity in Austria", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 19-39.

EHA (Etkin Haber Ajansı), (2011), *Etkin Haber Ajansı,* 03 Haziran 2011, Web Sitesi: http://www.etha.com.tr/Haber/2011/06/03/dunya/karakolda-iskenceyi-meclis-arastiracak/, (E.T: 27 Nisan 2018).

El-Müncid Fi'l-Lüğa (1983), Beyrut: Dâru'l-Meşrik.

Ernst, Heinrich Ahlf, (2007), Polis Yönetiminde Etik, Federal Kriminal Dairesi, Çev. Mehmet Öztürk, EGM Yayın No. 422, Ankara: Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı Yayınları.

Etimoloji Türkçe, (2018), Etimoloji Türkçe Web Sitesi: https://www.etimolojiturkce.com/kelime/b%C3%BCt%C3%BCn, (E.T: 16 Mart 2018).

Fabrizio, Lee E., (1990), *The FBI National Academy: A Study of the Change in Attitudes of Those who Attend*, Chicago: Office of International Criminal Justice, University of Illinois at Chicago.

Friedrich, Robert J., (1980), "Police Use of Force: Individuals, Situations, and Organizations", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science,* Vol. 452, No. 1, pp. 82-97.

Fyfe, James J., and Kane, Robert J., (2005), "Bad Cops: A Study of Career-Ending Misconduct Among New York City Police Officers", Final Version Submitted to the United States Department of Justice, National Institute of Justice.

Gallup Poll Monthly, (1991), "Americans Say Police Brutality Frequent", *The Gallup Poll Monthly,* No. 306, pp. 53-56.

Gamarra, Albert O., (2011), *Call of Duty: A Question of Police Integrity,* New York: City University of New York.

Garner, J. H., Maxwell, C. D., & C. Heraux (2004). Patterns of Police Use of Force as a Measure of Police Integrity. In Hickman, M., Piquero, A. R., & J. R. Greene (Eds.) (2004). Police Integrity and Ethics, Belmont, CA: Wadsworth/ThomsonLearning

Gerber, Theodore P. and Mendelson, Sarah E., (2008), Public Experiences of Police Violence and Corruption in Contemporary Russia: A Case of Predatory Policing, 42 Law & Society Review, Vol. 42, No.1, pp. 1-44.

Girne A.C.M. (Girne Ağır Ceza Mahkemesi), 12 Aralık 2013, D. 7014/12, Ara Karar.

Girne A.C.M. (Girne Ağır Ceza Mahkemesi), 07 Mayıs 2014, D. 7014/12, Karar.

Gliner, Jeffrey A.; Morgan George A., and Leech, Nancy L., (2015), *Uygulamada Araştırma Yöntemleri: Desen ve Analizi Bütünleştiren Yaklaşım*, (Çev. Ed. Selahattin Turan), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

GKTY Polis Değişiklik Yasası, (1971).

Goldsmith, Andrew, (2001), The Pursuit of Police Integrity: Leadership and Governance Dimensions", Current Issues Criminal Justice, Vol. 13, No. 2, pp. 185-202.

Goldstein, Herman, (1975), *Police Corruption: A Perspective on its Nature and Control,* Washington, DC: The Police Foundation.

Goldstein, Herman, (1977), *Policing a Free Society,* Cambridge: Ballinger.

Gottschalk, Petter, (2009a), "Crime-based Survey Instrument for Police Integrity Measurement", *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, Vol. 33, No. 1, pp. 52–68.

Gottschalk, Petter, (2009b), *Knowledge Management in Police Oversight: Law Enforcement Integrity and Accountability,* USA: Universal-Publishers.

Gottschalk, Petter, (2010), "Crime-Based Survey Instrument for Police Integrity Measurement", Policing-An International Journal of Police Strategies ve Management, Vol. 33, No. 1, pp.52-68.

Gottschalk, Petter, (2011), Police Managment: Professional Integrity in Policing, New York: Nova Science Publishers.

Gottschalk, Petter, (2012), "Conceptual Framework for Police Deviance Applied to Police Crime Court Cases", International Journal of Law and Management, Vol. 54, No.3, pp. 222-233.

Greene, Jack R.; Piquero, Alex R.; Hickman, Matthew J. and Lawton, Brian A., (2004), "Police Integrity and Accountability in Philadelphia: Predicting and Assessing Police Misconduct", *National Institute of Justice,* Website: http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/207823.pdf (D.A: 09 January 2016).

Grobler, Elizabeth, (2009), "A Criminological Examination of Police Criminality", Website: http://uir.unisa.ac.za/dspace/bitstream/10500/1530/16/09chapters3to5.pdf, (D.A: 09 January 2017).

Gürbüz, Sait ve Şahin, Faruk, (2016), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Felsefe – Yöntem –Analiz,* 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gürel, Şükrü Sina, (1984), *Kıbrıs Tarihi (1878-1960): Kolonyalizm, Ulusçuluk ve Uluslararası Politika*, I. Cilt, Ankara.

Haberfeld, Maria R., (2004), "The Heritage of Police Misconduct: The Case of the Polish Police", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 195-211.

Haber 7, (2011), "KKTC'den Şok Rapor: Karakolda İşkence Var", *Haber 7 com*, 26 Aralık 2011, Web Sitesi: http://www.haber7.com/avrupa/haber/822793-kktcden-sok-rapor-karakolda-iskence-var (E.T: 27 Nisan 2018).

Halkın Sesi, (1964), 13 Ocak, s. 4.

Harris, D. A. (1997). 'Driving while black' and all other traffic offenses: The Supreme Court and pretextual traffic stops. Journal of Criminal Law and Criminology, Vol. 87, pp. 544–582.

Harrison, Stephen J., (1998), "Police Organizational Culture: Using Ingrained Values to Build Positive Organizational Improvement", *Public Administration and Management: An Interactive Journal,* Vol. 3, No. 2, p. 32.

Hickman, Matthew J., (2005), *Self-reported and Official Police Problem Behavior: Identifying the Roles of Context, Individual, and Data,* ProQuest Dissertations and Theses.

Hickman, Matthew J.; Greene, Jack R. and Piquero, Alexis Russell, (2004), *Police Integrity and Ethics*, Belmont CA: Wadsworth/Thomson Learning.

HMIC (Her Majesty's Inspectorate of Constabulary), (1999), "Police Integrity: England, Wales and Northern Ireland: Securing and Maintaining Public Confidence", London: HMIC.

Holmes, Leslie, (2014), "Police Corruption and Misconduct in Central and Eastern Europe", *East European Faces of Law and Society: Values and Practices*, Brill Nijhoff, pp. 151-174.

Hong, Sounman, (2016), "Representative Bureaucracy, Organizational Integrity, and Citizen Coproduction: Does an Increase in Police Ethnic Representativeness

Reduce Crime?", *Journal of Policy Analysis and Management* 35(1), pp. 11-33.

Hovens, Hans, (2014), "Building Police İntegrity", Hans Hovens (ed.), *Building Police Integrity: A Post-Conflict Perspective,* Netherlands: Koninklijke Marechaussee, pp. 13-43.

Huberts, Leo, (2013), "Integrity of Governance: What It Is (Not) And What Is Next", Goos Minderman, A. Venkat Raman, Fanie Cloete ve Gavin Woods (eds.), *Good, Bad and Next in Public Governance,* The Winelands Papers 2012, The Hague: Eleven, pp. 183-208.

International Test Commission, (2005), *International Guidelines On Test Adaptation,* Website: https://www.intestcom.org/files/guideline_test_adaptation.pdf (D.A: 27 April 2015).

İHD (İnsan Hakları Derneği), (2014), *2013 Yılı Türkiye İnsan Hakları İhlalleri Raporu,* Ankara: İHD Genel Merkezi Dokümantasyon Birimi.

İlseven, Serkan, Gürel Hıdırer ve Ahmet Tümer, (2012), Kıbrıs Coğrafyası, Kıbrıs Türk Eğitim Vakfı. Lefkoşa: Kristal Reklam Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Jenks, David; Johnson, Lee Michael and Matthews, Todd, (2012), "Examining Police Integrity: Categorizing Corruption Vignettes", *International Police Executive Symposium, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, Coginta–for Police Reforms and Community Safety*, Website: http://www.ipes.info/WPS/WPS_No_40.pdf (D.A: 16 May 2016).

Johnson, David T., (2003), "Above The Law? Police Integrity in Japan", *Social Science Japan Journal*, Vol. 6, No. 1, pp. 19-37.

Kania, Richard R.E, and Mackey, Wade C., (1977), "Police Violence as a Function of Community Characteristics", *Criminology,* Vol 15, No. 1, pp. 27-48.

Kane, Robert J., and White, Michael D., (2009), "Bad cops A study of CareerEnding Misconduct Among New York City Police Officers", Criminology ve Public Policy, Vol. 8, No.4, pp.737–770.

Kang, Wook and Kutnjak Ivković, Sanja, (2015), "Police Integrity in South Korea", Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp. 241-267.

Kaptein, Muel ve Wempe, Johan, (2002a), Three General Theories of Ethics and the Integrative Role of Integrity Theory, *ResearchGate,* Website: https://www.researchgate.net/publication/228174813_Three_General_Theories_of_Ethics_and_the_Integrative_Role_of_Integrity_Theory (D.A: 17 March 2018).

Kaptein, Muel ve Wempe, Johan, (2002b). *The Balanced Company: A Theory Of Corporate Integrity,* New York: Oxford University Press.

Kappeler, Victor E.; Sluder, Richard D., and Alpert, Geoffrey P., (1994), Forces of Deviance: Understanding the Dark Side of Policing, Prospect Heights, IL: Waveland Press.

Kappeler, Victor E., Richard D. Sluder and Alpert, Geoffrey P., (1998), *Forces of Deviance: Understanding the Dark Side of Policing*. Vol. 2. Prospect Heights, IL: Waveland Press.

Karasar, Niyazi, (1994), *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler,* 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.

Kayabaşı, Cem, (2012), *KKTC'de Polis Teşkilatının Meşruiyet Seviyesi Üzerine Bir Araştırma,* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Lefke: LAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.

Kayabaşı, Osman (2012), *KKTC Polis Örgütü Etikliğinin Toplumsal Algılanma Düzeyi Üzerine Bir Araştırma,* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Lefke: LAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.

Kayabaşı, Osman, (2017), "Osmanlı Devleti'nden İngiliz Yönetimine Geçiş Sürecinde Kıbrıs Askeri Polisinin İnşası (1878-1881)", Osman Köse (ed.), *Tarihte Kıbrıs (İlkçağlardan 1960'a kadar) II. Cilt,* İstanbul: İmak Ofset, ss. 835- 854.

Kenan, Olgun ve Balıkçıoğlu, Emrah, (2012), "The Times Gazetesi'ne göre İngiliz dönemindeki Kıbrıs'ta idari ıslahat", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi,* C.9, S.1, ss. 816-844.

Khechumyan, Aleksandr and Kutnjak Ivković, Sanja, (2015), "Police Integrity in Armenia", Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp. 37-65.

Khruakham, Seksan, and Lee, Joongyeup, (2013), "Cross-nation Comparison of the Intolerance to Police Misconduct: Findings Rrom A Thai Police Cadet Survey", *International Journal of Police Science & Management*, Vol. 15, No. 3, pp. 237-245.

Kıbrıs Cumhuriyeti Polis Ve Jandarma Yasası, (1960).

King, William Cyril Canbell, (1937), *Report of the Cyprus Police Force for the Year 1936*, Nicosia: Printed at the Cyprus Government Printing Office.

KKTC Alkollü İçkiler Yasası, (1959).

KKTC Anayasası, (1985).

KKTC Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası, (1959).

KKTC Ceza Yasası, (1959).

KKTC Devlet Planlama Örgütü, (2017), *2016 Yılı Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Raporu*, KKTC Başbakanlık Devlet Planlama Örgütü, Web Sitesi: http://www.devplan.org/Ecosos/BOOK/SEG-2016.pdf (E.T: 12 Şubat 2019).

KKTC Devlet Planlama Örgütü, (2018), *2017 Yılı Ekonomik ve Sosyal Görünüm Raporu*, KKTC Başbakanlık Devlet Planlama Örgütü, Web Sitesi: http://www.devplan.org/2017%20EKO-SOS-GOR.pdf (E.T: 10 Nisan 2019).

KKTC Fokus, (2012), "Kuzey Kıbrıs Kamu Çalışanları Araştırması", KKTC Devletinde Fonksiyonel ve Kurumsal Gözden Geçirme Projesi, *2010-2012 Kamunun Etkinliği ve Özel Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması Programı,* Lefkoşa: KKTC.

KKTC Nüfus ve Konut Sayımı 2011, (2012), *KKTC Nüfus ve Konut Sayımı*, İlk Kesin Sonuçlar, 17 Aralık 2012, Web Sitesi: http://www.devplan.org/nufus-2011/nufus%20son_.pdf (E.T: 10 Kasım 2013).

KKTC Polis Disiplin İşlemleri ile İstinaf Usulleri Tüzüğü, (2011).

KKTC Polis Genel Müdürlüğü, (2015), KKTC Polis Genel Müdürlüğünden Temin Edilen Polis Mensuplarının Sayısal Verileri, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

KKTC Polis Okulu Tüzüğü, (1985).

KKTC Polis Örgütü İç Örgütlenme Tüzüğü, (2005).

KKTC Polis Örgütü İlk Atama, Yer Değiştirme ve Nakil İşlemleri Tüzüğü, (2015).

KKTC Polis Örgütü İlk Atama, Yer Değiştirme ve Nakil Tüzüğü, (2008).

KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası, (1984).

KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası, (2011).

Kleinig, John, (1996), The Ethics of Policing, Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Klockars, Carl B., (1980) "The Dirty Harry Problem", *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 452, pp. 33-47.

Klockars, Carl B., (1996), "A Theory of Excessive Force and Its Control", *Police Violence: Understanding and Controlling Police Abuse of Force*, Vol. 1, No.8.

Klockars, Carl B. and Kutnjak Ivković, Sanja, (1999), "The measurement of police delinquency", William S. Laufer and Freda Adler (eds.), *The Criminology of Criminal Law: Advances in Criminological Theory,* Volume 8, New Brunswick: Transaction Publishers, pp. 87–106.

Klockars, Carl B. and Kutnjak Ivković, Sanja, (2004), "Measuring Police İntegrity", In Matthew J. Hickman, Alex R. Piquero, & Jack R. Greene (Eds.), *Police Integrity and Ethics,* Belmont: Wadsworth.

Klockars, Carl B.; Kutnjak Ivković, Sanja and Haberfeld, Maria R. (eds.) (2004a), *The Contours of Police Integrity,* Newbury Park: Sage Publications.

Klockars, Carl B.; Kutnjak Ivković, Sanja and Haberfeld, Maria R., (2004b), "The Contours of Police Integrity", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 1–18.

Klockars, Carl B.; Kutnjak Ivković, Sanja and Haberfeld, Maria R., (2004c), "Police Integrity in the United States of America", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 265–282.

Klockars, Carl B.; Kutnjak Ivković, Sanja and Haberfeld, Maria R. (eds.), (2006), *Enhancing Police Integrity*, New York: Springer.

Klockars, Carl B.; Kutnjak Ivković, Sanja; Harver, William E. and Haberfeld, Maria R., (1997), *The Measurement of Police Integrity,* Final Report Submitted to the U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice.

Knapp Commission (Commission to Investigate Allegations of Police Corruption and the City's Anti-Corruption Procedures), (1972), *Knapp Commission Report on Police Corruption*, New York: George Braziller.

Kraska, Peter B., and Kappeler, Victor E., (1995), "To Serve and Pursue: Exploring Police Sexual Violence Against Women", *Justice Quarterly,* Vol. 12, No. 1, pp. 85-111.

Krêmer, Frenc, (2004), "Police Integrity in Hungary: How the Police Have Adapted to Political Transition", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 116-129.

Kremer, Friedrich, (2000), "Comparing Supervisor and Line Officer Opinions About the Code of Silence: The Case of Hungary", Milan Pagon (ed.), *Policing in Central and Eastern Europe: Ethics, Integrity, and Human Rights,* Ljubljana: College of Police and Security Studies, pp. 211–219.

KTEGM (Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü), (1965), Kıbrıs Türk Emniyet Teşkilatı Kuruluş, Görev, Faaliyet ve Disiplin Talimatı, Lefkoşa: Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü.

KTEGM (Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü), (1970), Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü 1969 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü.

KTEGM (Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü), (1971), Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü 1970 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Kıbrıs Türk Emniyet Genel Müdürlüğü.

Kumssa, Asfaw, (2015), "Police Corruption: A Perspective on Its Nature and Control", *Donnish Journal of Political Science and International Relations,* Vol. 1, No.1, pp. 1-8.

Kurtz, Rick S., (2015), "Organizational Deviance, Integrity, and Regulation: The 2008 MT Tintomara Spill", *Public Integrity,* Vol. 17, No.1, pp. 75-89.

Kutnjak Ivković, Sanja, (2003), "An Inside View: Professional Judges' and Lay Judges' Support for Mixed Tribunals", *Law & Policy,* Vol. 25, No. 2, pp. 93-122.

Kutnjak Ivković, Sanja, (2004a), "Evaluating the Seriousness of Police Misconduct: A Cross-Cultural Comparison of Police Officer and Citizen Views", *International Criminal Justice Review,* Vol. 14, pp. 25–48.

Kutnjak Ivković, Sanja, (2004b), "Sharing the View: Line Officer and Supervisor Evaluations of Police Corruption Seriousness in Bosnia and Herzegovina", Gorazd Meško; Milan Pagon and Bojan Dobovšek (eds.), *Policing in Central and Eastern Europe–Dilemmas of Contemporary Criminal Justice,* Ljubljana: Faculty of Criminal Justice, University of Maribor, pp. 312–322.

Kutnjak Ivković, Sanja, (2005a), *Fallen Blue Knights*, New York: Oxford University Press.

Kutnjak Ivković, Sanja, (2005b), "Police (Mis)behavior: A Cross-Cultural Study of Corruption Seriousness", *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management,* Vol. 28, No. 3, pp. 546– 566.

Kutnjak Ivković, Sanja, (2015a), "Studying Police Integrity", Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp. 1-36.

Kutnjak Ivković, Sanja, (2015b), "Police Integrity in Croatia", Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp. 97-123.

Kutnjak Ivković, Sanja, and Carl B. Klockars, (1996), "Police Perceptions Of Disciplinary Fairness And The Formation Of The Code Of Silence." Paper presented at the 1996 annual meeting of the Academy of Criminal Justice Sciences, Las Vegas, Nevada.

Kutnjak Ivković, Sanja and Klockars, Carl B., (1998), "The Code of Silence and the Croatian Police", Milan Pagon (ed.), *Policing in Central and Eastern Europe: Organizational, Managerial, and Human Resource Aspects,* Ljubljana: College of Police and Security Studies, pp. 329–347.

Kutnjak Ivković, Sanja and Klockars, Carl B., (2000), "Comparing Police Supervisor and Line Officer Opinions About the Code of Silence: The Case of Croatia", Milan Pagon (ed.), *Policing in Central and Eastern Europe: Ethics, Integrity, and Human Rights* Ljubljana: College of Police and Security Studies, pp. 183–195.

Kutnjak Ivković, Sanja and Klockars, Carl B., (2004), "Police Integrity in Croatia", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 56-74.

Kutnjak Ivković, Sanja and O'Connor Shelley, Tara, (2010), "The Code of Silence and Disciplinary Fairness: A Comparison of Czech Police Supervisor and Line Officer Views", *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management,* Vol. 33, No. 3, pp. 548–574.

Kutnjak Ivković, Sanja and Sauerman, Adri, (2012), "The Code of Silence: Revisiting South African Police Integrity", *South African Crime Quarterly*, Vol. 40, pp. 15–24.

Kutnjak Ivković, Sanja; Pagon, Milan; Klockars, Carl B. and Lobnikar, Branko, (2002a), "A Comparative View of Public Perceptions of Police Corruption", Milan Pagon (ed.), *Policing in Central and Eastern Europe: Deviance, Violence, and Victimization,* Ljubljana: College of Police and Security Studies, pp. 297-310.

Kutnjak Ivković, Sanja, Klockars, Carl B., Cajner Mraović, Irena and Ivanusec, Drazen, (2002b), "Controlling Police Corruption: The Croatian Perspective", *Police Practice and Research: An International Journal,* Vol. 3, No. 1, pp. 55–72.

Kutnjak Ivković, Sanja; Cajner Mraović, Irena and Ivanusec, Drazen, (2004), "The Measurement of Seriousness of Police Corruption", Gorazd Meško; Milan Pagon and Bojan Dobovšek (eds.), *Policing in Central and Eastern Europe–Dilemmas of Contemporary Criminal Justice,* Ljubljana: Faculty of Criminal Justice, University of Maribor, pp. 300–311.

Kutnjak Ivković, Sanja; Haberfeld, Maria R. and Peacock, Robert, (2015), "Police Integrity in the United States", Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp. 295-327.

Lee, Hoon; Lim, Hyeyoung; Moore, Debra D. and Kim, Jeonglim, (2013), "How Police Organizational Structure Correlates with Frontline Officers' Attitudes Toward Corruption: A Multilevel Model", *Police Practice and Research,* Vol. 14, No. 5, pp. 386–401.

Lersh, Kim M., (Ed.), (2002), Policing and Misconduct, Upper Saddle River: Prentice-Hall Publishing.

Lobnikar, Branko and Meško, Gorazd, (2015), "Police Integrity in Slovenia", Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp.183-211.

Lobnikar, Branko; Prislan, Kaja; Čuvan, Barbara and Meško, Gorazd, (2016), "The Code of Silence and Female Police Officers in Slovenia: Gender Differences in Willingness to Report Police Misconduct", *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management,* Vol. 39, No. 2, pp. 387-400.

Long, Michael A.; Cross, Jennifer Eileen; Shelley, Tara O'Connor and Kutnjak Ivković, Sanja, (2013), "The Normative Order of Reporting Police Misconduct: Examining the Roles of Offense Seriousness, Legitimacy, and Fairness", *Social Psychology Quarterly,* Vol. 76, No. 3, pp. 242–267.

Maak, Thomas, (2008), "Undivided Corporate Responsibility: Towards A Theory of Corporate Integrity", *Journal of Business Ethics,* Vol. 82, No. 2, pp. 353-368.

McCafferty, Francis L., and McCafferty, Margaret A., (1998), "Corruption in Law Enforcement: A Paradigm of Occupational Stress and Deviancy", *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law Online,* Vol. 26, No. 1, pp. 57-65.

MAK Raporu (KKTC Meclis Araştırma Komitesi Raporu), (2011), "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütü Karakollarında Tutuklulara İşkence Yapılıp Yapılmadığı Hakkında Meclis Araştırma Komitesi Raporu, M.A. No: 12/3/2011", KKTC Meclisi: Lefkoşa.

Manning, Peter K., (1977), *Police Work: The Social Organization of Policing*, Cambridge, MA: Mit Press.

Marché, Gary E., (2009), "Integrity, Culture, and Scale: An Empirical Test of the Big Bad Police Agency", *Crime, Law and Social Change,* Vol. 51, No. 5, pp. 463–486.

Martin, Christine; Bensinger, Peter B. and Baker, Thomas F., (1994), *Illinois Municipal Officers' Perceptions of Police Ethics*, Illinois: Statistical Analysis Center, Illinois Criminal Justice Information Authority.

McDevitt, Jack; Posick, Chad; Zschoche, Ruth; Rosenbaum, Dennis P.; Buslik, Marc and Fridell, Lorie, (2011), *Police Integrity, Responsibility, and Discipline*, National Police Research Platform, National Institute of Justice, Website:

https://www.researchgate.net/publication/265070279_Police_Integrity_Responsibility_and_Discipline (D.A: 16 January 2018).

McFall, Lynne, (1987), "Integrity", *Ethics: An International Journal Of Social, Political, and Legal Philosophy*, Volume 98, Number 1, p. 5–20, Website: https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/292912, (D.A: 12 June 2018).

MEGVSB (KKTC Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı), (2010), *Kıbrıs Türk Tarihi, 10. Sınıf Ders Kitabı,* Ankara: Korza Yayıncılık Basım Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Micucci, Anthony J. and Gomme, Ian M., (2009), "American Police and Subcultural Support for the Use of Excessive Force", *Journal of Criminal Justice,* Vol. 33, No. 5, pp. 487–500.

Miller, Joel, (2003), Police Corruption in England and Wales: An Assessment of Current Evidence, London: Home Office, Home office online report 11/03.

Mollen Commission (New York City Commission to Investigate Allegations of Police Corruption and the Anti-Corruption Procedures of the Police Department), (1994), *Commission Report,* New York: Mollen Commission.

Monga, Manjit, (2015), "Integrity and its Antecedent: A Unified Conceptual Framework of Integrity", *Proceedings of the Asia Pacific Conference on Business and Social Sciences 2015*, Kuala Lumpur: In partnership with The Journal of Developing Areas, pp. 171-180, Website: file:///C:/Users/Evo_Tech/Downloads/001100-published-apcbss-2015-kuala-lumpur.pdf, (D.A: 30 November 2018).

Moore, Mark, (1997), Epilogue, Stephen J. Gaffigan and Phyllis Mac Donald (eds.), *Police Integrity: Public Service with Honor: A Partnership Between the National Institute of Justice and the Office of Community Oriented Policing Services*, U.S. Department of Justice, pp. 59-70.

Newburn, Tim, (1999), "Understanding and Preventing Police Corruption: Lessons from The Literature", Police Research Series 110, Home Office Policing and

Reducing Crime Unit Research, Development and Statistics Directorate, London UK.

Newburn, Tim, (2015), Literature Review: Police Integrity and Corruption", LSE Research Online.

Newham, Gareth, (2004), "Out of Step: Integrity and the South African Police Service", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 232-250.

Obasogie, Osagie K., and Newman, Zachary, (2017), "Police Violence, Use of Force Policies, and Public Health", *American Journal of Law & Medicine,* 43(2-3), pp. 279-295.

O'Connor, Tara R., (2005), Police Deviance and Ethics, Mega Links in Criminal Justice, Website: http://faculty.ncwc.edu/toconnor/205/205lect11.htm, (D.A: 19 March 2018).

Online Etymology Dictionary, (2018a), Online Etymology Dictionary Website: https://www.etymonline.com/word/deviant, (D.A: 15 March 2018).

Online Etymology Dictionary, (2018b), Online Etymology Dictionary Website: https://www.etymonline.com/word/deviance, (D.A: 15 March 2018).

O'Shea, Timothy, and Nicholls, Keith, (2003), "Police Crime Analysis: A Survey of US Police Departments with 100 or More Sworn Personnel", *Police Practice and Research*, Vol. 4, No. 3, pp. 233-250.

Oxford Dictionaries, (2018), Oxford Dictionaries Website: https://en.oxforddictionaries.com/definition/rotten_apple, (E.T: 27 April 2018).

Pagon, Milan, (ed.), (2000), *Policing in Central and Eastern Europe: Ethics, Integrity, and Human Rights*. Ljubljana: College of Police and Security Studies.

Pagon, Milan and Lobnikar, Branko, (2000), "Comparing Supervisor and Line Officer Opinions About the Code of Silence: The Case of Slovenia", Milan Pagon (ed.), *Policing in Central and Eastern Europe: Ethics, Integrity, and*

Human Rights, Ljubljana: College of Police and Security Studies, pp. 197–209.

Pagon, Milan and Lobnikar Branko, (2004), "Police Integrity in Slovenia", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 212-231.

Palanski, Michael E. and Yammarino, Francis J., (2007), "Integrity and Leadership: Clearing he Conceptual Confusion", *European Management Journal,* Vol. 25, No. 3, pp. 171-184.

Palanski, Michael E. and Yammarino, Francis J., (2009), "Integrity and Leadrship: AMulti-level Conceptual Framework", *The Leadership Quarterly,* Vol. 20, pp. 405-420.

Palmiotto, Michael J., (Ed.), (2001), Police Misconduct: A Reader for the 21st Century, Upper Saddle River, NJ: Pearson-Prentice Hall.

Paoline III, Eugene A. and William Terrill, (2005), "The Impact of Police Culture on Traffic Stop Searches: An Analysis of Attitudes and Behavior", *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol. 28, No. 3, pp. 455-472.

Peterson, Christopher, and Seligman, Martin E. P., (2004), *Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification*, Volume 1, USA: Oxford University Press.

Pennsylvania Crime Commission, (1974), *Report on Police Corruption and the Quality of Law Enforcement in Philadelphia*, Saint Davids, PA: Pennsylvania Crime Commission.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2009), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2008 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2010), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2009 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2011), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2010 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2012), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2011 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2013), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2012 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2014), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2013 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2015), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2014 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2016), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2015 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2017), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2016 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

PGM (Polis Genel Müdürlüğü), (2018), KKTC Polis Genel Müdürlüğü 2017 Yılı Faaliyet Raporu, Lefkoşa: Polis Genel Müdürlüğü.

Phetthong, Narin and Kutnjak Ivković, Sanja, (2015), "Police Integrity in Thailand", Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp. 269-293.

Pogarsky, Greg and Piquero, Alex R., (2004), "Studying the Reach of Deterrence: Can Deterrence Theory Help Explain Police Misconduct?", *Journal of Criminal Justice,* Vol. 32, No. 4, pp. 371-386.

Porter, Louise E., and Warrender, Celia, (2009), "A Multivariate Model of Police Deviance: Examining The Nature of Corruption, Crime and Misconduct", Policing ve Society, Vol. 19, No. 1, pp.79-99.

Porter, Louise E.; Prenzler, Tim and Hine, Kelly, (2015), "Police integrity in Australia", Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp. 67-96.

Prenzler, Tim, (2009), *Police Corruption: Preventing Misconduct and Maintaining Integrity*, New York: Taylor & Francis Group, LLC.

Prenzler, Tim, and Ransley, Janet, (eds.), (2002) *Police Reform: Building Integrity*, Australia: Hawkins Press.

Punch, Maurice, (1985), Conduct Unbecoming: The Social Construction of Police Deviance and Control, London: Tavistock Publications.

Punch, Maurice, (2000), "Police Corruption and Its Prevention", *European Journal on Criminal Policy and Research,* Vol. 8, No. 3, pp. 301-324.

Punch, Maurice, (2003), Rotten Orchards: 'Pestilence', Police Misconduct and System Failure, *Policing and Society*, Vol. 13, No. 2, pp. 171-196.

Punch, Maurice, (2009), Police Corruption: Deviance, Accountability and Reform in Policing, Portland, Oregon, USA: Willan Publishing.

Punch, Maurice and Gilmour, Stan, (2010), "Police Corruption: Apples, Barrels and Orchards: Maurice Punch Investigates Police and Organisational Deviance, Followed by a Response from Stan Gilmour", *Criminal Justice Matters,* Vol. 79, No.1, pp. 10-12.

Puonti, Anne; Vuorinen, Sami and Kutnjak Ivković, Sanja, (2004) Sustaining Police Integrity in Finland", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 95-115.

Raines, Julie, (2010), *Ethics in Policing: Misconduct and Integrity*, Massachusetts: Jones & Bartlett Learning.

Robin, Gerald D., (1974), "White-Collar Crime and Employee Theft", Crime & Delinquency, Vol. 20, No. 3, pp. 251-262.

Roebuck, Julian B. and Barker, Thomas, (1974), A Typology of Police Corruption", *Social Problems,* Vol. 21, No. 3, pp. 423-437.

Rothwell, Gary R. and Baldwin, J. Norman, (2006), "Ethical Climates and Contextual Predictors of Whistleblowing", *Review of Public Personnel Administration,* Vol. 26, No. 3, pp. 216-244.

Rothwell, Gary R. and Baldwin, J. Norman, (2007a), Whistle-Blowing and the Code of Silence in Police Agencies Policy and Structural Predictors, *Crime and Delinquency,* Vol. 53, No. 4, pp. 605-632.

Rothwell, Gary R. and Baldwin, J. Norman, (2007b), "Ethical Climate Theory, Whistle-Blowing, and the Code of Silence in Police Agencies in the State of Georgia", *Journal of Business Ethics*, Vol. 70, No. 4, pp. 341-361.

Rowe, Michael, (2009), "Notes on a Scandal: The Official Enquiry into Deviance and Corruption in New Zealand Police", *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, Vol. 42, No. 1, pp. 123-128.

Samani, Hasan, (2006), *Tanzimat Devrinde Kıbrıs (1839-1878),* (Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.

Sauerman, Adri and Kutnjak Ivković, Sanja, (2015), "Police Integrity in South Africa" Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition*, New York: Springer, pp. 213-239.

Schafer, Joseph A. and Martinelli, Thomas J., (2008), First-line Supervisor's Perceptions of Police Integrity, *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management,* Vol. 31, No. 2, pp. 306-323.

Schein, Edgar H., (1984), "Coming to a New Awareness of Organizational Culture", *Sloan Management Review*, Vol. 25, No. 2, pp. 3-16.

Schöttl, Lisa, (2015), "The Concept Of Moral Integrity And Its Implications For Business", KICG-Forschungspapiere, No. 9, Research Report, Web Sitesi: https://www.htwg-konstanz.de/fileadmin/pub/ou/kicg/KICG-Forschungspapiere/KICG_Forschungspapier_9_The_Concept_of_Moral_Integrity_and_Its_Implications_for_Business.pdf, (D.A: 17 March 2018).

Sevan, Nişanyan, (2003), *Sözlerin Soyağacı: Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü,* 2. Basım, İstanbul: Adam Yayınları.

Sherman, W. Lawrence (ed.), (1974), *Police Corruption: A Sociological Perspective,* Garden City, New York: Anchor Press.

Sherman, W. Lawrence, (1978a), *Scandal and Reform: Controlling Police Corruption,* Berkeley, CA: University of California Press.

Sherman, W. Lawrence, (1978b), Controling Police Corruption: The Effects of Reform Policies Summary Report, National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Law Enforcement Assistance Administration, United States Department of Justice.

Sherman, Lawrence W., (1980): "Three Models of Organizational Corruption in Agencies of Social Control" *Social Problems*, Vol. 27, No. 4, pp. 478-491.

Sherman, Lawrence W., (1985), "Becoming Bent: Moral Careers of Corrupt Policemen", F. A. Elliston and M. Feldberg (eds.), *Moral Issues in Police Work*, Totowa: NJ Rowman and Allanheld, pp. 253-265.

Skogan Wesley G., and Meares, Tracey L., (2004), "Lawful Policing", *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 593, No. 1, pp. 66-83.

Smith, Melanye V., (2009), *Police Perceptions of Integrity: The Relationship Between Emotional Intelligence and Moral Development Among Police Officers,* A Dissertation Presented in Partial Fulfillment Of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy, Capella University.

Sönmez, Ali, 2007, "Osmanlı Devleti'nde İç Güvenliğin Dönüşümü: Zaptiye Teşkilatı'ndan Jandarmaya", *Ankara Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu İCANAS 38*, (10-15 Eylül 2007, Ankara), C.6, s. 2857.

Stem, Mort, (1962), "What Makes a Policeman Go Wrong?", Journal of Criminal Law, *Criminology and Police Science,* Vol. 53 (March), pp. 98-101.

Stinson, Philip Matthew; Liederbach, John; Lab, Steven P. And Brewer, Steven L., (2016), *Police Integrity Lost: A Study of Law Enforcement Officers Arrested,* Website: https://scholarworks.bgsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://scholar.google.com.tr/&httpsredir=1&article=1062&context=crim_just_pub (D.A: 27 March 2018).

Stoddard, Ellwyn R., (1968), "Informal Code of Police Deviancy: A Group Approach to Blue-Coat Crime", Journal of Criminal Law, *Criminology & Police Sciences*, Vol. 59, No. 2, Article 5, pp. 201-213.

Sullivan, Larry E. and Rosen, Marie S. (eds.), (2005), *Encyclopedia of Law Enforcement*, Thousand Oaks, California: Sage Publications.

TDH Sözlüğü (Türkçenin Diriliş Hareketi Sözlüğü), (2018), TDH Sözlüğü Web Sitesi: http://turkcenindirilisi.com/tdh_turkce_sozluk_turkce_kelimeler_kokenbilim_etimoloji/, (E.T: 25 Nisan 2018).

Terrill, William, and Stephen D. Mastrofski, (2004), "Toward a Better Understanding of Police uUe of Nonlethal Force", *Police Integrity and Ethics,* pp. 141-161.

The Free Dictionary, (2018), The Free Dictionary Website: https://idioms.thefreedictionary.com/rotten+apple, (D.A: 27 March 2018).

Thompson, Dennis F., (1985), "The Possibility of Administrative Ethics", *Public Administration Review*, pp. 555-561.

Tureng – Turkish English Dictionary, (2018), Tureng – Turkish English Dictionary Website: http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/deviance, (D.A: 17 March 2018).

TDK GTS (Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük), (2018), TDK Güncel Türkçe Sözlük Web Sitesi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ab2223e34d1e9.64529541 (E.T: 21 Mart 2018).

Valmüür, Birgit, (2016), "Exploring Gender-Neutrality of Police Integrity in Estonia", *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management,* Vol. 39, No. 2, pp. 401-415.

Vandekerckhove, Wim, (2007), "Integrity: Talking the Waltk Instead of Walking the Talk", Chris Carter, Stewart Clegg, Martin Kornberger, Stephan Laske ve Martin Messner (eds.), *Business Ethics As Practice: Representation,*

Reflexivity And Performance, Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing Ltd., pp. 153-168.

Van Luijk, Henk, (2004), "Integrity In The Private, The Public, And The Corporate Domain", George G. Brenkert (ed.), *Corporate Integrity And Accountability*, London: Sage Publications, pp. 38-54.

Van Maanen, John, and R. S. Barley, (1984), "Occupational Communities: Culture and Control in Organizations", *Research in Organizational Behaviour*, pp. 287-365.

Van Maanen, John, and Schein, Edgar H., (1979), "Toward A Theory of Organizational Socialization", Barry M. Staw (ed.), *Research in Organizational Behavior*, Greenwich, CT: JAI, pp. 209-264.

Veziroğlu, Çetin ve Bayramoğlu, Osman, (2014), Soruşturma Raporu, Web Sitesi: http://www.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n146175-iste-39-sayfalik-Mehmet-Vechi-raporu (E.T: 16 Mart 2018).

Vicchio, Stephen J., (1997), "Ethics and Police Integrity: Some Definitions and Questions for Study", Gaffigan, Stephen J. and Phyllis Mac Donald (eds.), *Police Integrity: Public Service with Honor: A Partnership Between the National Institute of Justice and the Office of Community Oriented Policing Services*, Washington, DC: National Institute of Justice, Department of Justice, pp. 11-17.

Vito, Gennaro F.; Wolfe, Scott; Higgins, George E. and Walsh, William F., (2011), "Police Integrity: Rankings of Scenarios on the Klockars Scale by 'Management Cops' ", *Criminal Justice Review,* Vol. 36, No. 2, pp. 152–164.

Webster's New World College Dictionary, (2018), Webster's New World College Dictionary Website: http://www.yourdictionary.com/integrity (D.A: 16 March 2018).

Westley, William A., (1970), *Violence and the Police*, Cambridge, MA: MIT Press.

Westmarland, Louise, (2004), "Policing Integrity", Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković and Maria R. Haberfeld (eds.), *The Contours of Police Integrity*, Thousand Oaks: Sage, pp. 75-94.

Westmarland, Louise, (2005), "Police Ethics and Integrity: Breaking the Blue Code of Silence", *Policing and Society,* Vol. 15, No. 2, pp. 145-165.

White, David Alan, (2008), *Assessing the Differences in Opinion Regarding Gratuities in Law Enforcement,* North Central University: ProQuest Dissertations and Theses.

Wiktionary, (2018), Wiktionary Website: https://en.wiktionary.org/wiki/bad_apple, (D.A: 27 March 2018).

Wilson, James Q., (1963), "The Police and Their Problems: A Theory", *Public Policy,* Vol. 12, pp. 189-216.

Wolfe, Scott E. and Piquero, Alex R., (2011), Organizational Justice and Police Misconduct, *Criminal Justice and Behavior,* Vol. 38, No. 4, pp. 332-353.

Vollmer, August, (1936), *The Police and Modern Society,* Berkeley: University of California Press.

Yağar, Hasan, (2002) "Osmanlı Polis Teşkilatı ve Yenileşme Süreci", *Türkler Ansiklopedisi*, C.13, Ankara, ss. 640-643.

Yargıtay Ceza, 23 Ekim 2012, D. 10/2012, Birleştirilmiş Yargıtay Ceza 81-82-83/2012, Girne Ceza D. 5615/2011, Hüküm.

Yun, Ilhong, (2003), *A Study of Police Officers' Perceptions of Police Deviance: From an Occupational Socialization Perspective,* Doctoral Dissertation, Michigan State University: School of Criminal Justice.

Zia, Nasim, (1975), *Kıbrıs'ın İngiltere'ye Geçişi ve Ada'da Kurulan İngiliz Hakimiyeti*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayın No. 44, Seri III, Sayı A12.

Zschoche, Ruth, (2011), *A Multilevel Model of Police Corruption: Anomie, Decoupling, and Moral Disengagement,* Doctoral dissertation, University of South Florida, Website: http://scholarcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4617&context=etd (D.A: 31 January 2018).

EKLER

EK 1. Anket

POLİS BÜTÜNLÜĞÜ ANKETİ

Değerli katılımcı,

Bu anket, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsünde doktora eğitimine devam eden Başmüfettiş Osman Kayabaşı tarafından yürütülen doktora tezi kapsamında hazırlanmıştır. Anketin uygulanabilmesi için Polis Genel Müdürlüğünün 6 Kasım 2013 tarih ve 01/2-4-13-275 sayılı "uygun görülme" kararı ile gerekli izin alınmıştır.

Bu ankette sizlere 11 adet varsayımsal senaryoda tasvir edilen çeşitli polis davranışları hakkındaki görüşleriniz sorulmaktadır. Belki de şubenizin resmi politikasından uzaklaşabilen, böyle bir durumda size göre uygulanması gereken veya uygulanan disiplin işlemleri ve bu davranışların ihbar edilme olasılıklarını içeren görüşleriniz sorulmaktadır.

Sizin veya herhangi bir polis mensubunun yapmış olduğu herhangi bir şey sorulmamaktadır. Sadece sizin bu davranışlar hakkındaki kişisel görüşlerinizi belirtmeniz istenmektedir.

Tüm yanıtlar tamamen gizli tutulacaktır.

Bu anket üzerine sizin kimliğinizin belirlenmesine imkân verecek herhangi bir işaretleme yapmayınız.

Cevaplarınızı dikkatlice verin lütfen. Katılımınız için şimdiden içtenlikle teşekkür ederiz.

AÇIKLAMA

Takip eden sayfalarda 11 adet varsayımsal senaryoda tasvir edilen çeşitli polis davranışlarını değerlendirmeniz istenmektedir.

Verilen her bir senaryoda, söz konusu polisin beş yıldır çalışmakta olduğunu, daha önceden disiplin cezası almadığını ve tatmin edici bir çalışma kaydına sahip olduğunu varsayınız.

Lütfen senaryo veya polis hakkında, bunların dışında başka varsayımlarda bulunmayınız.

Her bir senaryo için size aynı yedi soru sorulacaktır. Bu sorularda, senaryodaki davranışın ciddiyeti, resmi kural ihlali olup olmadığı, eğer varsa gerektirdiği disiplin işlemi veya ihbar edilme ihtimali hakkındaki görüşlerinizi bildirmeniz istenmektedir.

Fikrinizi belirtmek için, her sorunun altında verilen ölçekteki bir sayıyı **YUVARLAK** içine almanız gerekmektedir.

Bu konularla ilgili olarak sadece **KİŞİSEL GÖRÜŞÜNÜZÜN** sorulduğunu unutmayınız. *Verdiğiniz yanıtlar hiçbir şekilde, sizin çalıştığınız şubede bu tür davranışlara katıldığınız veya bu tür davranışlardan haberdar olduğunuz anlamına gelmemektedir.*

BÖLÜM 1

1. Bir polisin kendi özel işi vardır. Alarmlar, özel kilitler, güvenlik kameraları gibi güvenlik aletleri satar ve kurulumlarını yapar. Bu işi görev harici olduğu saatlerde yürütür.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

2. Bir polis görev bölgesindeki esnaftan, düzenli olarak kendisine ikram edilen bedava yemek, içecek, sigara ve diğer maddi değeri düşük şeyleri kabul eder. Bu ikramları kendisi istemez ve teşvik etmez; kendisine bu ikramlarda bulunanların cömertliğini suistimal etmemeye de özen gösterir.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

3. Bir polis, aşırı hız yapan bir motosiklet sürücüsünü durdurur. Polis, trafik cezası yazmaması karşılığında kendisine verilen ceza miktarının yarısını kişisel bir hediye olarak almayı kabul eder.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Bir polis toplumda çok seviliyor. O bölgedeki işyerleri, restoran ve bar sahipleri bayram, yılbaşı gibi özel günlerde kendisine yiyecek ve içki hediye ederek, polise, onlara gösterdiği ilgi sebebiyle memnuniyetlerini gösteriyorlar.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

5. Bir polis, kuyumcunun birinde hırsızlık yapıldığını öğreniyor. Vitrinler kırılmış ve pek çok eşyanın çalındığı açıktır. Polis, kuyumcu dükkânını incelerken, iki günlük maaşına denk gelecek değerdeki bir saati alıp cebine atar. Resmi kayıtlarda ise saatin olay sırasında çalındığını bildirir.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

6. Bir polis, mahalledeki bir araba tamircisiyle, kazalarda hasar gören araba sahiplerini kendi dükkânına yönlendirmesi konusunda özel bir anlaşma yapar. Gönderdiği her bir hasarlı araç karşılığında işyeri sahibinden tamir ücretinin %5'ini komisyon olarak alır.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. Aynı zamanda çok iyi bir araba tamircisi de olan bir polisin, yaklaşan tatilde görevde olması planlanmıştır. Amiri, kendi özel arabasının bakımını yapmayı kabul etmesi halinde bu günleri ona tatil olarak kullandırmayı teklif eder. Bu AMİRİN davranışını değerlendiriniz.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

8. Saat gecenin 2'sinde görevde olan bir polis, ıssız bir yolda devriye arabasını sürmektedir. Yoldan çıkmış ve kanala saplanmış bir araç görür. Araca yaklaşır ve sürücünün yaralanmadığını ancak çok açık bir şekilde alkollü olduğunu görür. Ayrıca sürücünün polis olduğunu da öğrenir. Bu kazayı ve suçu rapor etmek yerine, sürücüyü evine götürür.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

9. Bir polis, görev alanındaki bir barın yasal kapanma saatini yarım saat geçmesine rağmen hâlen açık olduğunu ve müşterilerine içki servisi yaptığını fark eder. Polis, bu ihlâli rapor etmek yerine, bar sahibi tarafından teklif edilen bedava birkaç içki ikramını kabul eder.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİRŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

10. Yaya devriye gezen iki polis, bir aracı açmaya çalışan bir adamı iş üstünde yakalarlar. Adam kaçar. İki blok boyunca kovaladıktan sonra, onunla mücadele ederek ve onunla yerde güreşerek adamı tutuklamayı başarırlar. Kontrol altına aldıktan sonra, kaçmasına ve direnmesine karşılık ceza olarak her iki polis de adamın karnına birkaç kez yumruk atarlar.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

11. Bir polis, araç park yerinde bir cüzdan bulur. İçinde bir günlük maaşına denk gelecek miktarda para vardır. Cüzdanı kayıp eşya olarak rapor eder, fakat parayı kendine saklar.

1. SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

2. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?

Hiç de ciddi değil	Ciddi değil	Kararsız	Ciddi	Çok ciddi
1	2	3	4	5

3. Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

4. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

5. Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?

1. HİÇBİR ŞEY
2. SÖZLÜ İKAZ
3. UYARMA
4. KINAMA
5. KADEME İLERLEMESİNİ DURDURMA
6. MESLEKTEN ÇIKARMA VEYA RÜTBE İNDİRİMİ

6. SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

7. ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?

Kesinlikle HAYIR	Hayır	Kararsız	Evet	Kesinlikle EVET
1	2	3	4	5

BÖLÜM 2

Lütfen yanıtlarınızı yuvarlak içine alınız.

1. Cinsiyetiniz?
1. Kadın 2. Erkek

2. Medeni haliniz?
1. Evli 2. Bekar

3. Yaşınız?
1. 29 ve altı 2. 30-39 3. 40-49 4. 50 ve üstü

4. Eğitim durumunuz?
1. İlkokul/Ortaokul 2. Lise 3.Üniversite 4. Yüksek Lisans ve üzeri

5. Kaç yıldır polis teşkilatı mensubusunuz?
1. 6 yıldan az 2. 6-10 3. 11-15 4. 16-20 5. 20 yıldan fazla

6.. Şimdiki şubenizde/biriminizde kaç yıldır çalışıyorsunuz?
1. 1 yıldan az 2. 1-2 3. 3-5 4. 6-10 5. 11-15 6. 16-20 7. 20 yıldan fazla

7. Rütbeniz?
1. Polis Memuru 2. Polis Çavuşu 3. Müfettiş Muavini

8.Çalıştığınız birimde/şubede maiyetinizde görev yapan personel var mı?
1. Evet 2. Hayır

9. Çalışma şekliniz nedir?
1. Vardiya (24-48) 2. Vardiya (12/24-12/48) 3. Mesai 4. Diğer

10. Aylık maaşınız (ek mesai dâhil) nedir?
1. 3000 TL ve altı 2. 3001-4000 TL 3. 4001-5000 TL 4. 5001 TL ve üzeri

11. Hiç "polis meslek etiği eğitimi" aldınız mı?
1. Evet 2. Hayır

12. Suç Önleme Hizmetleri Polisi (SÖH) olarak çalışıyor musunuz veya hiç çalıştınız mı?
1. Evet 2. Hayır

13. Çalıştığınız birim?

(Taşra örgütünde uygulanan anketin seçenekleri)

1. İdari (Karakol) 2. Adli 3. Trafik 4. İdari İşler ve Özlük İşleri
5. Muhaceret 6.Güvenlik veya Koruma

(Merkez örgütünde uygulanan anketin seçenekleri)

1. İdari 2. Adli 3. Trafik 4. İdari İşler ve Özlük İşleri
5. Muhaceret 6. İletişim-Bilgi İşlem 7. Özel Harekat
8. Siyasi 9. Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme

14. POLİS MENSUPLARININ ÇOĞUNUN bu anketi doldururken fikirlerini 'açıklıkla ve dürüstçe' beyan edeceklerini düşünüyor musunuz?

Evet	Hayır
1	2

15. SİZ bu anketi doldururken fikirlerinizi 'açıklıkla ve dürüstçe' beyan ettiniz mi?

Evet	Hayır
1	2

Lütfen aşağıdaki alanı bu anket hakkındaki diğer yorumlarınız için kullanınız.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Bu anketi doldurmaya zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

EK 2. Anket İzni

KKTC
GÜVENLİK KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI
POLİS GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
LEFKOŞA.

SAYI : 01/2-4-13-275 06 KASIM 2013

KONU : Anket Hk.

PGM-ADLİ POLİS MÜDÜRLÜĞÜ.

İLGİ: PGM-Adli Polis Müdürlüğünün 28 Ekim 2013 gün ve 01/2-13-356 sayılı yazısı.

1. Müdürlüğünüz personelinden Başmüfettiş Osman KAYABAŞI'nın (02517) TC Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü "Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi" Anabilim dalında yapmış olduğu Doktora Programı çerçevesinde anket yapma istemi uygun görülmüştür.

2. Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ahmet ZAİM
Polis Genel Müdürü.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Osman KAYABAŞI

Doğum Yeri : Yeşilyurt/KKTC

Doğum Tarihi : 31.01.1980

Medeni Durumu : Evli, 1 kız ve 1 erkek çocuk babası

Mesleği : Polis

Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim Durumu

Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Eğitimleri:

Seviye	Yıllar	Kurum/Üniversite	Fakülte/Enstitü	Anabilim Dalı
Lisans	1997-2001	Polis Akademisi	Polis Akademisi	Polis Akademisi
Lisans	2001-2005	Anadolu Üniversitesi	İktisat Fakültesi	Maliye Bölümü
Lisans	2005-2010	Yakın Doğu Üniversitesi	Hukuk Fakültesi	Hukuk
Yüksek Lisans	2010-2012	Lefke Avrupa Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	İşletme
Doktora	2013-2019	Polis Akademisi	Güvenlik Bilimleri Enstitüsü	Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar: KKTC Polis Genel Müdürlüğü

KKTC Polis Genel Müdürlüğünde Çalıştığı Birimler ve Görevleri

Sıra No.	Tarih Aralığı	İlçe/Bölüm Müdürlüğü	Şube/Karakol	Görev
1.	01.08.2001-31.10.2001	PGM-Polis Okulu Müdürlüğü	Eğitim ve Öğretim Şube Amirliği	Özel Yetiştirme Kursu Öğrencisi
2.	01.01.2003-01.04.2003	PGM-Polis Okulu Müdürlüğü	Eğitim ve Öğretim Şube Amirliği	Özel Yetiştirme Kursu Öğrencisi
3.	02.04.2003-04.05.2003	Lefkoşa Polis Müdürlüğü	Yenişehir Karakol Amirliği	Ekip Amiri
4.	05.05.2003-31.07.2003	Lefkoşa Polis Müdürlüğü	Metehan Kara Giriş Kapısı Güvenlik Amirliği	Güvenlik Amiri
5.	01.8.2003-07.08.2005	Lefkoşa Polis Müdürlüğü	Yenişehir Karakol Amirliği	Ekip Amiri
6.	08.08.2005-04.12.2005	Muhaceret Müdürlüğü	Muhaceret Şube Amirliği	Şube Amiri
7.	05.12.2005-10.08.2008	Güzelyurt Polis Müdürlüğü	Adli Şube Amirliği	Tahkikat Subayı/ Ekip Amiri
8.	11.08.2008-22.08.2010	Güzelyurt Polis Müdürlüğü	Lefke Karakol Amirliği	Karakol Amiri
9.	23.8.2010-09.10.2012	Girne Polis Müdürlüğü	Adli Şube Amirliği	Tahkikat Subayı
10.	10.10.2012-02.12.2015	PGM-Adli Polis Müdürlüğü	Tahkikat Şubesi	Tahkikat Subayı
11.	03.12.2015-25.09.2016	PGM-Polis Okulu Müdürlüğü	Araştırma Şubesi	Şube Amiri/ Öğretim Görevlisi
12.	26.09.2016-Halen	PGM-Adli Polis Müdürlüğü	Tahkikat Şubesi	Tahkikat Subayı/ Tahkikat Amiri

Bilimsel Faaliyetler:

KKTC Polis Okulu Müdürlüğüne Bağlı Olarak Verdiği Temel Eğitimler:

Polis Temel Eğitimi – Ceza Hukuku ve Polis Uygulamaları Dersi Öğretim Görevlisi

Polis Temel Eğitimi – Polis Uygulamaları Dersi Öğretim Görevlisi

Sivil Hizmet Görevlileri Temel Eğitimi – Adli Konular Dersi Öğretim Görevlisi

KKTC Polis Okulu Müdürlüğüne Bağlı Olarak Verdiği Hizmetiçi Eğitimler:

Sorgulama ve Mülakat Teknikleri Eğitimi – Adli Konular Dersi Öğretim Görevlisi

Dosya Etüt Eğitimi- Dosya Etüt Kursu Öğretim Görevlisi

KKTC Polis Okulu Müdürlüğüne Bağlı Olarak Dış Kurumlara Verdiği Eğitimler:

Güvenlik Görevlileri Eğitimi – Adli Konular Dersi Öğretim Görevlisi (Girne Amerikan Üniversitesinde)

Güvenlik Görevlileri Eğitimi– Adli Konular Dersi Öğretim Görevlisi (Yakın Doğu Üniversitesinde)

KKTC Polis Genel Müdürlüğü Polis Disiplin İşlemleri ile İlgili Görevler:

2003-2008 Yılları: Disiplin Soruşturma Subaylığı
2008-2016 Yılları: Disiplin Soruşturma Subaylığı, Disiplin Savcılığı
2017-2019 Yılları: Disiplin Yargıçlığı

Ödüller:

1995- TÜBİTAK Bilim Adamı Yetiştirme Grubu'nca 1995 yılında düzenlenen III. Ulusal Bilim Olimpiyatlarında Matematik dalında KKTC Bölgesi Birincilik Ödülü.

1996- TÜBİTAK Bilim Adamı Yetiştirme Grubu'nca 1996 yılında düzenlenen IV. Ulusal Bilim Olimpiyatlarında Fizik dalında KKTC Bölgesi Birincilik Ödülü.

İLETİŞİM

E-Posta : osmankayabasi@yahoo.com

Tel. : 0542 8731717

Tarih : 24 Temmuz 2019